

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Liber chronicarum

Schedel, Hartmann

Augsburg : Schönsperger, 1497

De Sarmacia regione Europe

[urn:nbn:de:bsz:31-51361](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-51361)

De Sarmacia regione Europe

De regno Polonie et initio eius

Quonia de Boleslao (q̄ tertius Sarmacie rex extitit) paulopost metio fiet. q̄re et de terra Sarmacie et quo pacto illa regni sceptrū meruerit breuiter absoluerē p̄posuit.

Est igitur Sarmacia nimis ampla et vasta regio sed inculta et in solitudine posita. et sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex oriente moschos et thanaim fluiū habet a meridie dacos et pannonas. Ab occidente bohemos. moriagos schlesitas et theutonios. A septentrione mare germanicū et sinū codanū.

Id vero quod regni nomen tū p̄rie Poloniā vocant. hec duo nomina sortitur. Nam ea p̄sterre vbi Cracouia situata est minorem Poloniā vocant. Et vbi posnania et Gnesna surgit maiore nuncupant. A Cracouia autē primo duce vsq̄ ad etatem primi Boleslai non nisi duces illic impitabant. tempib⁹ autē p̄mi Ottonis cesaris Boleslaus clarissim⁹ dux fuerat. Nō is de quo in vita diui Stanislai dicem⁹. nā ille nepos eius fuit. q̄ ex monacho hui⁹ Boleslai filio nat⁹ fuerat. Iste igitur Boleslaus regē Fracie et germanas gentes victricis manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris p̄ces tali bello finē dedit ac fed⁹ cū germanis et gallis contraxit. Otto autē cesar vidēs tanti p̄ncipis ani-

mi magnitudine. quā toti germanie et Sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in Sarmaciam p̄uulit ut et impiū et p̄tātē eius plari⁹ p̄spiceret. Quē illustris dux summis honorib⁹ et posnasia sceptrū et trib⁹ ante vrbē milib⁹ passuū aut lōg⁹ sericas lanas mureicasq̄ vestes auro argētoq̄ decoratas p̄ viā q̄ cesar itur⁹ fuerat p̄sterni iussit. et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuiusq̄ licitū fuerat illa deferre et depouere. Illic magnificē splēdidissimiq̄ p̄niūis ac theatr⁹ ceterisq̄ cerimonijs cesarē venerabatur ve nulla q̄ aurea illic foret suppellectilia. q̄ post quoslibet ab osi puteos quorū fundi nemo certus fuerat dei ac dep̄di iubebat. multas alias p̄p̄as ac mūsicēcias cesari otōdi istaurabat. q̄ satis ap̄le vetusta Sarmatica historia enarrat. Jāq̄ vidēs cesar tāti p̄ncipis liberalitatē et m̄tē s̄blimitatē. diuitiarūq̄ abūdantiā non abre aio duxit tātū clarissimū ducē corōa regia dignū fore cū itaq̄ regali sceptro ac dyademate coronauit. ac ceteris dignitatib⁹ sedē regniā req̄rētib⁹ celebravit. ne autē Boleslaus iā illustri⁹ rex tāti et ga cesarē b̄nificij ingē⁹ videre brachiū diui ad alberti atistit⁹. quē p̄ntē nefāda morte iruadā rūt. p̄m̄tē cesari obtulit. Jāq̄ aucto regni ip̄io vsq̄ ad ānos salutē nostre M. cccc. aut paulo antea rex polōie dū absq̄ ple discessisset. Tandē dux q̄ lituanis ac russie p̄sidedebat in regē decessit.

Solium LXXII

fuit. si idola aëta coluit. si eo tpe q̄ illi regis scēp-
trū de ferebat & ipianā religionē cū oī terra cui
p̄cerat suscepit. itaq; lituāos ac russitas ad re-
gnū sarmacie sic adiūrit vt nō nisi absq; certa p̄-
ditōe dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ p̄n-
ceps p̄ntēos maritimas germanie gētes senissi-
mo bello subiugā durit ac ipiū ampli⁹ extēdit
Vbi insignes vires extāt. Dācisū & thurōia. ē
& clarissima arx Marienburgū. cui filis nēo mo-
mortalū vidisse serē male varijs structur⁹ me-
nib⁹. turrib⁹ ac fossis mūita vt nulli inimicorū
tue sit adarcē accessus. Ampli⁹ ipiū ante aliq̄
ānos fuerat. infastāte t̄n tartarorū & turcorū p̄si-
dissima gēte magnū toti sarmacie dānū illatū
ē. Tā terra q̄ p̄ Russiaz vadit quā gēs Podo-
liā vocat tota crusta & in solitudine posita ē vt
& necessitate p̄grinatib⁹ fere nō possit quāvis
fertillissima sit ita vt germania in altitudine vni-
us celsi viti excrescat. & apib⁹ & melle tota redo-
lēs vt nō satis illis loc⁹ sit vbi mella deserāt. Ib̄
arborib⁹ nāq; aut virgultis & siluis fauos sic
educat. Heraciniū autē celebratissimū nō q̄ i to-
ta europa nihil p̄stāt⁹ sarmacia totā parit &
circa Craconiā salt⁹ suos extēdit. p̄ q̄s itur⁹ p̄tē
vnusq; vsq; in lituanā & scythiā. tāt⁹ brachij⁹
regionē illā totā diuagat ferax maris educēs
greges. In ea vō silue p̄te q̄ septentrionalior est
biffantes fert q̄ feror ac imanis belluta ē hūa-
nū gen⁹ maxime odiēs. aduēscendū q̄dē mari-
meconueniens. Somma autem gerit cātrini co-
loris. Frontem autem latam & cornua fert. vt
nec venationi satis aptum sit nisi maximis va-
rijsq; laborib⁹. Metallū vero nullū q̄ plūbum
sarmacia fert nō alia q̄ saturni cā. q̄ terrā rigi-
do infestat frigore. Salis autē maria copia ē q̄
cetere longinq; gētes vtunt. q̄d maximū p̄stāt
toti regioni emolimētū. q̄ nulla regi ipi maior i
toto regno gaza extat. Tā sub terra excidunt
ingentia salis sara. extra terrā at aliud sal ex aq̄
decoq̄t. Est & sarmacia ferax & vbiūta tell⁹ oī
genere fructū & q̄cqd ad pascēdū hūanū cor-
pus expetit. Tūc addēdū ē clarissimā plē illu-
strissimi p̄ncipis Vladislai. de q̄ aēca dixim⁹.
Is tres (vt q̄dā ferūt) vxores hūit ex qb⁹ duos
suscepit filios. q̄ vn⁹ natu maior Vladislauus
vocabit. alter casimir⁹. Vladislauus autē p̄ mor-
tē p̄ris regio insignit⁹ fuerat ipio. itaq; hūgarie
& bohēie & polōie regnis p̄sidebat vbi clarissi-
ma gesta militari manu faciebat ac ipiū & ipi-
anā religionē āpliabat. Tā regi turcorū t̄n ter-
raz depopulat⁹ fuerat vt & an̄ p̄stātinopoli ca

stramearet vbi dū scitissima bella erga turcos
gereret ac vtraq; pars crudelissimo conflictu de-
certaret p̄nones versis tergis fugam dabant
ac regem cum pau cis sarmacie copijs in tanta
hostium multitudine reliquerunt. Cassimirus
vero dur lituanis & russie p̄cerat. Inde dum ca-
sus regius genti notus fuerat Cassimirus per
sarmatas in regem declaratur qui filiam du-
cis austrie sororem ladislai qui regno bohēmie
& hūgarie p̄sidebat in vxorem durit. Et ea
ser suscepit filios & quinq; filias. Primogenit⁹
vero Vladislauus vocatur. hic adhuc iuuenis
existens in imperium regni bohēmie electus fuit
mira quandam animi magnitudine ac opti-
mis consilijs pollens. Vb quod dum Mathias
rex hūgarie discessisset & regnum p̄nonte ad-
epus est. huic erat proximus frater. cui Cassi-
mirus nomen paternum datum ferat. qui sum-
mo ingenio ac prudentia claruit. tandem mor-
bo imalescente periit. At huic successit. illustris-
simus p̄nceps Johānes salbertus iam futu-
rum toti orbi spectaculus. Is plurima illustria
gesto militari bello apud tartaros ac ceteras gē-
tes edidit. Post patris autem obitum regno suc-
cessit. vbi fa uente illi prospera fortuna regnum
virtute sua & optimorum doctissimorumq; vi-
rorum consilijs gubernat. Indic⁹ vero dur Ale-
xander quartus natus regius est. cui fortitudi-
ne & mentis sublimitate parem tota Sarma-
cia vix tulit. Hanc ob etus constanciam Lituanū
post mortem patris in ducem susceperunt. qui
& maximum toti Sarmacie decus esse existima-
tur. Post hunc sequitur Sigismundus celebris
p̄nceps. qui paterna sequitur vestigia. is mul-
tis egregijs gestis claret si illi aliquod felix fa-
tum aspiraret. Celebratissimus autem Fridericus
p̄nceps vltimum natorum locum obtinuit. q̄
innata animi ingenua virtute relinquens va-
nos p̄ncipum tumultus & in quietam vitam
ad sedem tranquilliorē sese contulit. vnde epi-
scop⁹ Cracouiensis electus ad archiepiscopatū
Gnezensem postea deuenit. Hic enim omnes
quinq; clarissimi p̄ncipes hanc vsq; in etatez
magnifice ac celebrime vitam ducunt. Inter
filias vero quinq;. Prima nupsit. Georgio du-
ci bauarie. Secunda Friderico Marchioni
Brandenburgensi Tertia vero duci Pomerā-
nie. At due relique innupte apud matrem vi-
tam ducunt.

De sancto Stanislao episcopo Cracoui
ensi patrono Sarmacie.

Sactus Stanis-
laus episcopus

Diu^s Stanislans
episcopus Carco-
uiensis vir magne
apud deum auctoritatis toti-
tius sarmacie patronus et si-
gnifer. Natus est Anno salu-
tis uostre. Millesimo octa-
uo in Xure quod Szeppa-
nowo uocant. nobilibus ac
valde claris parentibus. quo-
rum cura fuit in templis di-
uino seruitio inambere. et deum pijs placere p-
cibus. Is dum in iuuentutem deuenisset patri
monitu in celebre gymnasium paruisius daren-
nit ubi optimarum litterarum studijs summam
operam dabat. unde etiam multis uirtutibus
flouit. sacro autem diuinoque iuri precipue in-
sistebat: non se a qua huius etatis inuisperiti
questus causa solent ut maiorum dignitatum
honorem adipisceretur. sed ut si quando locus
statusue aut conditio sua ferre posset. ut tantum
miseris quantum potentibus orphano pupillo
iusticiam administraret. et etiam unicuique equo
pondere quod suum esse iubente. id legere red-
deret. Tandem etiam paternas sedes rediens
Cracouiam inclitam Sarmacie urbem deuenit.
Illic enim ob uirtutem et scientiam suam
canonicali dignitate fungitur. Mortuoque anti-
stite ibidem. celestis numinis prouidentia in
presulis sedem declaratus fuit. Hunc autem
Stanislaum episcopum dum semper eptimo
ordine ac maxima cum diligentia statum suum
deferret. curabat sacram religionem ac diuinum
cultum ampliari. Empto tandem Xure a quo-
dam milite eoque mortuo amici illius uillam e-
andem iure hereditario diuo ac sancto Stanis-
lao presule repetere conabantur. At ille testimo-
nium huius stipulationis emptionisque profer-
re non potuit. Nam hi qui huius rei satis edo-
cti fuerant propter illum impotentiam late-
bant. Vir ergo sanctus Stanislans episcopus ora-
tionibus ac ieiunijs incubuit. confususque summi
dei potentia. qua se iam diu muniam cognou-
erat accedens ad tumulum defuncti militis.
a quo rus illud emerat. et euoluto lapide et are-
na pia et deuota oratione deum omnipotentem
obtestabatur. et mortuum illum militem per
quatuor annos in uitam reduxit. Sumque coram

tyranno Boeslao a quo quem tale ius ageba-
tur constituit. Astantibus uero illic suis aduer-
sarijs ceterisque regni optimatibus. quo se emis-
se uillam apperte demonstrauit. Jamque seu
Boeslaus sedo turpique luxu insistebat. ac om-
nem in suas gentes perfidiam et tyrannidem ex-
ercebat. ac illustres uiros egregiosque cines nefas
dis diuisque supplicijs exercebat. Stanislans
uero episcopus christi uates haud longius id
ferendum existimabat. itaque regem inrepidus
adiens ut talibus ceptis desineret illum obiur-
gabat. At ille magis indies facinus exercebat.
Tandem uero a presule Stanislao in sententi-
am excoicationis ponitur. quare tyrannus Bo-
eslaus ignarus presulore quid ageret dimisit
satellites suos ut presulem quocumque esset loco
trucidarent. Eo tempore diu Stanislans epi-
scopus Cracouiensis in secellum diui Micha-
elis quod super rupellam in Casimiro uibe
conditum est deuenit gratissimum illic om-
nipotenti deo offerens sacrificium. hunc etenim
in locum dum ministri regis deuenissent. iam-
que ter ingredi templum hunc conarentur. ter
uero iterum pulsi diuina potentia in tergum
cadebant. Id postquam ad regias aures deuentum
fuisse. magno fremitu rex Boeslaus in sacel-
lum properat. ubi sanctum presulem Stanis-
laum iam sacrificia diuina offerentem deo im-
mani uerbere ac cum seuisis icibus cum truci-
dat. Tandem uero per ministros suos in fra-
stra partitus est. et extra urbem deicitur ut uo-
lucres illud uincis rostris deuellet. Sed diu-
na sic agente prouidentia aquile illic addeant
que preciosum corpus sancti Stanislai episco-
pi in unum colligerunt. summaque diligentia il-
lum seruabant quousque cives ipsi maximo ue-
nerandoque ritu in rupellam honorifice sepeli-
rent. Tandem in numerum sanctorum relatus
ut premissum est in arcem regiam ad templum
diui Wenzeslai deductus in aurca uero tun-
ba cum ualde multis miraculis et uirtutibus
chouscat. quem etiam populus ibidem multo
thure ac etiam precibus eorum indies cum ma-
gno honore ac etiam ingenti laude sanctum
ipsum ueneratur.

Sequitur Cracouia ciuitas
regia Sarmacie

Solum LXCVI
De Cracouia urbe regia Sarmacie

Cracouiam urbem regiam insigni huic
operi inserendam haud absurdū esse du
xi. Nam celebris germanie ciuitas est
teste ptolomeo, optimo lucidioriq; cosmogra
pho. q̄ eam Courodunū appellat. Strabo autē
germaniam diffinit q̄tum Rhēnū & Albis in se
clauserint, nos ea causa sane non indigna urbē
Sarmacie foro censim⁹. Hanc a prima ei⁹ ori
gine repetendā satis dignā esse putam⁹. Sed ne
pluriori ambiguanē oratione narrando fabu
lari videar breuiter de ei⁹ situ quippiam narra
re conſitui. Cracouia igit̄ illustris urbs Sar
macie quā poloniam vocant ad rippā Iſtu
le non longe ab eius fontib⁹ sita. Hec a Cracco
primo duce sarmacie cōdita fuisse & eā suo no
mine celebraſſe multi retulere. Hec aleis primū
menib⁹ angit̄. ppugnaacilis & celsis turribus.
post paruo muro & ob vetustate ruiuro simi
lis. Tandē valles ac fosse vt imminētib⁹ hosti
bus facillior adit⁹ phibeat. Hec quedā pifāna
rijs aquis replete quedam virgultis frutice ac
graminib⁹ virent. Post aggerem vero q̄ valli
imminet amnis nō late fluens. Rudys dicitur
totam ciuitatem circumuic. Hic rotarū orbes
agitat q̄ Cererem sarris conterunt & emolunt.
Deductus tandē per subterraneos amiculos &
eamas toti urbi satis vndarum prebet. Porte
urbis septem. In ea vero plurime pulcherrime
ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingen
tia templa precipuum diue virginis Marie

in medio urbis extat cum duabus arduis celsis
q; turribus. Sunt & illic multa mōasteria, vbi
multus deuotū religio ioumve patrū cētus
fulget. Ad eam nanq; gloriosissime trinitatis
sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In
ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus
Jacinctus non dum in numerum sanctorū
relatus magnis miraculis refolet. diui domi
nici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in
vitam reduxit. Ad templum vero sancti Fran
cisci est ordo fratū minorū non reformatus
Ac cetera multa monasteria. Est & templum
non longe a porta. Istule quod ad sanctas An
nam vocant, vbi beatus cantus celebris huius
urbis gymnasiū doctorū multis miraculis & pro
digijs fulget. q̄uis nondum in cathalogū san
ctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacram edes
ſituatū est ingens celebre gymnasiū multis cla
rissimis doctissimisq; viris p̄ollens. vbi pluri
me ingenue artes recitantur. Studium eloquē
tie poeticis philosophic ac phisicis. Astrono
mice tamen studium maxime viret. Nec in to
ta germania (vt ex multorum relatione satis
mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic
iam maxime p̄hebus colitur, qui & eorum au
da elimat ingenia ac pollita reddit. Has edes
diuus Vladislans illustris Sarmacie rex duz
ex prutenorum littorali sarmacie gente seuisi
mo conflictu victoriam dirisset (Cuius quidē
belli plurima clarissima monumenta hāc vsq;

in etatem in arce regia de qua paulopost dice-
mus supstant magnis opulentijs exultat. li-
bertatib⁹ ⁊ stipendijs summis celebravit. Nec
incole vrbis Sarmatico more viuunt. quos cru-
dos ⁊ ignauos sarmatas p̄isci dicebant. Sunt
nanq; illic clarissimi ciues. virtutibus pruden-
tia ⁊ comitate insignes. humanitate ⁊ hospi-
taliatate liberaliter ⁊ familiariter erga quos-
q; peregrinos offerentes. Vicus illis splendi-
dior q̄ ceteris sarmatis. Et omni delicato gene-
re cibi potus illis frequentior est. Quia ordeo ⁊
humulo decocta. Is quantū necessitas ferre po-
test si sumitur profecto nihil nature humane ⁊
ad corpus ipsum alendum conuenientius quic-
q; reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitate
errat ⁊ aliud insigne collegiū. vbi academia
iuris ac legum pollet. Ad vrbis vero septentri-
onale latus adiacet paruum oppidum nullis
quidem menibus cinctum quod Clepardium
vocant. nihil dignum scriptum in ea q̄ egre-
gia sacra sedes diui floriani strenui christiani
fidei militis. Quam diuus Vladislaus de quo
ante meminibus canonicatu ceterisq; dignita-
tibus ac muneribus refecit. ⁊ doctores gym-
nasium artium regentibus colendam reddidit
Rupes autem ac crepidines nimia altitudine
erecte. sic vt iam celum sustentare videantur.
Tandem arenis congestaq; terra obducte in-
gentes collem efficiunt. qui ea parte qua in Bo-
ream tendit vbi imminet. ⁊ ex alio latere ni-
uosum carpathum albe tumentem respicit.
quam collis partem insignis Europe flumina
Istula quondam germanie terminus alluit.
qui ex carpathi radice paruo quidem fonte p-
filiens longius magis magisque tumet. ita vt in
vndarum auatus mole que ex pannonicis mō-
tibus sese in eum precipitant. trabes ⁊ ingen-
tia roborata variasq; linguarum structuras de-
fert. Tandem vbi imbuium ac ceteris flumini-
bus magis tumuerit rates ac honorarias na-
ues secum ad germanicum oceanum in sinu
codanum deducit vbi trino vasto ore spumo-
sus sese euoluens nomina depedit. In eo autē
colle primum est ingens templum in decus di-
ui Wenzeslai ducis Bohemie conditum. vbi
omnium illustrissimorum viroium monime-
ta ac etiam sepulchra erant. multis oppidibus
varijsq; artibus extructe marmoreo alabaastro
q; lapide asculpta. quos cum maximo ritu ac
pompa celebrari consuetum est. In medio
autem templi erat celebrare monumentum.

In quo clarissimus christi miles diuus Florian⁹
requiescit. Sunt ⁊ in eodem colle due sacre edes
diui Michaelis ⁊ sancti Georgij. Post egregie
nobilium curie ac edis sacerdotum. qui noctu
dieq; templa venerantur. Post primum ingēs
regia sedes maximis ac varijs structuris con-
dita. que totius regni capitolum est. vbi tota
regni Gasa congeritur. Sic principibus decla-
ratur imperium. nam regalis corona hic maxi-
mis custodibus obseruatur. Extra collem au-
tem est monasterium fratrum minorum reli-
gio suis ordinem seruans. nec longe ab eo mo-
nasterio extat cenobium sacrarum virginum.
Huic ex opposito ad pontem ipsum est insigne
hospitale ⁊ sacra edes sancte Hedwigis. Ad ali-
am vero Istule ripam erat clara ciuitas quaz
Casimicum vocant a rege sic vocato condita.
quam Istula vbi sub arce regia se diuiserit to-
tam circumluit ac pene insulam reddit. Est i ea
insigne phanum diue virginis Katherie vbi or-
do Augustinensium floret. Tum ⁊ templum
quod ad sacrosanctum corpus christi vocant.
vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetera
alie sacre edes. Erant ⁊ clarissima monimen-
ta vetusti collegij iam insolita. quos illustris re-
gina Hedwigis construxerat. Plurima pre-
clara preterea in hjs vrbibus a vetustissimis
temporibus gesta sunt per illustrissimos reges
ac principes. Sed breuitatem imitati sine hjs
imposuisse dignum statuimus.

2 Vbeca seu vt alij scribunt Lubeū sa-
romie vrbis illustris ac cesarea ciuitas
nedū in germania verum ⁊ apud ex-
ternas gentes nominatissima a Vitbodo vici-
go Cimbrorum duce ad ambicam cherson-
son quondā edificata in eo loco quam venedes
qui ⁊ vandali adhuc saronie partem tenentes
Bucconiā dicere. Antea p̄ ferissimū principem
q̄ Kirro dicebat. que ⁊ truronē appellabāt. An-
no xpi. M. c. iiii. Ea portio terre littoralis est in-
ter magnopolensium hōlstaensiumq; ducatus
duob⁹ fluminib⁹ baguiso ⁊ trauo irrigua. que
limpidia flumina vernacula lingua wagnis
⁊ trab appellat. Is Kirro ex nobili p̄gēie mare
mannor⁹ ⁊ martinopolensium ortū habuit po-
tens ac granissim⁹ pianor⁹ p̄secutor. qui dños
de vagerū. q̄ de Stargardia seu de oldenburg
vocabant in fernē. ⁊ peldte interfecit. Vn⁹ ex
his ingenu⁹ euadens in daniā secessit heinric⁹
noie Gotsfaldi comitis filius. Te post aliqua
tpa rediens Bittoni caput scari absidit inde

suam ducens uxorem. Quo tempe heinricus q̄r
 eius impio romano p̄fuit. In ea puincia oēs
 basilice sacerdotib⁹ p̄uate deastate erant si-
 desq; xpiana sopita. Vibs q̄ Lubicensis trina
 vice ob principū bella p̄cipue ducis heinrici de
 leone deastata fuit ⁊ comitis Alfesis d̄ holch-
 stein. qui post sedatā discordiam urbem duci
 heinrico pmisit in eo loco vbi nunc sita est. Cū
 eius sit⁹ p̄ius ppe Swartau. postea ppe ber-
 neborg fuit vt docet Helmoldus refert. Et inde
 ob negociationes ex germania alca ⁊ bassa et
 ex varijs regionibus mirūmodū aucta est.
 vt nunc vltra mare Baltheum seu germanicū
 qd̄ Stagnū vocant in Noruegiam Sveciam
 Linoniā. i. Russia Lituanā Prussib⁹ Poloniā ⁊
 Pomeraniā. in ducatu magnopolensium. in
 daniam Angliam Flandiam Scociam ⁊ re-
 gum francie omnes mercaturas p̄ Stagnū per-
 terrā in saroniā westualiam ⁊ marchiā frequē-
 tāt. Peritissimi astronomi scribūt. hanc nobile
 vrbē initiū suū habuisse sub signo libie ⁊ fūda-
 tā in singulari dei gratia. Cū incole vrbis p̄ ce-
 teris finitimis deuotiones ad modū diuinas
 exerceāt. Sentit tñ dulcē inleclū in amara testa.
 Deinde anno p̄mo ⁊. xxx. supra vndecies centū
 dñi inferioris vandalie lubecā deastarunt q̄
 comes Alf. de holchstain iterato instaurauit
 cū arce vbi nūc p̄dicatores habitant. In septe-
 trione ac sine ciuitatis. Anno. M. c. lxx. Lubicen-
 ses memores damni illati copias in puinciaz ru-
 ges educentes cladem p̄ effusionem sanguinis
 puincipi ⁊ potentatui ei⁹ intulerūt. Episcopa-
 tū lubicensiū āno salutis. M. c. lxx. antistes duo
 decim⁹ de oldenburg seu Stargadia in vagerū
 Gerald⁹ auxilio ducis heinrici d̄ Leone primo
 obtinuit. qui. tredecim. p̄bedas p̄ omnia neces-
 saria in decimis villis ac possessionibus dota-
 uit. Crait igitur Lubecum in poteotissimam
 ciuitatē. oldenburg autē defecit. Cum autē Fridericus
 huius nominis primus hanc urbem ingē-
 ti exercitū obsidisset heinricus lubicensis ep̄us
 pacem a cesare impetrauit ea conditione vt sa-
 uore ducis heinrici cesari obendentiam presta-
 rent. Is antistes summam ecclesiam dicauit ⁊
 monasterium ad sanctum Johannem in vrbē
 extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabi-
 tant. quibus monachi ordinis diui benedicti hūc
 locum primo possederūt. qui nūc apud cismar-
 puincie de holstain ppe mare morā faciunt.
 Hīs temporib⁹ lubecū augustalis ac libera
 ciuitas effecta ab impatore friderico liberalib⁹

donatare capit oīm vrbū Stagnaliū deir-
 cept foret ⁊ in varijs puuilegijs etiam apud
 erratos p̄cipue in londē ciuitate anglie. In no-
 uegia in ducatu magni ducis moschane. i. am-
 pla vrbē nogardia In russia (vbi basilicas ⁊
 curiā xpiano more habent) Ac in plerisq; locis
 ac regionib⁹ magnis exemptionibus decorata
 fuit atq; dotata. In Flandia q̄ ⁊ regno Da-
 cie ⁊ suecie immunitatib⁹ gaudet. Idē cesar fri-
 dericus puuilegia a duce heinrico p̄habita eis
 cōfirmans p̄ bullam auream vltro donauit vt
 cōsules. xxiij. habere possent (quis nūm⁹ iste
 p̄ raro cōplet⁹ sit) eosq; nobiles effecit. vt au-
 rum more equitū deauratorū (exceptis calcari-
 bus) deferre possint. Hec inclita vrbis mūda ac
 nitida cristat in vertice ab vtraq; parte declinū
 posita vt aque ⁊ immundicies libere descendant
 ⁊ ob frequentes imbres vie purgāt. Ecclesia
 cathedralis q̄ vocāt summā i meridie ac sine ci-
 tatis sita admodū longa ⁊ decora cristat. oīa
 ur hec vrbis p̄ter ista q̄mior prochiāis basilicisq;
 septē turres celsas p̄acitas ac pulcherrimas ha-
 bēt cupro ac plūbo tectas ac i summitate auro d̄
 coratas. Turris in ede sc̄i petri corona deaura-
 ta cū armis cesar⁹ ⁊ vrbis insignita ē. Cūi q̄q;
 decore edes sacre ornate extāt. Inē has q̄nq; ce-
 lestias basilica glouiosissime vrgis marie emine-
 tiā obtines. Habet q̄ duo monasteria vni or-
 dinis p̄dicatoz. aliter sancti fr̄acisci ac hospita-
 le ad sanctū spiritū. Ciuitas vō aq̄s currib⁹ mu-
 ro ac fossis admodū munita ē Platee due lōge
 ⁊ āple p̄ vrbes posite sunt vbi edes recto ordie
 site sūt extructe de laterib⁹ ornate ac varie
 decorate existunt. Cetera vie has cruciatim se-
 cant. Fox indies onustum piscib⁹ ⁊ carnibus
 videt ac alijs necessarijs. Dilabit q̄ p̄mo flumē
 Baguiso a septentrione in meridie ide in occi-
 dentē. Ante ciuitatē flumen traus contrarie ex
 meridie in septentrionem fluit impetu mare
 petens. In eo flumine nauigia minora a mari
 ad lubecum accedunt vsq; ad murum aq; mai-
 ores naves (onera plaustrorū. ce. l. decentes) in
 litore maris perstant ⁊ ob profunditatem ad
 duo miliaria ciuitati appropinquare non pos-
 sunt. Nouissime anno M. cccc. xxi. ep̄isco-
 pus Theodricus natus de hamburg cum ro-
 me confirmationem accepisset Lubecaz ingres-
 sus vigesimus quintus lubicensium ep̄iscopus.
 diuina gr̄a nūc gl̄ose p̄sudet. Cetera omne mē-
 ta vrbis ob longitunam scripturarū ⁊ varie-
 tatem silentio pretercunda fore dignū duxi.

Lubeca

Nissa Schlesie insignis vrbis. episcopalis sedes ad Nissam fluvium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs nata est. Slesia autem a principio vaste silue hircine (apud grecos & latinos scriptores celebrata) portio vt tota plena ita & memorosa fuit. Sed temporis processu sparsim villis habitari cepta est. Vbi autem fidem catholicam siue christianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad initiozem culum est redacta. Quam Odera fluvius celebratissimus per medium totam perlabitur. & Olsa Nissa Olsalis Barisio Carorum riuo Bobio & alijs fluminibus auctus. Marchiam Brandeburgensem permeans in mare germanicum apud stertium vndosus exoneratur. Latitudo enim eius quidem. sed longitudo novem dierum itinere a limitibus hungarie vsq; in Marchiam Brandeburgensem extenditur. Primus episcopus eius sedes Sinogrovia Wartenbergensi s. districtus fuit. Et inde Rixinum territorij bergensis episcopalis cathedra siue sedes est. delecta. Razimirus autem illius nominis primus rex Polonie xbi regia stirpe masavia defecit a monasterio gallic Cluniacensis. xbi monachus fuit Papa dispensante ad regnum Polonie assumptus est. denarium sancti Petri vitrum siue per capita in regno suo idcirco erigendum & ad Romam mittendum instituit. Et se

dem episcopalem Vratislaviam transferte curavit que nunc est (vel premisimus) omnium Slesie civitatum non minus ampla & opulenta q; etiam populosa & edibus & templis valde ornata. Eius etenim antistes nunc est doctor Johannes Kort de wendig Wylstensis diocesis olim imperialis prothonotarius & in eum statim brevi tempore multa industria redurisse fertur. vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior & structuris ornatio. Prouincia ipsa frumentum ferax et mulcum piscosa. carnibus etiam ferinis & volucris valde habundans. Preter vero vratislaviam insignia loca sunt. Hec enim insignis vrbis Nissa episcopalis sedes. Glogonia maior. Legnitz. Opper. Swedenitz. Thesthen. Olsna. Franckenstein. Monsteburg. Saganus. Brega. Monasteria vero complura insignis structure. Prouincia etenim ipsa regi Bohemie subiecta quam ab imperio in feudum recognoscit multi etiam antea duces ac etiam principes hereditarij ipsam non tam possiderunt q; eam vastarunt & impactam reddiderunt. q; propter censuum exiguitatem duralem statum eorum ducere nequiverunt. rapacitati idcirco dediti. Tunc vero est ad paucos redacta alijs stirpibus montesublatis. Cui non parum opibus & munitis opibus florent. Cuius diuinus per Slesiam longe plerumq;

Solium

Leviit

Teplaq; toti⁹ orb⁹ sacerdotib⁹ & alijs⁹ ornamēt⁹
 & stat⁹ honouificētissima. Stat⁹ ecclesiastic⁹
 & seculariū & religiosoz⁹ vtriusq; ser⁹ numero-
 sus & disciplinat⁹. ppls⁹ secand⁹ & humanus. &
 deuotōi sup⁹ oēs germanie incolās deditissim⁹
 Nobilitas ē plima ad arma aspirās & martis
 amatrix. Ser⁹ muliebuis venos⁹ qdē & affa-
 bilis sed pudic⁹. Plebs rustica Polonici ydeo-
 matis agrestib⁹ laborib⁹ desidiōse incābēs po-
 tationi ē plus dedica. Inde & dom⁹ & agri eoz⁹
 paz culti s̄ neglecti viles casas habitant. Agri
 cole vō alemāni rus meli⁹ exercent & vrbanius
 domos p suo captu pstruūt. Sumpt⁹ multo
 linore p̄cio q̄ finitimis puincijs cōpanē. Sed
 qd Slesie immēsūm aliqñ dextrinētū affert ē
 q̄ cēsū dñi & possessores p̄cepta p loci & pos-
 sessoris q̄litate. nōnulla pecūiaz summa annē
 te supioritate & pfirmāte venditori annuū cen-
 sum in bonis suis inscribūt. quē vbi aliqñ ānis
 soluerint postea dare recūsant. Inde rustici (vt
 inter p̄hētes pactū fuit) aut cēsuris irretiunt ēc

clesiasticis aut pignora adimunt. qd granamē
 ipi rustici ferri nequites domos & agros di. fē
 tes alioisus fugiūt. q̄ loca sepe deserta relinquit
 tur. Et h̄ potissimuz capite Slesia n̄ ai⁹ indies
 nisi p̄uideat⁹ suscipit dextrinētū. P̄uicia alio-
 qñ laude p̄seānda. gēti pot⁹ ceruisia. Vno ex
 morauia aut hūgaria aduecto vitē. q̄q; nōni
 hilvini i slesia ap̄d crosnā h̄t qd p̄ maiori p̄te ex
 tra puiciā p̄oderā i p̄ussia & alioisus d̄portat
 Pieter p̄anos lanceos erigui p̄cti q̄ in hūgarias
 deserūt & pisces i morauia delatos nihil extra
 slesia suis ex mercib⁹ d̄portat. mimi⁹ etiā & v̄ci-
 nū & m̄lex ornat⁹ auri & gēmaz & vestitū cult⁹ p
 uiciā n̄ paz extēuat. Ne h̄c v̄bes idite ac puin-
 cie (q̄z noticia tardi⁹ ad nos deuēit) laude sua
 p̄uent eas in h̄ ope i fine addicere libuit. p̄fecto
 libe v̄bes p̄cipue lubicē. si diuitias. ordinē se-
 nat⁹. hūanitatē moresq; ppli. maris portū. si-
 tū & edificia p̄spicere velimus. Digne igit̄ histo-
 ria ac cōmemoratōe. Postremo si v̄bes plures
 q̄s adiungere velit dat̄ eis equa potestas.

Missa

Ad deū optimū maximū d̄ his q̄ mirabilia ges-
 sit p̄ iustissimo & excelsō Maximiliāo roge ro-
Actor & p̄nceps opose mūdi (māoz
 Quicq; deceptis opifer fuisi
 Gentib⁹ iudex. redditurus idem
 Omnibus equus
 Quam potens rerum fueras creator
 Quam dator largus redimis salitem
 Quam reddis iustus trutinator orbis

Quam sapiensq;
 Cū velis iustus homines tueri
 Mirus es causē melioris actor
 Mirus iuste domitor querelē
 Hostis iniquis
 Suetus humanis animis p̄esse
 Mitigas seruos. placidos acerbas
 Sontibus fontes agitas & hostes
 Hostibus viges

Torijs addens ouium pauorem
 Fortium iustis animos leonum
 Militum multas acies retundis
 Agmine paruo
 Tu iubes ventis fileant. silentq;
 Precipis ponto tumeat. tumetq;
 Imperas lune lateat. latetq;
 Sanguine tincta.
 Vere canentes hyemes virenti
 Turbidas celo pluuias sereno
 Sepe permutas. facies ⁊ vsus
 Mensis ⁊ anni.
 Tanta cum regi dederis romano
 Audias voces. iuuenum senumq;
 Audias grates hominum. precesq;
 Iusta petentum.
 Inde non cesses melior patronis
 Cum suis regem populis tueri
 Principem serua. sobolam domumq;
 Abde triumphes.
 O deus serues decus hoc precamur
 Cesari natum simul ⁊ nepotem
 Indolis mire. videat regentes
 Tempore longo.
 Hisq; sic patrem foueas animq;
 Cuius exemplo peragant iuuentam
 Et suis gestis fuerit senecta
 Gratioꝝ illi.
 Sic regant orbem dominando recte
 Quo fidem nobis pius vt dedisti
 Protegant semper citiusq; vincunt
 Illius hostes.
 Et feros turchos rabidasq; gentes
 Pellere. ⁊ castris spoliato victos
 Vt queant regna ⁊ reparare quondam
 Chusticolarum
 Prosperos gressus animiq; motus.
 Austrie stirpis. faucaq; felix
 Cepta quo a pijscais p̄ aatribus per omne
 Prologet eum.
 Hec mari ac terra viget parando
 Gloriam semper. ferat ⁊ subortus
 Solis ⁊ casus crucis alma signa
 Nomine christi.
 Inde celestium meritis triumphum
 Consequi tandem mereantur omnes
 Cum bone legi dederint subactum
 Robore mundum.
 Hec rogat noster chorus vt perennem
 Gloriam eternus pater atq; natus

Spiritus sanctus deus ⁊ sequatur
 Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Lectores veteri scriptores
 parissime de Ger-
 mania locuti sunt. ac
 si ea natio extra orbē
 iaceret ⁊ somniantes
 q̄dammodo res ger-
 manicas attigerunt.
 Namq; si legamus
 vetusta tempora in-
 uenimus germanos olim ritu virisse barba-
 rio. vestibus vsus laceris. venationi tantum ⁊
 agrorum culture dedisse operam. Feroces qui-
 dem homines ⁊ belli appetentes. Sed argenti
 pro: sus inopes. quibus quippe nec vini vsus e-
 rat. Ipsaq; Germania intra Mare ⁊ Danu-
 bium fluum. Rursusq; intra Rhenum ⁊ Al-
 bium flumios continebatur. nunc vero. q̄tum
 transgressi sunt suos proprios limites nō igno-
 ratur. Nos plus fere est quod nati sunt in gal-
 lia. Rhecia. Troico. Vindelico atq; in ipsa scy-
 thia seu Sarmacia q̄ quod intus habuerunt.
 Quid etenim memoremus nobilissimas Vr-
 bes splendidissimaq; ditissima templa. opu-
 lentissimos etiam principes ac p̄latos. Lerte
 non videmus prouinciam talem esse que com-
 putatis omnibus Germaniam prouinciam
 superet. q; si resurgeret aliquis illorum Theoto-
 num qui tempore Julij cesaris vixit Germa-
 niam perageret. vt ariouustus profecto diceret
 non esse eam terram quam olim viderat. ne-
 gareq; suam esse patriam. Cum vinearum ⁊
 etiam arborum fructiferarum consitiones vsu-
 tus hominum. vibanitatem ciuium. Splendo-
 rem vrbium. tantamq; nitidam polocias apud
 Germanos contueretur. Vtrum hanc muta-
 tionem quis fecit nisi sancta ac vera religio do-
 mini nostri Jesu christi. Cultus q̄ppe chustia-
 ne religionis a Germanis nationibus omnem
 barbariam expulit atq; ita expoliavit. vt iam
 greci ipsi Barbari. Germani autem recte lati-
 ni appellari mereantur. Sine igitur noua con-
 sideranti seu vetera mente repetenti nulla peri-
 tior. nulla ardentior. (inter omnes enim natio-

nes quas bello ydoneas indicat germania vi-
det. Germanis enim ea arma et pecunie sunt. et
ubi tot clarissimi principes. tot generasi pceres
tot fortissimi eques. tot potentes ciuitates. tot di-
nitie. tot auri. tot argenti tot ferri minere. ubi ta-
ta populi multitududo. tanta iuuēt. tantū ai. tū
robotis. Cū deinde germanie fines. ut veteres
tradūt ab oriente vicella fluminis et vngareli-
mes fuere. ab occidentē Rhen. a meridie danu-
bi. a septentrione ocean. et mare balthicum qd
puitentū vocare possum. nūc qstū extra hos
terminos possideat ipsi vident. Germani em
angliā pūlso britānis occuparūt. belgarū hel-
nitū qd fines eiectis gallis obtinuerūt. rheniaz
et nouiciū inuasit et vsq; in ytalīā pedē exten-
derūt. Germani q; hūmigeros q nūc puiteni
vocat et manib; infidelīū detecerūt. Soli et
alienis in germanico solo bohemi sedent potē-
tissimi et nobilissimi ppli. sed et illi germanico im-
perio parere se aiūt regēq; hūc pūcipaliorē et
regni electorib;. Magni igit; bellicosi ac fortis-
simi deoq; excepti germani sunt. qbus adeo fi-
nes extendisse licuit. et sup oēs mortales roma-
ne potētie datū fuit obsistere. Tā terraz ille cal-
cator oim et orbis dominor. Jul. cesar quis sb
actis gallis sepe rhenū trāsuerit resq; mariaz
in germania gesserit bellicosaz tū et aspera sue-
uoz genē dimisit indomitā. August. octavia-
nus cui et parthoz et indoz reges mūera mise-
rūt. q vn; oim romanoz fortunatissim; credi-
tus ē. Ille inquā felicissimus impator nullū bī
vnq; nisi apud germanos succubuit. nā lolliā
ut varrianā cladē in germania ppeffus ē. Lol-
lianā maioris infamie q; detrimētū. varrianaz
pene ericiale trib; legionib; cū duce legat; et au-
rilis oib; cesis longū esset recensere q; intuleēt
reipublice molestias gamani. q et si romanoz
fortūe aliqū cesserūt. postea tū et ipi de roma-
nis. de gallis. de hispanis. d hūgaris. deq; alijs
diuersis gētib; sepe nūero triūpharūt. Nec Ro-
mani cū rex potirent res magnas sine germa-
nis auxiliantib; pegerūt. qz tanta in bello vir-
tus tāta in domo fides fuit ut cesarei corpis ca-
stos cohors et germanis potissime legeret. Sci-
mus q; Gotfridū q fuit Lotharingie dux cum
solis transhenanis theutonib; et aliqb; gallicis
pancis ytalīs hūgarīā pūssisse. greciā penetras-
se. hellospontū trāsisse. asiā pmeasse. irimā ex-
ptate infidelīū vēdicasse victis ac pstrat; oib;
q occurrēt in medio gētib;. qais et turci et sa-
raceni nūerosi resistere conarent. in ei; exercitū

Solium LXXIX

ducenta milia pūgnatoz fuisse tradunt. atq;
multo maiores copias sola Germania cogere
pōt. nā et impante Corado cū Eugeni; terti; ro-
man; pontifex xpianos excitaret p tutela terre
sancte quā saraceni euertere conabant. Prute-
ni cū ceteris vltionib; ydola colebāt ac crebris
excursionib; nunc Saroniā aut alios vicinos
xpi cultores infestabāt. Corad; autē dimissis sa-
ronib; aut ceteris vicinis q domi cuz puitenis
ac reliq; Barbaris decerta rēt ipse cum rhenen-
sibus. sueuis franconib;. Manaris iherosoli-
mā penetravit. Postremo q; longa et lata sic
germanica natio. q; religiosa. q; uerax. q; iusta.
q; promissi tenax. q; pposita. q; diues. q; ta illic no-
bilitas. q; fortis et erpta militia. q; us ecclesiaz
onatus. quanta gloria cleri. quāta pūcipuz
magnificētia. q; us splendor vrbū que celi fa-
cies. que terre vbertas. cū pūcipe sit commu-
ne magis admirari q; recensere valemus. Cuz
igit; hoc opus hystoriarum et officina Turcm-
berge pdeat que vrb; inclita in medio ferme
germanie sita est p pauca de germania in cal-
ce libri absoluenus pmittendo hystoriaz Ence-
pū secundi romani pontificis rerum vbiq; ge-
storum in Europa sub Friderico tertio roma-
norum impatore. Is em et si natione senensis
sit se tū germanum fatetur cum de se scribat. si-
cum eos iam annis supra. triū. germaniaz in-
coluerimus non reputamus extrane; existima-
re debere. Cuzq; imperatori ipsiq; nationi lon-
go tempore summa fide magnis laboribus ser-
uierimus et nunc ad cardinalatum recepti ea ca-
remus que nationis ipsius honori atq; utilita-
ti conducant. et ita piosus agamus. ut natiōe
potius gamani q; ytali pūtemur. verum cum
antiquiora illa tempora sub obscuram ambi-
guitatem prebeant scribentibus et tempoum
descriptio haud facilis cognitu. quandoq; de-
trahit legentibus fidem. Multa quoq; de hūis
inter veteres discordia. quam inde nosci arbi-
tramur. quia nec montium nec fluminum nec
gentiū noia perseverant. et prouinciarū regnoz
q; termini multā varietatē accipiūt. A Strabo-
lomeū alerandū qui p tempora antoni pū-
sitiū orbis descripsit. haud eadē magnū tps est
et tū tanta noim variatio intercessit ut paucis-
simos ppos et his noari vident; apud vnum
q; noiauerit alter. Jo; Ephorus quippe cyme-
Socratis discipulus a suo tpe narradi et ordinis
cepit. Calistenes ac Theopomp; q; eade; tulit

etas prisca illa minime attigerunt qui tamen omnes hystoria munere laude sempiterna celebrati sunt. qua motus re eloquentissimus Eneas ommissis priorū gestis i quibus scriptores nonnūq; dissentiūt ad recentiores hystorias se cōtulit. Que igitur i germāia sub suo eno gesta sunt memoratu digna et i ceteris regionibus europe in isto opere vario & egregio dum in cardinalatū ocio viueret accurrate descripsit. hystoriū igitur ei⁹ deceps in primis perustrabimus.

Sum pius Eneas fama super ethera notus
 Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis Tu q; fac simile quisquis regnabis in orbe
 Eneas pi⁹ papa Frideric⁹ terci⁹ romanorum imperator

Reuerēdissimi patris
 domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub cesare Friderico tercio ipatore p Germaniam & Europā gesta sunt cū locoꝝ descriptione ad d. Antonium Cardinalem hilerdensem incipiunt feliciter.

Antonio sacro sancte
 romane ecclesie presbitero Cardinali hilerdensi appellato patri suo colēdissimo Eneas eiusdem ordinis. non eiusdem merito Cardinalis Senensis salutem plurimam dicit. Podagrante me nuper & arthetias doloribus (ut soleo) laborantem Librarius quidam thetonicus adijt libellam afferens i quo

Romanorum Cesarum non tam gesta q; nomina & pauca de moribus continebantur vsq; ad Wenceslaum Caroli quarti filium. Cūq; illi opusculo quattuor imperatores deesse viderentur. Nam Beneuentus himolensis eius opis auctor sub wenceslao decesserat. Rogavit me librari⁹. ut adijcerē libello quod deerat. nolui turbare hoiem. cōpleui ad etatē nēaz impatorū numerū breuitatē illi⁹ qui prec esserat imitari. At cū subiret mentē multa & magna inter xpianos gesta esse ab eo tempe q; Fridericus impertū accepit vsq; in hanc diē opusculū seorsum edere statui in q; singularia qdam ei⁹ temporis sub cōpendio ad posteritatis memoriā transmittere digna memoratu. Edidi igitur breuē hystoriā tuozq; nomini dedicauit. q; cū pti morbo meū labores facile iter podragādū scripta mea & leges & indicabis. Siisset fateor opēciū ab initio poti⁹ etatis nostre in hoc enū vsq; reuē gesta & hystriam terare qmadmodū menti mee sepe insēdit. sed ea nō erat vni⁹ podagratiōnis & pserim i eiunio qdragesimali occurrētis lucubratio. Amat edes nostras ipsa podagra. nec tam recedit q; reuertit libes fortasse & huic intentōi alkqā do subseruiet. Tu vale & si quid acerbi⁹ in quemq; scriptū offenderis non tam mee nature q; stimulis podagre vigētis adscribere. & quicqd inscite inepte absurde incurrerit sumpto calamo dele Et vix Roma quarto kalendas aprilis. Anno dñi. M. cccc. lviij
 Sinis phantij Sequitur hystoria.

Que sub Friderico ter
 tid ei⁹ nominis imperatore apud europes et q; nomine chustiano censentur insulares homines gesta feruntur mandatu valde digna mihiq; cognita tradere posteris q; breuissime libet commiscerimus etenim aliqua interdum altius repetita. quemadmodum locorum rerumq; ratio et postulare videbitur.

**De hungaria et gestis i
 ra olim pannonia appel
 lata**

ny
 unam nō
 n pānōiōp
 pānōiōi
 fat q; nōstr
 nū & alpe
 nōi. Pan
 nūm q; an
 flamen sa
 magna po
 Scira q; q
 dam appe
 oē panno
 plera q; d
 vsq; pēnd
 de da q; p
 to latus e
 quos sēlau
 sa missū q
 lare & q
 flūand
 rū. Et si n
 uicā dēca
 et adit sū
 timere hā
 mannis i
 Dacā vō
 no q; Tra

Solium LXL
Hungaria

Hungaria q̄ Austrie Friderici patrie
cōtermina est ⁊ in orientē vergit p̄in-
cipiū narraciōis p̄stabit. Hanc pro-
uinciam nōnulli p̄anoniā vocāt tāq̄ hunga-
ri p̄anoniōꝝ loco successerūt. verū neq̄ hūgaria
p̄anoniē terminos implet. neq̄ illa tā lata olim
fuit q̄ nostra etate. Hūgaria intra danubium
enū ⁊ alpes q̄ ad italianā ⁊ adriaticū respiciūt
mare. Pannonia p̄inebat ab occasu nouem
enūq̄ annem. ab ortu mysos ac triballos ⁊
flumen sauiū p̄tingēs. Intra q̄s limites austrie
magna porcio claudit ⁊ a theutonibus icoliē.
Sciria q̄q̄ ysde terminis continet valcia quō-
dam appellata. Hūgaria vero quāvis inferi-
orē pannoniam a fluvio leytha vsq̄ sauum cō-
pleta est danubiū tū transgressa ad polonos
vsq̄ p̄tendit. ⁊ que quondā arua tenuere gepi
dedaciq̄ possident. Impiū gentis hūgarie ml-
to latius est q̄ ip̄a hūgaria. nam ⁊ dalmate
quos sclauos. ⁊ illirū q̄s bosnenses ⁊ triballi
sen myssij quos tū seruios tū rascianos appel-
lant ⁊ gethe q̄s p̄im valachos partim trans-
siluanos nominant hūgarorū impiū subiece-
rūt. Et si nonnulli tuo nostro thurchoꝝ armis
euiaci defecerūt hanc puincia q̄ten⁹ citra istruꝝ
extendit sub octauiano cesare romā p̄imū ob-
tinere bachone p̄anoniōꝝ rege subacto. ⁊ a
mantinis inter sauiū ⁊ dianū flumios p̄stratis.
Dacia vero trās danubiū q̄ nunc hūgarie por-
tio est Traian⁹ impator edomuit ⁊ in solo bar-

barica puincia fecit. Sed amissa sub Galieno
p̄ Aurdianū recupata est. Post romanos ali-
quando hūni scythica gens. aliquando vero
gothi ex inculis balthi maris populi. Deinde
longobardi ex germania p̄fecti p̄anoniā occu-
pauerūt. Postremo hūgarorū natio ex ultimis
scytharū finib⁹ inundauit q̄ vsq̄ in hanc diē re-
gno potit ⁊ ultra citraq̄ istruū late dñat. Et tate
adhuc non longe ab ortu thanays altera hūn-
garia nostre hui⁹ de q̄ sermo est mater lingua
⁊ morib⁹ pene simit q̄uis nostra ciuiliōꝝ xp̄i
cultrix illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in
hūgaria quā danubi⁹ interlabit tēpestate no-
stra. Sigismund⁹ caroli quarti romanoꝝ im-
patoris fili⁹ natione bohēm⁹. origine thetoni-
cis. varia fortuna ānos supra q̄nquaginta re-
gnauit p̄inceps singulari p̄udentia. magni-
tudine animi. beneficiētia ⁊ liberalitate insig-
nis. corpis q̄ maiestate ac decore illustris. Cete-
rū bello p̄ius infelix. quē non turchi dicitur at
sed bohemi q̄ sepe acie fuderūt. Uxor ei p̄ima
fuit maria Lodouici regis filia cum qua regnū
accepit illi⁹ causa duos ⁊. xxx. regulos in hūn-
garia p̄imarios q̄ aliqui rebellassent gladio p̄-
cussit. ob quā rem ⁊ ip̄e paulopost regina facta
functa in vincula cōiecta est. mulieriq̄ vidue
cuius virū interfecerat in custodia tradit⁹ do-
nec regni p̄ceres suppliciuū decernerent. Sed nō
desuit capto in extremis rebns p̄udentia. q̄ ut
erat sciendia potēs mulieri longe meli⁹ eē ostē
h̄ i

dicit regis sanguinem conservare quod fundere. dimis-
 sus ab ea barbaris hermani comitis cecilie filia
 dicit uxorem. nec diu postea compati auxiliis
 regni vendicavit. de perditio: supplex sumpt
 fit. Mulieris vidue filios et honores et oppi-
 bus inter primos regni perces cumulavit. quo-
 rum adhuc alterius vivit filius. Ladislaus garius
 comes regni palatinus multa huius Sigismundi
 egregia facinorosa memorie perditia sunt. Inter quae
 illud perclarissimum quod ecclesiam catholicam tres pres-
 diisam coarctat apud constantiam generali concilio
 ad unitatem redegit. Italia. Gallia. Hispania.
 Anglia eius rei causa peragrata. Vitoldo litua-
 nie duci ut se regem appellaret missa corona in-
 dulsit. prius tamen ille vita decessit quam solennia
 coronatio expletet. Prussia quam rex polonie
 fridricus. b. Marie theutonicoz armis ademerat re-
 stitui iussit. Cum Venetis duce pipone florentino
 gravia bella gessit. Venceslaus bohennie regem
 germanum suum quod regno inutilis esset coniecit in
 vincula. quis negligenter custoditum magno rei
 publice malo quod Bohemi e carceribus surri-
 puerint coronam imperii ab Eugenio quarto ponti-
 fice maximo rome accepit. Bohemia post mul-
 tas calamitates vir tandem potius est Marchia
 Brandeburgensem friderico burgraffio nurn-
 burgensi dono dedit filiam Elizabetham et Barba-
 ram natam Alberto duci Austrie in matrimoni-
 um copulavit. illique demum apud inoyma mori-
 uie civitatem moriens regna quibus profuerat vlti-
 ma voluntate reliquit. ossa eius in varadino iacet
 Albertus apud albam regalem cum coniuge coro-
 natus Bohemie quoque dyadema suscepit. Cuius
 felicitatem admirari germanie principes et
 ipsi sui sanguinem extollere decreverunt. Roma-
 num ei committentes imperium. Id Alberto suscipere
 non licebat nisi priores hungarie indulgeret
 quibus haud ex usu videbat suum regem theutoni-
 bus impare atque ob eam causam inveniando Al-
 bertum obligaverat ne suo in iussu imperium acce-
 ptaret. vocati tamen ad reges qui tunc Viennae fuit
 victique precibus perbuere consensum. ille imperium
 nactus in hungariam rediit adversus turchos. qui
 tunc Rasciam invaserat arma motus. sed dum
 Budam moram facit (ea est regum sedes) iudex civi-
 tatis natione theutoniarum hungarum quempiam ob-
 delictum fluvio demersit. id hungari molestissi-
 me tulerunt. quibus theutoniarum nomen exosum est
 Erant autem aestigio tamale hungari. arma cape-
 scunt. obvios theutones passim trucidant. fit su-
 ga in arce qua rex se continebat. diripiuntur ne-

goclatorum domus. quorum pars maior theu-
 tonica fuit. Evangelizabat eo ipse budesibus
 Jacobus marchianus ordinis minorum pro-
 fessor doctrina literarum et vite sanctimonia cla-
 rus. qui sedaturus tumultum simulacrum salu-
 atous crucifixi manu gestans sursum armatoque
 populo obviam factus ut cedi parcat ut rapti-
 nis obstitineat ut arma deponat supplex orat.
 Illi verba eius minime intelligentes. neque enim
 tempus ferebat interpretem bene sibi futurum au-
 tumant qui ipsum suis ceptis ducem habeant. sub-
 limem iacobum simulque crucifixum in vlnis atrol-
 lunt ac bachati per vibem nunc istam nunc illam
 domum copulant. fiunt tamen aliquanto mino-
 ra spolia. et a cedibus temperatum est ob pre-
 sentiam iacobi qui modo precibus modo lacrimis
 furorem incense plebis lenire conatus est. Seda-
 to tumultu. Georgius palatinus strigoniensis ec-
 clesie pontifex moritur apud quem preciosa regni
 supplex in custodia fuit. Rex strigoniuz perit
 et regina cum eo aperuntur arche in quis the-
 saurus observabatur coram regina et selectis re-
 gni baronibus. illa clam subrepta corona. quam
 sacram appellant fidelique anni tradita archas
 claudit atque obsignat. Albertus paulo post ad
 dranam usque fluvium proficiscitur ibique castra
 metatus maiores copias expectat cum quibus tur-
 chos invadere possit. Smediomam urbem tascie
 obsidentes. prius tamen expugnatum est oppidum quae
 auxilia venient. ipse Budam reversus cum di-
 sintheria laboraret Viennam repetere stans si-
 ne moritur inter suos. siue quod aere in quo
 fuerat nutritus conferre aliquid ad sanitatem spe-
 rabat. sed in itinere magis ac magis morbo af-
 fectus dicta uxore pregnante obsignatoque te-
 stamento in villa que longa di. vi. kal. novem-
 bris e vit. decessit. religiosus princeps et qui libe-
 ralitate simul iusticiaque prestatet. fuit quoque
 in bellis audax et manu promptus. Moruos
 et Bohemos armis subegit. Polonos late va-
 gantes intra regnum suum cohercuit Magna de se-
 xpiane rei publice promittere videbat. nec mino-
 ra populi de sua virtute conceperant. pulcherrime
 spei satisfieri brevis vite non sinit. repente occi-
 dit que brevi ad summam potentiam creaverat. ne-
 que enim biennio toto imperavit. Statura eius pro-
 cera fuit. nerosum et validum corpus facies terri-
 fica more gentis crassa barba. superius labium im-
 sum. vestem haud splendidam. Baltheus auro quae
 nis circum. nec unquam lateri defuit ensis. Corpus
 eius in alba reconditum est. Cognita regis mor-

re consentientes hungari indigni ac periculo-
sum existimantes tñ regnū vni⁹ femine iudicio
subiacere reginā magnis p̄tib⁹ hortantē Vladis-
laum polonie regem q̄ populū armis tute⁹ si-
bi vt virū asciscat. Consentit mulier ea cōditio-
ne adiecta ne qd̄ filio p̄iudiciū fiat si masculum
pariat. Legunt̄ in poloniā plati ecclesiarum z
p̄ncipes regni nati z auctoritate maiores. q̄b⁹
iur agentib⁹ Latislaus postm⁹ nascit̄. q̄ mor-
te in lucem pd̄ijt apud albā regalem z baptis-
mū xp̄iane fidei signaculū z militie cingulum
z sacra hūgarie coronā quā mater penes se ha-
buit eadē die accepit. inde sublat⁹ in tutela Fri-
derici Cesar⁹ duodeci ferme ānis fuit. Cui ma-
ter z ip̄m z coronā cōmendauit. Legati quib⁹ p̄-
hibente regina Vladislau⁹ adire quez magnis
pollicet⁹ oneratū in hūgariā traxerūt z imposi-
to diademate regem saluauerē. q̄ cum diu La-
dislai mē vario euentu armis contendit hūga-
ris in duas p̄tes diuisis Vlcie comes Cilie duz
cōsobrīne fūdet Latislaoz regnū defendit ca-
ptus a Polonis diu in carcere macerat⁹ est Dio-
nysi⁹ archiepiscop⁹ Strigoniēsis q̄ postea car-
dinalat⁹ honore donat⁹ est genere ac moribus
illustri vtriq⁹ regi diadema imposuit. Alteri
volens. alteri coact⁹. vocatus em̄ ad Polonū q̄z
tis publica fide accepta budā petiisset non p̄-
tus libertati sue reddit⁹ est q̄z Vladislau⁹ in alba
coronauit. ipse q̄ primū potuit domū reuersus
Polonoz conatib⁹ summo studio aduersatus
est. Julian⁹ cardinalis sancti Angeli ab Eugē-
nio pontifice marie i hūgariā missus vir sum-
mo ingenio. singulari facundia. excellenti do-
ctrina quib⁹ inducias belli inter Vladislau⁹ z
elizabeth ad certū tempus composuit p̄ce; ta-
men efficere non valuit. regina mortua om̄es
pene hūgarie optimates ad polonos defecere.
solus Gisletra bohēm⁹ rei bellice pitissimus. et
manu p̄mpt⁹ Latislai partes in hūgaria tu-
tat⁹ est. q̄ sepe cum pua militū manu ingentes
hūgaroz Polonorumq⁹ copias vicit. fudit de-
leuit bisq⁹ Johannem hūniadem magnis ex-
ercitib⁹ auctū castris eruit. hic Johānes nato-
ne valach⁹ fuit hand altis natalib⁹ ortus s̄ in-
genio dextro z aīo sublimi z virtut⁹ amator.
multa cū turchis secunda plia fecit. z hostium
spolijs hūgarica templa ditauit. primusq⁹ oīm
apud hūgaros turchoz acies z frangi z vinci
posse monstrauit. q̄bus ex reb⁹ exercitatus Vla-
dislaus z ipse plū cum amuraze turchozū im-
peratore cōmittere non dubitauit. de q̄ postea

suo loco dicem⁹. Sedus iter Frederici impatorē
z Vladislau⁹ q̄ se regē hūgarie appellauit. Ju-
lian⁹ cardinalis ea lege composuit vt liceret im-
peratori hūgaros cohercere si qd̄ in austria sti-
riaue damnū inferrent. idē p̄missuz Vladislao
est in frederici subditos hūgariā infestates. Gū-
tiū oppidū in hūgaria ē stria atq⁹ austrie pro-
ximū hoc latrones occupare z plerūq⁹ circū-
iecta castella ex q̄bus in austriā p̄fecti magnā
vim pecoz atq⁹ hominum abegerūt. Motus
ea re fredericus comparato raptim exercitū i hū-
gariā traiecit manimēta expugnatit. ex latro-
nib⁹ lxxx. circa suspēdit. Cui cecidisset in bello
Vladislao cōuētus hungaroz apud Pestā ha-
bitus. locus hic transdanubiū. bude opponit̄
neq⁹ muris cinct⁹ neq⁹ magnificis domib⁹ ere-
dificat⁹ velle specie gēcit. hic Latislao alberti fi-
lius cōi proce⁹ sensu rex designat suisq⁹ deinceps
auspicis in turchos pugnare cepit nec ta-
men felicio⁹ eius plia q̄z poloni fuerunt. Jo-
hannes hūniades regni gubernator assumpt⁹
absente rege proniciā vt aiunt in virga ferea
gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habit⁹ ē
hic prostratis apud albā turchis quemadmo-
dūz in reb⁹ rascie referemus breui tempore sup-
ueniens morbo extinc⁹ ē. Semne em̄ cum egro-
taret nolisset ad se dñiciā corp⁹ deferri. indig-
num esse aientē serui domū intrare regē. iussisse
se se quib⁹ deficientibus viribus in templuz ve-
hi ibiq⁹ de more xp̄iano confessuz diuinā euch-
aristiā suscepisse atq⁹ iter sacerdotū man⁹ deo
animā reddidisse. Felix spūs q̄ tate rei quanta
gesta est apud albas nūcijs atq⁹ auctoz migra-
uit in celū. ¶ Latislaus q̄ ex tutela iā pudē im-
peratoris emissus z i paterna regna recep⁹ tur-
choz metu ex hūgaria in austriā se contulerat.
audita turchoz strage z gubernatoris morte
quo cū cilie comes apertū gerebat odiūz impel-
lente ipso comite qui vlcini sublato emulo le-
tabundus id nunciū audierat. rursus in hūga-
riā redijt. sed dum apud albā spolia turcho-
rum z interemptoz hostiuz cadauerā inspicit
comes ipse cuius coput erat a rege secundum. z
qui iam solus tāquāz regis auuncul⁹ leges hū-
garis prescriberet. Vladislao hūniadis filio i
castro regio obruncat inde necem cōsecut⁹ vn-
de sperauit impiū. Offenssus ea re mirūmmo-
dū regius animus dolorē tamen suppressit nec
dubitauit auunculū iure cesum sateri Cadauer
defuncti in aliam missum est. Rex Budam se
conuulit vbi secutos curiam hūniadis filios in

carcerem rapti iussit. percussoremq; comitis La-
dislai natu maiorem capite pleci Mathia ca-
ptiuu duxit in austria. z pfectu in bohemia pe-
nes eu seq madauit. ipe paucos dies Prage mo-
ra. siue morbo pestifero vt pleriq; tradidere.
sai veneno vt alij affirmat diem obiit. nobilif-
simu sanguis pna origine ac materna ex impa-
torib; oru. Mathias q die rex clausit oculos ea-
dem pragā applicuit. que georgi gubernator
in custodia suam recepit. Corp; Ladislai apud
pauu Carolu quartu romanor; impatorem i
arce Pragensi atq; in ede sci viti reconditu est
C Defuncto latislao regi hūgari ad elegendum
successore a kaln. Januarias diem constituūt.
Proceres apud Buda frequenter cōueniūt in-
ter quos Michael zilagi magna militū stipat;
caterna psto adest. rui. milia equitū. peditū se-
ptem milia cū secuta ferunt. qbus statua i pe-
sta fuerūt. Michael se coniugis hūiadis z ma-
thie auiculas fuit. Lui ppter necz Ladislai ne-
potis cū pleriq; regni barōib; acerrime simul-
tates erāt hīs potentia ei; haud parū inges-
sit terrorē. nec iam percussa metu contio libera
regis electionē futurā arbitrabat. Michael ve-
ro cōsentium adiens nō sero circa armatos ad-
durisse ait. non vt vim congregatis inferat. s;
vt eos detereat. si q sint q libertatem principū
ac populariū in assumendo rege perturbare co-
nant. Illud tm̄ se veluti vnū ex regni accol mo-
nere vt Johānis hūiadis beneficia memine-
runt. q vnus oim turchorum arma ab hūgari-
co regno depulerit. claraq; gent s victorias pe-
perit indigna suis meritis pnia reddita. ex fi-
lijs ei; alterū crudeliter occisim. alterū in Bo-
hemia captū seruare posse. Barones memori-
am Johānis extollere Mathia ex captiuitate
redimere atq; ei; regni fastigio collocare. Qd
pater sua virtute seruasset neq; ferendū. vt ad
exteros ea potestas deferat; parere se omnibus
qui nepoti fuissent insidiati. regni salutem an-
te oculos ponere si quem puincie utiliozem cē
arbitrent; nihil ob stare q min; melior digatur.
fuit res aliq; diu anceps cū baronū sibi qsq; ti-
meret. Postremo recōaliatōe inter pceres sa-
cta. cuius auctorem Johannem sancti Angeli
cardinalem virū doctrina z moribus excellen-
tem. q cum legatū agebat apostolicū tradide-
re. Mathias octo z decem nat; annos nono ka-
lendas februarij inter qdraginta milia viroū
q medio in danubio cum glacie constricto im-
patientes magni secreti elect ionis criū expe-

ctabant rex acclamat. Tunc qd isq; hec legis
z futura p̄dicito singulare proisus hūmāe icon-
stancie documētū. Ex duob; adolescentulis eta-
te moribusq; pene parib;. alter ex regio solio dū
noue nupte thalamū exornat deferz ad tumu-
lum. alter dū capitale iudiciū trepitus manet ex
carcere vocat ad regnū. Libertas eius ex guber-
natore bohēmie spōsalitjs atq; pactionib; em-
pta refert. Mirabile quo d matrē repentina le-
ticia nō examinauerit cū tot cladib; afflicta fi-
lius pius regē appellatū audierit q; vincul ex-
emptū in parte hungarie que trās danubium
in septentrionē porrigit; tunc Sepusū vocāt
olim gepide consedere insignis latro. ex amites
natione bohēmus hostiaz pestifera labe infe-
cus milites predadi cupidos vndecūq; ad se ve-
nientes benigne collegit eosq; fratres appella-
uit. z vniuersā regionē illā tributariā sibi reddi-
dit ex edificatis munitionib; locis oportunit. ex
quib; modo in vnā modo i alterā partē discur-
rere posset. predas in sine cuiusq; mēsis vitium
diuisit. ex qb; non plus accepit qui totū mēsem
quā qui diem vnā ante diuisionem in castris
fuit numero fratru; ascriptus. id sibi ex euāge-
lio p̄ceptus affirmauit. quod i vinea dñi labor-
antibus z qui prima hora z qui vndecima ve-
nerant equas mercedem pmittit. Hec societas
cu; lōge lateq; rapinas ageret z iā quinq; milia
pugnatorū in armis haberet idiesq; cresceret nō
aliter dissipari potuit q; duce ipō Aramite ad
stipedia ladislai regis vocato. Transilvana re-
gio est vltra danubiū sita quā daci quondā in-
coluere feroces populi. z mult; romanor; cladi-
bus insignes. nostra etate tres incolunt gentes
thentones. siculi z valachi. Thentones e sarōia
originem habent viri fortes z bello exercitati a
septe ciuitatibus quas in habitāt Sibeburgen-
ses patrio sermone appellati. Siculi hūgaror;
vetustissimi credunt pmi omnū qui ex hūga-
ria veteri in hanc puincia venerint. Eā ob cau-
sam q;uis agros suis colunt manibus ac rure
vinentes greges pecorū pascat. nobiles tm̄ appel-
lant. z occurrētes inuicē alter alterū generosum
dñm salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo anno
rex hūgarie corōat. tūc quot sunt patressamili-
as tot boues regi tradunt. quorum numerū su-
pra. lv. milium esse ferunt. Iussi vero in bellum
exire nisi pareant capitali pena plecuntur. bo-
na fisco applicantur Valachi genus italicum
sunt quemdmodum paulopost referemus pau-
cos tamen apud transiluanos ingenies viros

exercitatos hūgarie lingue nescios. In hac pro-
 uincia oppidū fuit qđ Bisfriciū vocauerē re-
 gie corone subiectū. Id Ladislans rex cū Vien-
 ne ageret iohāni hūmiadi dono dedit. Tulerūt
 id egre oppidā diuq; resistere. coacti tamē im-
 parata fecerūt. Et mortuo Johāne eiusq; filio
 Ladislao bade occiso. Michaelē sylagi q; p
 Mathia altero Johānis filio regnū petebat.
 turpiter reiecerūt. Ille indignat⁹ q̄p̄mū La-
 dislai regis mortē accepit eo cū exercitu redijt vi-
 oppidū expuguit. rebellū ciuiam alijs oculos
 eruit alijs manus amputauit alijs necem gla-
 dio intulit. oppidū incendio delēuit. Ingressē
 sunt paulopost trāssiluanam turchorū circiter
 tria milia p̄damq; magnā abegerunt. pecorū
 atq; hominum quos insecuti sibi nenses ⁊ ipsi
 thaurones ad internitiōnē vsq; deleuerunt. vi-
 ctōres p̄da recūpata domū rediere. Vir ciui-
 tatem introierant. cum michael ex alia parte
 hand paruis ducens copias affuit ciuitati eri-
 cium pans que bisfricensibus aduersum se opē
 tulisset. Sed cum sibi nenses intra munitissimā
 vibam se continerent frustratus desiderio suo
 minabundus recessit. ¶ Apud hūgaros obiit
 etate nostra. Paulus vergerius Justinopolita-
 nus grecis ac etiam latinis litteris valde appri-
 ma instructus. cuius plura erāt opera ab eru-
 ditis pbata. Arrianus qui Alexandri magni
 gesta cum greco sermone conscripsit. Latinis

ab eo redditus est cum maximo horatu Si-
 gismundi Cesaris. Scripsit etenim de inge-
 nujs moribus Grecas ac etiam Barbaras a-
 micicias comparauit aduersus Malatestam.
 qui enim Maronis statuam in foro Mantua-
 no deici iusserat. nobilem ac etiam infectuaz
 edidit. Et hungaris etenim qui studia huma-
 nitatis secuti sunt. eno nōo clauerunt. duos no-
 uimus. videlicet. Johannem episcopum Va-
 radiensem. qui etenim regni cancellariam ob-
 tinuit. Et alterum Johannem eius ex sorore ne-
 potem suum. qui enim sub Goarino Veronē
 se grecas ac etiam latinis literas valde dilige-
 ter didicit. nec etenim minus versū q̄ solita va-
 let oratione. Horum tamen originem Sc'auo-
 nicam ferunt. Scientiam enim iuris valde pla-
 rimi professi sunt. Inter quos etenim Dionysi-
 os excelluit. qui enim de gente Carysina natus
 est. qui etiam Strigoniensem sortitus est eccle-
 siam. honore quoq; Cardinalatus ut ante di-
 ritas emeruit. In re militari Nicolaus Way-
 da trāssiluanus. Michael visatius. ⁊ qui Ca-
 lissim inuasit. Pangratius nomē adepti sunt
 Tunc enim clarus habetur Michael sylagi ex
 aliena ruina magnus Johannes hūmiadis
 cuius etenim nomen ceteros obnubilat. non
 tam hungaris q̄ etiam Valachis ex quib⁹ na-
 tus erat gloriam auit.

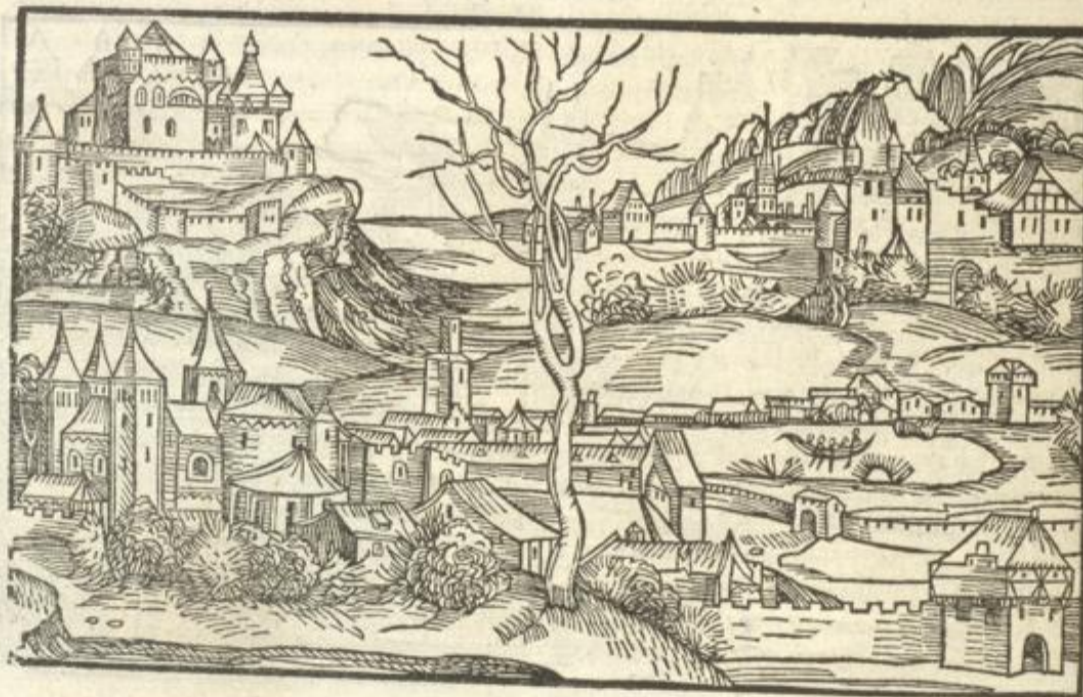
Valachia

Valachia per quā lata religio est a trās siluanis incipiens vsq; in eurinum p tēsa pelagus plana ferme tota 7 aq rum indigna. cui meridiem hister fluit excipit. Septentrionem Roxani occupat. quos no stra etas ruthenos appellat 7 versus fluiū thi ram nomades citharū genus quos tartaros ho die vocit. hanc terrā incolere quondā ge the. q̄ 7 dariū histaspis filiū tarpī fuga repule runt 7 traciā pluribus cladibus affecerūt. Po stremo romanis armis subacti ac deleti sunt 7 Colonia Romanorū que dacos coherceret eo d ducta duce quodā flacco a quo flactia nunciata. Et inde longo tempis tractu corrupto vt sic vocabulo Valachia dicta 7 p flactis Vala chi appellati. Sermo ab huc genti romanus ē quāuis magna ex pte mutatus 7 homini italico vic intelligibilis. Inter Valachas tempestate nostra due factiones fūere. altera danorū. alte ra dragularum sed hī cū danis impares eēt atq; ab illis multipharia opprimerent turchos in auxiliū vocat. quorū armis adiuti da nons pene ad internitiōē deleuerūt. danis ve ro Johānes hūniades hungarorū impio fretus opem ferens non tam illos restituit q̄ sibi ipsi claritatem 7 opes acquisiuit. Quippe q̄ Dano rum agros ex potestate turchorū creptos 7 sibi 7 posteris perpetua possessione retinendo occu pant. Valachi 7 insulas histeri accollunt. inter

quas Paicen insulam apud veteres fama no tauit. Et in tracia quoq; sedes habent. Valacho rum ps turchorū impio ps hungaris per. non me latet difficilimam esse puinciarū descriptio nem quando 7 autores ipsi quos imitari oportet non solum varij verum etiam inter se cōtra rij ac magnopere dissentientes. inueniunt 7 ipsarū puinciarum iūctes p dominantū auctoritate ac potentia sepe numero cōmutant. Nā que puincia latissima quā sūit etate nostra. aut extincta est. aut per modica. contra vero que nulla vel minima extitit. nunc latissimam flo rentissimamq; videmus Longobardiaz ac ro mandiolam non cognovisse maiora nostra tē po: a Insubuiam emiliam ac flaminiam pro sus ignorant. Macedoniam vero sub Emathi one rege a quo etiam Emathia cognominata per augusti clausuram terminari. Virtus vero po stea regum ac etiam gentis industria subtrahit finitimis populis longe ac late protendit. De bet igitur veniam equū censere si qui mea scrip ta legentes nō eos locorum terminos offenderint. quos ipsi vel mente sua cōceperunt vel apud alios inueniunt. non que ab alijs accepim. seu veteribus seu etiam nouis autoribus incorrupta referimus. quāuis non est propositi nostri. geographiaz edere. licet aliquando historia ip sa quam scribimus locorū aliquā significatōes requirit. sic enī elucidior redditur.

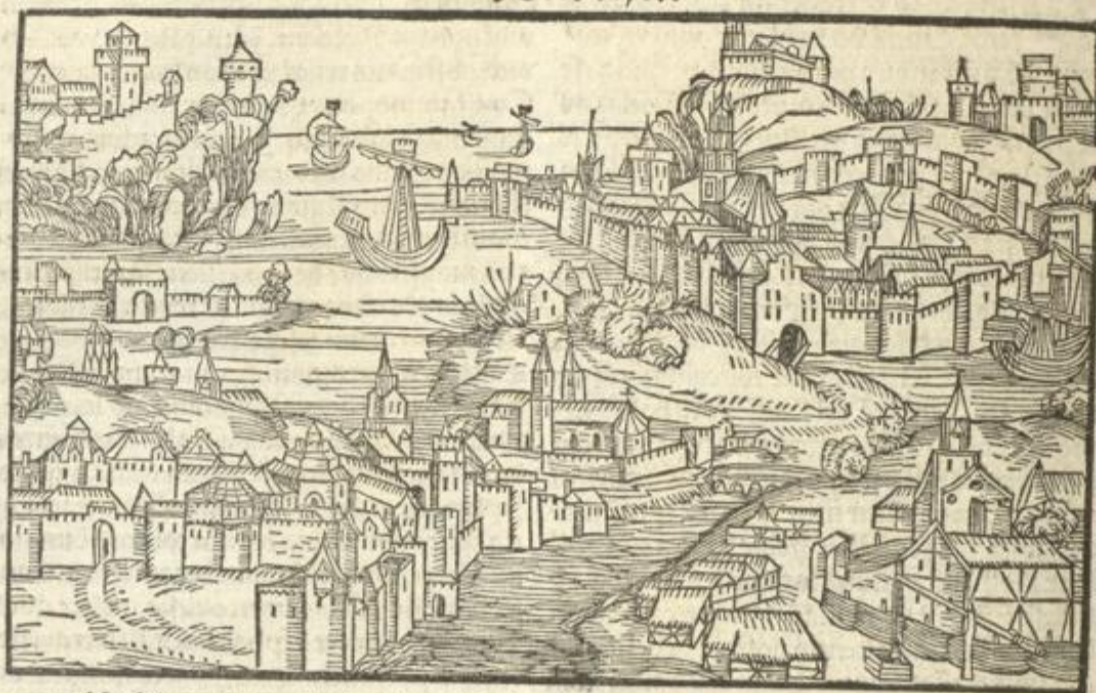
Tracia

Dest valachos igle & hūgaros de quib⁹ sermo habit⁹ traciensiu res geste sese of ferit. Tracia vō vt pleriq; auctores tra dunt ipiq; p̄statiores amplissima prouicia est longe lateq; patēs cū ab oriēte eurinū pelagus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare & siri mon flum⁹. Alq; macedonic⁹ ager septētrionēz hister claudit. occidētis oriā tū pconij mōtes tuz pannonia & san⁹ erāpit amnis. in q̄ snia & pli nium veronēsē fuisse video. & Strabonē ipz q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediam asfir mat. idēq; dardāos. tribalos mysos ico lere tra ciā n̄ ambigit. Tribalos autē eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes habēt ne mo negabit q̄ scripta vetēz p̄nti rex statui con perauerit. Mysi vero post tribalos ad oriētem vsq; erinū protēdūtur inter histerū & hemū mō tes habitacula sortiti hos hodie bulgaros appel lant. Post q̄s maritima loca versēs meridie ad hellepōtū vsq; romaniam ē natio greca quīs oli barbara fuerit. Et iterum nostro tpe deleta gre corū impio dñatibus turchis in barbarias redit. huius prouicie metropolis ē Bizantiū id est cō stantinopol agios prius appellata Lacedemo nij eam condidere duce paufania. q̄bus appolli non cōsulentib⁹. vbi nā sedes quērerēt mādas se oraculū memorie p̄ditū est vt cōtra cecos ha bitationē locarent. Cecos autē megarenses ap pellauit calcedonis cōditores. q̄ quoniā pri⁹ in traciā nauigassent. sitūq; vbi postea Bizantiū edificatū est cōsperissent. amissa tam locuple te ripa tennaiorem e regione in asia delegissent. hec Strabo. Cōstantinū vero imperatorem co gnominē magnam cum enim statuisset impe rij sedem ex vībe Roma in orientem trans ferre quo facilis parthorum exarsiones compe sceret tradant ecclesiastica auctores in Troadez profectum ibi regie vībis fundamenta eiecisse vbi quondam agamenon ceteriq; grecorum p̄ncipes aduersus Priamum regem firere ten toria. sed admonitum in somnis a christo sal uatore locum alium designante ceptum opus cuius diu mansere vestigia infectum reliquisse atq; in traciā nauigante Bizantiā petiuis se eumq; sibi locum diuinitus ostensum dixisse. mox vībem ampliāsse. Noua etiam menia erexisse. sublimes erexit turres. magnificētis simis tum p̄uatis tum etiam publicis operi bus exornasse. tantūq; illi decoris adiecisse vt al tera Roma non immerito dici posset. Sai ptiores vetustū qui florentem vībem insignem

viderunt videre deorum potius in certis habi taciū q̄ Imperatorum putauere. Nonien vbi nouam Romam Imperator indidit. sed vici obstinatio vulgi vt a conditore eius poti⁹ Constantinopolis vocaretur. In hac enim in signi vībe multa sub Imperatoribus episco porum concilia celebrata. multe suppressē in cel stiana religione surgentes hereses. multe namq; etiam hereses. inuentestunt. inter quas ea diu tius mansit. que de processione sancti spiritus quīs in plaribus agitata ac reiecta cōcilijs ad nostram etatem vsq; perueniens. deniq; sub Eugenio quarto pontifice. maxime in florenti na Synodo. quemadmodum suo loco dice tur. non solum a latinis. sed ab ipsis & grecis damnata explosaq; est. Verum etiam q̄q; Jo seph patriarcha & Johannes Imperator gē tis eiusce cum latina ecclesia concordibus ani mis sacre fidei symbolum decantauerit. Con stantinopolitana tamen ecclesia credere quod Romana sentiret nephas durit. Obierat i flo rentina patriarcha qui vniōni consenserat nec Imperator domum reuersus diū sup̄cūerat Constantinus vero qui ei successit siue enim de cepe⁹ sine sponte sua insanes hand quaq; vni ōni consentiens vīdebat. & iam gregorium patriarcham priori suspectum quod ad verita tem fidei ambularet domo pepulerat ecclesiasti ca bona inuadens. miserat eo Nicolaus pon tifer Romanus ysidorum episcopum Sabini ensem vniuersalis ecclesie cardinalē virtum industriū & qui rutenorum ecclesiam tam dudum tēerat p̄centum qua nam ratione grecanica natio legatorum suorum commenta reiceret cum latinis florentie habita. iaz ille im peratorem eiusq; senatum in rectam vīam pel lerat cum turchorum bellum duce & auctori tate moamethe veluti repentina tempestas in constantinopolitanos emerit de quo paulo post suo loco dicet. Vides cōplures etatis n̄e non auctores aut poetas dūtarat vex & hysto ricos eo errore teneri vt thencroz noie turci ap pellēt. credo eos idcirco metos. qm̄ turchi troy az possidēt qnā turci colnet. si illoz origo ex cre ta atq; italia fuit. turchoz gēs scythica & barba ra ē de cui⁹ origine atq; p̄gressū quīs p̄p̄sitū egredi videat dicere hand alienū existimo. qm̄ sub euo nostro intantū hoc genus hoim̄ auctū est vt asiam greciamq; tenens latinū i p̄ianūq; nomē late p̄terreat. ea narratio res q̄ traciā ses ap̄iet de q̄bus insinuus est sc̄mo.

Turchia

Turchi ut ethi⁹ philosoph⁹ tradit vl
tra piracheos montes & tharachon-
tas insulas cōtra babilonis vbera se-
des patrias habuere. gens truculēte ignomini-
osa & in amictis stupris ac lupanarib⁹ fomicar-
ia. Comedit q̄ ceteri abhominant iumentoz
lupoz & vulcurū carnes. nec ab ortinis homi-
nū abstīnit. diē festū nullū colūt nisi mēse au-
gusto saturnalia. romāoz impiū andigūt ma-
gis q̄ sensit. quīs octauiano Augusto in auro
littoneo censum dedit. & id q̄dam sponte. nam
cū vicinas vndiq; regiones annua illi tributa
reddere animaduertisset nonū diez ac tempo-
rū deū exortū esse arbitrata munera ei quotā-
nis trāsmissit. hec gens teste othone hystorico &
impatoris Friderici patruo regnāte apud Strā-
cos Pipino a caspijs portis egressa cū anarib⁹
q̄s Hungaros nostra vocat etas feroci pugna
multis vtrobiq; desideratis cōfluit. Et inde pō-
tū capadociaq; transgressa ad reliqs inde fini-
timas gentes sensim dilapsa morte latronum
clandestinis q̄busdam excussionib⁹ vires sibi
vendicās occupatis q̄busdam montib⁹ & clau-
stris oportunis vñ p̄ occasiones facile irruptio-
nes fieri possent vsq; adeo emerit ac sublata est
animis vt palā iam & pari Marte aduersum fi-
nitimos de agri p̄ssessione certari & deniq; p̄ce-
dente tempe non solū pontū & capadocia vtz
galacia. bichiniā. pampuliā. pyfidia. vtranzq;

frigiā. cylices. cares. & eam asiā que minor voca-
tur ad oras vsq; Ionie & litorea greci maris oc-
cupauerit. nō vnū quēdā p̄ncipē sed alios aliq;
duces & varia auspicia q̄si p̄saciones secuti. Ex
hac gente quemadmodū nicola⁹ sagumin⁹ vtz
grece ac latine hystorie pitissim⁹ ad nos scripsit
vigesimali ab hinc & ceterisū circiter anū Oro-
mānus erigui tū census & obscuri inter p̄uatos
nois ex collecticio milite non pua manu p̄ sedi-
tionē cōflata crassari passim ac non solū reliq;
as xp̄ianas ver are. verū & hoies sue gentis ar-
mis infestis petere & sibi subdere cepit cui⁹ cona-
tibus orta inter turchoz p̄ncipes seditio facile
cursum p̄bit. nā illi dū sese inuicē laniant affā-
tis vndiq; omnibus qui pro ingenio p̄ede ra-
pinarumq; percipiti essent auctoritatem biani
et cum hoc etiam nomen adeptus est. oppida
vero non pauca partim vi et etiam patim de-
ditione in gubernationem ac potestatem suaz
accepit. Ottomanno enim filius successit cui
nomen Oranes. qui cum rem inchoataz a p̄-
tre suo Othomanno comode profecutus est &
admodum propagauit. Eum vero Amurates
filius subsecut⁹ est. qui de duobus grecorū im-
perio disceptantibus ab altero qui supari time-
ret in auxilium accersitus Turchorum primus.
transiit in greciam vbi consuleto bellum pro-
trahens. Postq; ambos enervatis p̄sumptisq;
viribus fractos & defessos animaduertit versis

ut autē p̄is arma in eos sine ullo discrimine per
 occasione p̄uertit. et occupato callipoli oppido
 poporū incheroneso ad hellespōti fretū cito
 cetera greca oppida apprepetere bello palāq;
 sibi et posteris grecoꝝ polliceri imp̄iū nō dubi-
 tavit. magnāq; eracie p̄tē. nullis ferme obsiste-
 re audētib; dīcti sine subiecit. Is vita s̄icā du-
 os reliq; filios Salmānū et pazeitē. Salmāno
 breui e vita suberacto res vniuersa ad pazeites
 deducta est q; p̄pos fouitē adept; afflat; vsq;
 adeo nonelli regni fines extulit ut tharciā pene
 vniuersā excepta p̄stātino poli ac pera thessali-
 am. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicā. ma-
 iori ex pte occupauerit. Nisi os q; illiricos triba-
 los crebris excursib; infirmanerit. Cōstātino
 polim vō tū oī agro suburbanisq; ac delicias
 spoliavit. tū longa et difficili obsidē veravit.
 ut cines despata salute de deditōe agere cepint.
 p̄sistentq; p̄culdubio et in hostis seuisimū pote-
 statē venissent in rābutlanes ille scitharū p̄po-
 tens rex instar touētis ip̄o incursum atq; impe-
 tu cetera p̄stendō ac vastādo pazeitē ip̄m oc-
 currere ac reluctari conantē magno plio et in-
 genti strage supatū in asia cepisset. Sic est ille
 terror genū in cui; exercitū duodecies cetera mi-
 lia hoīm fuisse tradunt. Xerxe ac Dario maior
 quoz copijs siccata flumina p̄diderūt. ira ip̄e se-
 dei vocitavit. nec nōi crudelitas defuit. multas
 ac p̄claras asie vires deleuit. hoies tanq; peco-
 ra trucidavit nō etati nō serui pepcit. Dama-
 scū nobilissimā Sirie urbē diripuit atq; incen-
 dit. Pazeitē cathena vincitū p̄adens. q̄st canem
 sub mensa sua comedere iussit. ascensur; equuz
 eo tanq; scabello vsus est. post cladē pazeite fi-
 lij ei; q; complures erant in potestate grecoꝝ ve-
 nere qm̄ piculū euasuri in tharciā traicere p̄ten-
 derēt. Calapin; aut natū maior. aduersus que;
 Sigisimund; rex vngarie collatis signis plius
 iniens tumultuose susus castra et impedimēta
 reliq;. Xpianoz ingens occisio facta. Johānes
 dur Burgūdie in eo plio cape; multo auro li-
 bertatē redemit. Calapino mortuo. Orcan ei;
 filio tenella etate adolescentulo moyses patru;
 et regnū et vitā eripuit. q; paulopost sine filio d̄-
 siderato maometē fratrem reliq; heredē. Is flac-
 cis. i. walachis fortissimis et bellicosissimis na-
 tionib; trās danubiū ut aū dirim; late domi-
 nantib; bello attritis tributa graua impauit.
 nōnullos in asia turchoz regulos armis reg-
 nisq; penit; spoliavit. xpianos sub impio suo
 degentes q; durissime afflixit. Machomete mor-

tuo amiratoꝝ ei; filiu; q; dum p̄ id temp; in asia
 moreretur. audita patris morte in tharciā traicere
 re conate impatoꝝ grecoꝝ p̄hibuit. diu musca-
 phāq; reliquū ex pazeite filijs ut rex potiret e-
 misit et summa ope p̄secut; est. S; muscapha
 pugna supato et intempto amirates victo-
 ria vniuersum regnū consecut; Thessalonicas
 illustre grece urbem quā tamē Veneti posside-
 bant vi captā expugnataq; penit; dirupuit ea
 q; victoria auct; Ep̄itū atq; Echoliā nō obsa-
 ras puincias reliquo regno adiecit. Illiricoꝝ
 agros vastavit. oppida mlea vi cepit diripuit
 atq; incendit. vrbib; more gentis q; plurib; in
 una; est. Inter quas georgij seruie dispoti filiā
 dicit. nec diu post in memor; affinitatis aduer-
 sus eū dicit exercitū. Georius impar generi po-
 tentie furentēq; verit; hostem relicto vno ex fi-
 lij; q; cum p̄sidio Smedrā tueret. cum coniu-
 ge ceterisq; liberis ac gentis sue sacerdotibus in
 hungariā p̄fugit. Expugnata est tamen Sme-
 deroma ac direpta et dispoti filio lumen adent
 pitū Georgij patria pulsus diu apud hūgaros
 exulavit. Johānes humiades iam p̄ arma clā-
 rus sepe cum exercitu Seruiciā ingressus pluri-
 mis cladibus Turchos affecit. eozq; duces a-
 cie conflixit. verū quis Seruie magnā partes
 recuperavit non tamē Georgio cuncta restituit.
 multa sib; ipsi retinuit multa debet amicis ne-
 q; iniuria cum ip̄e sua virtute pp̄ria repulisset
 hostes et georgij suspecta fides esset q; medios in-
 ter hūgaros ac turchos nūchos nūc illos fe-
 sellisset in hūis vero q; religionis eēt neq; Ro-
 mane ecclie auscultaret neq; mahometes legē se-
 q̄ret. Libet qm̄ huc ventū est. hui; opa ad fines
 p̄seq; qm̄ male pugnati eēt in plio variensi. de
 q; paulopost dicem; fugiens humiades in serui
 am se recepit. Sensit aduentū Georgij atq; ob-
 uitā fact; venientē interceptit et quasi hostem cō-
 fecit in vincula. nec p̄us dimisit q; oppida sine di-
 ctōis ab eo p̄idē occupata recepit nec mltō po-
 stea cū Johanneo versus Sophiā copias duce-
 rei videreturq; non p̄ sua turchis illatur; dam-
 na Amirati omnia hūgaroz consilia patefecit.
 vnde ille admonit; maximā xpianis inultie
 cladem. quemadmodū suo loco referet. Cū vō
 Turchi cōstantinopolim enicissent atq; in ser-
 uiciā duceēt exercitū miarent. S; do auxiliū petēs
 ad hūgaros trāsire et i austriā vsq; p̄fect; ladi-
 laū adyt regē. q̄ndē iam senex dign; venera-
 tu si vecta de religione sensisset ea in eo sermo-
 nis auctoritas ea etiam corporis maiestas fuit

Accessit hunc Johāns capistrancus ordis mi-
norum professor vite mundicia ⁊ inter pdica-
toris enāgelij nostro tempe insignis q̄sivit an
audire se vellet annenti qd̄ Romana ecclia cre-
dit ⁊ docet exposuit diu secūp̄ interpretē de sa-
cis eloquijs disputavit ⁊ errore sue gentis relin-
queret magno pe cohortat⁹ est. Ille hoc deniq̄
responsum dedit. Annis. x. vitā pduri nec aliā
religionem q̄ susceptā a patrib⁹ noui. sapientes
me ciues mei q̄uis infelicē hacten⁹ putauere. tu
nunc qd̄ sepe agitat senes delirū. efficere cupis.
laqueo vitā finire malim q̄ patrib⁹ traditiones
relinq̄re. atq̄ hīs dictis e cōspectu abijt tā picu-
losū ē religionē imbuisse damnatā. Reuer-
sus domū quem accepisset michaelē zilagi q̄
tum albe cū presidio p̄erat frēm q̄cī⁹ Ladislaū
q̄dūgis vectos urbem erisse milites misit q̄ eos
vel cōprehenderēt vel occiderent Michael ubi
adesse hostes animaduertit curru desiliēs equū
q̄ pene ducebat ascendēs veloci fuga saluat⁹ est
Ladislaus in q̄dūga rept⁹ multis vulnerib⁹ cō-
fossus ac discerpt⁹ interijt. sed non impune id
Georgio cessit. Cognouit ⁊ michael paucis p̄
dieb⁹ illū ppe danubij ripā ita habere aggress⁹
susq̄ cū armatis captiuum abduxit. cui dextre
manus duos digitos amputauit cū se gladio
defenderet. Redēpt⁹ est Georgi⁹ magno auri
pondere non tamē diu supiuit cū tunc ma-
nus fluor̄ sisti nō posset. atq̄ hic psidi hois cri-
tus fuit. Lazar⁹ fili⁹ post eū gubernationē su-
cepit excluso s̄c̄e Georgio q̄ q̄ndā Amurates ex-
cecauerat. Is cū sorore quā nupsisse Amurato
dixim⁹ ad opes maomathis cōfugiens frustra
ei⁹ auxiliū implorauit. Obijt deinde Lazar⁹ de
cui⁹ hereditate non parua contentio exorta est.
Gregori⁹ turchorū auxilio patanū regnū nitē
vendicare. vror̄ Lazari relicta hungaricas
opes implorat. necl̄ at hecuzina Vtrici comitis
Cilie quondā vror̄ ac Georij filia portionē he-
reditat⁹ despat. Johānes cardinalis sc̄i An-
geli ab hūgaris inuitat⁹ eo p̄fec⁹ vt arces ra-
stianas q̄ turchis in hūgarā aditū pdudunt
aut apostolice sedis nomie recipiat aut hūga-
ris tradiaret. reb⁹ infect⁹ nō sine ḡni piculo vit-
em man⁹ turchorū euasit Budā redijt. Nos
amuratis opa que medio cursu reliquimus p̄scq̄
mur. Magn⁹ hic vit fuit domi belliq̄ tā suis
amat⁹ q̄ nostris odiosus cum centū milib⁹ pu-
gnatorū intrauit hūgarā late populat⁹ pro-
uincā sterilis an⁹ impedimento fuit ne regno
potiret commeat⁹ penuria compulsus redijt

Julianus cardinalis sc̄i angeli ab Eugenio
summo pontifice mario aduersus eum missus
hungarorum extulit animos. ⁊ arma sumere
psuasit. exercit⁹ christian⁹ vsq̄ sophiam ad ar-
cū magnum p̄fec⁹ est. Sepe cū turchis p̄spe-
re dimicatū non sine Johānis hūniadis ingert
ti laude. q̄ cum copias duceret ei⁹ nomen apud
hostes adeo terrificū fuit vt plorātib⁹ pueris
matrissfamilias taciturnitatē non aliter impa-
rent q̄ Johānis p̄sentia minitātes. Cōgregato
tamē non puo numero turchi q̄niā i p̄ianis cō-
fligere non dubitarūt. sed non tā felix ei⁹ pug-
q̄ fortis anim⁹ fuit. Sup̄ati virtute hūgarica
multis cesis terga dedere. hūgari q̄ bello inter-
fuere cupiditate glorie res suas ampliātes ac d̄
magnis maiora tradētes impatori Friderico su-
peratos bello turchos scripsisse. xxx. milia ho-
stiu⁹ cesa captaq̄ multopla. Cardinalis sc̄i An-
geli ser milia dūtarat hostiu⁹ in eo plio cecidisse
suis litteris affirmavit. Signa militaria noue
capta Johannem hūniadem non ducis tant-
tum sed militis quoq̄ singulari virtute vsum
ei⁹ fides habita turchis ea christianoū victo-
ria plus pauoris q̄ damni attulit. nō hungari-
cas tantū vires. sed germacas quoq̄ in se com-
motas arbitrantib⁹. Cōsternati ergo ac percul-
si metu perinde ac totus occidens cōiurasset. pa-
cem petiere hungari q̄ suas vires non ignora-
rent. nec tam potentie sue q̄ casu victoriam im-
putaret piculosum existimātes sepi⁹ tērate for-
tunam oblatos vltro conditiones pacis nō re-
cusarūt inducie belli in decem annos iusiuram-
dum per sua sacra ambe date partes prestite-
re Despoto Seruie q̄ bello amiserat addita. mo-
lestā ea res Juliano cardinali fuit cui p̄sequat
da victoria videbatur. Eugenio quoq̄ Roma-
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cu-
ius menti nulla maior cura insedit q̄ i p̄iane fi-
dei pp̄agande. Scripsit igitur cardinali nul-
lum valere sedens quod se in consulto cum ho-
stibus religionis perassus esset. Vladislao re-
gi Polonie. qui eo tempore hūgariaz occupa-
bat vti conuanta dissolueret imperant. iuramē-
ta remisit. nougm̄ instaurari bellum tūm p̄e-
cibus tam minis ertor̄sit. Ex christianis p̄inci-
pibus auxilia petijt p̄ter Philippum tamen
Burgundie ducem neminem christiane religi-
onis zelus commouit. hic solus classē instru-
xit que vsq̄ in hellepontum profecta turchis
ex Asia eniz transitum prohibere in Europam
conata est Franciscus cardinalis venetiarius

Eugenij nepos cum plerisque tremibus eo missus classi profuit. Vlatislao qui alienum regnum inuasisset et re sua visum est sollicitudinem belli provincialibus non deesse. Accersitis igitur et Polonia et bohemia ceterisque vicinis gentibus auxilijs coactis et hungaria copijs turchorum agros invade restantur Johanni haniadi castrorum cura commissa quod agit a circiter equitum milia fuisse tradunt. plerique dimidio minorem numerum perdidere. Reguli hungarie pontificesque plurimi interfuere. Julianus sancti angeli cardinalis milites cruce signatos non paucos secum duxit iter per valachiam receptum. Deinde transitio danubio in mysiam ventum ut per plana et campestris loca in romaniam transirent. Amurates hostium cognito aduentu cum grecis et turcis in europa manentibus non satis consideret exercitum et asianis militibus comparuit. sed angebat animum transiendi freti non mediocriter cura. quod classis applicam obtinere pelagus non ignorabat amicum ut aiunt et multa voluenti animo. Gemenses quidam curas adimere quod suis navibus accepta pecunia transportare copias permisit. Locus est ubi non amplius quam stadia quinque latitudo freti continet inter pontidem et eurinum pelagus. tamen est spatium quod europam asiamque determinat. Bosphorum Tracium dicere maiores a bisacio. quodraginta ferme stadiis distant. Sic amuratis exercitus transiit aureo numero vectorebus per capita tradito. quod si vera est fama centum milia fuisse ferunt. Jam christiani locum attigerant cui varua est nomen. quoniam aduentare innumerabiles hostium copias nunciatum est. Cedendum Vlatislao cardinalique videbatur. et ne circumventi ab hoste possent munitionum montanumque locum petendum. at haniades aduersari ac resistere turchorum se nosse vires dicere famam semper vero maiorem esse. Quod si turchi oes adsint hungari tamen impes fore illos aurea et discolori veste. hungaros ferro atque ere fulgere. christianorum agmen et stare patum et sequi. nec turba nec sarcinis pregraua intentum quo dux non modo signet sed et innuat. Contra si turchorum mores inspiciant feminas magis existimare debere quam viros. Si fugiat exercitus christianus quere hungarie ducit in quo legatus apostolicus ad est. in quo tot nobilissimi peres militant nunquam deinceps hungaris contra turchos futurum animum videt. Haniadis sententia expectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem prebuerunt quod fama ipsa vulgauerat siue quod metuentibus omnia vero maiora vident. siue quod Amu-

rates in cogendo milite vulgare opinioni haud quaquam defuerat. Tertius haniades eo conspectu cum primo periculi magnitudine animo volens de fuga regem admonuit. ille sancti concilium arguens perniciosa magis fugam quam pugnam dixit. Commisso prelio sperari victoriam posse. sepe minoribus exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum quam audaciam et ordinem prestare victoriam. deum quoque respicere meliorem causam prestantioremque se patet si modo andeat exhibere. Fugientes victoriam hosti tradere ferrendaque terga et multa suorum cedem. Magnifica quoque verba Johannis pridie dicta plenus irarum et probrauit. Iussisque omnibus arma capescere prelium expectauit. Amurates in primo colle confederat. et quo suo piter atque hostes expectare potuit. dato belli signo. quoddecim milia equitum quod pugnam pronocaret facto globo in christianos impetu fecere singulis Albe vestes super loricas fuisse. que vento agitate instar alarum pre se ferebant. totidem viridibus induti sagulis sequebantur antea equorum frenam multorum visam et multum galearum argenti atque gemmarum nitorem. ipsas quoque gladio vaginas pergrandes uniones ornabant. non detractauerunt christiani certamen. itum est verociter in pugnam ammis. superior acies nostrorum turchos in fugam vertit. quod plurimis primo impetu prostratis. pertulit ea res magno metu Amuratem. nihil tale ferentem fugissetque peritus perditio exercitu nisi circumstantes satrape comprehenso eius equi freno ignauiam eius increpassent fugientisque comminati sunt necem. perstitit ergo inuictus iussisque fortissimum arma sumere prelium instaurauit. pugnatum est summa contentione plurimum nunc christianis nunc turchis propinquiorum victoria sese prebentem. cadebant hinc atque inde quod plurimi. plures ex turchis quousque corpora parum tecta facile sagitte ensesque penetrabant. Postremo quod nonus in horas hostis incederet et sanctorum loca integri occuparent non tam virtute quam numero superati hungari paulatim referre pedem cepere tum Vlatislans cum globo suorum quos erga se non minus fortes quam fides habuit ex Polonia ut hostes ex acie victores diuertere. christianisque animum redderet in tumultum quem tenere ab Amurate diximus circumiectosque vndique curus impetum fecit. et ibi noua pugna commissa nouis iniectus amurati panis trepidatum totis vero castris. Nec etenim iam consistendi eius animus omnino

aderat. qđ si haniadi par anim⁹ a regi fuisset
z attribenti fortune dedisset man⁹ haud dubiū
quin ea dies z amurati vitā z posteris ei⁹ im-
perii grecie abstulisset. verū ipse vt pūmū cede
re xpiana signa p̄spexit quom decē milib⁹ hun-
garis ac valachis ex acie se subtraxit atq; in sa-
lutato rege nūitate adhuc victoria fugā arripit
it fortasse rei militaris p̄ito nulla impugna sa-
lus visa z saluare aliq; q; p̄ire oēs maluit. Po-
loni acceptā eo plio cladē hūniadis recordie at-
q; ignauie tradiderūt ipse sua cōsilia spreba con-
quest⁹ est. Vladislaus sue sorti dimissus dū for-
titer circa monimēta hostiū pūgnat eā deiecit⁹
obtruncat⁹ est. caput ei⁹ hasta infūit p̄ grecias
atq; asiā in signū victorie pplis ostentatū. Po-
loni ad vnū cesi oēs direpta castra z q; munitō
nes carruū tuebant necati. Ep̄i z p̄ceres hūga-
rie q; aderāt eadē calamitate opp̄ssi. Iulianus
cardinalis dū fugit amisso plio qm̄ iaz hostes
enassisset hūgaroz p̄fidia inuadere n̄ potuit po-
tū eā dāton stagnū forte reptū latruncali qđā
nonere z arbitrati pecuniā apud eū esse deiecto
equo necauerūt z ablatis vestimētis nudū ca-
daver feris z volucrib⁹ dimisere. Hic erit⁹ eius
viri fuit magni z admirabilis in q; nescias do-
ctrina maior an eloq̄ntia fuerit grata hoīs pre-
sentia. blādi mores. vitā oī etate nitida. religio-
nis zelus. q; oīa pro xp̄o z mouē ip̄am ferre sua
scit. Hūniadē vt ante dixim⁹ fugientem dispo-
tus seruire cepit. Poloni regē suū hoc pacto bel-
lo plurib⁹ annis vinere crediderūt captū nō in-
terfectū arbitrati cardinali venetiāz ei⁹ culpa
cladis magna in p̄te imputata est. cui neq; fre-
tū vti par fuerat custodire neq; trāsnectos ho-
stes xpianis ducib⁹ qđ scdm fuerat ei⁹ officiu
nūciauit. de nūero cesoz minime p̄stat illud ex-
ploratū est longe plēs ex turchoz acie cecidisse
Ceterū p̄ numero copiaz longe mai⁹ damnis
xpianis illatū. Victor amurates neq; fugientes
hostes inscuet⁹ est. neq; gloriabund⁹ inter suos
magnifica verba iactauit. neq; vt anet assue-
uerat hilarē vultū ostendit. Interrogat⁹ quid
nā tristior eēt z cur nō victis hostib⁹ exultaret.
Tollem inq; hoc mō sepi⁹ vincere. iubesq; va-
sa colligi. copias q; sup̄suerāt domū remisit. ipse
adrianopolim reuersus deo suo q; p̄ victoria se-
cerat vota p̄soluit. Erinde voluēs animo regni
curas vere felicitatis ei p̄tes esse. incōstantiā q; z
fortune verit⁹ que nulli p̄petuo bona est. Accer-
sitis p̄uinciaz maiorib⁹. Maomathem ex libe-
ris suis nato maioram p̄ se regem cōstituit. ipse

pūnatam diligens vitā in asiam profectus cū
paucis ocij sui comitib⁹ religioni cuidā solita-
rie sese addidit. calibassa inter satrapas turcho-
rū opib⁹ z auctoritate maior mahometi q; non
dū p̄ etatem apt⁹ esset impio. gubernator dat⁹.
reliq; regis filij ne quas regno turbas excitarent
more gentis necati sunt. felici⁹ apud turchos p̄
uatis q; regib⁹ liberi nascunt. Effluxit deinde
nō parū temp⁹ in quo hungari turchos nec
turchi hungaros armis lacefcere p̄sumperunt
Sua quēq; calamitas domi attonitū tenuit.
Erantissima varenensis pugna vires vtriusq;
p̄t̄ eliserat. nec turchis neq; hūgar⁹ ex bello ido-
ne⁹ erat. Hos hūniades. illos calibassa alio no-
mine gubernauit ferocior hūniades reiq; mili-
tatis p̄tior ignominia varue acceptā obliui-
sci non poterat z abolere infamiam. resartire
damna quonā pacto valet dies noctesq; me-
ditabit⁹ spem bene gerende vel turchoz q̄es pre-
buit q; iam pudem nullū belli apparatus ostē-
derant vires illis atq; animos defuisse ratus tē-
pus idoneū existimauit. in quo p̄uistina reapa-
re gloriā posset turchosq; pessundaret. quibus
si adfuit exercitus imperatorē tamen pro istis
prioris defuturum arbitrabat. nec magis eri-
stimandū exercitū sine duce q; ducē exercitu ca-
rentē. Coactis itaq; repente copiis ex hungaria
accersitis bohemoz auxilijs mercenarioz q; z
militū non parua manu coacta ducere in tur-
chos statuit quos p̄u⁹ aggredi ac cōficere cre-
didit q; nonisse ex hungaria nunciaret. eam re-
bus gerendis solertiā ac celeritatē adhibuit. Cō-
siliū eius Georgi⁹ despote⁹ sanie vt ante dixi-
mus turchoz ducib⁹ patefecit. Magnū genti
p̄iculi imminens maius ostendit. p̄culsi eo nū-
cio turchi qđ agerent non satis intelligebant.
Amurates iam senior religioni addictus regni
curas abiecerat. Moamehem etate minor tan-
tā belli molem ferre posse nō credebāt. Cali-
basse defuturā obedientiā putabāt qua nihil
est in bello magis necessariū. Trepidare igitur
ac estuare modo huc modo il luc mentem con-
uenter nullū consiliū satis placere. herentib⁹ in
deliberatōe nunc satrapis nihil tandem sala-
brius visum q; reuocare ab ocio amuratem. ne-
q; em̄ veterani militaturi sub alio credebant.
nec fortunā belli sub alio temptandā arbitra-
bant q; sub eo q; vincere consuescet. Calibassa
eius sententie auctor fuit. in qua re maomathij
animum vehementer offendit. Cupiētes in ca-
expeditōe sese vitū ostendere. verentisq; ne im-

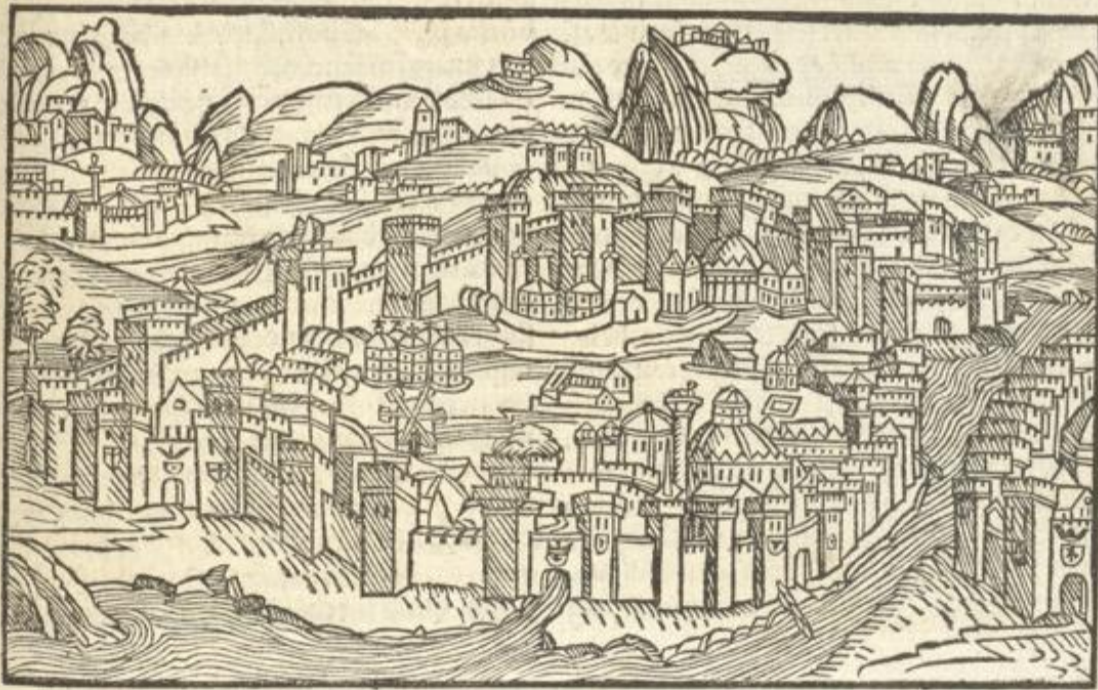

Solium L. L. Cui

peritū amitteret si pater iterum regnū a ssumere
ret ut sunt hoim mutabiles volūtares. Missi g
legati Amuratem reuocare. qui compato mor
exercitu in hostē pfect nō aliter q̄ si ad p̄dam
pgerent alacres milites duxit. Jam hūniades
cū copijs sophiam transierat pstratisq̄ q̄ oc
currerant locorum pfectis hostiles agros late
populatos loco q̄ basilia vocatur castra posu
erat. quom aduentare amuratis copie nuncian
tur non expectant hūniades p̄ncari prior ip̄e
pugnam inijt. commissio p̄lio anceps diu certa
men mansit. qua p̄e pugnauit hūniades fu
si hostes terga dedere nec parua strages edita.
pari modo 7 amurates in comū suo victor hū
garos fudit. Postremo quoniam victor victo
rem incureret non tulerunt chūstiani turcho
rum impetum qui q̄q̄ virtute prestarent nu
mero tamen supati non tam victi q̄ fessi com
pulsī sunt cedere. hūniades postq̄ suos neq̄ mi
nis neq̄ p̄cibus sistere potest cum paucis ex bel
lo pfugit. Multi hūngarie p̄ceres 7 nonnulli
ecclesiarum episcopi in eo p̄lio cecidere Grego
rius miles ad internitionem cesus. nec tamen
pauciores ex turchis interiere. Emptam multo
sanguine victoriam. Amurates domum redijt
nec diu postea relicto moamethi regno quem
admodum prius destinauerat mortem obiit.
corpus eius more maiorum in Brusa sepultus
Ea est bithimie ciuitas 7 asiatici regni caput.
Paulo anteq̄ obiisset amurates duxerat vroē

filiam Scanderbeck nobilis in p̄derarcha sa
trapis ex qua natum filium nomine Chialpi
num seruum agentem mensē Calibasse mo
riens commendauit. ille moamethis gratiam
initurus 7 matrem 7 puerum ei pdidit. Mo
amethes accersitis triginta vt aiunt marronis
que puerum recognoscerent postq̄ certā amu
ratis sobolem esse constitit strangulatum ma
tri filium reddidit. funusq̄ regio more fratantū
duxit. Auspicia regni p̄ricidio cōsecrans. sunt
qui calibassam alienū puerū chialpini nomi
ne supposuisse ferunt illumq̄ p̄ filio amuratis
necatum. chialapinū vero ad Cōstantinopo
lim clam educatum. Post capturas vero vrbis
inde subtrahit ac venetias ductum. 7 hunc
esse quem Calixtus p̄cifer maximus pro fra
tre moamethis in palatio custodire iubet. nos
veri periculū ad grecos remittim⁹. q̄uis mul
ta in hisce rebus figmenta intromenire nō igno
ram⁹ 7 sepe tonsoris filios regio defungi hono
re viderim⁹. Moamethes igit defuncto Amu
rate gubernacula regni ex voto adeptus insti
tuta maiorū p̄ ingenio corripit leges. ip̄e suas.
domi souisq̄ tulit erariū locupletauit. nona ve
ctigalia excogitauit. copias auit. in proceres 7
aulicos seuire. contumeliarū cepit. hic enim ē
ille Moamethes qui Cōstanlinopolitanis vt
supra inuenimas bellum intulit. De quo nunc
referte que accepimus haud alienū fuit

De expugnacione Constantinopolis

Uoluerat iam pridem animo Maomethes
quomodo modo Constantinopolim sibi
subigere posses neque ad suam gloriam
pertinere arbitrabatur vix in medio turchorum
sita esse que suo imperio non pareret. tantoque ma-
ius inde nominis sui decus accedere si eam urbem
expugnaret quanto progenitores sui idem conari tur-
piter acceperat destitissent. Cum paucis igitur
participato consilio castellum intra litus ad ho-
stium bosphori paulo ab urbe remotius aliud
dissimulans incredibili celeritate extruxit ac mi-
nuit. bellum deinde urbi non modo induxit sed
contra inita federa contra iustitiam intulit si-
militer et gerere cepit. Senserant enim animi greci
dissidentesque suis viribus ad latinorum opes consu-
gerant lacrimis ac fletibus auxilia expetentes.
Sic de proci pudor nostrorum principum aures fuerat
ceci oculi. qui cadente grecia ruitura christiane reli-
gionis partem non viderunt quamvis privatis quatenus
aut odium aut commoditatibus occupatis salutem
publicam neglexerit magis crediderim. Maomet-
hes interea coactis undique copiis mirabili ap-
paratu formidando imperu terra marique regia
urbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis
altissimis actis aggere late edito ponte qua per-
am oppidum versus mare muros alluit vixis lo-
gitudinis ad duo milia passuum raptim extructo
turribus ligneis eoque crectis ut muros (quos
altissimos) recederent. machinamentorum tormen-
torumque multiplici adhibito genere. oppugnata
est urbs defensaque summis viribus. non
paucis diebus ad extremum vocem preonit totis ca-
stris inelamatum est. Quinto kalendis maii milites
omnes ieiunium sanctificet sequenti die illam as-
sint urbe extremis viribus oppugnari. triduo civi-
tate militum direptioni futura. Constituta die ieiun-
ium ad noctem usque servatum. erinde lucetibus stellis
invitationes convivia passim habita et quosque ami-
cum propinquum notumque habuit cum eo hilaris epu-
latio est. atque ubi satis est bibere tamquam deinceps nun-
quam visuri essent amplectati osculati summi vel
timum vale dixerunt. In urbe autem sacer dotes sa-
cras fereres ymagines sequente populo vix libe-
strare. auxilium de celo petere. affligere corpora ieiun-
ium atque orationibus univasi civis intercedere. Subse-
cuta nocte ad sua quisque loca defendenda rediere.
erat muri vix et altitudine et crassitudine toto
orbe celebres sed ob vetustatem et grecorum incuriam
pinnis ac propugnaculis nudis. antemuralia vero
oportune communita. in his greci salutem posuere.
armati milites inter muros et antemuralia pug-

nam sustinere decreverunt. Triangulari pene vixis
formam fuisse tradunt. duas partes alluit mare
nec muri defuit ad pulsandos navales impet-
idonei. quod reliquum est ad terram vergens post
alta menia et antemuralia que annotantur
ingenti clauditur fossa. Ceptum est prelium pau-
lulum ante lucem cum miles Turchus periculi
quam morte patientior esset ac vulnera et sanguines
predarum dulcedinem pensaret pugnatum est
in tenebris maiore turchorum pernicie in quos
tela superna librabantur. Ne postquam dies illuc
dato signo undique non solum Constantinopo-
lis sed etiam ipsa quoque terra. ne quid auxilii
grecis prestaret. oppugnari cepta est sua cuiusque
legioni murosum pars ac etiam portarum at-
tribulata ut discretus labor. fortes atque ignavos
distingueret et ipsa contentione decoris militum
virtus magis ac magis attenderetur. Pari mo-
do et navales socij attributas partes invadere
iussit. Admouentur urbi ligneae turres. connectunt
milites dolabias falces scalasque. Et iam elatis
super capita scutis densa testudine succedunt.
Greci sarorum pondera prouolunt disiectas
fluitantemque testudinem lanceis contisque per-
secutantur donec soluta compage scutorum ex-
angues lacerosque prosternunt. fit strages et iam
turchi deficientibus animis languidius pu-
gnant. sed adest Mahometes fortissimum quem
et nominatim vocitans utque in prelium redeat
adhortatur. hos premijs allicit. illos minis de-
terret. instaurant ex integro certamen. turchi
vero rursus submete murum portasque quatere
innixi humeris et super iteratam testudinem scan-
dentes prephensare hostium tela brachiaque nituntur.
inter integri cum saucis semianimes cum expira-
tibus exolunt. cernit varia punctionum forma et
plurima mortis mago. Johannes iustitiam apud
Samam lignum meropolim nobili lo-
co natus qui superioribus diebus solus vixis
defuisse videbatur in hac certamine vulneratus ubi
fluitare sanguinem suum animadvertit ne ceteros
deterreret querens medicam clam sese pugne
subtraxit. sed imperator ut abesse Justinianum
cognouit quo ierit percontatur ingentibus ro-
gat ne pugnam deserat. ille nihilo magis flexus
aperire portam iubet qua curatus vuln-
us in urbem redeat. Erant autem obserate vixis
ionie quibus ad antemuralia patebat iter ne
qua fugiendi facultas militi esset ac propterea
hosti fortius resisteret. sic interea remissio de-
fensio. quod turchi aduertentes acutus incum-

bunt. Et quoniam pars muri iam tormentis
 eneis disiecta fossam magna ex parte opp. ere
 rat per ruinas ipsas scandentes antemurale cō-
 scendunt grecosq; loco deturbant. Porta que
 Johanni patnerat omnibus apertam fugam p-
 fusioem reddit. Tunc imp. cor nō ut regem de-
 cuit pugnando sed fugiens in ipis porte anga-
 stijs q̄ntiam cecidisse opp̄sus calcatusq; obiit.
 in tanta multitudine pugnatorum duo tantū
 reperi sunt q̄ se viros ostenderūt alter grecus al-
 ter dalmata Theophilus Paleologus et Johā-
 nes Sclaus. q̄ fugere turpe putātes quom diu
 turchorum impetū sustinissent multosq; ob-
 trūcassent. deniq; non tam victi q̄ vincendo fa-
 tigati inter cadavera hostiū occubere. Justini-
 an⁹ in Peram quom dixerat inde Chriū na-
 u. gavit ibiq; seu vulnere seu molestia morbū
 inadens ingloriū vitam finiuit. felix si in ip-
 sis Bizantijs memib⁹ animas exalasset in ingres-
 su porte. d. ccc. circiter milites ex latinis grecisq;
 perierat. partim vulnerib⁹ ex tergo cōfossi par-
 tim vero cōursione opp̄ssi. et iam hostis supio-
 rem murū tenebat sat aq; in ci- es deuoluēs in-
 gredientib⁹ suis auxilio erat. Tū subito capta
 urbe cesis omnib⁹ qui resistere ausi sunt in rapi-
 nas itur. Erat victor⁹ in finit⁹ numeris in libi-
 dinem ac seuitiam corruptior. Non dignitas.
 non etas non seruis quēq; protegebatur. Scrupa
 cedibus cedens stupris miscebatur. senes exacta
 etate feminas viles ad predam in ludibū tra-
 hebant ubi adulta virgo aut q̄s forma conspi-
 cius incidisset in manus rapientū diuisus
 ipos postremo direptores in mutuam p̄nciam
 agebat. dū pecuniam vel grauiā templorum do-
 na sibi quisq; traherent maiore aliorum vi trā-
 cabat. Cuiq; in exercitu maritimo et dissono ex-
 cinibus socijs atq; exeri⁹ cōflato diuersē lingue
 varij mores atq; cupidines essent et aliud cuiq;
 fas nihil illicitū toto triduo. In Constantino-
 poli fuit templū Sophiē iustiniāni cesari⁹ op⁹
 toto orbe famosum et cui comparari alterū neq;
 at nubatū sacrum suppellectile ad omnes spur-
 cicias patuit. Ossa martyriū que fuerant illa i
 urbe preciosissima canib⁹ obiecta et sub⁹. Sā-
 ctōrū imagines aut luto sedate aut ferro dele-
 te. altaria diruta. in templis ipsis aut lupana-
 ria meretricū facta. aut equorū stabula. coacti
 vero sunt serui urberib⁹ ac etiam tormentis do-
 minorū abdita scrutari ac erere. inuenti vero
 non pauci thesauri quos in ipso belli p̄ncipio
 infelices suffoderunt aures q̄bus si p̄ defensione

vibis vsi fuissent suam fortasse vitā et patrie
 libertatē seruassent. sed anaro in aurū nulla po-
 testas. captiui omnes in castra deducti. Pudet
 dicere christianoꝝ dedec⁹. dicam tamen et po-
 steritati tradere non verbor. q̄ndo persuasum
 mihi est futurū aliquādo et fortasse anteq; mo-
 riar q̄ tantam saluatori nostro illatam ignomi-
 niam vlciscant. Simulacriū crucifigi quem col-
 lim⁹. et vex deum esse fatemur tobis ac tympa-
 nis p̄cētib⁹ raptim ex urbe hostes ad tentō-
 ria deserūt spūto lutoq; sedant et ad nostre reli-
 gionis irrisionem iter cruci affigūt. Et inde pi-
 leo quem sarculū vocant capiti ei⁹ imposito co-
 rona vndiq; facta. hic est inquit xpianorū de⁹.
 Tū lapides lutiq; iactantes miris dehonestant
 modis. s̄ nihil obsunt hec deo nostro celū tenen-
 ti. nec maiestatem ei⁹ quoquo mō imminuere
 possunt cui⁹ ea gloria ea sublimitas. ē ea beati-
 tudinis p̄fectio ut nec laudib⁹ hūanis extolli nec
 humiliari vituperijs vllis possit. nos ista ledit
 atq; cōfundit p̄ ignatiā atq; desidiā. dū veri
 dei cultū periri sinim⁹ et in hoc seculo bonū no-
 men et in altero sp̄s salutis amittim⁹. Post hec
 cōtinuat⁹ maomethes quom forte pl⁹ solito ad
 bibisset ut sanguinem mero adderet p̄ncipes
 optimatesq; ciuitat⁹ captos crudel⁹ et sanguina-
 ri⁹ carnifer sede misereq; ingulari iussit. Firili-
 ars q̄ apud imperatorem plurimū poterat ceso
 ante oculos maiori filio. altero ad illicitos vsus re-
 feruato scari percussus est. Duo alij ei⁹ filij oc-
 ciderant in bello. Isidor⁹ cardinalis i eo tumul-
 tu captus quom veste mutata nō fuisset cogni-
 tus. ccc. asparis sese redemit. Id gen⁹ pecunie ē
 admodū leuis. Multi et veneti et ianenses et la-
 tinorū alij gladio cesi sunt. quidam multo redē-
 pti auro. Insignis hic arm⁹ fuit ex p̄gnatione
 cōstantinopolitana tam ex xpiano populo sed⁹
 ac lagubis q̄s turchorū genti faust⁹ letasq; qui
 ab ortu saluatoris xpi secūdo et q̄nqua gesim⁹
 supra milliesimū q̄dringentesimūq; cucurrerit
 annū. Perenses vetus colonia genuensū qui et
 galathe nūcupantur cognita bizatiōꝝ clade p̄-
 usq; tam rogarentur maomethi deditioem fe-
 cere. muri vibis diruti. bona p̄tra sed⁹ direpta
 femine pueriq; ludibū habitū. Clabasse q̄ ad
 eum diem nō sine maomethis displicentia vir-
 erat tanq; constantino impatori turchorū con-
 silia prodidisset per miseros cruciatus vita ere-
 pta ingentes quas amulauerat opes exitio ei
 fuisse tradunt. et quod amuratem dimisso im-
 petio ex p̄inata vita reuocavit ad regnū. Au-

etis ei? pecunia Moamethes tanto rerū succes-
 su tinnens in hūgaros expeditionem pare cepit
 q̄ p̄ triennū arciter instructa accersitis ex omni
 regno p̄cerib? penetratis tracie montib? cū ma-
 ximis atq; infestissimis copijs ad sanū vsq; flu-
 men puenit. 7 q̄nq̄ginta milia hominū in eius
 exercitu fuisse tradunt pleriq; tertias p̄tem huic
 nūe ro subtrahere. Calist? tert? q̄ p̄ idem tem-
 pus Rom. in am cathedrā fortie? erat Johānes
 cardinalis sancti Angeli cui? supra memini-
 mus p̄stante virtute virū q̄ germanos in ar-
 ma cōsaret turchoisq; compescere impetū ad
 eas p̄tes legatū misit. Is p̄missa peccatorū in-
 dulgentia cūctis q̄ cōtra Turchos militare vel-
 lent adiuuante Johanne capistrano q̄ p̄ idem
 temp? hūgaris euangelizabat. cruce signatorū
 haud p̄nū congregauit exercitū. non dimitū ac
 nobiliū s̄ inopis atq; incompōsiti vulgi. Sur-
 dent opulentū aures euangelio nec diuin? ser-
 mo principib? audit? est. cōtenti p̄senti rerū sta-
 tu potentes futurū chūsti regnū non nisi mori-
 entes inq̄rūt. credula paup̄tas facile p̄dicatori-
 bus obedit. supra. xl. milia signū crucis accēpe-
 rit mag? fide q̄ ferro acies. hūiades q̄ nō par-
 nas copias i armis habuit. appropinq̄bat spe-
 pler? 7 incredibili supbia tumēs maomethes
 nec iā sibi vel mōres v̄ flumina obstare puta-
 bat gliari int̄ suos hūgarū iā pene victā affere-
 re. latiorū impatori i p̄pinq̄ eē dicer. Deleto que

corū ip̄io latiaz instare finē turchis oīa p̄tura
 spolia ingēcia p̄mittere. germaniā atq; italiaz
 militū direptōi offerre. p̄uia amca turchoz ar-
 mis iactare. sed q̄ gūosus ei? aduent? tā turpis
 atq; infamis recessus fuit. albā ad p̄fluētes da-
 nubij saniq; sitā puā vibē oppugnare ad osus
 obtinere neq̄q; potuit. p̄fregit machis p̄ores mu-
 ros. irrupe in vibē ei? acies. pugnatū est iter diu
 noctuq;. nūc victi nūc victores visi sūt hostes.
 ad extremū vulnerat? sub pupilla maomethes
 relicti ip̄edimēt? p̄ noctē trepid? aufugit h? pu-
 gne seriē i hystria bohēia p̄phēdim?. nō ē cura
 h̄ loco latū isistam?. Auctores victorie tres Jo-
 hānes hūi. legat? cardinal? auspicio res gesta est
 hūiades? capistrā? q̄ p̄lio iterfuer. vex neq;
 capistrā? hūiades neq; capistrā? hūiades mē-
 tō; facere i eis lēis. q̄s d̄ obtēta victoria siue ad
 romānz p̄tēsiē siue ad amicos se p̄tē p̄ suū q̄s
 q; mīsteriū deū dedisse xp̄iāis victoriā affirma-
 uit. auauissima honor? hūana mē? s̄alū? 7 egnū
 7 opes q̄ gliāz p̄rit. p̄omie capistrā? p̄imōimz
 p̄tēnē. voluptates calcat. libidies s̄bige? glant
 v̄o sp̄nē n̄ potuit. Dicat forsita aliq; n̄ sūū illi
 hōiē cure fuisse s̄ di q̄ p̄ paupes 7 iermes rē xp̄i-
 anā saluā voluerit. credim? huic affrōi q̄uis
 hūiades mīsteriū se victorie n̄ auctore dixerit. fe-
 rūt maometē ab eo t̄p̄nūq; p̄ ea? d̄ d̄ d̄ mē
 nisse q̄n mētē barbāq; maū d̄mulcēs q̄ssansq;
 caput ei dia maledixit q̄ pug ad albā p̄ferit.

De Macedonia

Q
 in
 man
 p̄ce
 dition
 p̄m s̄p̄ce
 capite 7 ip̄
 ca obessit
 q; Macedo
 ra m̄ d̄ d̄
 obitico li
 chorosq; v
 nas amca
 p̄al infra
 s̄nta legi
 l̄nas d̄ d̄
 l̄nec th̄ss
 Quam tim
 nam mag
 placabilis
 m̄ ob cōp̄
 mus im p̄
 adari mar
 tradit. 7
 p̄p̄t̄ tam
 peratōm
 portōm
 s̄vōs s̄b̄
 ta. ve lata
 ḡna non
 nis fuisse
 Philippū
 attribuit
 peratoris
 tom heredi
 tris sui ob
 tradidit. 7
 dicimus i
 domū vsq;
 nam voca
 mutatis 7
 adonia q̄
 7 alexand
 p̄ndit in
 mam. Cap
 Lanci sum
 p̄s̄ domū
 victis e ve
 gra circum
 affime Tu

Uroxima thracie ad occidentes et meridiam coniungit Macedonia terrarum impio quondam potita que inter duo maria pretendit egeum et adriaticum latius eius meridionale thessalie atque magnesie terga preterit partem septentrionalem Peonia et Paflagonia erapit. et ipse regiones in Macedonia postea in ra concesserunt Macedoniae addite. Epidaurum quoque Macedoniae attingit et illirica terra. altera meridiam altera septentriones erapiens. in adriatico litore Dirachium vetus ciuitas iacet ab cheroneso ubi sita est nacta voca bulum Epidaurum antea dicta. et a coreyris olim habitata. nec penul infra terram appollonia fuit optimis instituta legibus. et Augusti cesaris que grecas sibi litteras didicit studio memorabilis. In altero litore thessalonica est potens quodam ciuitas. Quam tum epistole sancti Pauli apostoli tum etiam magni Theodosii preceptis atque implacabilis ira famosam reddidere. indignatus enim ob cesos in ea iudices aliquando clementissimus imperator vniuersum vrbis populum trucidari mandauit undecim milia virorum cesatradunt. Non tulit Ambrosius medio lanensis pontifex tam immane facinus incoceptum. Imperatorem ab ingressu ecclesie prohibitus subire penitentiam compulit. nec marinus princeps pastoris subire iudicium recusauit. Hinc lex promulgata. ut lata pro morte bonae sententia ante dies triginta non exequatur. Hanc vrbem libere conditoris fuisse Plinius tradidit. Strabo conditoris eius Philippum Alexandri preter affirmat. ambo eam attribuerunt macedonie. Andronicus emmanualis imperatoris Constantinopolitani filius hanc in partem hereditatis accepit. Demum Johannis fratris sui odio que patri successit in impio venetis tradidit. Venetis amurates Turchorum ut ante diximus imperator eripuit. Hic reliqua Macedonia usque ad montes Peonie et quam modo albaniam vocant impio suo subiecit. Mira rerum mutatio et fluxa humani imperij gloria. hec est macedonia que duobus indita regibus ut philippo et alexandro Grecia Traciaque subacta imperium pretendit in asiam. Armeniam. Sibiriam. albaniam. Lapadociam. Syriam. Egyptum. Thaurum. Caucasum subiugauit. hec in bacris. medispis dominata. toto oriente possessa. indies que victrix e vestigio liberi patris atque heraculis signa circumtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime Turchorum genti subiecta tributum pendere

Solum CCXIII

De magnesia et thessalia

Magnesiam quoque et thessalia nostrum tempore turchorum arma inuasit. nobilissimi montes olympus. pieris. ossa pyndus. insuper et othius. laphitaz quodam sedes turchorum impio parent. penes que et. lxx. vrbes fuisse olim Plinius affirmat. Tutum penem turchi possident. Inter flumina thessalia clarissimum in ste agoniphos hic. flumens oritur inter os sam et olympum nemorosa pualle defluens. L. ferme stadia percurrit dimidio eius spacij nauigabilis. in eo curis temep vocant. quinq; milia passuum longitudine ultra visus hois seu de dextra leuaz leuiter pncis attollentibus iugis in sua luce viridantur. hac labitur pene viridi calculo. circa ripas gramine ameno canoro auiam comcentu. arripit amnem orchon nec recipit. s. olei modo supnatantem. ut dictum est ab Homero breui spacio portatum abdicat. penales aquas dirasque guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec Plinius de penes. Toti p. pianis bona turchorum arma eripere. quis nostram magis desideriam incussauerim. In thessalia reges fuisse tradunt nomine grecum a quo grecia dicta sit. Helena quoque in eodem loco regnasse a quo Helena nuncupata est. Homerus tribus nominibus thessalos appellat. mirmidonas helenas. et acheos. Hic sunt philarum angustie. persarum cede insignes. que licet olim persarum imperium tenere turchorum tamen armis claudere transiunt minime potere.

De Boecia

Uest thessalam boecia succedit ab oriente in occasum porrecta euboiaz mare circumsumque sinum contingens thebarum claritate apud omnes ferme historicos nominata. Hic musis natale i elicosis nemore. hic sale cytharus et hysmenanis et fortes dirce arehusa et aagpe que patria quondam liberi patris atque heraculis fuit que fortem produrum epaminundam non cedens Athenis claritate. ciuitas ea nostra etate exiguum castellum thebarum et a Turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

III ij

Sequitur bellis que a nostris appellata grecia. Acten. id est litus puisci vocauerunt. mutato deinde nomine actica dixerunt. homerus cunctos actica incolentes appellauit athenienses cum nondum edificata foret megra. pcedit autem Actica ex Boecia vsq; in histmum corinthiacum pre sui que appellat Megaris. Circa histmum vero columna fuit in qua hic iterat titulus in pre Peloponnesum spectante. Hec Peloponnesus ac non ionia. in pre vero megera intente. hec non Peloponnesus sed Ionina. Idem enim Actici et Jones suere. Cuius ex de finibus cum Peloponnesiacis sepiissime disceptassent. hanc tandem comuni consensu columnam erigi obtinuerunt. Acticam quis sarosaz et sterilem. plerique tamen mirificis laudibus extulerunt. deorumque domicilium esse dixerunt. loca ipsa possidentiam et parentum heroium. In hac ciuitas atheniensis quondam nobilissima fuit nullius indigna preconij tanta eius supfluit claritas. Eadem nostro tempore parui oppidi speciem gerit. In eo tamen saxo quo vetustus minere templum fuit. arx est per omnem greciam nominata. tum operis magnitudine. tum difficultate oppugnationis. Hanc florentinus quidam maometho tradidit. Cum imploratis latinorum auxilijs nullius opem inueniret terra ei ob eam rem tradita in q̄s eius ignobile ducatur

De Peloponneso

Peloponnesus actice iungitur toti grecie arx quondam dicta. nam per istam habitantiam in ea gentium nobilitates atq; potentiam ipse locorum sit principatum designat atq; impium. multi sinus insunt et promontoria multa. insignes etiam et magni cheronessi. ipsa locorum varietate iocundi. formam eius Platani folio simillimam dixerunt. longitudine et latitudine ferme pres. Ab occasu in ortu stadiorum mille. cccc. pmetros sine ambitus omissis finibus ut Polibio placet. stadia quattuor milia continet. Archemidorus autem supaddit. cccc. cui et Plinius consentire videtur ysidorus auctorem secutus Idem duo maria terram ambire dicit Ionius et Egeus. Angustie vnde pcedit Istmos appellant. q̄nq; milia passuum latitudinis continent. Has angustias pfodere Demetrius rex. dicta tor. Cesar Gaius princeps. Domitius Nero infaussto (ut oim exitu patuit) incepto tentauerunt hic Corinthus nobilis Colonia fuit Greci pncip-

pes postq; turchorum potentia in europaz penetravit ex mari ad mare pducto per angustias muro Peloponnesum a reliqua grecia distinuerunt. murum examiliu appellauerunt. Hanc p̄uinciam hodie morea latini vocant in ea achagia continet. messania. Lacomia. argos. et archadia. q̄ mediu parinsule obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta Boecia. et actica preter athenas. ad Examiliu vsq; pfectus pteritis grecis diruit muru. tributumq; annuu (dedentibus se peloponnesibus) impauit. Ne cum hungari instante iuliano cardinali. sancti angeli aduersus turchos arma sumpserunt. confectisq; nonnullis feliciter p̄lijs apli instarent vigerentq; hostes. Constantinus q̄ postea apud constantinopolim impauit ibiq; nectus est. ut ante diximus. Huius prouincie dispositus animo auctus et negare turchis tributum et examilium instaurare non dubitauit. ob quam rem magna deinde pecunia mulctatus est. et examilium denuo destructum cum vicior Amurates apud varuaz hungaros deleuisset. deuicta Constantinopoli. Albani q̄ cum plures Peloponnesum incolebant sumptis armis Demetrium et Thomam Constantinum fratres regno deiecerunt annexi sunt. nobilem quendam greculum ad regni festigium assumentes vtraq; pars auxilium Maomethi implorauit. Illi enim nobilior pars vasa in ferior auxilia aduersus alios demetrio fratriq; tradita. Albam subacti prioribus dominis paruere Maomethi quindecim milium aureorum tributum pensum. Thomas quis hereditario iure imperatorem se dicere posset cuius maiores longa serie grecorum nemine impariter. metu tamen mahometi eo titulo abstinuit. Cum Calixtus summus pontifex. maxime christianos principes in sui pontificatus initio aduersus Turchos inuitaret existimauit Thomas Turchorum imperium proculdubio ruiturum. Maomethiq; tributum negauit. Cum vero non tam magnifica facta q̄ etiam verba esse anim aduertit. persoluto eius tributo et adiectis donis Maomethi turchorum imperatori reconciliatus est. Tunc vero si vera est fama que per hos dies allata est violare et fidei maiorem se bire penam compulsus Maomethi vero prorsus subiectus est Peloponnesus tota Turchorum imperio adiecta.

Sequitur nunc de Achaia prouincia et de descriptione eius.

On
as
p
Peloponnesus
ad occasu
parum ege
dimaris ter
montu. ad
lans qd Ach
olitu. Quoi
thessalia. ma
in ipa coples
mediterrun
dit. hunc h
pas et ach
bis q̄ p̄nti
t acticas b
mgs. acarr
cipi. cui eth
hodie ducar
ad p̄liu sua
Eam veru
dial. ai pu
inusu. str
p̄na mau ig
p̄p̄it. q̄ t̄i
c̄is regnu
notuic ten

Graeci Peloponnesum per angustias istas ad reliquas grecias Strabo et Plinius occurrere actica tradunt. Ptolomeus achaiam eius fines hoc modo describit. ab occasu. Epyrus a septentrione macedonia et partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit usque ad summum promontorium. ad meridiem adriaticum pelagus intra litens quod Achelus amnis irrupit in cointhico sinu. Quod si ita est actica. boetia. phocides. thessalia. magnesia. etholia et acarnania achaiam ipsam complectitur. Idem tamen Ptolomeus alio loco mediterraneas Peloponnesi civitates enumerans elice. buram. helenam. phereciam in achaiam edicit. et per partem achaiam intra peloponnesum affirmat nobis quod partem operis instituto res peloponnesiaticas et acticas brevi obsolemus et ad occidentem sestiomyas. acarnania per occurrit in epiz boetiamque per cesas cum etholia vltima summa esse videtur. hec hodie ducatur appellatur. Iohannis viciniam nate si autem filiam suam disporo acarnanie in mundum dedit. Et tunc verum acarnania turcis ac genex obsessores inuasit. stragemque memoratu dignam edidit. nam pua manu ignes fugavit copias salutemque genero pepit. quod tamen panlopostea per insidias cape a turcis regnum amisit epirum tamen eius adhuc nomine teneri ferunt

De Epyro

Epyrus in octava parte ab acroceranis montibus incipit. tenditurque versus orientem usque ad ambiacium sinum per stadia mille trecenta septentrionalia eius parte ptholomeus macedoniae pingi tradit. orientale achaiam usque ad ostia fluminis acheloi. occidentale late Jonico eripi pelago asserit Strabo ansonium huius mare appellavit. in epyro. trius. fuisse gentes theopompus tradidit. celebratissime chaones et molosii regnum quibus tenebantur quod chaones posterius molosii qui per gentes gnarones et eacidaz sanguine pergenti mirum in modum amplificati fuerunt. Pene quod dodone vetus oraculum et nobile viguit. Quia huius terrae maritima felice atque uberem tradidere. multaque olim vires et oppida munitissima in epyro fuerunt. sed propter populi rebellionem quibus cum romanis contenderunt provincia vastata est. Iuxta enim epyrataz vires a Paulo Emilio imperatore funditus evertas esse auctor est polibius victis Macedonibus et per se rege superato. Et quibus enim maximum numerum viris molosorum extisse et mortalium centum quinquaginta mila in servitutem redacta. Plinius veronensis hanc cladem Macedonibus attribuit. dicitque etiam vires ruine adiecit. credo vero quia Macedones Epyrotarum imperium obtinebant. utranque vero gentem Plinium comprehendisse. Apud epyrum actica pugna late memorabiles commissa est. in qua cesar Augustus

III

marci anthonii nauali prelio uicit et filii egypti reginam cleopatram. nam et ipsa huic certamine princeps fuit. Ob quam rem victor augustus in ambriachio sinu vibem perdidit eius uocabulum indidit nicopolim id est uictorie ciuitates. ambriachii sunt hostii paulo quibus stadia quatuor milia et circiter stadia. ccc. amplectitur. optima omni ex parte statione. In ingredientibus occurrebant oli a dextra habitantes greci accarnones et appollinis ciuitatis templum quondam in tumultu ad hostium emines cuius campus subiacuit locumque habens in naualia. in quibus cesar unum viginti naues decimarum nomine posuit ab uno remorum ordine usque ad decem adueniens. Sinistra uero incopolis est et epyrotarum colonia. Cassiope nostra etas epyrotarum appellat. Circa litus eius paucis annis amissis profectus regie dassis nomine Wilhelmus marinus tritremes uenere insere comprehendit atque incendit in eodem litore apud acroceraunios montes finiri hadrie navigationem ionium incipere pelagus Straboni uisum est. apud quem mare ionium idem id quod ionium esse apparet. cuius epyri oram ausonio abluu pelago affluet.

De Albania

Quoniam albania dicitur olim macedonie portio fuit ad occidentem uersa in qua dirathii et appollonias fuisse prodidimus non incelebres priusculo ciuitates. Sermo genti neque grecis neque illiricis notus. Ceterum hoc genus hominum ex albania quondam uenisse que uicina colchidi in asiatica scythia memoratur ut sepe barbararum inundationem grecie atque italice prouincias occupauit. In hac terra potens Lamusa fuit qui christianis pernitibus ortus pacem catholicam fide ad maometis insaniam declinauit. Sed quatenus christum deseruit tam facile Mahometis sacra contempsit. rediit enim ad paternam legem. et quousque ueritatem religionem contempserit neutri fidei christiana tamen mori quam turcius maluit. Paulopoli Constantinopolitanam cladem morbo extinctus Georgius scanderbechus eius hereditatem accepit nobili loco natus que etatem pene omnes in armis pro christi nomine pugnando consumpsit. multas et magnas turcorum turmas bello uicit et delenit. solusque quodammodo regionem illam in euangelio christi continuit. quousque hodie hostili ferro petita magna ex parte deserta fuit. Rex Alfonsus sepe milites in albaniam

misit et crociam urbem in potestatem acceptam a turcis defendit. Nepos scanderbechi ex fratre cum turcorum parti fauens insidias patrio moliret ab eo captus est et ad Alfonsium missus in carcerem coniectus est. Calistus quoque romanus pontifex auxilia pecuniaria Scanderbechio non pauca misit. Delona in albania magna ciuitas est in portu maris sita qua breuissimus est in ytaliam traiecit. Hanc pazaietes primus ex turcis occupauit rebellantem armatus recuperauit. nescio enim quod malum minatur ytalie.

De illiria

Quest albaniam illirice sequuntur gentes ad occidentem septentrionemque ueteres. hoc etenim genus hominum nostra etas Sclauos appellat. et alij Bosnenses. alij dalmate. alij croaci carniique histri nuncupant. Bosnenses introitus ad Pannoniam uergunt septentriodi expositi. relique uero adiacentes mari ad timani usque fontes protendunt. Hinc Ausonium illinc Pannoniam intuentes. Timanus autem in intumens adriatici maris sinum excurrit. cuius fontem matrem appellari maris strabo perdidit. In Bosnia etenim rex gentis Stefanus nomine (sic enim reges suos appellare consueuerunt) quousque christi religionem sectaretur. diu tamen baptismi sacramento abstinnit. sed anno superiori uocato ad se iohanni cardinali sancti Angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis unda profusus et sacris nostris rite iniciatis turcis quibus cum federe iuuenis erat bellum indixit. nunc paululum nutare affirmat. In hac religione quam plurimum heretici possunt. que uocant manicheos pessimum genus hominum qui duo principia rerum perducunt. alterum bonorum. alterum uero malorum. nec permatum romane ecclesie tenent. nec christum equalam consubstantialemque patri esse fatentur. horum cenobia in abditis et montium conuallibus sita ferunt. in quibus egrotantes matrone seruientes sanctis uiris si euaserint ad certum tempus deo uolent. redire sanitati permittuntur uiris uota persolunt. permiscue inter monachos profinito tempore uiuentes. hac labem nulla sedis apostolice decreta. nulla christianorum arma delere potuerunt. Sinit ad nostram exercitationem regnare hereticos deus.

De Balmacia

In Dalmacia raguseos magnis affectit cladibus Stephanus inter bosnenses et Dalmatas ducatum possidens et manchoz veneno infectus. quod si christianos pinsidias captos sepe turchis vendiderit. mittere tamen oratores Romam et auxilia sedis apostolice petere non erubuit. ei vero belli sumptus et christianis petens quod gesserat in christianos nec desuere quam tam impijs verbis aures accomodarent.

De Croatia

Croatia australis mulier quam nuptias comitis cum esset inferi ore sanguine. mortuam prestantia et forme elegantia meruit. dum lavandi animi gratia ex castello in castellum obequitat subito turchorum interuentu capta et apud eos aliquandiu detenta. impatientia tandem mariti non pro auro redempta est. Quae fortassis aliquando ubi nam liburniam dimiserim quam perierat Athenorem. ytaliam petentem insignis poeta commemorat. Confusi sunt admodum puinciarum fines nec expedire noua facile est ne dum quae vetustissima possit absolueret. Plinius liburnie finem inicit esse Dalmacie dixit et tragurium marmore natum. in ea esse Salonam quoque coloniam que ab iadera centum et duodecim milibus passuum absuit. Iadera vero centum sexaginta a Pola distare. ex quo fit ut inter Croatinos et Dalmatas liburni sedes haberent forsitan et Croatinum nouum gentis nomen liburnorum loca inuaserunt nobis hec indicasse sufficiat. si quae certiora desiderat puiscos evoluat auctores. Ptholomeus liburniam dalmatiam atque illiridem simul confudit. et illiridi quidem a septentrionali plaga pannonias occurrere dixit. ab ortu superiorem Mysiam. ab occasu Hystriam. a meridie macedoniam et adriaticum latus.

De Hystria

Hystria veteres ytalios septem tradiderunt in qua petium et pola est et Iustatinopolis quae caput hystrie vocant inconuenienter. italie tamen iungit adriatico sinu disticta et in peninsulae modum arcuata mari qua continentem applicat a tergo. lapidea est miltana regio quam puisci Albaniam vocauerunt. Plinius Hystriam adherere liburnie dixit. Et quae palae sit croatinos liburnorum loco succedere. Hystriam ab hystro amne dictam ferunt quem a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errorem et pompo-

sius mella et nepos Padiacola aures adhibuit nullus enim ex danubio amnis in Adriaticum effundit mare. Argumataque eos fabula decipit quos per hystriam ex mare Pontico in Hystriam veteros memorie proditum est. sed constat eos ex hystro in sauum aduerso flumine nauigasse. Deinde vero nauportum quem hodie labucium appellari putauerim. cuius paludem lugeum Strabo appellat. Et nauporto vero per montes humeris aduecta nauis in adriaticum perit. Hystri hodie scilicet sunt quibus maritimae urbes ytalico sermone utantur utriusque linguae peritiam habentes. pars puinciae melior ea que maritima veterum imperio subiecta est. Mediterranea. domus austrie possidet. Oppidum. scilicet viti quod ad flumen tici situm est falsenas habent. Et quo loco ad aquam legiam mille stadia esse tudidanus qui domuit hystros tradidit finem ytalie musie flumini tradidit. In hac terra nihil etate nostra memoria dignum gestum esse accepimus. quibus australes et venetos magna de finibus contentio agitaueunt et utriusque parti subditi armis contenderunt ab quas lites componendas nos aliquando ab impatore missi quibus inducias belli fecimus et nos terminos constituimus vniuersam tamen litem amputare nequimus.

De Carnia nunc germanie prouincia

Carni inter quos lapides enumerant hystros sequuntur. Sclauum tamen quorum sermo regionem obtinet carnos bifariam diuidunt duplicem carniolam esse dicentes. Alteram siccam et aquarum indiguam in qua hystros ponunt et Carfos. qui medios inter labacum et tergestum incolunt montes et ad Tynanum usque proferunt. Alteram vero irriguam in qua flumen sauius ortus habet et nauportus qui habitus hodie appellatur et alij quibus plures flumines. In hac etenim puincia dum Fredericus Romanorum imperator coronam regni theutonici apud aquensem civitatem peteret Ulrichus cillie comes et Albertus imperatoris frater coniunctis viribus labacum insigne oppidum ex flumine cui adiacet dictum obsidione cinere. diu machinis omnis generis oppugnauerunt sed a Frederici militibus non sine claude expulsi et castris etuti diuitum suppellectilem perdidere. hoc oppidum sclauum et itali lablana vocant ex lugia palude sumpto vocabulo.

De Carinthia germanie prouincia

Corinthia montana et ipsa regio carnis applicat ad orientem ac septentrionem stirie iuncta ad occidentem et meridiem alpes Italas et fori Julij contingit. multe in ea valles collesque feraces tritici. multi lacus. multi amnes quorum precipue Drau qui per stiriam ac pannoniā in danubium fertur haud inferior sano. Imperii prouincie australes obtinent et archiduce appellat cui ea regia paret. Quotiens non princeps reipublice gubernatione inire solennitatem nisi quae alibi audita obseruatur. non longe ab oppido sancti uiti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliqua visuntur cuius nomen tempore aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patentibus marmoreus lapis erectus est. hunc rusticus ascendit cui per successionem stirpis id officium hereditario iure debet. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie desoumis equa. frequens citra eum populus et omnis rusticia turba. tunc princeps ex aduersa pratorum parte procedit purpurae eius proceres ambiunt verillum ante ipsum et insignia ambiunt verillum ante ipsum et insignia principatus comes goyce qui pallatis curas gerit. inter. rix. minora verilla parat. reliqua magistrat sequuntur. nemo in eo comitatu dignitas honore videtur nisi princeps per se ipsi rustici spectem ferens. agrestis ei vestis vestis. agrestis pileus. calceusque et baculus in manu gestat pastorem ostendit. quem postquam rusticus ex lapide venientem

conspicatus est sermone Silauico (sunt enim ipsi corinthiani selani) quis hic est in clamat cuius tam superbum incessum video. respondit circumspectans principem terrae aduentare. tum ille iustus ne iudex est salutem patriae querens. libere conditio. dignus honore. est ne christiane cultor: fidei et defensor respondit omnes est et ceteris rursum ille. qui me iure ab hac sede dimoueat. At goyce comes. seraginta denariis abs te hic locus emit. lumenta haec tua erunt boues atque equum ostendens. vestimenta quoque principis que paulo ante eruit accipies eritque domus tua libera et absque tributo. Quibus diebus rusticus leni alapa principi data bonum indicem esse iubet et surgens iumentaque secum adducens loco cedit. Princeps veros scisso lapide nudum gladium manu vibrans ad omnem se partem conuertit equum iudicium populo promittens. ferunt et aquam frigidam rustico allatam pileo bibere tanquam vini usum damnet. Deinde ad ecclesiam soliensem pergit quae in propinquo tumulo sita est sancti Petri vocabulum habens et olim pontificalis fuisse ubi peractis sacrificiis princeps rustica indumentis deponit paludamentisque induit. conuiuatusque splendide cum proceribus in prata reuertitur ibique pro tribunali sedens ius patentibus dicit et feda confert. Sama est anno. d. et ducentesimo nonagesimo post christi saluatoris ortum imperante. Carolo magno ducenti gentis

Ignorans uenire in gentis cominiam puincia
libus pparasse. et aggressibus quidem ad con-
spectu sum inuromissis in uasis aureis atq; ar-
genteis. nobilib; uero et magnatibus paul ab
oculis collocatis sicilibus ministrare iussisse.
Interrogatus cur ita faceret respondisse. no ta-
mundos esse qui uibes et alta palatia q; qui a-
gros et humiles casas colerent. Rusticis q; chri-
sti eu angelium accepissent. baptisimatis uinda
purificatis candidas et nitidas esse aimas. nobi-
les ac potentes qui spurcias ydolorum seque-
rentur. sordidas ac nigerrimas. se uero pro ani-
marum qualitatibus instruisse cominiam. Ca-
stigatos ea re nobiles cateruatum sacre bap-
tisimatis uindam querentes breui tempore sub uir-
gilio et arnone immanensibus episcopis uniuersos
chrisi fidem accepisse. Hinc huius inuenci
endi puincipis rusticitati ductus. fuit aut dur-
coimthie uenator impij ad quem lites ueneto-
rum omnium deferebant. uocatus in iudicio
coram impatore querelantibus non nisi Scla-
uonica lingua respondere tenebat. Multa hu-
ius puincipie fuisse ornamenta comendant.
multa puinilegia. facile id creditu est quado im-
peratorem lodouicum eius terre ducatum filio
suo Arnolfo puinogenicus conlisse no ambi-
guum est. Est et alia huius puincipie cosuetudo
in oppido quod Clagesburcun appellat co-
tra fures durissima. Si quis in furci suspicio-
nem incidit mor captus laqueo suspensus ui-
tam finit. Sumpto supplicio post triduum de
suspitione iudicant. si reum fuisse necatum in-
ueniant pendere cadauer infame sinunt donec
sua sponte consumptus decidit. Sin non de-
positam in cimiterio condunt. iustumq; san-
e publico faciunt et anime gratas erequias. In
hac puincia comes goicie Ulricus uir muliere
corruptior impuberes filias media nocte ad po-
tum surgere copulit increpitans qui sine siti so-
mnu agerent. cum pastoribus et sribulcis sepi-
us q; cum nobilibus conuersatus est. Senex su-
per glaciem cum pueris lusit. Inter uolgarate
ro storta frequentissime uauit. Raro etenim in
aula pransis est. Solus cocum adiens ofulas
in ipa coquina uorauit. vestes uero iduit uiles
ac perunctas. pectus nudum et apertum osten-
dit. oculi semper lachrimantes fuere. Quem cum
aliquando ad se uenientem. Frideric; impera-
tor ex fenestra intueus esset me uocitans. age
inquit o. Sine puincipem qui ad nos properat
contemplare. Si quem inuidiosem pulchro-

remq; uideris aliquando effare. mihi cum sa-
tie puincipem comitemq; confid crassam feda
rusticitas uisa est que domitatum assecuta e-
gregium seruitio premeret. Hinc uxor natione
ungara. forma prestanti et audacia plusq; ui-
rili uincula induit. Mor Ulrici comitis Cilie
amrisio liberatus uxorcm domo pepulit. nec eti-
am diu post uita funa filios bone indolis a-
dolescens et matri q; sibi similis reliquit here-
des.

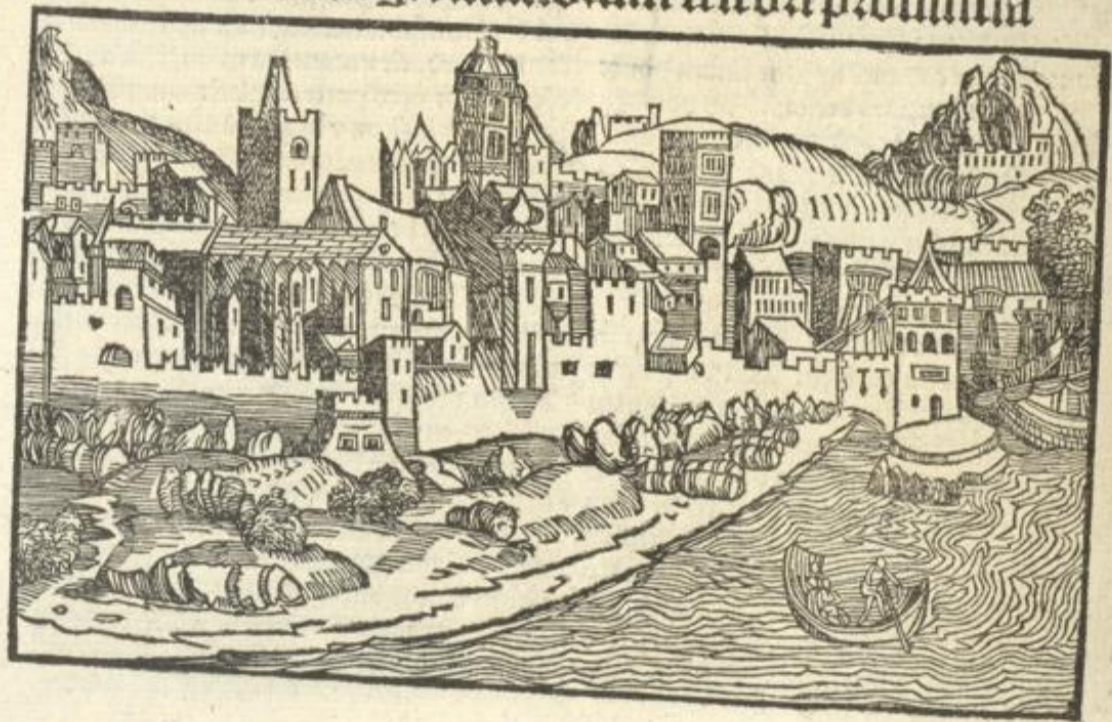
De stiria germanie pro- uincia.

Stria quam quondam ualeriam in-
uenimus nuncupatam ad orientem
pannonie iungit. latus eius septentri-
onale anstria respicit. ad occidentem ac meridi-
em carnis et couinthis occurrit. eode quoq; p-
uincia montana est. q;ntis in orientem porrecta
planicies non paruas habet. Dranus ac mura
insignes flumij terra irrigant. mura in drannm
eronerat. Ille in danubium. Uibis populi ple-
riq; teuthones Sclani q; citra drann rura co-
lunt. Impium anstrialis familie est in eo oppi-
dum uetus qd aliam uocat nonnulli Sillatenz
appellat quodam existimant et opus fuisse lu-
ci sille. de qua re nobis nihil exploratu est. mal-
te ibi uetustatis reliquie uisunt et romanorum
nomina puincipu sepulchralia marmora uerent
In eo puit etate nostra fridericus comes. q; cu
esset in libidinem puissim; et olim ueronice con-
cubine incensus amore legitimum coningem ex-
comitib; croacie natam sua manu interemisset
cocubitam uero pater eius hermannus ut est
potentiam iusticia et in pfluentem dimisisset
uiores passim maritis abstulit. puellaz greges
in pallaciis rappuit. puincipales p macipis ha-
buit. eccliaz bona diripuit. monetarum falsi-
tores. ueneficos. ariolos. nigromantes uidiq;
ad se cosauit. Et quis anno iabilei ia nonagea-
ri indulgentiaz causa Romam petisset reuasius
tū nihil melior uisus est. Interogat qd sibi
Roma pfuisset et in pstinis moies relapsu. Et
calciator in aus inqt ad cosuendas ocreas post
uisam Romam redijt. Hinc uita fune; Udalric-
cu; filii. p cetera similis ingenio. tantum et lo-
quentia maior. Quo sicut dictu est intersecto qe-
tuor et uiginti competitores hereditatis fuere.
ut qui uiuens uidiq; bella cocinerat moues q;
seditios erdetaret. Sed optimates tate posses-
sionem impatori friderico tradendam censu-

erant ea lege ut competitoribus secundum pro-
 uincie consuetudinem in iudicio responderent.
 Relicta vltici armis defendere que possidebat
 decreuit. Fridarius manu potenti cum plura
 castella obtinisset in alia tandem receptus est
 Arces loci tradente iohanne vitonitio natione
 bohemo. qui cum fuisset magister milite comi-
 tis accepta cesaris pecunia a coniuge eius dese-
 cit. sed mox penitentia ductus grande ausus et
 in expiabile facinus tanquam scelus scelere re-
 dempturus imperatoriam iam sibi secutum et
 cum paucis cillie morantem nocte concubia in-
 tercipere aggressus est. Corruptis namq; opida-
 norum plerisque qui sibi aduentanti partem op-
 pidi traderent. Hora constituta cum octingen-
 tis equitibus intronissus cuncta miscere armis
 cepit. Affuit diuina pietas friderico que illi p-
 ter consuetudinem in arce superiore et humana
 openimicissima ea nocte dormiendum suaserat
 pceres qui remanserant in oppido capti oēs in
 quos et Johannes vnguadins cunctis stiriet-
 sibus opulentior cum Georgio fratre abduca-
 tus est. necnon Ulrico Austriae cancellario. quous
 esset episcopus et ad ecclesiam confugisset par-
 sum est usq; adeo apud hoies nostri seculi diuina
 et humana iura pierunt. Traditori Bohe-
 mio diuini spolio locupletato non defuerunt ex
 illo tempe adiutores. **E** Sama est ea que celebris
 inter Stirienfes nobilium quempiaz fuisse cui

sepe in animu ceciderat et seipsum laqueo suspen-
 dere. id egre ferentē ex docto quodā viro reme-
 diū petuisse aduersus eam temptationē. Con-
 siliū datum ppiū vti sacerdotē conduceret. q
 sibi manente in arce quadam solitaria singu-
 lis diebus rem diuinā faceret. paruisse nobilem.
 atq; in annū ferme cōtinuasse nulla suspēdi co-
 gitatōe interueniente. Postremo rogatū a sa-
 cerdote ut p̄sbytero vicino q̄ dedicationē eccle-
 sie in primo monte habiturū esset auxilio esse
 posset. licentiā dedisse pponētē in animo pat-
 lopost se q̄ et sacra inesse stetit diu postea nūc
 vna nūc altera causa retentū. deniq; circa meri-
 diē pfectū agresit caidā in nemore occurrisse q̄
 rem diuinā in monte pactū esse populūq; oēm
 abisse diceret. tristatū eo mundo nobilem in-
 felice se eē dicentē q̄ eo die sacra corpis xpi non
 vidisset. agressem cōsolari cepisse venditurus si
 vellet nobiles emere pmiū qd̄ interessendo diu-
 nis meruisset. sagūq; nobilis petuisse p̄ci noie
 venditione facta nobilē nihilominus montem
 ascēdisse atq; orasse in tēplo. reuersus autem in
 proxima arbore suspensum agressem inuenisse
 sed postea diris cogitationibus haud quaq; ve-
 ratum fuisse. In hac prouincia decocum sal-
 ad vicinas regiones importatur. Ea et ferri mi-
 neras locupletas habet. et argenti fodinas nō
 ignobiles. quous in curia principum argentum
 haud multum effundatur

De austria germanorum celebri prouincia

aff
 am
 it. hoc est
 fia olim p
 ber vengat
 im Bohem
 ho modis st
 ter. L. et ad
 L. gundo v
 imma. vici
 p̄cib; p̄lon
 noxiana sc̄
 iate armis q
 modū sc̄at
 epas d' cū
 erpōtū olo
 ai dū milū
 abūq; et m
 Austria p̄ci
 ailes p̄ ob
 jct ea lege
 in d' ea. fr
 Ladisao ta
 slo alboro
 dicit p̄ci
 u. Log. vera
 hpa. L. a b
 am sc̄atū
 hōmo duc
 regi hūga
 in a. xij. m
 inter W̄in
 Prentē vt
 loci laū q̄
 roditate ap
 nois d' du
 iūq;ro sin
 yalia fr̄id
 rre. q̄b; et
 a. eq̄ib; et
 Ticolao p
 faris imp
 tis et tate
 p̄posiū t
 la indocia
 turū con
 romani p̄
 mensis et c
 per tenari
 rati p̄plo

Austriam describere hoc loco haud ne-
cessarium existimamus. de qua ppaz hystori-
am edidimus. breuiter tñ situs eius absol-
uet. hoc enim tpe diuisis esse terre limitibus. Au-
stria olim pannonia superior dicta. ab oriente ha-
bet ungariam. ab occidente Bauariam. septentriones
eius Bohemia et morauia terminantur. ad austrum
vero montes stirie que longo tractu ab alpibus derin-
tur. Latitudo eius trium aut paulominus dietarum
Longitudo vero duplo maior. terra nobilis. aqua
irrigua. vitibus costata. ligni copiosa. agro feraci
piscibus plena. vino adeo exuberat. ut bohemis
morauis schlesia et bauariis in dabo vino satiffa-
ciat. eruntque qumarias opes colligit. Danubius eam
mediam secat fluuio omni europam. Intra p-
cipuas eius citates est Vienna pannoniorum marimum
emporium olim flauium appellata ambitu muro-
rum duum milium passuum circum fossata. ppuentibus tor-
ribusque et maris suburbibus decorata. principum
Austrie pauptua et dignissima sedes. In ea pui-
ciales p- obitu Alberti cesaris. Friderico se comi-
set ea lege. ut si masculum pgnas regia periret tu-
tor eius esset. sin feminam terre dominus. nato ut p- dicitur e.
Ladislaus turela eius Friderico accepit. Milites que
sub alberto meruerant cum stipendio se fraudatos.
dicerent p- uinciam latrocinijs ac incendijs vastare.
Eorum verat. xl. milibus aureis a Friderico re-
depta. cum bohemia et hungaria ercurioibus in austri-
am faciebatur. Et sororibus Ladislai senior Wil-
helmo duci saronie nupsit. Johannes humiades cum
regni hungarie coronam a friderico frustra repeti-
set cum. xij. milibus equum ingressus austriam deus ager
inter Viennam et stirie montes diripuit atque incedit
Detentem ytaliam cesarem rogauerunt australes ut
latislaus que iam ppe modum adoleuisset in p- na. he-
reditate apud se dimitteret. reiecta peritose au-
ctoribus duobus vrico altero cilie comite altero ei-
zingero sumptibus armis rebellare. Redente ex
yitalia fridericum apud nouam civitatem obsidione cin-
tere. que et Henricus rosensis natus Bohemum cum
ec. equibus et mille peditibus se adiunxit. Et quis a
Nicolao pontifice mario iussi essent ne turela ce-
saris impediret. Contemptis aplice sedis manda-
tis et tante maiestatis auctoritate derisa sceleratum
ppositum tenere. Docta eo tpe Viennensis sco-
la indoctam sententiam protulit. que papulos ad fu-
turum conciliium interponendum suspendi posse
romani p- sulis mandata rescripsit. Civitas Vie-
nensis et omnia austria ex eo tpe in armis fuit sem-
per tenerritate religionis penas pendens. Lessit fu-
renti populo friderico pusillitasque adhuc tenere ea le-

ge n man comitis cilie tradidit ut conuocatus
ad vrbem viennam psanguineis vtriusque patris et amicis
de tutela. de oppidis deque ceteris p- tentibus p- nci-
pium. que vocati p- uenisset arbitrium diffiniret. Ladis-
laus summa p- p- alacritate apud viennenses
excepit cuncta ex voluntate comitis administra-
uit. Ad constitutum concilium diem. Lodovicus bava-
rie et Wilhelmus saronie duces. Albertus que Bria-
deburgensis. Carolus badensis marchiones co-
nenerunt. cum multi ex bohemia multi ex hungaria
barones impator legatos misit. que et nos ad-
iuncti fuimus. diu de iure p- uis discerunt. sed cum
omnia ex arbitrio victoris agerent nec leges defen-
derent que arma non p- traxissent infectis rebus discer-
sunt est. Disceptata sunt omnia que p- miserant austria-
les impatori. dictum omne iudicium fuit. neque legis neque
sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo p- uentu Ladislaus Johannem humiadam que
sibi regnum a turchorum inuasiōe seruasset ad p-
cipatū honorē euerit. que suggesto in magno foro
apud carmelitas erecta sede sedes aurea regali
paludamento ac diademate ornata comitatus ei
bisitricem comisit. que eo in loco mime licuit.
neque enim regi hungarie sub impio romano ma-
iestate gerere ius est. sed tanta reuerentia regum que
ta eis p- arma sine dote sine relinquit Comes ci-
licum regem quolibet impellit et ad se cuncta rapit
Eyzingerium viennensesque p- uenit. Concubinam quas
viro interfecto sustulerat regali pene honore di-
gnam. Et fauore tandem regio cadit et annuente
Eyzingero curia pellitur. quem in exilium p- fici-
scentes quatuor tantum equos comitati sunt. Alber-
to marchione brandeburgensi ne p- contemptum
a populo lapidaret ad portam usque vrbis securi-
tatem p- bente. Sed que sedes et miserabilis eius
fuga fuit. tam superbus et fauorabilis eius redi-
tus fuit. Nam post annum cum iam ex Bohemia
rer redisset suadentibus p- uincibus austrie
baronibus reuocatus. cum mille equitibus ar-
gento et auro fulgentibus viennam repetit. cum ex-
tra portas vrbis et rer ad mille ferme passus exte-
obuiam. et omnis ferme nobilitas redempti gra-
tulata est. Plebs quoque que paulo ante lutum ac
lapides in fugientem iactare contant sternere
viam floribus qua redempti transitus fuit mi-
nime dubitauit. ut est in vtraque partem i mo-
dica sine annuerit sine oderit. Mira rerum mu-
tatione ludenti fortune iocus. Eyzingarus a tra-
greciam regis factus in castella sua recedens i-
peratori quem graniter offenderat re conciliat
Nec diu postea adeo superbiuerant. que Ladislai

regis ptes sequebantur ut noue ciuit' submbia
in qua cesare absente iacebat puerpa impatrit
intrare psumperint & vibem ex pugnare cōten
derint. quod vbi non successit erust' que obtine
rant loc' abierunt. Fuit sepe inter eos impato
remq; & regem incassum tractata cōcordia. ne
q; em' comes Cilie dum vixit ex re sua existima
uit vnanimis esse austric pncipes. At eo mor
tuo eum Eyrzinger' ex bohemia missus ad ce
sarem leges pac' vtriq; gratas dixisse & iam qe
turam ppe diam austria videret' interie' regis
subito nunciat' non solū cōcordiā perturbauit
sed magnarū rerum & reipublice christiane sa
lutarem exorientē spem p'sus abiurpuit. Austra
les & a cesare & alberto fratre de tradenda gub
natoe req'siti puincialium puentum habere
in quo legati cesaris seniori austric pncipi (si e
rat impator) debere puinciam dicere. Albert'
suo & Sigismūdi patruelis noie regie ptem he
reditatis exposcens suasq; calamitates & inopi
as tanto sanguini alienam referens cōmiserati
onem inducere conatus est. Cōm' n' responsio
fuit facturos puinciales quod ius eq'tasue di
ctaret. postq; frēs inter se cōuenissent. Interea
latrōes trās danubiū in austria ad morauie flu
mis ripam munitū locū occupauere omnes cir
ca regionem rapinis atq; incendijs verare ce
perunt. aduersus quos pfectus Albertus latro
nes vi cepit. interfecitq; pugnando compluri
bus quingentos & qnquaginta captiuos ad
durit. ex qbus octuaginta furca suspendit que
res magnū ei apud australes & nomen pepit &
fauorē. Vtric' vero Eyrzinger' cū visitato apud
nouā ciuitatē friderico impatore cui' pti stude
bat viennā repetisset vocatus ab alberto nihil
mali suspicans sidenter cū adijt a q mor cape'
in vincula cōiectus est & in puuato carcere clau
sus. indigna res visa ciuib' murmurare dāna
re oēs factū nemo tamen auxilium misero fer
re voluit. Imperator sepe rogat' Viennam pe
tere aliq'din distulit. veritus ne qua fraus ines
set. interim Sigismundus ex athesi Viennam
descēdit. deniq; ad nouā ciuitatem pfectus pu
cipat' insignia ab impatore accipiens p veteri
consuetudine in eius verba iurauit. in q solenni
tate Albert' affuit. q paulopost cum sigismū
do Viennam repetijt & ambo a duersis impa
torum conspirantes. austriam sibi subigere co
nati sunt. quorum studia sentiens impator vie
nam petere statuit & accersito Ludouico bava
rie dace magni nomis puinape eo se cōtulit in

peratrice sequente. appropinquante vibis po
pulus opuiā prexit. Albertus vero & Sigismū
dus nobili comitatu extra vibē imperatores sa
lutauere. habebat Albertus tria circiter equitū
milia in armis expedita que non longe a Vien
na in quondam tumulto impatorū se ostendit
magnūq; metum venienti incassete. suspicio
nem auit albertus q sepe ad eos pfectus & se
orsum locutus insidias apparasse cesari vide
batur. Ferunt eius militie dncem Alberto dixisse.
facile si libet hodie Viennam te dominum atq;
austric facio. Nam q's phibet quominus fri
dericum impatorem eiusq; comites intercipiā
imue tantū. soluta deinceps hereditat' questio
erit. victori leges atq; hoies fauēt. Subdubitas
se Albertū aliquantisper. demumq; respondi
se poteram ignoscere si quod ais in e ignorantē
fecisses. at mandare turpia non possum. post
q; introgressi vibem sunt Albertus & Sigismū
dus in domo que piagensis appellat' simul ha
bitauere. impator puuatas ciuitū edes incolu
it. arx puincialium nomie custodiebat. Cōspirare
uere Sigismund' & Albertus eam nocte aggre
di & irrumpe armataq; militū manu ingressi.
iter iurcurādo se obstrinxere non redituros do
mū nisi arcem intrassent. Sensere ciues morq;
arma su mentes p'sidiū in arce mains colloca
uere. instabat ciuile bellam & atroc' pugna pro
arce necdubium videbat' qn magno suo malo
pncipes commissuri plium essent. Stetit diu
res in anticipati. ciuib' terti arcem stabile p
positum erat. duab' qui arcem intrare iuras
sent turpe videbat'. inspecta re demū reuerti. at
vim inferre plenū p'iculi erat. Postremo cōuen
tum est. vt ingressi puinapes arcem paululum
imorati potato vino exiret atq; ita delusa ma
gis q; impleta religio est. Postridie arx cōsūt
su puincialium in tres ptes diuisa duas acce
pere Albertus & Sigismund'. reliquam vero
impator. Delectiq; puinciales sunt q lites fra
ternas dirimant & summa illis potestas data
sed grane iudiciū contra potentes est. nobilitas
& ecclesiā puinapes impatorū fauentiores sūt
plebei albertū p'serūt magno se iudice q'squis
tuet. Multa sunt in hoc cesare que laudare pos
sis. corpus egregiū & species imperatore digna.
animus sedatus ac tranquillus. ingenū p' p'ic
cat. memoria tenacior. religionis ardens zelus.
ingens cupiditas pacis & ocij. Singulatē vir
tutem in quonīs homine diligit dignamq; pre
mio ducit edificat splendide. orcos tamē & gēn

mas plus equo admirat et amat et in rebus ge-
rendis tardior ac remissior est. tenacē pleriq; ac-
cusauerūt et ad rem min⁹ attentū. id fecere pri-
mi antecessores sigismū⁹ et albertus cēsa-
res. quoz p̄dignitate cuiusuis cōpata liberalitas
auaricia videri p̄t. Ceterū frideric⁹ nec sine p̄fū-
dit nec aliena diripit. verbis factisue tempans
Albertus frater ei⁹ longe dissimilis. celer in ag-
grediendis rebus belli et glorie appetēs. piculi
cōtemp- tor audax. laboris patiens. manu atq; in-
genio p̄mpe⁹. pecunias inter amicos partiē ac-
p̄fundit. inter opes paup. in paup̄tate diues.
nullius rei magis q̄ fame auarus.

De Moravia germanie provincia.

Quocedenti p̄ austriā in aq̄lonem mo-
raui occurrūt gens feroz et rapinaruz
auida inter hūgaros bohemosq; trās
danubiū sita. Hanc puincia euo nostro Sigis-
mund⁹ impator alberto genero suo. q̄ postea i-
per auit dono dedit. Rebellantē et impata face-
re recusantem albert⁹ magnis affectis cladibus
nam supra quingentas villas vna p̄cursione cō-
bussit. mortales multos neci dedit. pecus oē pe-
ne abegit. iugūq; ferre p̄fidiam gentem coegit.
In hac puincia ciuitates et opida romane ec-
clesie ritū tenent et catholice fidei cōsentit. Ba-
rones oēs ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic
cum verbū dei p̄dicaret Johānes capistranus
et in errores hussitarū vehementius veheretur
baronis non parui nomis quem Ebernahorā
vocāt secata p̄uersio. q̄ relicta priore p̄sidia cum
duob⁹ milibus subditoz veritatem romane se-
dis amplectens est. P̄orhasi⁹ filius ei⁹ doctrina
et moribus clarus nō diu postea Olomucensis
ecclesie pontificatū obtinuit. Ea est vnica ciui-
tas morauoz ep̄alis. Regnū aliquū inter mora-
uos fuit latissimū ac potētissimū qd vsq; ad si-
lium Svatocupi durauit. cui⁹ fortunaz in bo-
hemica cōscripsimus hystoria. At cū fili⁹ suato-
cupi eccliam dei spernere cepit regnū genti ad-
emptū ē. qd postea romani cēsa- res i bohemiā
trāsulerūt. In hac puincia cōplura sunt oppi-
da plena pp̄lo et opib⁹ abūdantia. inter q̄ vni-
na p̄ncipatū obtinet znoyma sigismūdi obitu
memorabil. hac nulli trāsire patet nisi armato
potētioriq; latronib⁹ oēs additus obsidentibus.
Sermo gēti mixt⁹ ē theutonico et bohemi-
cis. supant tñ bohemi quoz ē regionis impiū
que gentes olim morauā incolunt nō facile di-

Solium LXXIII

verim. q̄tū vero ex lectōe p̄tolomei accipe licet
marcomāni et sudini cadizq; morauā et austri-
am q̄ trās danubiū iacet incoluisse vident.

De Slesia germanie p̄- nincia.

Slesia post morauā seq̄t haud igno-
bilis puincia quā flumi⁹ odera plabit
inter oēs germanie natos late cogni-
tus. fontes ei⁹ hūgarie mōtib⁹ q̄ Slesie ad ori-
entē iungunt mare balthicū cursum terminat.
Longitudo regiois circiter. lxx. stadia. Caput
gētis aratistauia ē amplissima ciuitas ad ripā
odere sitā puat⁹ ac publicē edificijs magnifice-
ornata. cui⁹ ep̄atū maiores nri aureū vocaue-
re. Hussitarū bella lutā reddiderūt. i hac vbe re-
gnate apud bohemos vōceslao orta sedū de cō-
sules q̄z p̄ma ptas ē p̄ fenestras ex p̄torio i fo-
rū p̄cipitata gladijs ac lācis irate plebis exce-
pri dirū spectaculū p̄buere ei⁹ rei auctores sigis-
mū⁹ ipator pauc⁹ post ānis securi percussit du-
ces slesie multi nūero inter q̄s p̄na hereditas p̄-
capita diuidit hic scissa multas i ptes puincia
freq̄ntes calamitates icurrit crebris exposita la-
trocinijs. iter hos duces vni⁹ esse ferūt noie bul-
conē quē apoliēs appellāt. Qui glogonie testi-
dēs delitijs ac voluptatib⁹ dedit⁹ vsq; adeo in-
saniuit vt neq; iferos neq; supos esse diceret. ani-
masq; cū corpib⁹ sil. p̄sus iterū putaret. Eccliaz
vl nūq; raro igressus ē. Sacramēt⁹ i p̄iāis p̄-
sus abstūit nisi q̄ abusus m̄imōio vroz q̄ si-
bi igrata eēt relicta alēaz supdurit. q̄ ne pellex
appellari n̄ possit nisi p̄ solēnia m̄imōij p̄iūgi
voluit. Slesie s̄b ip̄io bohemoz cōstituti sunt.
nūctū impata sacre detractāt. Georgiū nouū
reges admittere recusantes. Wilhelmū saronie
ducē securi. q̄ regnū bohemie ad se p̄tinere affir-
mat pp̄t p̄ingē q̄ latislai hungarie atq; bohe-
mie regis soror fuit. Gladi⁹ ei⁹ litis arbiter erit.
Sermo gēt⁹ maiori ei pte rheutonic⁹. quīs trā
soderā polonica lingua pualez. Quō q̄ rem nō im-
merito qdā h̄ iloco germanie terminū esse oder-
am putauere. quīs idē flumi⁹ in septentrionē v. r
gēs germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarmatica

Liber i hac pte germanie liq̄re fines et ad
orientē ac septentrionē sarmaticas iuis. re-
gēs. Polonia vasta regio ē q̄ Slesie ad
occidētē p̄ria. hūgaris. lituanis ac puat⁹is cōter-
mia. Hic cracouia ē p̄cipua regni ciuitas. i q̄li-

ber alii arcu scola floret. Sbigne hinc ubi p
 fu t eps lēax doctrina z mox suauitate isignis
 a q plurimas accepim eplas multo sale z ro
 mana elegit a pditas. cui ob singulares virtu
 tes romā eccia isigne cardinalat honoris rubē
 tē pileū misit. Citates polōie pter craconiā pa
 rū nitide z materia lignea ferme oēs dom^o cō
 ponit plerasq luto liniūt plāa regio z nēiosa
 ē pot^o gēti ceruisia ē er tritico atq hūulo facta.
 vini rarissim^o vsus. nec vinee cultura co gnita.
 ager ceter^o ferat. mltā gēti armēta. mltā ferarū
 vātō. equū siluestre pter comū ceruo siles edūt
 feras q boues venāt q s pūci vios vocauere.
 pise ac volucrib^o abūdāt. argēto atq auro in
 opes terra vectigalia reg^o pua Regnū i. iiii. ptes
 diuisere maiores. has p arculū am rex abit. qli
 bet ps trib^o mētib^o regē z curiā pascit qb^o era
 ct^o ad alterā pte fit trāsīt. Statuta sunt q pre
 stare puiciales opz. si māserit vltra pfiniū tps
 rer suo viuet sumptu cogit cū rex gēt^o patz nēo
 rū tēpestare obijset relicta filia Wilhelm^o dur
 austria i mēimōiuz eā accepit. illiq reg^o psee^o ē.
 Etō placuit polōis rex theutōic^o. Vlatislau^o ex
 lituania vocauere eiecroq wilhelmo iunge ei^o
 z regnū nouo regi tradidit. gētil fuerat vlatisl
 la^o z ydola coluerat. s baptesima cū reg^o suscipe
 nō recusauit. pversus ad rpm religiosus se pn e
 pē gessit. mltos ex lituāis ad euāgelium er arit. pō
 tificales eccias nōnullas erexit. epōs mag^o hono
 re pscant^o ē. int^o eqtādūz qtiēscūqz turres eccliaz
 isperit detracto pileo caput inclinavit. deū q co

leret in ecclia vcerat. cū tartar^o regni limites in
 festatib^o felicē dimicauit. pūctōs maiō bello
 vicit. de q int^o res pūctācas mēorabim^o. ex pōre
 iunge plē n̄ sustulit cū q mēimōiuz haud legit
 timū fuit. ex scda iā ferme nō agēaria duo nati
 sunt filij. vlatislā^o z cassinur^o. eo mortuo vla
 tislā^o regnū polōie accepit. cassinur^o lituāie du
 catū psecut^o ē. pōr qz ad hūgarie regnū accersit^o
 in bello turchoz vt añ narratū ē cecidit. qre co
 gnita solliciti polōi pceres d successorē frideriaz
 marchionē bīadeburgēsē q pueritiā i reg^o trāse
 gerat linguāqz gēt^o z mores tenebat vt regnūz
 accipet rogat. rñsuz datū ē cassinur^o lituāi ducē
 q fē eēt d fūcti reg^o hēdē extat^o sciscitari ei^o aīm
 optet cui fēnū pēnūqz regnū cupiēt i pedimū
 asserē e dīgrate sua fridic^o n̄ duceret p ex mode
 ratōe z albe^o bauarie dur erga latislū albei fili
 uz vsus ē q bohēie regnū sibi oblatūz recusauit.
 Frideric^o qz ipator z ab vngaris z a bohēis ad
 hēditatē latislai vocat^o nūqz audire sustinuit q
 pūele pūdiū facerz. igēs laus nēe etat^o z ma
 gnū dec^o germāia nois. qz n̄ abigo ē aliqz q
 n̄ tā iuste qz iquie tradūt aliēis regnis quēpiāz
 abstinere. q qd recti spēs hz n̄ laudat n̄ possim
 casinur^o at z si difficile a lituāi dimitterē q suū
 apd se pncipē retiet cupiebāt. i polōiā vēies pa
 cificā regni gubnatōz accepit. nec diu postea so
 rore latislai regis durit viorē. multa ei aduer
 sus fratres theutonicos qui scē marie appella
 tur bella fuere d qb^o in reb^o pūctōis referem^o.
 Lituanā

Lituania et ipsa late patens regio polonis ad ouerentem pnera est palustris fame omnis et nemorosa. Witoldus huic pre fuit vlatislai frater. qui relicto idolorum cultu cum regno polonie christi sacramentum accepit. Magni Witoldi nomen sua tempestate fuit. quem subditi adeo timuerunt ut iussi laqueo se suspendere parere potius quam principis indignationem incidere voluerunt. Detractantes impius in sutos visina pelle. vinctibus visis quis eam ob casam nutriebat. dilaniandos obiectavit. crudelibus quam alijs affectis supplicijs. Equas arcus semper resum gestavit. si quem conspicat est aliter incedere quam voluit confestim sagitta profodit. multosque pro ludum interemit sanguinari carnifer. Ut esset inter populos et ipsi principem certum faciei discrimen radere barbam omnibus impavit. id ubi successit. facilius enim certis quam barbe iacturam feratis. totius ipse mentis et caput prodegit capitale intermitit supplicium. Si quis puincialium pilos faciei capitisue deponeret. rex a cesare sigismundo lituanorum appellatus pro obijt quam legati diadema ferentes se conuenirent. Successor Sindrigal visas nutriti que sueta ex manibus eius panem accipere sepe in siluas vagebat. redeunti usque ad thalamum principis ostia queque patebant ibi conficere ac pulsare pedibus ostium cum fames afflueret consuevit. cui princeps aperiens cibum prebuit. Consuevit nobiles aliquot adolescentes aduersus principes atque vix modum secute sumptis armis cubitali principali ianua conficere. credit Sindrigal visam adesse ostiumque apperuit. ibique morab insidiantibus circumfusus interijt. Prouincie deinde gubernatio ad casimirum puenit. Ad lituanos estimo tempe difficilis transitus est. palustribus aquis cuncta ferme obsidentibus. hyemalibus per aditum astrictis gelu lacunis. mercatores super glaciem ac niuem iter faciunt. plurimum dierum cibaria in vehiculis ferentes. nulla certa via metus (sicut in mari siderum) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neque frequentes ville. opes apud eos papue aialium pelles quam etas nra sobellinos armelinosque nomina indidit. usus pecunie ignotus locum eius pelles obtinent viliores cupi atque argenti vices implere pro auaro signato procioues accipiunt. Matrone nobiles publice concubinos habent promittentibus viris turpe est ad legitimam coniugem pellice adijcere solummodo facile matrimonium inuenio sensu et iterum atque iterum nubunt. multum hic cere ac mellis est. quod

siluestres in siluis apes conficiunt. vini rarissimus usus et panis nigerrimus. Armenta victum prebent multo lacte utentibus. Sermo gentis slavonicus est. latissima enim est hec lingua et in varias diuisa sectas. Et slavici enim alij romanorum ecclesias sequuntur. ut dalmate croatani. carni ac poloni. alij grecorum sequuntur errores ut bulgari. rutheni et multi ex lituanis. Alij proprias hereses inuenere. ut bohemi. moravi. bosneses quorum magna pars manicheorum imitatur insaniam. Alij gentili adhuc cecitate tenentur quemadmodum multi ex lituanis et idola colentes horum magna pars eno nostro ad christum pueria postquam Vladislaus in ea gente polonie regnum accepit. Tunc ego Hieronimum pragensem sacris literis apertissime eruditum vite mundicia et facundia singulari clare quam animis supra. et. in heremo camaldulensi in appennino etrusco penitentiam egit. hinc oriente apud bohemos hussitay heresi fugiens pestiferum virus in poloniam transfudit. ubi acceptis literis a vlatislao rege commendatitius predicatum et angelum christi ad Witoldum principem in lituaniam penetravit multosque populos Witoldi favore fretus ad salutiferam dei nra fidem puerit. venitque tandem ad sinodum basiliensem vocatus a iuliano sancti angeli cardinale cum de rebus bohemicis ageret narrabat hinc multa de lituanis que pene incredibilia videbantur. Audiebam ego ex alijs eius dicta nec mouebam ut crederem. libuit audire huius atque ab eius ore relata cognoscere. comites mei fuerunt nicolaus castellanus qui tunc iuliani cardinalis domum regerat Bartholomeus lucemanus archiepiscopus medialonensis scriba. et Petrus noxeta cardinalis firmi secretarius viri graves et docti hominem homines in cella transierunt apud carthusienses convenimus. cuius hec narratio fuit. Primum quod adijt ex lituanis serpentes colebant. preterfamilias suas queque in angulo serpentes habuit cui cibum dedit ac sacrificium facit in fenio iacenti. Hos hieronimus iussit omnes interfici et in foro adductos publice cremari. inter quos unus inuentus est maior ceteris quem sepe ad modum igni consumere nullo pacto valuit. Post hos gentem reperit que sacrum colebat ignem eumque perpetuum appellabat. sacerdotes templi materiam ne deficeret ministrabant hos super vita egrotantibus amica consuebant. Illi nocui ad ignem accedebant. mane vero consulibus nra dantes umbram egroti se apud ignem sacrum vidisse aiebant. que cum se calefaceret signa vel mors vel vite ostendisse. victurum egrotum facies omnia igni. si dorsum ostendisset mortuum preedit. testari igitur et rebus suis

Asulere suadebat. Delusione hanc esse iheronimus ostendit et persuaso populo delato templo igne dissipavit etianosque mores induxit. Profecto introitus alia gente reperit que soles colebat et mallei ferreum rare magnitudinis singulari cultu venerabat. Interrogati sacerdotes quid ea sibi veneratio vellent. viderunt omnes pluribus mensibus non fuisse visum solem quem rex quidam potentissimus captum delusisset in carcere mannicissime turris. gigante deinde opere talisse soli ingenti que malleo pregresso turri soleque liberatum hominibus restituisse dignum itaque veneratum instrumentum esse que mortales lucem recepissent. Visit eorum simplicitate iheronimus inanemque fabulam esse monstravit. sole vero et luna et stellas creaturas esse ostendit. quibus maritus deus ornavit celos et ad utilitatem hominum perpetuo iussit igne lucere. Postremo alios populos adiit que sacram coluere silvam ut que arbor perior fuit eo cultu dignior rem putare. Predicavit huic genti pluribus diebus fidei nostre aperita sacramenta. denique ut silvas succideret impavit. ubi populus cum securibus affuit nemo erat que sacrum lignum ferro contingere auderet. Porro itaque iheronimus assumpta bipenni excellentes quondam arbores detricavit. tum secuta multitudo alacri certamine alij fertis alij dolabris alij securibus silvam deiecerunt. veterum erat ad medium nemoris ibi quercus vetustissima et ante omnes arbores religione sacra et quam potissime dei sedes putabatur pariter aliquod nullus presumpsit. postremo ut alter altero audacior in trepidas quondam socios qui lignum insensatum percutere formidaret elevata bipenni magno ictu cum arbor cedi arbitraretur tibi sua percussit atque in terra seminatim cecidit. attonita circa turba flere. perquiri iheronimum accusare que sacra dei domum violare suavisset neque iam quisquam erat que servum exerceat auderet. Tum iheronimus illusiones demonum esse affirmans que decepte plebis oculos fascinarunt. surgere quem cecidisse vulneratum diximus impavit et nulla in prelesum ostendit. et mox ad arborem adacto ferro adiuuante multitudine ingens omnis cum magno fragore prostravit totumque nemus succidit. Erant in ea regione plures silve pari religione sacre ad que dum iheronimus a mputadas pergit mulierum ingens numerus ploras atque eulas viculorum adiit sacre locum succisus quirit et domum dei adeptam in que divina opere petere presenscet. inde pluvias. inde soles abstulisse. nescire iam que in loco dei quirit an domiciliu abstulerit. esse aliisque miras lucos in que dum videri solebant eos que delere

Iheronimum velle que nona queba sacramenta introduces patrum more extirper. rogare igitur atque obtestari ne maiorum religionem auferri sinat. sequuntur et viri et mulieres nec se ferre posse nonum cultum asserunt. relinquere potius terram et patrios lateos que religionem a maioribus acceptam dicunt. Mox ea re vitoldus veritusque populo tumultum et pro potius que sibi deesse plebem voluit revocatus que lris que presidibus puinciarum dederat. inbes perre Iheronimus ostentat vultu nihil hesitans ac per iuramentum affirmavit. dignum fide et civitas per mores et doctrina ostendit et viri religio. nos que accepimus imutata retulimus veri periculum si assumimus. persuasi tum et nos et comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni que appellatur rossanos ut strabo videtur lituanis perenni sunt. gens barbari incognita. apud quam opulente ecciam obtinuit ysidorus cardinalis sabinensis. cuius supra mentem facimus. In hac gente civitate permatina traditur nogardia appellata. ad quam thetonici mercatores magno labore perveniunt. magnas ibi opes fama est. et multum argenti pellesque periosas vendentes atque ementes. ponderato argento non sicut utuntur. lapis in medio fori quondam est quem que ascedere potuerit neque deiectus fuerit principatum vrbis assequitur. per ea re que armis dimicavit sepeque vna die plures ascedisse ferunt et sepe seditiones in populo emersere.

De liuonia nunc germanie provincia.

Liunia deinde christianorum vltima puinciarum ad septentrionem ruthenis iungunt. tartari ea sepe incurunt. in que nostra etate magnas acceperunt strages. fratres ruthenici que b. marie vocantur hac armis que vivere et christi sacra suscipere coegerunt. cum esset ante gentem et ydola coleret. ea alluit ab occidente mare balthicum quod plerique veterum oceanum esse putant. nondum septennario ut hodie cognitus grecis atque ytal fuit. christiana religio hac omnibus per nostro generi apuit que ferocissimis gentibus detestata barbarique mitious vite cultum ostendit. balthicus si nus adeo late perre ut incognite magnitudinis apud aliisque videatur. Origo eius ex britanico mari ducitur. quod germanicum appellari potest. nam et germanie magna parte alluit. ostium eius in occidentem est noldoge a cheronosso abrica quam daciam hodie vocant. excurrunt autem in orientem in septentrionem per dicitur insulasque ma

gras ambit. occidentale litus non regi occupat. ad
sepectione semiferos hoies ee tradit. cu qbus
nulla ligue comertiu nauigates habet signis tu
7 nutib comutare merces ferunt. meridionale
litus saronib 7 putenis tradit. orientale vt di
ximus liuones tenent.

De massagete

Prussia nunc germanie prouincia

Ite liudla 7 puiffia paruas terra ee fe
rut vni ferme diei lata itinere flögiffi
ma a putenis ad liuones qua massage
te colut gens neq gentilis neq vere i piana. po
lonoz impio parens. at qz hinc regnum Polo
nie ad mare protenditur 7 balthcum quem di
ximus finum redeunt ex Liuonia in Samani
am per litus balthci maris.

Uest massagetes puteni se obijciunt
qui ripas vtrasqz vistule amnis acco
lunt. Is est sarmacie atqz Germanie
terminus. Qui exiens in montibus q Poloni
am hungariamqz dirimunt. partem Polonie
irrigat. puiffiam vero qlonga est parrit. ab
oppido vto touni vsqz dantiscum q in loco bal
theum influit. Hunc fluium aliq vistulam vt di
ximus qbus etatis nostre sermo congruit. Alij
instalam. qdam insulam vocauerunt. quod ultra
fluium est sarmatici iuris fuit. quod citra ger
manici. ad oriente ac meridiem masonite Poloni
qz rura coluit. occidentem sarones occupant. aq
lonem balthci maris exapit litus. frumenti fe
rar regio est. aquis irrigua 7 plena colois. mul
ta ambiciosa oppida. multi maris simiosi re
flectus amenam efficiunt. pecorum ingens vis.
multa venatio. piscatio diues. Ulmerico olim
hanc terram incoluisse iordanus tradidit. quo
tempore Gothi ab insula scandia incontinen
tam descendere. qui per instulam (vt ille ait) wl

meriorum terras inuasunt. Ptolomeus au
tem a marobios 7 alannos venedes ac etiam
sicones penes Istulam fluium habitare affir
mat. Barbara vero hec gens 7 ydolorum cul
trix vsqz ad Fridericum imperatorem eius no
minis secundum fuit. Sub eius vero imperio
cum amissis ant chustiani tholomaidem sirie
ciuitatem fratres thettones quos sancte Ma
rie dirimas appellari. inde etenim fugati sunt
7 in germaniam rediere. viri nobiles. 7 rei mili
taris valde periti qui vere ne per ocium mar
cerent Fridericum romanorum imperatorem
eius nominis secundum accedentes Puiffiam
germanine conterminam chusti cultum sper
nere dixerunt. Sepe illius gentis homines insa
rones ceterosqz vicinos exarrere. ingentem vim
pecorum atqz etiam hominum abigere esse in
animo sibi compescere barbaram gentem. an
nuat tamen Fridericus romanorum impera
tor. puiffiam qz srib ppetuo iure possidenda tra
dat si ea armis acqrat. iacem masonite duces q
RB iij

se ei⁹ terre & dños affirmabāt. ins sumis frīb⁹
cesserāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collau-
dato pposito q̄s voluere frēs sub aurea bulla
lēas pcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̄cqd̄
prutenici iuris citra vistula fuit occupauere.
Eriū tranato flumio vestintā & late patulā q̄-
cum in castelli modū erectis ppugnaculis in-
ta ripam munierunt. vbi collato p̄sidio vltēri
ores prutenos verare ceperunt. pugnanz ē sepe
pro q̄rcu & ingētes paganorū copie fugate & de-
lete sunt belluz plurimis ānis pductuz. ē ad ex-
tremū fortuna fēm impio arriidēs oēm eis prus-
siā subiecit. victē barbare natōes iugū subire. ex
illo tpe lingua teuthonica introducta ē & culē⁹
xp̄i gētib⁹ ipat⁹. Ecclē q̄s p̄dificales erecte trās
vistelā pomēsaniesis. culmēsis. sambiesis var-
miesis ad quā defūcto frācisco ep̄o puitatem
nēaz postulauere candōci. Calix⁹. s. p̄d. mar. an-
nuēte senatu ap̄lico p̄mēdauit. Que vna ē illis
in p̄tib⁹ suo v̄tēs idre. nec subiecta frīb⁹. reliq̄s
ep̄os religiois hūitū gestare optz. Quo i loco mu-
nitā q̄rcū fuisse dixim⁹. nobile oppidū eredi-
catū est qd̄ marieburgū vocāt. & arx nobilis at
q̄ aplissima. hic sedes magni mḡtī q̄ cunctis
frīb⁹ p̄est prussīā incolentib⁹. Sūt & aliq̄ duo
in eadē religioi mḡtī. alter lituoniā regit. alter cō-
uon⁹ alemānie guōnat. Teuthōdes hui⁹ religio-
nis inuētores fuere ac p̄pterea nemo ad eā reci-
piē nisi teuthonic⁹ nobilib⁹ ortus p̄tib⁹ & cui
ppositū sit p̄ tūdo xp̄i euāgelio aduersus salu-
tisere cruci inimicos armis depuḡre. Ob eā rem
vestimētis albis vtunt nīgra cruce insita. bar-
bā oēs nutriūt excepti q̄ in sacris altarib⁹ serui-
unt. p̄ canonicis hōis dñicā orōnes vsurpāt ne
q̄ lēas discūt. magne his opes nec mior potētia
q̄ regib⁹. Sepe cū polōis de regni militib⁹ rece-
ptis atq̄ illatis gladijs p̄tēdere nec totis virib⁹
belli fortunā ex p̄ri recusarūt. cū vlatislao casti-
miri q̄ mō regē p̄ēs p̄rerāt ambe p̄tes vladissi-
mas atq̄ ingētas copias polōis lituani & tar-
tari iuncti erāt. q̄s durerat vitold⁹ Teuthonici
frēs ex tota germāia vires p̄scuerāt. postq̄ p̄-
pe ad. xv. ferme stadia vterq̄ p̄sedit. exercit⁹ p̄-
plen⁹ & ipatēs more p̄utēorū mḡtī caduceato-
rē q̄ bellū regi dēsticiarū & duos enses in q̄s sta-
ret victoria misit facta p̄tate vt quē veller ho-
stis eligeret. alēx sibi remitti iussit. Accepit vla-
tislao⁹ alacritē nūcū d̄datoq̄ caduceatore & vno
retēto gladio remisit alēx mor iussi sūt milites
arma induere belliq̄ sigū dātū. xl. milia eq̄tuz
in ambab⁹ castris fuisse. p̄ditū inuēio. Vlatislao

us tartaros & lituāos p̄imū inire certantē iussit
& polonis subsidiarias acies elegit. Cōtra p̄u-
tenus auxilia in postremis habuit florentem or-
dinis sui militiā in exercitus fronte collocavit.
commissio p̄lio inermes q̄dam tartari & lituāi
magna strage cēsi sunt vigebat tū multitudo
nec terga dāt polon⁹ metūēs audebat. atrox p̄u-
gra supra cadauera occisorū edebat. nec tā vul-
nerat p̄uten⁹ alacer q̄s excipere vulnus tartaris
videbat. Protractū est diu certamē. p̄acta ingē-
occasio lituani tartariq̄ velut pecudes macta-
bant. ac cū nou⁹ sp̄ hostis emergeret defessi tā-
cede p̄acta theutones versare ferrū vir poterāt
& iam remissius pugnabāt. qd̄ vbi Vlatislao⁹
animaduertit tum p̄imū polonouū acie vali-
dā ac ferro rigentē immittit. fit subita irruptio
instauratq̄ p̄liū. non tulere theutones recen-
tis agnis impetū. impar pugna recentis ac fa-
tigati militis fuit. ouē mor fuga ex p̄te frat̄. se-
rit terga polon⁹. Mḡtī ordis vbi suos cedere
videt. nec iam vllam in auxilijs sp̄s esse animi
aduertit collecta militū manu hosti sese obie-
ctauit. occidit. fit sedior fuga. nec prius theutho-
nicus fugere q̄ polonus perseq̄ desistit. Perie-
runt in eo bello ex p̄te fratrum multa hominū
milia. inter quos viri p̄imarij. quos vocant cō-
mentatores equestri dignitate insignes cum ip-
so magistro circiter sex centos. nec polonis in-
cruenta victoria cessit tartaris ac lituanis ma-
gna ex p̄te cesis. bellū hoc anno decimo & ccc.
supra mille gestū est post christi saluatoris or-
tum. Prussia fortunam regis secuta ois excepto
burgumarie ad victoriē defecit. Sed interueniē-
te Sigisimūdo cesare pax inter fratres & polo-
num cōstituta est. p̄cussūq̄ sed⁹ p̄cūtia polo-
no data prussia reddita fratrib⁹. nec deinde vs-
q̄ ad friderici tempa qui nunc impat in pos-
sessione agrī sui turbata religio est. Sub eius
vero imperio cum populares grāse sibi iugū
fratrum existimarēt fedas inter se inire in hūc
ferme modū. vt. xvj. viri singulis annis certis
in locis cōuenirēt. q̄ puincialiū querelas ad vs⁹
frat̄ū audirent nec sinterēt quempiā indigne
verari. Ex hīs quattuor ex religione viros as-
sumi voluere. quattuor ex p̄elats ecclēaz. pari-
q̄ parere oē voluere. Per idē tempus diuisa in-
ter se religio fuit. aliq̄ magnū mḡtī sequēban-
tur. aliq̄ quosdā cōmendatores q̄ magistrī regi-
mē improbabāt. Magister vt populares sibi
alliceret sed⁹ ipm incōsulco frat̄ cōuentu ap-

pbant. Scriberit q; impator eidē federi robur
ad. ecit cautione tñ inserta ne p suas lēas ins re
ligionis lederet. mortuo deinde magistro q; fe
dus accepit et altero in eius locū suffecto Nico
la^o pōtifer max. legatū misit. q; puincia puissie
inspiceret. cognitoq; rerū statu q; tū legat^o retu
lit pplariū fed^o dānauit. utq; ab eo discedenter
an athena interminat^o impauit. quib^o pūna
cius in sentētia pferantib^o ex cōsensu pūm
lis ad fridericū cesarem deducta est. ad quē tur
sus causa cognita dānato federe iussi pūteni
sunt ad obedientiā frat^o redire q; eam puinci
am emamb^o infidelitū suis armis vendicassent
multoq; sanguine coemissent. qua re ciuitatib^o
nūciata mor arma in frēs populariter accepta
sunt. ex q; bus ples capti atq; occisi. castlla eo
rū euer^o a fundamentis eiecte q; nq; et q; n
quaginta oppida in ea rebellionē pspirauere.
sed cū nō satis rem suā contra religionē sine ex
terna ope tutā putarēt. Casimirū regem polo
nie sibi dñm aſciure deuotū frīb^o sanguines
q; fortunam patris eius expti fuissent. ille tū ex
ercitū puincia ingressus dedētes sese ciuitates i
ptātem accepit. cum quo frēs diu varia victo
ria dimicauerunt. plures fuere pgressus. inter q; s
memorabilior q; apud caniciū oppidū habit^o ē
vrij. milia polono^o obsidionem in eo loco te
nebāt. in q; s etiā rex ipse casimir^o fuit. opugna
bat oppidū dies noctesq; machinis admotis.

Rudolphus pnceps sagane vn^o ex slesie duci
bus tunc religionis ductabat exercitū q; latur^o
obsessis opē cum septem milib^o militū aggrēdi
regē nō dubitauit. cōmissum est plū in cōspe
ctu oppidano^o summa utriq; pentione atq;
ardore. cesis hinc atq; in cōpūlib^o. cū suos resere
pedē rudolph^o aiaduertit increpās igniā fugiē
tū inēmiatusq; necē acie sistit. et pgressus i me
diū cū recēti pugno^o mān acre certamē instau
rat. hos sternit. illos p̄fodit. sic sbita rex mutato
vigēte rudolpho cecidit polō^o rursū q; casimir^o
retiet suos pugne scip^o miscet et tāq; ex itegro p
tinaci p̄tēde certat occidit in pug^o rudolph^o. rex
vō eq; dicit. meliores ex utraq; pte occubūt. Po
strēo cesis credētes polōi suū regē despata victo
ria fugā arripuit. rex ab amicis adiut^o vir ex cla
de crep^o ē. rudolph^o morte sua victoria religiōi
pepit. ex polōis supra. vj. milia cecidisse ferunt.
ex teuthōib^o q; n̄ pauci p̄ire. p^o cā cladē res Po
lōica nutare apd pūteos cepit eo iclinatib^o po
pul^o q; belli fortūa p̄uertit. stat tñ adhuc ac p̄ ex
tus et alteri^o marti iudiciū morat. fēt inter hos
frēs oli mortuo mḡo cū de successore ageretur
vnū fuisse q; rogat^o eligerē quē putaret religioni
utiliore scip^o elegisse dicētē nolle dierat scit se co
gitatōes suas. alio^o corda igrare. si mḡat^o sibi
cōmittat nō dubitare qn reipublice bene cōsul
tū eat. motos eius v̄bis reliqs ad mistratōes illi
credidisse que sa^o ubertima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Dest putesos saxonici nomen inci-
pit. gēs valida et latissima cui ab occi-
dente vesera apud antiq̄s vistergn̄
fluvius terminū facit pletiq; vsq; ad thenū pten-
di sardēs arbitrati sunt. aq̄lonarē plagā dani
obtinēt et mare balthēū. ad meridie frācones
baioartij et bohemi sūi sunt. oriētālē plagā; sle-
sie simul et putem obtinent. In his terminis in-
clusi sunt thurigi. lusati. pomeraniciq; q̄s oēs sa-
xonici iur̄ eē volūt. pores tñ thuringos in ea ter-
ra p̄fedisē q̄s sardēs aiūt. hos tñ grecā soboles
eē affirmāt. ex macedōie classib; aduētā q̄ thu-
ringos multis bell; defatigatos p̄nis agris de-
iecerit qd̄ mihi nō sit verisimile. Est enī vetustis-
simū in germanica terra saxonici namē cuius
oēs veteres memiere. thuringos nemo antiq̄rū
noiat q̄ germanicas gētes enumerāt. In aduē-
tu p̄mo francoꝝ q̄ tempe Valentiniāni cesar̄
germaniā intrauere Thuringos nomiari repio
Ob q̄nā rem male q̄diat hystoria veritati que
thurigos priores saxonib; in germania fuisse
cōtendit. Sat̄bor tamē saxonie limites aliq̄uā-
do maiores nam sicut impia ita et puincia tuz
limites ex pte variant. Carolus magn; impe-
rator multa cum saxonib; bella gessit p̄ius q̄
i p̄i altum accipent eosq; magnis afflūt cladi-
bus. Postq; vero deficiente apud frācos Caro-
li magni genealogia romanū impiū ad Sheu-
tones oriētales redijt. Saxonum aucta digni-
tas est. inter quos plures impatores fuere. sin-
gulari prudentia et rerū gestarum magnitudi-
ne dari. martine vero tres Ottones q̄ sibijuni-
cem successere de romana ecclesia optime meri-
ti quorū virtute prolatos saxonie fines mīme
dubitarim. Inter Pomeranos q̄ orientē saxo-
nie incolunt oppida sunt digna nomie Visma-
ria et Sūdis Gusuoldia Stetinū et Rostochi-
um. in quo scola liberaliū artū haud cōtemnē-
da. et hec q̄dē mari prima multis ac diuitibus
negociatorib; habitatū est. et in mediterraneis
caminū pontificalis ciuitas cui; dyocesis latif-
sima est nec mior maguntia credit. Ep̄us loci
romano dūtaret p̄suli subest. Biadebūrgēsēs i
duas marchias diuidunt q̄rū altera vetus al-
tera noua vocat. veterē marchia plabiū albis
fluvius. in cui; litore Stēdallū est oppidū et ga-
delanū et gadelenū et soltuedelū et ostroburgi-
um. Nouā marchiam itersecat fluvius odera
haud multo inferior albi. In Orrippa frāckfor-
dia ē diues emporiū et lucēs citas. Strabo q̄
fluvius candē puincia irrigat equad; tiberi ber-

linū in eius litore iacet. Est et aliud flumē Ho-
tellū nūcupatū quod biageburgiū ex q̄ march-
ia nomē habet i duas ptes diuidit veterē ac no-
uā efficiens. ibi ep̄al sedes est et marchionū tri-
bunal ad eius dē flumis ripā. Quelburgiū quo-
q; sitū est pontificalis ciuitas. et circū nobile ter-
ritoriū. cui pūgeniza est nomē multuz referunt
oppidis et marciali pplo plenū. Caput misnē-
siū ciuitas misna est vñ nomē regioni datū ē
hanc quoq; albis alluit fluvius. h̄ valida arx et
in ea cathedra ecclesia. In hac quoq; puincia
multa sunt oppida marciali pplo plena. et mar-
tinopolis in honore marti a veterib; condita
mesburgiū hodie vocant. Silr Lipzig vibs
diues mercatorū emporiū p̄claraq; studio insi-
gnitū. In thuringia nobile oppidū et caput gē-
tis. Herfordia maguntino pontifici subiecta stu-
dijs liberaliū artū insignis. Tuburgensis q̄
ciuitas duci saxonie parens. hec omia iure sa-
xonū vuntur et lingua isdem mouib; freti. Ce-
terū veri sarones madeburgenses nullo dubiā-
te habeant. Biemenses quoq; Albestetenses.
Hildesinenses. verdēsēs. Bunsuicenses. Hani-
burgenses. Lüneburgenses. et Lubicenses. In
Madeburga archiep̄alis sedes habet. et in ho-
norem sancti mauricij ex quadrato lapide di-
ues templum ottonū nobile opus et in eo san-
cti florenti corp;. Credūt q̄; vnam esse ydij
ibi esse in q̄b; vini ex aq̄ factū a dño saluatore
euāgelistaz tradit hystoria. hāc plebib; oñdūt
materia marmorea ē ac plucida. vini capat q̄
tū equ; ferre possit. alterā ac minorē apud hil-
denēsēs esse affirmāt. Verillū q̄q; sancti Mau-
ricij h̄ quotānis ostendit. magistrat; vibs ius
ciuile romanorū abbreviatū et saxonica lingua
p̄scriptū non sine reuerentia custodit qd̄ magni
Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq; i decisi-
onecausaz circum vicine gentes recurrūt. maḡ
et venerabiliū eaz legūm auctoritas habet. bie-
mēsēs gliaz suā ducit danorū gentē ad ip̄m eē
puersam. Et est omittendū quod de halbersta-
dio tradit. Hanc ciuitatem oltemia plabitur.
fluvius. In medio vero tumulus assurgit. in cui-
us cacumie planicies est duorum ferme stadio-
rum cōtinens longitudinē in cui; extremis an-
gulis duo templa sita sunt. alter p̄tificale. al-
terūq; bē virgis appellant. In medio late pa-
tet for; magnificis canonicorū edib; vndiq; cin-
ctū. vibs hec vocat quod sub tumulo iacet sub-
urbū appellat. in monte nulla laicorum habi-
tatio. Carol; magn; et h; ecclesie fundator ha-

bet. cuius festinitas quotannis celebrat. vij. hic dignitates. xviii. p̄bende. Archidiacon at̄ supra. xx. esse fertur. In hac eccia singulis annis vn̄ ex pp̄lo deligitur quē peccatis grauioribus inq̄natum putat hunc veste lugubri induit et obuoluto capite p̄ma ieiunij die ad ecciam duant indeq; pacis diuinis officijs eiciunt. In singulis q̄dragesime diebus n̄dis pedibus pambulat urbem et ecclesias circuit neq; ingredit̄ neq; quemquam alloquit̄. imitat̄ a canonicis per vices quod apponit̄ comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis p̄mittit̄. Die iouis sc̄tas post consecrationem olei rursus ad ecciam introducit̄ et orōne facta a peccatis absoluit̄. pecuniasq; populū ei offert̄ quētū ecclesie dimittit̄. hunc adā vocant et omni crimine liberū putant. Circa alberstadiū ager optimus ferax tritici. mactrescentibus frugibus culmoꝝ altitudine equo insidentem hoiem ferunt excedere. **B**runsvica oppidū tota germania memorabile magnū et populosum. munitū mēibus ac fossatis. turres quoq; et ppugnacula excellunt. magnifice domus. p̄pollite platee. ampla et ornata. templū. q̄nq; h̄ fora. q̄nq; p̄toria et totidem cōsolat̄ iura ciuib; dicit̄. hinc appellati duces Brunsviceses et tota germania nobilissimi. ottonū soboles. quorum claritas cum potētia labente tempe defluit. **L**ibicensiū ciuitas potentissima est sine cuius auxilio vix vnq; dacie reges p̄tinere suos subditos valere duodecim viri reipublice p̄sunt quos p̄sules appellant. quorū p̄petua potestas ē. et in cāstri dignitate p̄stituti sunt. p̄laribus nisi vocent̄ nulla de regimie vrbis p̄solēdi facultas. nec tñ seruire plebs videt̄ sua cuiq; substantia tuta est et libertas saluis legibus vt velint viuere. equū iudicū p̄sules agūt. ab his cesar si excesserint appellat̄. **S**aronie n̄ta etate duces habent. fridericus et Wilhelmus fratres quorū alter electorem impū gerit. alter regnū bohemicū debiti sibi asserit vt supra retulimus. fuit cum Brunsvicē sibi de electoratu dissensio. Sigismundus impator litē diremit. sn̄a vt sepe sit potētior allusit. Alter horū fraterū natus senior robustissimus venator fuit. iunior alter belli appetēs et in armis exercitatus. Crudelia inter eos diu bella exercebat̄ hereditatis p̄ne. causa. et quis de pace sepe mētio fieret impediētibus tñ appellatis que vicedam appellat̄ et alijs plerisq; potētibus q̄b; ea scordia questui erat. frustra oēs tractat̄ abiit. sicut cum vestatis iam agris tota puincia pessum

iret appolloni⁹ v̄ ero fraternarū incansorū discoriarum p̄ annū iubilam romam petisset rogante friderico germanū suū vt ad se Lipzig veniret secum de pace acturus. amuit Wilhelmus iter ingressō dicere consiliarij paratas sibi et qui cū eo irent insidias esse caueret ne se p̄ditū iret neue suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. q̄ fraternas cōtēdiones alitis atq; ita locut⁹ seq̄ iussis q̄ se amaret vixēs calcarit⁹ equum festino cursu fratrem adiit. Quo cur semotis arbitris eueffigo pacē cōposuit sed usq; pepigit. Magn⁹ vir q̄ se tā liberaliter i potestates dederit hostis. Magn⁹ et alter qui hostē ex fratre factū cursu fratrem atq; amicum reddiderit Appollonius interim Roma reuersas et q̄ cur eo sentiebāt ex Thuringia plurima oppida possidebat. exterminati sunt appolloni⁹ in Coburga qd ē frāconie oppidū aliq̄d̄m se defēdit. Sc̄cum salutē in eo loco des̄p̄aret nulli⁹ auxilio fretus cū thesauris suis clam fugiens ad bohemos migravit. Et illo tempe quietē habuere sarones quibus bohemi castella quedā ab eis repetētes sepe bellū minati fuerint. inducē in hanc vsq; diem arma p̄tū tenere. n̄c maior lis ouitara videt̄ q̄n̄ wilhelm⁹ regie saronis marit⁹ ad bohemicū regnū aspirare fert̄ quis terre p̄ceres alius regē sibi assumpserint. **L**ibet loco andax p̄uati hois inserere facimus. Conradus de Rauff nobili loco apud sarones nat⁹ bell⁹ ce rei p̄tus manu p̄mp̄ et aio impit⁹ cū se patria pulsum et p̄na hereditate p̄uati p̄ iniriā friderici ducis existimaret scelus et incredibili nostra etate p̄petrauit. Arx est in misna in alto monte et in abnptis vndiq; rupibus sita altenburgi tñ puinciales vacāt. ad radices montis oppidū egregiū munitū et pp̄lo plēnū. iacet i arce duo friderici adolescentes Ernest⁹ et albert⁹ educabant. huc corad⁹ inrepesta nocte magnis itinētib; cū paucis comitibus p̄cedit et admot⁹ sc̄alis p̄dēte pedagogo arcē ingressus dormiētē ad olē scētulos i cubili p̄phedit̄ itermitatq; mortem si vocē emitteret sūb; colligatos extraxit. hanc dubi⁹ q̄n̄ p̄duci i bohēiā maḡ p̄cio v̄deret sitasq; p̄tūelias eo pacto magnifice vult⁹ videret iā siluā hiranā q̄ bohēiā a sardia diuidit ingressas erat. iam piculū oē transmissum putabat cū i t̄ior captiuorum labore ac fame deficiens et q̄eram simul et cibū poposcit cni⁹ p̄cibus cōmot⁹ p̄do ad carbonariū quendam diuertit asseritq; panem et cernisiam inssit. Interca

apud altemburchiū cognita tate rei nonitate cla-
 mor erouit attōiti oppidiāi rapti arma p̄pescūt
 z preciosas v̄dicaturī p̄dā p̄cipiti cursu p̄edo-
 nis vestigia insectant. siluaz ingressis fortuna
 blandit. q̄ inter multos tramites eū teneri sua-
 sit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōiad⁹ dum
 puero cibū ministrat ex imprisonment capie z ob-
 lat⁹ principi audacissimi sceleris capite penas
 soluit. Frideric⁹ eodē pene nūcio q̄ captos atqz
 abducos filios addiderat recuperatos z ad do-
 mū reductos didicit. Saronie ducibus parua
 vere saronie portio parer. ¶ Sūt em̄ in ea pro-
 uincia multi alij p̄ncipes. multe ciuitates q̄ vo-
 cant impiales. multi ep̄i p̄p̄riū territorij h̄n-
 tes. Misina vero z thuringie maior ps z lausa-
 cie z franconie pleriqz oppida his ducibus pa-
 rent. Jus aut eligēdi romanū impatorē saronie
 duab⁹ ex puo q̄dā p̄cipatū cōpetere asserunt
 inter misinā slesiaqz iacēt. cui⁹ caput oppidum
 est wittēberg vulgariter. id ē mōs alb⁹. In sa-
 roniam argētī mineras apud Ge. laria otto p̄m⁹
 impator inuenit q̄rum magni fuerūt redditus.
 ibi z palaciū nobilis opis edificatū. habet z sō-
 tes amaros saronia ex q̄b⁹ sal coq̄tur albus q̄d
 ad vicinas gētes deferit. Saline vberime atqz
 ditissime apud lūneburgiū habent ex q̄b⁹ mul-
 ti monasterioz abbates z multi eccl̄iaz p̄latē
 vitā ducere cōsueverūt. Fuit enim questus salis
 vberim⁹ has salinas lūneburgenses violenter
 vsurpauere. Nō quam rem z a nicolao ponti-
 fice. maxime. z a friderico impatore angusto
 damnati sunt. Consolatus qui eius rei auctor
 habebatur auctoritate ap̄lica deicatus est. Sed
 fauore Bernhaldi ducis Bransuicēnsis paulo-
 postea in p̄stinū statū redijt. z q̄ nouiter consu-
 latū adierant in carcere p̄iiciunt. ciuitati rebelli
 z eccl̄asticoz bonorum rapaci sacris interdiciū
 est. non tamē defunt qui rem diuinā apud eos
 faciāt. Tant⁹ est auro nostro z in pplo z in deo
 auctoritatē eccl̄astice p̄empt⁹. Est i Marchia
 Brandeburgensi nō magni nois ciuitas aqz cir-
 cūdata quā Havelburg vocāt in ei⁹ dyocesis lo-
 co aspo z deserto p̄nū oppidū est nomie Welf-
 nach. h̄ tres hostie habent ex q̄s eroues sua spō-
 te ma nasse tradūt. Ob eam rem magn⁹ pplo-
 rum p̄cursus est z nautaz vota h̄ solunt. Vul-
 go locū ad sanctū cruorē vocant. Excessum⁹ scri-
 bendi modū saronie ciuitates nomiatim cōme-
 morātes. id fecim⁹. q̄ veteres sc̄ptores p̄ssime
 de germania locuti sunt z tanqz extra orbē ea na-
 tio iaceret. somniātes q̄dāms res germanicas

attingunt. ob eam rem dabit mibi venia fortas-
 se z aliq̄s grām habebit si germanicas distribuē-
 tes. puincias vt res oculis subiiciam⁹ paulo p̄-
 liuiores fuerim⁹ p̄positi nostri metas egressi

De Dania vel Dacia

Deloco qm̄ saronie Dania iungit⁹
 P̄insqz germanie reliq̄s p̄tes absol-
 no de ip̄o danie regno vicinisqz regi-
 onib⁹ in aq̄lonē versis aliq̄ referre institui non
 indigna cogniti. tria sunt in septentrionē ver-
 gentia regna sibijmicē coherentia. danoz qd
 hodie dacia appellāt. svecioz z noruegioz.
 ¶ Dania siue dacia dicere volum⁹. p̄suetudi-
 ni seruiētes germanie portio est cheronēsi ha-
 bens formā. h̄c q̄ndam Cimbri habere. vñ
 illa inūdatio barbaraz emerit quā mari⁹ ar-
 pimas ytaliam petentē ac res romanās edere-
 re minitātē ad internitiōs deleuit. Possidoniū.
 (vt Strabo refert) p̄lecturā facit. qd cymbri la-
 trocinādo in certis errabūdi sedib⁹ ad palūdes
 vsqz meothym militiā agitarit. ab eis em̄ Ly-
 meriū vocari bosphoz arbitrabat q̄si cymbri
 cum cum grecozām lingua cymereōs cymbros
 nominent.

De Suecia

Suecia cincta vndiqz mari plures con-
 tinet insulas. in q̄s est scandania apd
 veteres late memorabilis hinc quoqz
 populoz innumerabilis multitudo egressa em-
 nez oli europā armoz turbine ac p̄cella inuol-
 uit. nā gothas q̄ hunos bello vincere p̄anoniā.
 misia. macedoniā z omnem illiridem occupā-
 vere. germaniam ytaliam z galliam vastau-
 re z demū in hispania cōsedere hinc fuit origo.

De Noruegia

Noruegia q̄ de ip̄o septentrione sortita
 est nomen cōtinenti p̄ ruthenos iungi-
 tur z in arcton protensa incognite ter-
 re seu stricto glacie oceano vt pleriqz fabulan-
 tur cōtermina est. ad oriētis partē ac meridiem
 baltheo mari alluit. ad occidētē britanniā si-
 nit ocean⁹. Dacia thentones hodie danoz ap-
 pellāt marchiaz. cui⁹ lingua germanis icogni-
 ta ē. Et noruegia venisse putāt q̄ cimbroz occu-
 pauit loca. In hac terra patrū nostroz me-
 moria völdimarius regnavit in suecia. magn⁹
 aq̄i⁹ i noruegia quē ferūt diuinū fuisse homi-
 nē miro puicialiū amore atqz obseq̄o cultū hūc

Solium LXXVIII

coniunx margarētha fuit. Vladimari filia ex q̄
natus olaus patri succedens breui tpe vita sū
ctus regnū matri reliq̄t. ea ⁊ paternum adeptā
est extincto voldemaro. Ne magno in suetia ho
minē exēte albert⁹ dux napolensis vocatū po
puli dyadema suscepit. Qui dñatū vicine femi
ne p̄tēmens bello daciā norwegiamq; laceffe
re cepit. occurrit ei margarētha coactis copijs ī
campis late patentib⁹ pugnātū est tanq; ipsa
viri femie aīm induisset. victus albert⁹ captus
q; ⁊ in triumphū ductus regnū amisit. dimis
sus tandem infame senū in paterna domo fi
niuit. Margarētha clarissima malier trib⁹ im
perauit annis ad senectutē vsq; magnifice ⁊ re
ligiose subditos gubernauit. Demū senio cōse
cra cum tm̄ per se ferre neq̄ret impiū heinri
cum Pomeranie dncem. iiii. annos natum si
bi filiū adoptauit regnaq; illi cōmisit. ⁊ phi
lippam regis anglie filia dedit v̄roiem. Is cu
cōiuge sine prole defuncta nubere vlterius nol
let. iamq; q̄nq; ⁊ q̄inquaginta regnass; ānos
ad extremū sub impio friderici populari tum
tu ex regio solo deturbatus est. Et cristofer⁹ ba
uarie dux sibi ex sorore nepos in eius locū suffe
ctus q̄ auctulū suū. r. ānis q̄b⁹ ipse regnauit in
insula gothica regnare pmisit. Cristofero autē
ex hūanis abeūte. dacie ac norwegie coronā cri
stigerus accepit. Sueci v̄o in electōe regis discor
dātes alij carolū equestri dignitate insignē. alij

canū cū fr̄z nam miore regno p̄ficiūt. p̄dēte
adhuc elecōis negotio Carol⁹ imissis militib⁹
scoleonie qd̄ hodie seckhalm oppidū clā occu
pat. ī q̄ regia sedes habet. Canue⁹ p̄ amicos ar
cē inuadit. hic bellū inter fr̄es ortū ⁊ puḡ diu ar
ceps. occisis vr̄ūq; plib⁹ ea demū lege idacie pa
cte vt p̄as eligēdi regē exclusa nobilitate plebi
fieret. in q̄ cū Carol⁹ ḡtiosior cēt maiestas re
gni ad eū deferret. Canue⁹ puatā vitā degit. Ca
rolus v̄o nouo regno tumid⁹ atq; insolēs aruē
tis nauib⁹ heinricū etatē p̄secū. nulli noiū sibi
ip̄i vitā e gothia ppulsiuit. q̄ etiā hodie ī hie
manis agēs ap̄d pomerāos (vñ illi origo fuit)
puo p̄tē vitā agere fert. q̄ sint ic̄tta moua
lia ⁊ q̄intida sūo exēplo docēt. ē rib⁹ potētissi
mis regnis erūt nec puā insulā in q̄. ānis delicia
erat vsq; ad mortē reitē potuit. etate plāssim⁹
S; neq; Carolo scelera sua ipunita fūere q̄ dū
ip̄i ecclias p̄sequit. religionē p̄tēnit. sacerdotes
dispoliat. iustos dies observare phibet. iura di
uina ⁊ hūana a Iohē b̄ndicti filio vsalesū p̄
sulē viro cordato ⁊ ip̄igro. a q̄ nobilitas regni
excitata ē magno plio supat⁹ ac regno ppulsi
in parua insula non longe ab e stio ⁊ istalle p̄pe
pussiam exiliū agit. Cristigerus in locū ei⁹
assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum
voro tria regna nostro tempore in vnum rede
git. cui ⁊ Gothia paret. gothoum quondam
sedes ⁊ patria.

Bohemia

Bohomorum mores res gestas attigere ac situm referre locorum ratio exigeret. Bohemia enim intra limites germanie inclusa tota aequalonibus exposita est habens ad orientem moranos et slesitay preterea ad aequalonem sardos et misneses. ad occidentem agrum noicum. ad meridiem austriam et bavariam undique germanie populis cincta. Latitudo longitudoque eius pene partium fortasse dietarum. silva hercynia universas cingit. albis vero perclarior eius annis eam mediam irrigat. aliosque non parvis nominis fluvios excipiens ut multaviam que pene pragam mediam scindit. tandem per suales et abrupta metuum nemorososque saltus hercynie silve princeps labitur per misneses principia fluvius prope haburg vbius sardie i germanicum mare absorbet. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regni bohemie dignissima sedes. cadanum. bunita schlackwerdum curianum cup argeticum mineris celebratissimum. regio prope frigidam. armis tamen feris et piscibus habundans. ager eius optimus. frumenti et ordei feracissimus. multa apud eos etate nostra memorata digna emerferunt. multa plura gesta sunt. multa sanguis effusus delecte sudit civitates. spreta et parvata religio exorta est hussitay heresis. ad amicitay pullulavit isania debachati sunt thaboritay et orphanorum exercitus. dno fulmia belli ziska et procius puincia ex arbitrio suo diripere Jobes et Theronim qui populum deceperunt in constantiensi magno sinodo demum combustum. Jacobellus Conradus volkayana et Petrus angelicus evangelij corruptores tanquam magistri veritatis habiti. quatuor reges extirpare. pestiferum virum non potuerunt. Veneslaus Sigismundus Albertus et Ladislaus qui apud eos veneno extinctus creditur est. Postremo georgius rex creatus est qui hussitay labe infectus putatur magnus vir. alioquin et in rebus bellicis clarus. sed omnia hec in hystoria que de Bohemicis huiusmodi rebus edidimus scripta sunt. ibique de situ regionis et gentis moribus pro capite nostro mentionem fecimus. inde igitur assumendum erit quequid huic operi de rebus bohemicis deesse videbitur. nos ceptum sequentes iter inferioris germanie provincias. deinde ad superiores revertemur partes.

De phrilia puincia germanie.

Quisones ad oceanum siti ab oriente saronia perungunt. ad meridiem Westualos. ad occidentem traicentisus terre iungunt quibus et ipsos traicenteses plerique phii-

sones esse volunt. Inter quos Ottonem inuicem Phisingensis ecclesie presulem. qui res germanicas haud impite scripsit. Albertus episcopus maguntinus qui fuldense monasterium erexit. cum religionem christi perstradere Phisis niteretur ab eis interfecit et martyrio coronatus est. Gens eadem ferocis. armis exercitata. robusti et proceri corporis. securi et intrepidum animi. liberam se esse gloriatur. quibus Philippus Burgundie princeps eius se terre dominum vocat. Reuera Phisia libera est suis utens moribus. exteris nec parere sustinet nec domari cupit. haud inuicem phiso pro libertate morte appetit. dignitas in hac gente militaris inuisa. Sublimem vitam que se ceteris effert non ferunt magistratus annuos eligunt que rempublicam equo iure disponant. Seminarum impudicitiam severius puniunt. Sacerdotes ne alia cabilia polluant sine coniuge non facile admittunt. vir enim continere hominem posse et super naturam arbitrantur. In pecoribus omnis corporis substantia est. ager planus ac palustris est multo gemine fecundus. ligno caret bitumioso cespite. et sicco stercore bouum ingens sount. Ex hac gente tradit Cornelius tacitus impante nerone duos legatos romam venisse veritatem. et malorum que pompey theatrum intrantes cum vidissent quosdam cultu extremo inter senatores sedere et intellexissent id honoris earum gentium legatos dare que virtute et amicitia romana precellerent nullos mortaliu aut armis aut fide ante germanos esse exclaimauerunt ac digredientes inter patres consedere ob quam rem ambos nero civitati donavit.

De hollandia puincia germanie

Hollandia que puincia germanie ad septentrione oceanum alluit mari. quod reliquum est rheni fluminis brachia itercipiunt insularumque proficiunt. palustris pascuosa. plibus stagnis ac maribus interfusis finibus. nec desunt que traicentium nobilem urbem in hollandia sitam dicunt. nob haud alienum esse videtur. Aliquam frisei traicenteses. aliquam hollandie traditos esse ut sepe regionum terminos distantium ipsa mutat. nam que etate neque frisei neque hollandie dant. Principatus ecclesie traicentium. imperatori tantum subijciunt latamque possidet terram diversis meatibus rheni interclusam cui ab oriente Phisia a meridie Westuali iungunt. Hollandia septentrionem excipit. ab occidentem ducatur gelrie. de qua suo loco dicemus rheni fluminis distiguit. Impitissime vero ne dicam passissime nonnulli etate nostra traicentium

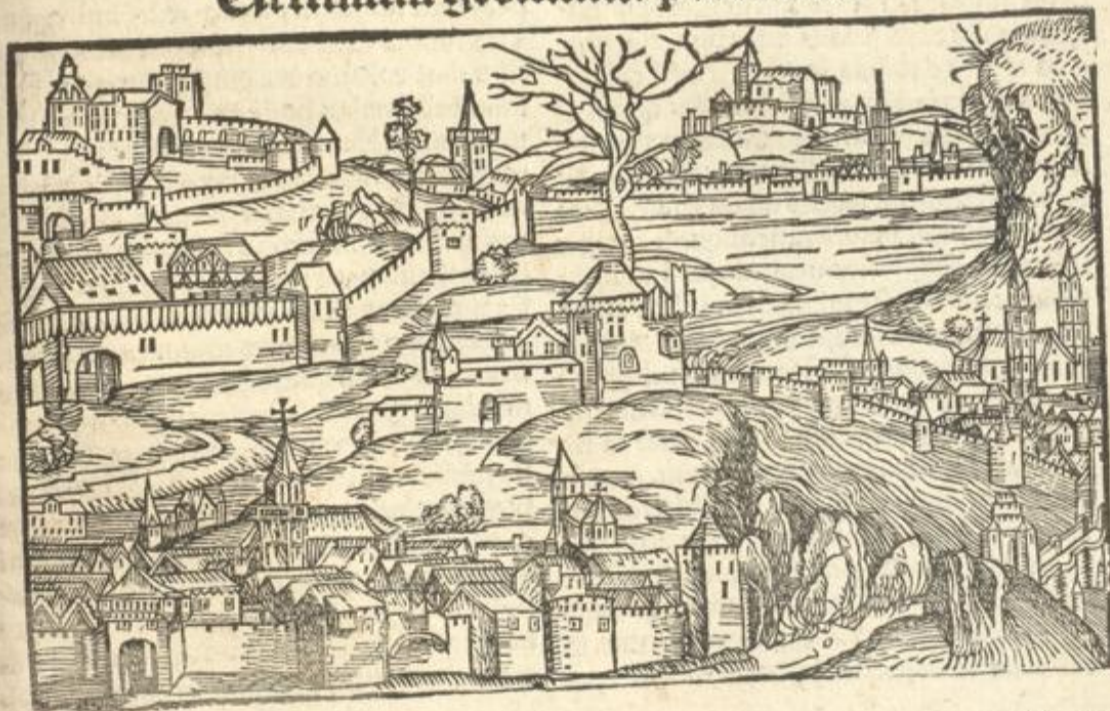
gallice nationis civitate esse dicitur. Cui de potestatis agere electio. nam quod pacto traiecit gallie dabitur. Erant duo rheni brachia sita. Quin et quod cis rheni habitant colonienses. diuersesque prestat esse germanos. Traiectensis quippe situs. mos sermoque germanicus est. Traiectus diues et populosa ciuitas est. episcopus vobis. xl. milia pugnatorum si quod necessitas ingruit educit ad bellum. forma viris ac mulieribus egregia. ab exterorum incursum et aquarum inundatione et propria virtute defendunt. Potestati ceruisia. vinum mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nostra multe seditiones fuerunt. cuius episcopus vni parti acceptus altera recusaret. Desiderius aliquod tempus episcopus quidem tenuit. deinde a ciuibus eiecitur. romani pontificis et vicinorum principum aduersus rebelles subditos auxilia implorauit. illi diefoldius quendam petra inus phasque sibi presulasse assumpserunt. Martinus pontifex mar. anathema in eos promulgauit. pretempere ecclesiam obstinanti homines. expiri optuit arma. ingentes burgundorum ducis vicinorumque principum copie aduersus traiectenses duce infeliciter pugnarunt. victor contumax populus. vij. annis ecclesie mandata pretempserunt. desiderius in exilio mori. Canonici qui propter eum patria pulsati fuerant Waltranium moysensem archiepiscopi coloniensis germanum successorem eligunt. Agitata est in concilio Basiliensi. causa confirmata electio. iterum damnata in concilio traiectensium rebellio iterum

frustra pugnatum. Postremo missus ab Eugenio legatus Johannes cesariensis episcopus qui postea ad cardinalatum honore vocatus moimensis appellatus cum retulisset vnicam pacande provincie via esse diefoldio ignoscere eius gentis presulatum committi ex dicto Waltrano rebelli populo satisfactum est pulchre sane nulle victis leges fauent sacrosque canones potentia vincit. Voluerunt calisti qui imperium ludere traiectensium. qui mortuo diefoldio episcopo ab eo datum recipe recusarunt. si a partibus philippi burgundie et potentia territi et promissis conatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

De Selandia provincia inferioris germanie.

Ultimi germanorum ad septentrionem et occidentem vsque. Saledini se insulares populi theni ostijs obieci. inter quos precipue mittelburgen. hinc. ea c. tas est egregie munita. diues opum negotiorumque marie accommodata et haud parua preterea superiore incedit assumpsisse relatum est. in curia ciuitatis id enuisse prestat. quodque pleraque miracula referuntur quod preterea quod non satis dignum testimonio comprobantur et buelis oppidum non ignobile a quo circumdatur. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. non transibonunc rhenum germanicas que et ibi habitant gentes commorantur. Dabit suo loco de his que dicendi factas preterea veteris ac certe germanie populi que iungunt vel traiectensibus vel philijs ad meridiem expeditam.

Uestualia germanie provincia

Westualia rheni fluvio ab occi-
di clauditur. visurgo ab oriente qm
veseram hodie vocant. a septentri-
one phisiam habet & traiectenfluz
terram. meridiem hasse montes excipiunt q̄s
arobos pholomens appellare videtur. ex qui-
bus amasis fluvius dicitur qui Padeburnam
& monasterium non ignobiles civitates alluēs
mediam ferme provinciam intersecat & per phri-
siam defluens fertur in mare. Salas quoq; flu-
vius westualiam irrigat. inter quem & rhenū
cum dussis germanicus belligeraret domitis
hostibus victor appetijt. Quomō autem cultores
huius terre vocavit antiquitas difficile di-
citur est discordantibus auctoribus. Strabo vici-
nos rheni accolos hoc loco sugambros appel-
lare videtur. qui duce melone cum romāis bel-
la gessere. vicarij datis obsidibus pacem obti-
nuere. quos calcata fide & proditis obsidibus
rebellarunt. Pholomens quoq; a parte septen-
trionali germanie circa rhenum fluvium bus-
satores habitare tradit paruos appellatos sic-
cābros. oqueros & lonsiobardos inuenio apud
Strabonem circa amasim fluvium hinc. ros
habuisse quos dussis navali bello superavit.
Buceros autem bello victos ab austro in aq̄
lonem & oceanum dilapsos. Ob quam rem
coniecturam capere possumus hos esse qui ho-
die puteni appellantur a quilonares populi
de quibus supra diximus. facile namq; buere
ros in putenos sermo conuertit. Corolus ma-
gnus multa cū westualis gessit plia eosq; ma-
gnis assiluit cladibus coegitq; christi religio-
nem amplecti relicto ydolorum cultu. quam cū
sepius abnegassent. nec insurandum aduerte-
rent. ut metu pene rebellionem compererent
occultos constituit iudices quibus potestatem
dedit ut q̄ primum decesserit aliquem comper-
issent. aut fregisse fidem aut aliquod aliud fla-
gitium commississe mox illum supplicio affice-
rent ubi primum comprehendi posset nulla ci-
tatione preuia aut defensione permessa. elegit em̄
viros graves & recti amantes quos plecere in-
nocentes haud verisimile sint. Carnit ea res
westualos ac denum in fide continuit. cum se-
pe in nemoribus & proceres & mediocres viri
laqueo suspensi inuenirentur. nulla accusatio-
ni prius audita. Querentibus tamen causam.
constabat fragisse fides. aut magnam aliquod
scelus commississe qui necati reperiebantur. id
iudicium ad nostram vsq; durat etatem voca-

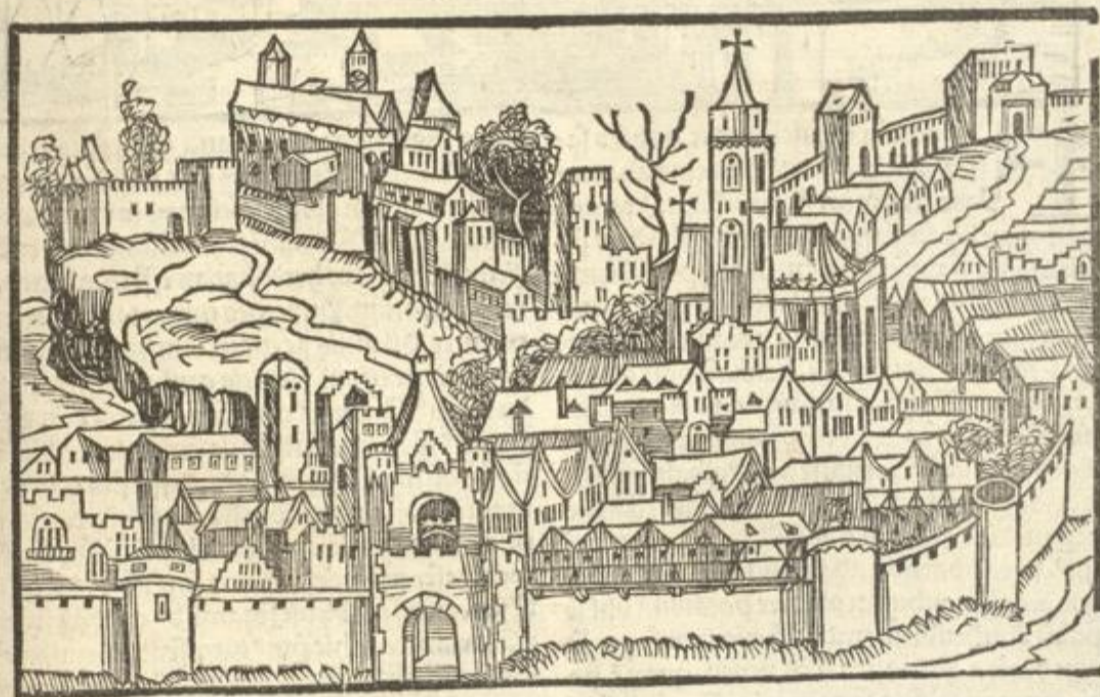
turq; vetitum. qm̄ ei presunt scabini appella-
bantur. quorum ea presumpcio est. ut per to-
tam germaniam iurisdictionem extendere ve-
lint. Secretos habent ritus & cum hoc & archa-
na quedam cum quibus malefactores iudicant
ea nondum quisq; repertus qui vel precio vel
metu revelaverit. Ipsorum quoq; etiam sabinorum
magna pars occulta estque per provin-
cias discurrentes criminosos notant & referen-
tes iudicio accusant. probantq; ut eis mos est.
damnatiq; describuntur in libro & minoribus
scabinis committitur executio. reus vero igna-
tus sue damnationi. ubicumq; enim repertus
fuerit supplicio afficiatur. Degeneravit autem
hoc iudicium. Nam & viles aliquae persone ad-
mittuntur & civilia negocia tractare audent.
quibus enim erat solum de criminalibus per-
missa potestas. In hac etenim provincia west-
ualia nostro tempore susatenses ab ecclesia Co-
loniensi destituerunt. nec etiam diutino verati bel-
lo multisq; etiam cladibus affecti & obsessione
pertinacissima oppugnati ad obedientiam re-
dire. cuius etenim rei causa & Theodricus Co-
loniensis antistes. qui Westualorum princeps
habetur. Et Johannes dux Cluensis nō par-
uis inter se odijs contendere. Cum enim Susa-
tenses ad Cluensium opes confugissent Co-
lonienses vero Sarouie duces & cum hoc non
paruam Bohemorum manum in auxilium
accepissent. Apud monasterium quoq; eiusdem
provinciae civitatem propter ecclesiam quam
Waltranius Theodrici frater sine debitam eri-
stimabat valde acriter dimicatum est. in quo
enim bello multis hostium cesis. vnius vero ex
principibus Bunnuicensibus qui dux copia-
rum fuit interceptus & in potestatem Coloni-
ensis antistitis factus. Est autem Westualia
regio admodum frigida neq; enim frumentū
habundans. pane vero vtuntur nigro. cervi-
no vehitur valde magno emittitur precio. opulē-
ti tantum eo vtuntur. idq; raro. Populus vero
marcialis est & etiam ingeniosus. de quo pro-
verbij esse dicuntur viciosos & fallaces Westua-
lia facilius q̄ stultos gignere. Sic q̄ Theodrici
presulis mentio incidit non est absre parca de
eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi
nemo locum negauerit. Origo vero eius ex fa-
milia Moissensi apud germanos principes
honoratissima fuit. Tres vero fratres habuit.
qui omnes supra sexagesimum annum vixere.

Henricus vero natus maior patrum principatum cum summa diligentia ac sollicitudine gubernavit. Johannes vero secundus frater suus monasteriensem ecclesiam multis annis usque ad exitum vite sue summa cum laude ac gloria administravit. Valramus vero ad Traiectensem ecclesiam et etiam ad monasteriensem defuncto fratre suo Johanni nequaquam aspiravit. Quis enim ad Traiectam concilii Basilienfis favorem ad Monasteriensem Nicolai pontificis institutione uteretur. Theodoricus vero ipse cum Bononie iure pontificio operam valde magnam daret. a Johanne vero vigesimo tertio summo pontifice romani ecclesie. Colonicensis ecclesiam obtinuit. cui enim iam sex et quinqua-

ginta annos non sine plebis ac etiam nobilitatis magno favore presuit. qui et si plurima pro defensione sacrasancte ecclesie sue Coloniensi vario eventu bella gessit in quis modo strenui militis. modo fortissimi ducis officium implavit. nunquam tamen domi aut sacerdotalia minima. aut etiam civilem administrationem neglexit. corpore vero pulchro et supra communes staturam valde eminentem. animo vero magno et perliberali. cuius pallatium illustribus semper patuit hospitibus

Sequitur de Hassia germanie provincia et de descriptione eius

De Hassia germanie provincia

Liter Westualos vero ac etiam Francos Hassia iacet montania regio que a rheno fluvio in septentrione potestata Thuringie iungitur. Princeps vero gentis Langravit etate nostra ad imperium vocatus imparem vero se esse dixit qui tantum molam sustinere posset. maluitque parvo imperio parentibus suis sibi relicto utiliter presesse. quam magnum accipiens dissipare. id quoque sibi obstare ad rem christianam gerendam dixit. quia litteras ignoraret. Sui tamen legum cultor.

quas sibi patrio sermone exponi iussit. quotiens enim coram eo causa ventilata est. nec unquam compertus est iniquam tulisse sententiam. Sic cum reformatis monasterium quoddam sue ditionis ingreditur et invitatus cum monachis edidit venenum pro cibo inter edendum sumpsisse creditus est. nam et ipse et abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Sequitur de regione franconia

Francia germanie superioris provincia

Franconia et huic succedit nobilis sa-
ne puincia ad modū potens ab inco-
latu francoꝝ sic appellata. Franci q̄
dē troiani ab origine fuerūt. q̄ delecto Ilio duce pa-
mi magni p̄ami ex sorore nepote p̄ pontū euri-
nū et meothidas paludes in scythiā p̄nerant.
ibiq̄ civitatē edificarūt quā vocarē Sicam-
briā ex q̄ dicit sicambri. Cōstat em̄ post evictas
incensamq̄ Troiā q̄ sup̄fuerūt exadio in tur-
mas tres divisos in eriliū p̄fugisse. et alios q̄ dē
Enea duce italiā petiisse a q̄b̄ albanī p̄dicē
et deinde remā q̄ oib̄ ip̄io potiti sūt. Alij s̄b̄athēo
re p̄ medios achinos elapsi illiricos penetrarē
sin̄. et rē liburnoꝝ ad intinū aduaticū pel-
agus accessere vibemq̄ p̄didere patavinā ubi se-
pultū Athenorem tradūt. q̄ enecium fugas se-
cum duxit a q̄b̄ postea dicit veneti. quoz̄ ē ho-
die ingens potestas terra mariq̄. Tertij vt dixi-
mus in scythiā penetrarūt. in quo illo in ma-
gnā gentē coaluerūt. Cūq̄ scythoz̄ multi Ro-
mano impio subiecti eēt et ipsi q̄ tributa pen-
derunt. manserunt sectigales vsq̄ ad tempora
Valentiniani cesaris quo imperante Alani ve-
rare imperium ceperunt. Imperator vero pro-
posito edicto libertatem in decennium eis pro-
misse q̄ Alanoꝝ ferocitatem compescerent.
allecto eo premio Sycambri arma susceperūt.
Alanoꝝq̄ bello victos delevere. Ob quam rem
libertati in decennium ab imperatore donati

sunt et mutato nomine franci appellati. quod
actica lingua sine feroces sine nobiles sonat.
Itali francos nobiles liberos vocant. Erato
decennio cum Romani solita tributa repeterēt
Franci ob ipsam hereditatem esserens facti pa-
tere recusarunt. P̄ncipes enim eo tempore strā-
cis fuere P̄iamus ac etiam Anthenor antiqui
nominis ac etiam virtutis quibus enī copias
ducatib̄ plium cū romanis cōfertur. in quo
p̄iam⁹ ip̄e cum fortissimis sine gētis cecidit. q̄
cladi sup̄fuerūt ex scythia digressit sin̄ et in ger-
maniā profecti in p̄tib̄ thuringit cōsederūt cū
p̄cipibus suis p̄iamī et antheoris filijs mar-
comedesq̄ et simone. Symo sine liber⁹ decessit.
Marcomede fili⁹ fuit foriamūd⁹ quē sibi strācū
regē creavere. et hic p̄m⁹ inter frācos regnavit.
huic fuit fili⁹ clodove⁹ cū a q̄ frācoꝝ reges
ciniti sunt appellati. p̄ idē temp⁹ gothi qui tā
vibem romam iruperāt ultra ligerū fluvium
in gallia sedes inuasertunt. Burgundiones quo-
q̄ iuxta rhodannū habitabāt. qui et ip̄e pau-
lo plus reges habere ceperūt. Franci vero rās-
misso rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fuga-
runt paulatimq̄ aucti potentia magnū iam. tre-
nerim. agrippinā hodie coloniā sup̄ rheno flu-
vio. tomacū. cameracū. remos. s̄c̄sonā. aurelia-
nū inuasere. ita vt ab aqtania vsq̄ ad bavariā
imp̄iū extenderēt. Clodoveo autē mortuo Nero-
neus successit fili⁹ a q̄ franci merovingi dicit s̄c̄

Post meronem Hilderico regnum adeptus. dux
luxuriose viveret a suis pulsus est. Egidio ro-
mano in eius locum successore Hilderico regno p-
uarus ad Bisinū thuringie regem pfugit. cuius
coniugem p adulterium polluit. post octo autē an-
nos reuocat aggrippinā inuadens eiectis inde
romanis magni regni sui ptem recupauit. mor-
tuo autē egidio fili eius Siagrius in ciuitate sue
sona regnauit. Bisina autē regina cū accepisset
Hildericū regnum recupasse relicto viro ad eū
pfugit a q̄ recepta et p coniuge habita. Clodoue-
um ei pepit q̄ postea regnū adeptus p̄m̄ Fran-
corū regum xpi religionē accepit. a beato Re-
migio baptisatus. Illud autē veritate caret qd̄
pleriqz tradit agrippinā ab incolatu Fran-
corū vocatā coloniam. nam p̄s qz franci gei ma-
niā intrarēt colonia romanorū appellata est a
claudio cesare cōdita et ab eius coniuge agrippia
nūcupata. Fuerūt inter clodouē et syagriū
aliqua bella. postremo vice syagrius ad alaricū
Gothorū regem pfuit qui non a magno alari-
co regnabat. Reposuit a clodoueo syagrius atqz
obtentus occidit. Romani qz reliqz p galliam ha-
bitantes exterminant. Clodoues olemaniā sibi
subegit Gothis qz et aq̄antis bellū indixit. eos-
qz supant. occiso Alarico rege. fere cum ad bel-
lum pgrederet si victor euaderet equum beato
martino vouisse. q̄ duodecim et centum annos
ante id tempus vita excesserat. victoria potius
equū tradidisse eūqz centū solidis redimere vo-
luisse. Stetisse equū immobilē donec p̄ciū du-
plicaret. qua ex re dixisse regem ferūt. Marti-
nū bonū auxiliatorē. esse negotiatorum cap. hic
Clodouis urorem duxit. Glodofindam filiaz
regis burgūdiōnū. q̄ cū esset christiana adhuc
ei pagano iūcta est. magnisqz p̄ciis uirū roga-
bat ut baptisaret. natosqz filios danulū bap-
tisabat. Causa autē q̄ clodouis christianiū fecit
esse ferē. qz cū pugnaret cōtra suos et pene vi-
ctus esset votū vouit christianiū se futurū si ex p-
lijs euaderet. Ob qm̄ rem mātata fortuna ex vi-
cto victor factus. subactis suis christiane reli-
giōi se tradidit. cuius posterū in Francia usqz ad
Pipinū nauū patrem Caroli magni regnauit
rūt. Tunc vero hilderico scdo pignaniā regnū
adeptus est. Detoso em̄ eo et in mōasterio retru-
so Pipinū regnū accepit. Erāt tūc in frācia ma-
iores damos q̄ regnū gubernāt. Anno dñi septi-
gesimo mortuo. Dagoberto minore franco-
rū reg. fili eius p̄m̄ in tutela Pipini grossi que
alij ausigigi filii dicit in tutela fuit et p̄ insidi-

as perijt. Tunc grex albus filius legitimus pipi-
ni grossi regnū usurpans a sanguineis Dago-
berti regis defuncti captus in custodia obiit. Per
idē tps galli q̄ inter sequanā et ligerim fluum
habitabāt aduersus frācos bella mouere et us-
qz magnū ercurrentes eā ciuitatē obsederunt.
Franci rege carētes Carolū martellū ad regnū
sublimare voluerūt q̄ regnū rennūcēs ducatum
accepit gallosqz bello rep̄ssit. Prouinciā vō in-
ter ligerim et seqniā q̄ nūc gandinā vocabat a
se carlingā vocari iussit. qd̄ postea apud theu-
tonicos diu seruatus est. hic Carolus ex alpheida
nobili p̄cina pipini grossi filius fuit inclitus
vir et bello potēs. q̄ multa sarracōrū milia gla-
dio interemit et pater fuit pipini nauī q̄ carolū
magnū genuit imperatōrē toti orbi cognitū et cō-
iuge Bertra quā duxit ex grecia. Hoc ergo Fran-
corum genus cum ex cithia in germaniam ve-
nissent ibiqz diu consedisset germaniam esse
cum est. et terram. ipsam primo habitauit. et
a se francā appellauit. Verū cum cresceret im-
peritū ita ut frācia aucta est adeo ut tota gal-
lia ferme et magna germanie p̄ a mōtibz pir-
rhenis usqz ad p̄anoniē terminos frācia diceret-
tur. nā. q̄cqd̄ frācis suberat francā vocabatur
et in duas pres diuisa fuit. nā qd̄ ē gallie occidē-
talis frācie dicebat. qd̄ est germanie frācia dicta
dicebat orientalis. Et germaniā qd̄ a eaten⁹ extē-
derūt q̄ten⁹ sermo germanic⁹ p̄tendit. nā q̄cqd̄
est citra rhenū theutonice lingue ad frāciā oriē-
talē p̄tinuit. hec gens sub carolo magno roma-
norū impiū memit q̄ afflictā longobardico bel-
lo sedē aplicā cōsolat⁹ est. Carolus em̄ quis gal-
lice potiret impio german⁹ tū fuit. in germania
nat⁹ aliusqz. Cui⁹ sedes plerūqz aq̄igrano fuit
que ciuitas theutonice est. ibi palatū eius et ca-
put ondit. Et posteri impiū tonētes in gallia et
germania regnauerūt. Deficiente em̄ masculina
lingua impiū ad germanos. id est ad francos
orientales redijt. inter quos p̄mus habitus ē De-
to. Est autē impiū apud germanos non eo mō-
ut nemo impare possit nisi germanus sed qm̄
eligendi imperatōrē auctoritas germanis tradi-
ta est. Plerūqz german⁹ eligit. Et ab eā causā
cū vacasset impiū p̄ obitum ladouici Bosonis
filij germani qz ea potestas germanū elegerūt
et francū ex ouentali frācia. Hec p̄mississe vo-
lunt qm̄ de frācia sermo incidit. sunt et tūc
multi q̄ francos eos solummodo esse volunt q̄
circa Parisijs habitant et illis datū impiū esse
volūt q̄s recti francigenas quis appellauerit

Francia vero ut nea etate recipit a meri die
suenis et baiorarijs iungit. ab occasu rheni. ab
orta bohanos et thuringos. septentrione idem thu-
ringi hancq; ercipiunt. Provincia plabit haud
ignobilis annis que moganum vocat. Pholo-
meus hanc flauium mentum appellare videtur quod super-
iores germanos ab inferioribus eundem diuidere
affirmat. neque alius flauius est quam eam diuisione
aptius quam moganum efficere possit. Et hodie infe-
riores germani usque ad maguntiam procedunt. ab inde
superiores vocantur. Moganum vero ex motibus bo-
hemie ortum in regione maguntie in rhenum eroditur
Ob quam rem non desuauit quam maguntiam moguntiam a mo-
gano flumio dici crederet. Perlabitur idem flumen non
paucas ciuitates. quarum illustriores sunt Herbi-
polis et Fräfordia. In Herbipoli nobilem episcopi se-
des est. quam et francorum dux habet. et ante re diui-
nam facit gladium in altari nudum ante se ha-
bet. In fräconia nobile emporium est in quo super-
ius inferis germani conueniunt bis singulis annis Ibi
quoque imperator eligitur ex veteri consuetudine. Ob
quam rem palam est impium datum esse germanis
quando inter eos eligitur et coronatur et sic de-
mun ad culmen glorie. romaeque diadema suscipitur
Et in fräconia nobilis ecclesia bambergensis
ad annum regnicium sita. quam fundauit heinricus
secundus imperator. quem accole religiose colunt et scilicet
habent. ibi quoque Berengarius sepultus est qui regnum
italie usurpauit et ab otthone primo capto in ger-
maniam ducere illic exulans obiit. Supra ciuitates
in edico monte arte et natura et arte munita in qua
nos aliqui cum episcopi loci praedictum fecimus. Albertus no-
bilissimus fräconum comes et otthonis saronie ducis
et filia nepos. cum corradum comitem occidisset. qui lo-
donia regis fuisse filium dicebatur in hac se arcem
construxit et aliquandiu regis obsidione preulit. dif-
ficilis expugnatio loci videbatur. Ob quam rem ad-
dolos recursum est. Otto episcopus maguntinus miser
sceleris inuenerit est qui profectus ad Albertum litibus arbi-
trum se dixit. rogauitque Albertum ad imperatorem
in castra descendere. quod vel pacem ei daret vel in
arcem reduceret in columnam. credidit Albertus acce-
pta iurandi religione Ottonem secutus est.
vir vero arcem egressi erant. cum Otto vercor
inquit ne diu apud imperatorem morari oportet
ut illius fortasse concilium erat prius sump-
sisse cibum. Laudauit Albertus verba presulis et
in castellum rediens Ottoni prandium dedit.
quo sumpto ad imperatorem cum eo preterit ubi
mor capto est et capitali sententia damnatus.
cui archiepiscopi fidem implorante. respondit

parum religiosus pontifex se fidei satis fecisse.
quod semel rediisset in columnam cum ad prandium
introiit. bis reducere non promississet. infelix
Albertus gladio obruncatus est. Melius ro-
mani quam pari fraude usi unum ex captiuis ab ha-
nibale romam missis vinculum remisere. Straus enim
ut inquit marinus orator astringit piurimum non sol-
uit. Prædica que Albertus habuit ecclesie Bambergensi
postea cessauit. Est autem Franconia parti
plena primæ mōrosa. mōtes ipsi haud diffiales
sunt. ager non admodum pinguis. nam plerumque
arenosus est. multis in locis cōstiti colles vineis
gratiū produunt vinum. maxime vero apud Her-
bipolim. multe silue et multa venatio inest. Ter-
ra in multos parta est dominos. quibus Herbipolen-
sem ducem frāconie dicant ut ante relatū est. ma-
gantina ecclesia et Bambergensis plura obtinent
loca. Palatinus quoque comes haud parua occupat præ-
Marchiones bairerburgenses tanquam burgrau-
ni. nurnbergenses potentes in ea sunt. multe pre-
terea ciuitates impiales apud frācones florēt
De nurnberga dubium est frāconia an ba-
uaria cedat ipsi nomine indicat. ad baiarios ve-
nim pertinere nurnberga enim norem montem
significat. ob quam rem patet nouicorum ciuitatem
fuisse. nouicis autem baiarum successisse. et nunc ea
portio terre baiarie quam inter danubium et norn-
bergam iacet nouicam appellatur. Ciuitas ta-
men in parrochia bambergensi est que ad frā-
cones pertinet. Ipsi nurnbergenses nec Baiarios
nec frācones videri voluit si tertium quoddam sepa-
ratum genus. Vrbis ea nobilis magnificis opibus pub-
licis ac priuatis ornata. Anne pugnatio interlabi-
tur. in agro sterili et arenosa prodita atque ob eam
rem industrioso populo. omnes enim aut opifices sunt
aut negotiatores. hinc multe illis diuitie et ma-
gnū in germania nomen. Aptissima imperatorum se-
des. libera vrbis et in medio ferme germanie sita
Inter bamberga et nurnberga Forchē iacet sa-
mosum niueo pane oppidum. Incole patriam
fuisse pilati falso putant. In hac puincia Fri-
dericus marchio bairerburgensium. potentissimus fuit
imperatoris sigismundo inter caros amicos habitus. Et
quatuor filij fuerunt Iohannes Fridericus Albertus et al-
ter Fridericus. Iohannes primogenitus est electoratus
imperij debebatur. sed iudicium patris Friderici
cum pertulit qui secundo genitus erat et apti-
or ad obeunda imperij munera videbatur. pri-
us itaque quam moreretur hereditatem suam inter
filios diuisit. Fridericum vero in electorem in-
stituit. neque male iudicauit. nam fridericus inter

Princeps germanie sapientie claris habitus est. cuius consilio multe provincie pacate sunt. Iusti quoque atque honesti tenari habet. Qui posset regnum Polonie persequi per electionem baronum recusavit. ut ante diximus. nec vero heredi iniuriam faceret. Albertus vero germanus eius cum nouembergensibus bellum intulisset omnes ferme thetonici principes ad se traxit. Comites vero nouembergensibus supplicias misere. Grane id est diuturnum bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes insensissimis odijs biennio certauerunt. noue plia commissa ferunt. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neque de pace conuenit nisi postquam crustis agris. artricis villis. ab actis pecoribus ruriculis interfectis. comeatus et pecunie contendentes defuere. tam quod par ex alberti sententia magis dicitur. hic albertus ab ipsa pueritia ac teneris. (ut aiunt) vngualis educatus. in armis pluribus interfuit plius quam alij sui temporis duces aut viderint aut legerint. Militauit in Polonia pugnauit in slesia. castrapouit in prussia. hostes in Behemia fudit. stipendia in Austria fecit. per das et hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus dux erat

citius innumerabiles. prostravit ferocissimos hostes expugnauit munitissimas vires. In congressibus vero prior inijt. victor enim e prelio excessit. vltimus vero in expugnatione oppidorum. sepe mirum primus ascendit. ad singulare vero certamen crebris vicibus inuitatus. nunquam detrectauit. neque etiam vnquam non stravit aliquem hostem. In militaribus etenim ludis in quibus precipue hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunquam equo deiectus sit. et in omnes in se currentes deiecit. Ex tormentis vero etiam nunquam non victor eruit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus ut est apud Theutonicos duelli quedam species in provocatores pariter armatos lancea acuta accurrerit. nullo vero vnquam damno affectus. cum aduersarios ipse nunquam non aquo deturbauerit. Quibus enim ex rebus non iniuri a Theutonicis Achilles appellatur est. In quo non solum militares artes et etiam imperatorie virtutes singulari quadam gratia relaxere. Nobilitas quoque generis. proceritasque corporis. ac venustas et etiam virium robur ac facundia lingue admirabilem ac etiam pene diuinum reddere

De Bauaria superioris germanie provincia

Bauaria ad orientem estimum ac meridie preter franconie primat. ea que quod plata et diues terra est. cui ad meridie Alpes italie iungunt. sueni ad occidentem ad

solem recipiunt. Australes ac bohemi orientem. danubius medias ferme perlabitur. Inter austram et bauariam alij ysaram alij enu terminu posuere. Suenos a bauarijs Lycus disternit

nat annis. Hanc olim regionem nouici tenere. cuius
adhuc portio media inter ratisponam et nurn-
bergam trans danubium sita (ut ante diximus) nouici ap-
pellatur. Baioarii autem unde dicti sunt et unde ori-
ginem traxerint non facile dicitur verum cum reperiantur
vetustissimos codices baioaria appellare quas
moderum baioaria dicitur non difficile trahitur ut
baioarios a bois dictos et gallica olim fuisse gen-
tem huic opinioni strabo quanto commentario
vires adhibet ita inquit. Piuscis igitur ut dixi te-
poribus plurime gallorum gentes fluvium incolerunt
de pado loquitur. et quibus amplissimi fuerunt boi
insabres. et qui olim cum gefatis senones romana
per impetum potiti sunt vix. hos romani poste-
rioribus annis funditus deletos perdidit. boios
vero et finibus elegerunt. inde migrantes circumadia-
centes hystro locos cum thauristis habitauerunt. bel-
lum assidue contra dacos agentes. Constat igitur
boios in panoniam perdidisse. qui ex loco facile succes-
su tepis in nouiciam coterminam regionem migrare po-
tuerunt. Idemque Strabo locum qui modo constantinensis
vocat designans paululum ab eo distare rhetos
ait. apud helinicos videlicet per videlicet at de-
ta boiorum regionem esse affirmat usque panonios. Ob-
quod re satis indicat boioariorum terram a bois cultam fuisse.
Idem Strabo germaniam describens boios per
us hirciniam habitasse siluam asserit. et abros ag-
mine facto eorum inasisse locum atque a bois reiectos
fuisse. Itaque satis persuasus esse potest boioariorum no-
men ex bois descendere. Agger enim eorum trans danu-
bium hirciniam siluam non parua ex parte occupat. Ea
nunc germanica gens est huiusmodi veteris theutico. neque
hystra regio ut Strabo tradit qui suo fortasse tempore
fuit. nunc cultissima est. magnas atque ambiciofas
ciuitates habet et oppida nobilissima quae splendore
re nescimus tota Europa quae vincere possunt. Potenti-
simaes vices in ea. v. sunt. quarum vna metropolitana
est. Salzburgam vocant ex flumine salza cui adiacet.
veteres sumaniam vocauerunt. in baioaria lodouico
lodouici filii gibbo et strua de formis Impia pro
parte bella suscepit. venerandus quoque senex et auctoritate
et insigni. qui quidam regnum francie gubernasset in ar-
ce munitissima obsedit si superis ultoribus tanti sceleris
peractibus prope febre percussus occubuit. quod patris
animi in sua trahere sentiam. Ille in parte herici eius
de familie ducis postea factus breui tempore vitam fini-
uit. nec hericus diu superuixit. qui cum prohibuisset sub-
ditos in anno iubileo romam petere veritus ne provin-
cia pecunia exhauriret eodem anno ad preses suos
additus est. Successit ei lodouico filius ex sorore al-
berti cesaris natus magni aetate adolescens. glorie au-

pidus et pecuniarum preceptor. qui iudeos omnes pub-
lice positus edictis et suis dominis exterminauit.
Vxor de saxoniam duxit neptem friderici cesaris.
ignitas germanie lites auctoritate sua proposuit
quibus sepe multum conatus reconciliari cesari ladi-
slauum regem nequirit. Albertus eiusdem terre ac fa-
milie princeps postquam pater eius Arnestus puellas
balnei custodem ab eo perditam amatam et in spe ma-
trimonii susceptam apud stranburgam danubij
fluuentis demersit. cum diu vitam in merore pergis-
set. tandem luctu pacto vxorem ex domo Bui-
suicem duxisset. ex qua sobolem pulcherrimam su-
sculit. sub impio friderici podagra laborans.
sepositis ceteris curis sectatus musica assiduis can-
tibus ac sonis animi oblectauit. et vniuersi operas
dedit. In Salzburga quam metropolitanam in ba-
ioaria sedem obtinere diximus tres archiepiscopi
fuerunt. quorum vltimus Sigismundus nomine dum
scismatis percella defuit. cum adhuc esset propositus
Romanam ecclesiam magnifice iuue. sed archiepiscopus
a Nicolao pontifice. creatus litteras apostolicas quae
bus censura in australes imperatori rebelles sub-
minabat in ecclesia sua publicari non sine sine
metu potentie illorum sine quae anathemate suspen-
so pacem melius inueniri putauit. ad quam compo-
nendam et ipse descendens in austriam non paruum
operam impendit.

De Rheneisibus germa- nie superioris populis.

O circa rhenum quae flos germanie no-
stro tempore visum inter theodoricum ma-
guntinum. ecclesie presulem et Lodouicum
comitem palatinum rheni crebre dissensiones fue-
re et sepius ad arma ventum est. totaque circum regio
rapinis atque incendiis vastata. Cum maguntino
marchiones badenses ac bradeburgen. opere ferrate
palatio Jacobo treueran. artifices et nonnulli ciui-
tates assisterent. mortuo lodouico regis sicilie vx-
orem duxerat. filium ex ea natum infantem adhuc frideri-
cus fuit eius presentibus et optinatis arroganter.
gubernatis. puicem tamque dominus accepit. electorem ipse se
dixit. celibatum. i. sine vxore esse ipeperum. promisit ne
arrogato filio vxorem ducere iudicium faceret. roga-
tus nico. po. v. id genus adoptiois confirmavit. reu-
savit fridericus imperator sepe multum requisitus. i. iuenia
albertus fridericus fuit cum pluribus citatibus variate victo-
ria bellum gessit. ab vltimis concitatus rotbur-
gen. litigando per suam obtinuit. in marchionatu ba-
den. princeps iacobus iusticie ac prudentie fama in
germanos clarissimus cum sibi ad huiusmodi felicitate

tem solam litterarum peritiam auget. quos
ex coniuge legitima liberos sustulit. ediscere lit-
teras cōpulit. Inter quos diuisio patrimonio
cum Carolo p̄mogenito singulari industrie in-
ueni impatoris Friderici sorore matrimonio col-
locasset plen⁹ annis haud inuit⁹ e vita decessit

De thirolesibus popu- lis germanie.

Tiroleses q̄ valles ent̄ fluminis et athe-
sis incolunt. cū signisimū principem
sunt in tutela Friderici cesar^{is} erites.
iā gr̄a diuisulū ad se remitti frustra petiissent
sumpt⁹ armis p̄fectos puincie q̄s cesar instituit
erat deiecerūt. et cū tridētini iussu ep̄i cui⁹ erant
subditi in fide cesar^{is} p̄senerent cū exercitu eo p̄-
uenere ciuitatēq̄ metu p̄culsaz p̄ditōe ceperūt.
et arcē obsidē fatigatā ad deditōes cōpulerē.
et impactōib⁹ cū cesare puenientes miorū q̄ cre-
diderāt felicitate suū dñm obtinere.

De Suisibus popu- lis germanie.

Suises in dani et feroces ppli. cū thu-
ricēs ex federe qd cū eis pepigerāt de-
stinassent. cōpato exercitu in eoz agr̄
cūca vastates eriere qd cum thuriceses p̄lio cō-
gredi p̄sumpserunt vsq̄ ad internitōs celi sunt
tātāq̄ Suisentiū in victos hostes crudelitas ac
rabies fuit vt eo ip̄o i loco p̄te victorie epulātes
cōgestis necatorū corpib⁹ et mensalia et sedilia et
illis apparauerint et appientes hostiū cadaue-
ra crōo rē biberint. corda dentib⁹ lanauerunt.

De Alsacia alias helue- tica populis germanie.

Alsatia cui quōdā heluetia nomen
fuit tūc gallici nūc germanici iur⁹ pui-
cia. Cū Lodouic⁹ delphin⁹ viēncensis i
agrū Basiliensem oēm ferme militiā gallicaz
eduxisset ingentēq̄ metū basiliensib⁹ incassis-
set. Suisentiū. ex federe sociē ciuitati q̄tuor milia
militū latissime iuuentis auxilio misere q̄s cū
delphin⁹ appropinq̄re animaduertisset medi-
um inter basileā et suisentiū. cū toto exercitu se op-
posuit. nec detractauere illi certamē q̄uis pedi-
bus pugnaturi. vix. militū eq̄tū stare p̄tra se aci-
em cernerēt. pugnatiū est summis vtriq̄ virib⁹
Ad extremū nō tam victi q̄ vincēdo fessi. Sui-
centiū. uinis audaces p̄sumpti facinorib⁹ penas

debere. nā paucis fuga dilapsis obrūcati oēs i
campo iacere. Kar⁹ tñ et Suisib⁹ in uile⁹ inte-
rit. Et q̄b⁹ plures galloz reperi sunt q̄ lacis sui
tesū p̄forati ad obrūcādū hostē p̄ medias ha-
stas dilapsi viditā accepti vulner⁹ expetere.

De Sabaudia

A Medii Sabaudia dux p̄m⁹ ei⁹ gen-
tis cū anis ferme. xl. post p̄ris obitu
puincie gubernacula tenuissent et ad-
mirand⁹ aucto paterno impio. p̄orta vndiq̄
pace formidādusq̄ cumulat⁹ opib⁹ sapientia
vicinis pplis ac puincipib⁹ videret. ac demū re-
lictis puincipat⁹ glorie fascib⁹ in heremū se rece-
pisse et sumpta penula ac recorto baculo cū sex
viris equestis ordinis etate etiā p̄fectis mūdo
et pompis eius renūciasset Ad extremū summi
p̄tificat⁹ honore ex Basiliē. p̄gregatōe sibi de-
latam in ecclesie diuisione sup̄is parum fanen-
tib⁹ accepit. barbā rotondit quā p̄missam nu-
trinerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. ecclia-
sticas cerimonias et orandi morem repente di-
didit. stipatusq̄ magna nobilium caterua et il-
lustri comitatu circumdat⁹ basileā prexit. vbi
ab hīs q̄ generale cōcilium facere arbitraban-
tur in maxima populi multitudine que vndiq̄
q̄ ad spectaculū tante rei cōfluerat inter duos
filios egregia facie adolescentes. alterū Sabau-
diā ducem. alterū Gebemariū comitem solenni-
bus pro more seruatis tanq̄ romane p̄sul eccle-
sie coronat⁹ est. Lebrauit sepe diuina. benedi-
xit plebib⁹. officia curie ordinauit. cardinales
doctrina et auctoritate p̄stantes astumpsit. Sue-
runt ei cum rege francie Carolo. cum Alphon-
so rege aragonum (qui tamen hostis Eugeni⁹
p̄pe fuit) cū philippo dnce mediolāi cū plib⁹
alijs de recipiēda auctoritate tractat⁹. q̄ oēs in-
cassum abire. Suis et Frideric⁹ impator ap̄d eū
in basilea s̄dam nocte intēpesta abijt. reuerēti-
am ei tāq̄ vicario ihu xpi subditi ei⁹ tñ et Sui-
entiū. ppli et basiliē. et q̄ alberto p̄ebāt bauarie
duci p̄buerūt. Suis cū mag⁹ spes obtinēde ger-
manie cū. vi. p̄ncipes electores in eā sniaz fedus
inissent. vt nisi Eugeni⁹ postulat⁹ corū annue-
rit. Postulabāt aut̄ pro suis res negandas infa-
medei quem felicem virum appellabāt obediē-
tiam transirent. Sed cum illorum p̄silia Fride-
ricus peruerisset et qui sub nomine sinodi Ba-
silee debebant abire iussit des p̄ato meliori suc-
cessu interueniēte p̄ legatos suos Carolo frācie

rege ecclesie pacē dedit. Et nicolao pōtifici mar.
reconciat⁹ relicto nomine pape cardinalatus
honorem retinuit. in quo paulopostea non sine
boni viri opinione decessit. Felix princeps ⁊ ni-
miū felix si sentiam suam ecclesiasticis titulis
non sedasset. Bolomerius qui eius quondam
⁊ primus ⁊ dilectissimus consilioum princeps
fuerat. ingentesq; opes apud eū accumulauerat.
cum nobilitatis odium incidisset prodicionis
reus factus mortis sententiam tulit ⁊ in lacu
lemnianum circa gebemam p̄cipitat⁹ magno
saro ad collum suspens⁹ demersus est. Nobili-
tas erinde noui ducis indignationem subiens
ad regē francie confugit. cuius opibus adiuta
in patriam redijt. Johannes segobiēsis homo
hispanus moribus ⁊ doctrina illustris. qui cum
summos theologie preceptores doctrina equa-
ret ab amadeo dum se papam dixit cardinala-
tus eminentiam acceperat ⁊ deinde vnioni cō-
sentiens a nicolao pontifice mar. cardinalat⁹
demisso titulo cesariensi ecclesie prefect⁹ fuerat.
in altissimis reconditus montibus paruo mo-
nasteriolo contentus. Vocatis ex hispania le-
gis arabice magistris librum quem vocant al-
choranum ⁊ in quo Maometis pseudo pro-
phete. nō tam misteria q̄ deliramenta continē-
tur in nostram linguam de nouo conuertit. et
mendacia eius veris ac viuis rationibus ⁊ ar-
gumentis explosit. ¶ In arelato ad sepulchr⁹
Lodouici cardinalis sancte Cecilie eius vbi ep̄i-
scopo quem Basilee in consensu patrum presi-
dente vidimus magna miraculoru opinio
orta est. ⁊ inualidum frequens concursus spe-
sanctatis factus. Johannes vero comes ar-
meniā incesto sororis amore percussus nuptias
eius temptare conatus haud indignus existi-
matus est quem paterna hereditate Carolus
rex francie armis eieceret.

Additio

¶ Promisit pius Eneas multarum rerum do-
ctrina illustrissimus in exordio huius operis
se in lucem poneret europas. Cumq; dirimē-
das suis limitibus germanie terras absoluere
nititur ipsius germanie superioris ⁊ etiam in-
ferioris florem omisit. Nichil enim de sacro-
antiquissimis Germanie populis scripsit quos
Strabo Iuliusq; cesar in suis commentarijs si-
re bellica miris extollit laudibus. quorum terra
hodie multis ecclesijs pontificalibus celebratis-
simisq; vibibus est referta. multi etiam in ea

annēs clarissimi. Licus. Tlectarus. Argos. sō-
tesq; Danubij. Terra etenim ferax est. tritici. vi-
neis ditissima. ingeniosissimo marcialiq; po-
pulo exuberans. Omisit item vtrasq; rippas
Rheni a fontibus suis vsq; ad colonias agrip-
pinam versus rippas inq; omni ex parte viti-
q; habitatas. maximis pontificalium vibium
imperialiumq; ⁊ p̄ncipum oppidis habitā-
tas. vbi terra vberi gleba referta. frumentū. tri-
ticum ⁊ multorum fructuum fecundissima. vi-
no adeo exuberat vt cūcta pene interanea. ger-
mania etiam inferior ⁊ totus pene occidenta-
lis septentrio thenensi vino se reficiat. ¶ Pon-
tificales vbes sunt Constantia celebratissimo
Martini quinti concilio illustrata. Basilea.
Argentina. Spira. Wurmatia quos olim vā-
giones Magantina. confluentia omnes ciuita-
tes celebratissime antemuralibus. pinnis. fossa-
tis propugnaculis superbe. populus humanis-
simus p̄m̄ sua vberi terra. partim vero nego-
ciationibus. Nobilitas vero negociationibus
intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorum vice
partem agit. Præterit vero eam alemanie par-
tem quam limagus fluius vulgo Lintmag-
dicius. a quo alemanie proprie dicti. cuius fon-
tes in montibus alpium glareijs lacum turgi-
ensem influunt. in rhenumq; exonerant. Ter-
ra enim hec non solum limago immo alijs ce-
lebratissimis fluijs vt russa. aro irrigat. Op-
pidis castellisq; fortissimis exuberans. quarum
Berna. Lucerna. duregum. Solitor precipuas
credimus. bellicosissimus populus quem ho-
die ligam surensem vocant. que terrori est
vniuersis circumiacentibus regnis. B̄c̄n̄iq; su-
um imperium mirum inmodum dilatauit.
Omisit item flandriam. Hammonias. B̄rabā-
ciam terras diuitiarum negociationumq; cele-
britate perspicuas. In quibus burgis. gnada-
uis. Mechlinia. Antwerpia. que licet olim gal-
lie belgice adnumerate sint. tamen germano-
rum imperio dilatato. omnes germanica lin-
gua loquuntur. propter viciniam ceteris linguis
etiam perite. quod si cuncta superioris inferior-
risq; germanie famosiora loca describere nitte-
ret magnitudine operis legentibus tedio affi-
ceret. quapropter breuitati insistens studioso
cumq; que animum suum oblectant legenda cō-
mitto.

Sequitur nunc de provincia francie ⁊ de
descriptione eius.

In regno ipso francie qd etate nostra
 Johana virgo lotharingen. diuine
 vt creditur admonita virilib⁹ indu-
 ment⁹ & armis induta gallicas duces acies ex
 anglicoz manus magna ex pte mirabile dicitur
 prima inter pmos pugnas eripuit. cu ia philip-
 pus Burgundie dux paterne necis iniuria remis-
 sa relictis anglis ad Fracos defecisset. ingetes i-
 ter carolū regē & filium ei⁹ Lodouicū delphinū
 viennensem pntēdes atq; inimicie succerēt
 Carolus andagouensis eo tpe delphinū amā-
 lus apud regē plurimū poterat. cui⁹ potentiaz
 cum Johes almerie dux ferre nō posset Boibo-
 nij quoq; pūnceps & frater eius spurius anda-
 gauensem gubernationem egris animis intrerē
 tur delphino vt a pte discederet suaserūt. sic enī
 fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reijce-
 ret regūq; quod in ei⁹ manibus passim ire vi-
 debat meliori cōsilio regetet. Quib⁹ pmo⁹ del-
 phinus in salutem patre ad nuternēsem deces-
 sit. qua re cōpta rex compato raptim exercitu
 in alanconiū duxit. & expugnatis nō magno ne-
 gocio pleriq; munitionib⁹ ducem in deditiōe
 accepit. Erinde cōtra filiū pfectus. verū ciuita-
 tes minerūe delphinū aduersus patris impū-
 tueri non audent. cū vt a se abiret rogauerūt
 ille in borboniū se recepit. nec diu post metuens
 borbonij regis irā filium patri cōciliavit. Que
 res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is par-

uo post tempe captus in pfluentem demersus
 violati pateni iuris in filiū penas dedit. In-
 teriecta deinde nō longa tempis mora renatus
 e regno scilicet ppulsatus filia suam heurico re-
 gi anglie in matrimoniu collocauit. Haud ab-
 nuente Francoium rege q̄ ex eo coniugio indu-
 cias belli sibi ac etiā regno suo salutare cum an-
 glieis plurimū annoz obtinuit. Quib⁹ cōdusis
 securus iam domi rex vt franciā militarib⁹ spo-
 lijs atq; incendijs diu agitatum tāē sper sineret
 quiescere. Delphinū cum magna parte copiaz
 in helueticos. id est suiteses & basilieneses quod
 supra est relatū dimisit. ipse cū reliquo exercitu
 in lothoingios pfectus metensem tullensemq;
 agrū verauit. oppidumq; non pū momenti
 quod spinale vocant dedit. oppidanis ab
 ecclesia metensi abstulit. Erinde Fracis⁹ arago-
 nensis capto frutem oppido tosofi qd in nor-
 mania sitū i pte ducis britannie fuit. duoz po-
 tētissimoz francie atq; anglie interūpisse pa-
 cē visus est. De q̄ re missis vltro citroq; legatōi-
 bus cōtendit. Flothet⁹ nō parnis eq̄tatib⁹ a re-
 ge Fracie pfect⁹ quadrigas feno oneratas i q̄
 milites armati laterent p pōtem arcē quo scq;
 na flumi⁹ iungit. q̄ nomiamos a Fracia diri-
 mit. edoctos rusticos educere iubet atq; i medio
 pōtis porteq; arcē subsistere. ipiq; insidijs cū co-
 hortib⁹ signū expectauit. q̄ recepto cū milites e
 feno dilapsi portā inuasissent trucidat⁹ custo-
 m⁹ i

dibus tādū locum tenere donec flochet⁹ aduo-
lās z pōtē z arcē in pātē recepte. cui⁹ rei pce-
pronuncio z rex ipse p eundē pōtē in nouā
niā copias traiecit z ex alia pte francisc⁹ brit-
tānie pnceps exercitū dārit. Dux Somerceti cā
puinciā p rege anglie cum impio tenebat. qui
postq; tanti belli molē in se verti pgnouit. Tal-
bote copiaz ducē fama claz in reb⁹ gestis insi-
gnē rothomagi apud se eē iussit sperās ei⁹ p-
silio z armis ciuitatē ei⁹ nutare. aios aduerte-
rat in fide pūtere. s; frustra ei⁹ p-
siliū fuit. nam rothomagenses postq; regē appropinqre didi-
cēt missis ad eum legat⁹ suā ac fortunaz sūa
rū patti salutē exercitū intra vibē recipe z imp-
atificere pmissit. qbus a rege collaudatis et
donū cā p-
sidio militū missis vibs regi debita ē
Talbotus cū duce suisq; oib; in arcē sese rece-
pit. q cum oppugnari cepta eēt interuētū rona-
ti regis vt agnitio q in nouānia retinebant
oppidis excederēt. Dux ac talbotus cū suis libe-
ri eēt. s; cū p-
fecti oppidoz nō perēt dux somer-
seti dimissis i arcē talboto z duobus p-
signis sit is dam recessit in anglia. ar; postea debita est
z p-
signi ducis cum talboto in p-
tate regis facti sunt. Talbotus vō cū eēt clara apud oēs fama
quā nō malis actibus s; robore corpis z ingēū
dexteritate i ap-
to Marte q-
suisser. data fide qd
aduersus frācos deinceps arma nō gereret libe-
re dimissus ē. hic āno iubilei indulgētie cā ro-
mā venit vt qdā putāt absolūtōz q-
siturus. eius
pmissi qd regi frācie fecerat mihi h mīme cōp-
tū est. Illud p-
stat talbotū cum i anglia redisset
iāq; rex frācie enicta oī nouānia burdegale q;
armis subegisset a rege suo nō sine magnis co-
pīs in vasconiā cū impio missum z burdega-
lez recuperasse z alia pleraq; castella q ab impio
anglicano destituerāt p-
tim vi expugnasse. pri-
deditōe volūtaria ēcepisse. id vbi rex frācie resti-
uiss; exestigioduos exercit⁹. struxit qz altez (e-
cui⁹ erat gener suus comes clarimōtis ac ducis
bo; bonij fili⁹) cū. xv. milib⁹ pūgtoz in q; toti
us militie robur fuerit. ad vibē burdegale recto-
itire pcedere iussit. altez quē ipse ducavit ex pur-
puratis suis p-
cipit. qb⁹ z comes d scāpis anūe-
rat⁹ ē. quē electi inuēf. d. ccc. eqtes ex brittānia se-
qbanē. iussit z hūc exercitū retēto apd se comite
rex p-
ire. q cū. vij. (vt aiūt) leucis a burdegalia
p-
stituisant puū qdā castellū opouēre ceperūt
Turri qdā inter burdegala z castellū ipm occu-
pata ac sagittarioz p-
sidio munita. Talbotus
vero postq; sibi cū duobus exercitibus pugnan-

dū esse intellexit. cū p-
sus aggrediendū cēfuit quē
miou negotio supari posse cōfidebat. Egressus
igit cum robore sui exercit⁹ iā vespi ad turrim
quā ditim⁹ occupatā puenit. q pmo impetu ex-
pugnata sagittarios oēs ibi captos circiter qn-
gētos iterum. erit mane p-
fect⁹ cū accepiss; re-
gū exercitū fugā pere. verit⁹ tāq; sibi emāibus
p-
da elaberet iussis alijs seq cū. l. galeatis mili-
tib⁹. d. ccc. sagittarijs ppe i hostes aduolās tu-
mulariū plū inijt. Cōsultauerāt aliq; diu in-
se hostes an retro pedē fugiēdo referēt. s; pūdo-
re p-
pinq reg⁹ expiri belli fortunā dēreuerant.
Erāt eis. ccc. circit⁹ tomēta enea q currib⁹ adue-
rerāt ea pte p quā talbot⁹ vētur⁹ erat opposue-
rūt. mltas p-
terea machias hinc atq; iū colloca-
uerūt qb⁹ ignari hostes p-
ficia possi. vt q furēs tal-
boti miles itiere qd vñū patebat i castra hostiū
nesci⁹ marchin az pcurrit. dato tomēt⁹ igni p-
mo p-
gressus. ccc. ferme milites icu lapidū ex an-
glicis p-
iere qd vbi talbot⁹ aiaduērit filij q se
quebat vt abiret z ad meliora ipa se resuaret
admōuit. at cū fili⁹ diceret nō eē sibi ex eo plio fu-
giēdū in q p-
pliatur⁹ eēt ego in q; fili mltis re-
bus clarissime gest⁹. nec moui s; glia nec fugare
sine dedecore possum. tēnūe milita re inapicēz
nec fuga infamē. nec mors claz faciet. s; cū fillū
pl⁹ pietas q; eū cōmonitō p-
na mouet cohor-
tatis foais vt forti aio pugnā reintegraret. re-
stitūtōe suoz facta in hostes. q nūq; munitōes
castror⁹ erire p-
sumperāt audacib⁹ inuēc⁹ ais
haud p-
nā illoz stragē edidit. s; cū hostes p-
tim loco. p-
tim tomētis ac nūero militū supiores es-
sent z iā crus talboto lapis e tomētō missus ar-
ripuisset. cesis ex maiou pte suis. z ipse tāde; cū
duob⁹ filijs. altero legitimo altero extra m-
mōiū nato z vno genero p-
cumbēs cecidit. hic
post tot sumptas ex hoste victorias clarissimi
viri erit⁹ fuit. quē bitonū potissimū p-
stātia et
audacia p-
stravit. Burdegala iterū in p-
tate re-
gis facta est brittānie ducē eius germanū q nūc
rex potit cum diu sobole caruisset votū; vouis
se ferunt liberos si sibi supi daret. priores duos
altez mioz. altez p-
dicatoz religiōi p-
secratur
Erin voti cōpotē p-
mū q sibi nat⁹ est franciscū
appellauit. scdm d-
nicū. Tatus ē ei z terti⁹ fili⁹
quē in anglia nutriendū misit. Is cū mortuo
p-
te in brittāniā frācisco regnāt e redisset ab eo
captus z in carcere necat⁹ ē fame. z cū neci tra-
deret. impietate frācis accusand⁹. q nō cōtentus
regnū sibi debitū occupasset. s; aiām q; sibi ne-
phariū auferret. francisū corā diuino iudicio

Solium LXXV

de paradiſio inſuz infra annū citaffe. ob quas
re euz infra p̄finitū t̄ps fr̄aciſe ydropiſi labo-
rās obiffet. vt ē religioſa galloꝝ nato correctus
euz diuīa cēſura vultō creditū ē. Dñe ei ſucceſſit
q̄ cum h̄ ano ſine libebus deceſſiſſet. Artuz fran-
coꝝ militie p̄ncipē patruū ſuū ſucceſſorē hūit.
nō min⁹ prudētia q̄ armis quē. Carolus dur-
areleanēſ q̄ magno q̄ndā plio ab anglicis ca-
pe fuerat iaz ſener in patriā dimiſſus. Deſūcto
philippo maria medialoneſi ducar tāq̄ ex ſuc-
ceſſiōe debiti ſeſe titul̄ ornauit. In flādiā ga-
daneſ. aduerſus philippū burgūdie ducē rebel-
lantē plib⁹ plijs victi. Ad extremū ſupra. xx. mi-
lib⁹ ciuū vna puḡ amiſſis. p̄feſſi erroꝝ philip-
po man⁹ dedere legiſq̄ victores acceper̄. Idē
philipp⁹ ⁊ oppidū lucēburgenſ. maxim ac mu-
niſſimū. qd̄ in ſaronū ptatē dotiſ noīe venerat
nō ſine indignatōe latiflai regis armis accepit

Delphin⁹ viēſis cū muliere q̄ndaz noīe agne-
tā forma p̄ſtatē ac p̄i dilectā occidet̄ tēptaffet
iteꝝ rog⁹ odiū incurrit. Cūq̄ nuſq̄ alibi ſe tutū
arbitraret̄ ad florētes philippi opes p̄fugiēs. vt
p̄mū p̄uēit miſ eremei p̄ſanguinee inq̄ q̄ ſine
terra ſuz fili⁹ reg⁹. ad quē philipp⁹. dū era mi-
hi ē caue ne te ſine terra dicer̄. nā q̄ mihi. p̄in-
cie p̄t̄ eedē tue ſunt. nec tibi min⁹ q̄ mihi obedi-
ant. Volo p̄ hec ⁊ brabriācie oppida florētiffi-
ma ⁊ ambicioſas flādiē civitates oñdit dñm
eū ⁊ p̄ncipē in p̄ſpectu ſuo appellari inbēs. Vē-
tū mō eſt in eum locū de q̄ breuiſſim⁹ ē in angli-
am traiectus. neq̄ enī plus q̄. xxx. milibus paſ-
ſuum ad mare latum ē qd̄ flādiā ⁊ angliā
interluit. Abſolutis gallie rebus haud incōne-
niēs fuit tranſmiſſo pelago anglicie rebus cui q̄n-
das britannie noīe fuit q̄ breuiſſime mutatio-
nes ſub friderico factas commemorari.

Anglia

In anglia quas tū albion tū britanni-
am veteres vocauer. rex heinric⁹ solitu-
dinis ac ocij cupid⁹ aliēo mag⁹ q̄ suo
iudicio regnū gubernavit. potēs apd̄ eū in p̄imis
audire dur⁹ ſoffulti fuit. q̄ leges p̄ suo arbitratu
⁊ p̄plis ⁊ p̄ncipib⁹ dixit. ſi cū res anglica apd̄
francos minui cepiſſet ⁊ iaz imperiū gallicū in
p̄ſtināz gliāz emergeret. dur⁹ eboracēſ coactis n̄
p̄uis copijs nec paucis ſtipat⁹ barōib⁹ lundoni-
as v̄it regis p̄ſiliū mutaturus atq̄ vt ip̄e dice-
bat regis ⁊ regni ſaluti p̄ſultans. n̄ expectavit

ei⁹ aduētū ſoffulti ſi nauigio raptis correpto p̄
themifiāz flūiūz ſaluti ſue fuga p̄ſulere ad or-
ſus ē. ſi deſtinataz q̄s morē fugiat. miſſi q̄ am-
p̄hēderēt p̄ cōpēdiā itineꝝ curſū ei⁹ p̄uēit. ip̄-
ſumq̄ mor̄ interceptū in p̄ia naviē q̄ vehēbat
obtruncauer̄. dur⁹ q̄ ſomerſeti q̄ p̄dita nouā
nia in angliāz remeauerat potēs q̄ apd̄ regē cre-
debat. in carcerē p̄icē ē. nobiles viri q̄ p̄les ne-
cati. nec ſacerdotio p̄dit⁹ parſus ē. Inē q̄s ⁊ ami-
cus n̄ adaz molyneſ ſecreti regis ſignaculi cu-
ſtoꝝ l̄tāz cultor̄ amiſſo capite truncat⁹ iacuit

III ij

nec dñi pōstta cū dñi eboracēsis domū redisset somerseti pnceps e carcere missus pmitteret rege gubernare regnū cepit. q̄ res sup̄ me sibi clādis cā fuit. Irritat̄ enī ob eā cāz pnceps eboracēf. cū maiorib⁹ copijs q̄ pri⁹ lūdoias ppauit. cui cū rer obuiā vna cū duce somerseti eriuisset pntās illū aut vboz lenocinio placere aut regie maiestatis auctoritate deterrere nihil profecit. Eboracēf eq̄ cū eēt lōge potētior iusso rege vt in pte se reciperet in somerseti dūcē ac ei⁹ eq̄tatū inūpit eūq̄ mor captū trūcato capite interfecit.

De Scotia

Scotia ei⁹ insule in q̄ ē anglia sup̄ma portio ē in aq̄lonē vsa. flumib⁹ haud magnis et mōte q̄dā ab āglia discreta. Hic nos p̄ unali tpe fixim⁹ cū sol paulo āplis q̄ tres hous terrā illuaret. Jacob⁹ eo tempe regnabat q̄diar⁹ et mltio abbdōine gūis. q̄ cū olim in āglia capt⁹. xj. ānis in custodia fuis. ac dimissus eādē suscepta ex anglie p̄iuge domū reuersus ples reglos gladio percussisset. et ipse eādē a suis domesticis interfec⁹ ē. Int̄ q̄s vltōe pacta

filii⁹ e⁹ regnū suscepit. Andinetram⁹ nos oli arborē ēē in scocia q̄ supra ripā flumis enata fruct⁹ pducet anetaz formā hñtes et eos q̄dē cū maturitati. primi eēt spōte sua decider. alios in trā aliā in aquā. et in trā deiectos putrescere. i aq̄m vō dimersos mor aiatos enatari sub aq̄s et in aera plūis pēnisq̄ euestigio euolare. de q̄ re auz audi⁹ inestigarem⁹ didicim⁹ miracū sp̄ remot⁹ us fuger̄ sāosiq̄ arborē nō in scocia s̄ ap̄d olchades insulas iunēiri. Illd̄ tñ nobis in scocia miraculū p̄ntatū ē. nā paupes pene nudos ad ecclās medicātes acceptis lapidib⁹ elemosyne grā datis leto abijisse p̄serim⁹. Id̄ gen⁹ lapidis sine sulphurea siue alia pinguis materia p̄ditus p ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

Hibernia nūc nobis absoluta ē que p̄uo a brittānia disūctata fere. p̄t̄ libera. scotoz amicitia societateq̄ gaudet. p̄t̄ āglieō pet̄ ip̄io. s̄ q̄m̄ nihil dignū memoria p̄ h̄ tps de quo scriptio est gestū accepimus ad res hyspanias festinamus.

Hispania

Hispania regio latissima terra optias cōpāda vitis armis potēs. hec euo no stro i q̄nq̄ reges diuisa ē. p̄mū ac marimū castelle rege appellāt. primū ei arrogōiū Tertio loco portus gallesem. Quarto nauerre. Quinto regnū granate q̄d ab euāgēlio ip̄i alie nū est de ritu machometi. Vltimū ponūt in ca

stella p̄nobili ac late dñanti regno. cui⁹ reges gothoz sanguine creti nūq̄ gen⁹ variāt. Aluari⁹ de luna nato ē aragonen. nobili genere quis ex tra mēimōniū nat⁹ cū olim ioh̄i regi adeo infi masset vt vn⁹ oim regni regisq̄ potēs videret Johemq̄ nauerre regē et henricū mḡm militie sancti Jacobi potētia sua opprimere ac te

gnū gubernare conat⁹ armis deturbasset. Post
 ea tñ aduersante sibi regina redeūtib⁹ illis z re
 gē in p̄tate suā recipiētib⁹ curia pulins. i possessi
 ois b⁹ suis aliq̄din p̄uat⁹ vitis. felix si p̄cesso fini
 ocio nouisset. si nulla ē regno deiecit q̄es. Dux ḡ
 sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū ruina p̄ci
 pitaret) v̄dicare conat⁹ regi dā suadet vti p̄ spe
 cie venatōis in sale sibi p̄pinq̄ores egrediatur.
 se cū potēti manu futurū obuiā. nec dubiū quin
 regni optimates libertatē regi afferāt. nō fuit
 difficilis p̄suasio. rex cū paucis egressus paz ar
 stodit⁹. nā aluari iā pene nomē extictū erit vbi
 ad insidiarū puenit locū mor clamore edito al
 uar⁹ inter dilectos exultās milites libez regē sal
 uare dixit cūq; secū abduxit. Quare fulgata cō
 festim mira innotatō regni facta ē z itez ad al
 uarū regni gubernatō deuoluta. nec diu post cū
 ei dē iohē atq; heinrico atroz p̄liū cōmissum ē
 in q̄ ples vtriq; cecidere. victoria penes aluauz
 fuit. Heinric⁹ nō multis post diebus ex vulnere
 man⁹ qd̄ in ea pugna accepit morē obiit. ma
 gistratū ei⁹ aluar⁹ obtinuit. z aliq̄din postea
 regis p̄ z regni moderator ē habit⁹. ad extre
 mū tñ potētū inuidia succubuit. nā cum nobi
 lem quēpiā iussu regis ingrata sibi q̄daz renū
 ciantē se fenestra sue domus p̄cipitari iussisset.
 mor cap⁹ z in medio foro capitali sentētia dā
 natus nō tñ ignatus occubuit. sed numeratis
 suis in regē regnūq; merit⁹. nō la chrymās aut

eiulās s̄ alaci vultu z q̄si ad epulas inuitans
 ceruice gladio p̄buit. vir alti spūs nō min⁹ do
 mi q̄ belli dar⁹ z cui sp̄ magna in mente sedēt
 Iohes deinde aliq̄t ānos p̄ se regnū admistra
 uit. q̄ vita fūcto fili⁹ eius heinric⁹ regnū accepit
 adolecens aio plenus z recti cupidus. q̄ relicta
 p̄ori p̄inge alterā ex portugalia duxit ipatricis
 sororē z i regnū ḡnate cū exercitu p̄fect⁹ mag⁹ a
 hostilē re p̄diripuit atq; p̄rimē. Jo. cardinal
 hostiēsis summa vir itegritate z scia firris emi
 nēs cui iuuenis in dicatōis eplis seruii senio cō
 fecer⁹ in eo regno. vñ illi origo erat aiaz deo red
 didit In regno nauarie z fili⁹ in patriē z p̄ in fi
 liū arma suscepit. filiusq; tādē regno pulsus ad
 alfonsū patruū aragonū sicilicq; regē (pāg
 tus prius gallia) p̄fugit. nunc lodovic⁹ mōtesie
 mgē z Iohes discretan⁹ viri p̄stabiles ab Alfō
 so missi reconciliari p̄ri filiū student. Joāna re
 gis alfonsi z soror z p̄m̄r absente viro multis
 annis aragonū z valentie regnis tot potētib⁹
 ciuitatib⁹ z nobilissimis p̄napib⁹ iura dixit ca
 sta z scā mulier z digna que plem pepisset al
 fonso. Anno autē ab incarnatōe dñi. 1491. totū
 regnū betice qd̄ hodie Granata vocitat⁹ vicē
 barbaris regeq; eorum capto. ciuitateq; grana
 ta populosissima armis fameq; durissimaq;
 obsessione obtenta. a chūstianis crucem domi
 ni nostri Jesu chūsti adorantibus pacifice ho
 die possidetur.

Portugalia

mm ij

Let portingalia enim provincia Petrus
agnomine infans. Sic enim filij regis
anteq; regnant appellatur. Magni
etenim nominis princeps qui enim totam fer-
me Europam provinciam valde maxime per-
agraverat cum sue virtutis documenta valde
plurima indicens ac etiam demonstrans. Cui
vero regnum illud eudorio nomine aliquodiu su-
ma cum laude honore ac etiam cum maxima re-
verentia administrasset et gubernasset nec etiam
cum minore fide Alphonso rege et fratre nepo-
ti simul et genero suo restitisset. tandem vero sub
rotis utrimq; discessionibus eius odio vnde ma-
gno circa ipsos crescente ad prelium vero adeo
magnum ventum esset sagitta in incertis mis-
sa transfusus interijt. vir etenim magnorum
operum. Et qui olim sub cesare Romanorum
nomine Sigismundo stipendia faciens non
enim parvam sibi gloriam in peridos Tur-
chos vituperantes sacrosantam religionem ac
ecclesiam sanctam pugnando separaverat. Al-
phonso enim exinde mansuetissimus princeps
alti vero cordis ac etiam prudentia singulari
maieum predictus. neq; enim cum vnq; regibus
Portingalia sanguis derivatus est. post hec em
regnum quiete tenuit. Cui enim cum obisset
sua dilectissima coniunx. eademq; etiam soror
patruelis. ut enim aliam subperduceret viros
sibi suaderi non potui. sed omnis eius cura eo
conversa est ut enim aliquid agat quod sibi
summum et maximum honorem ac etiam lau-
dem. et etiam sancte chustiane religioni fru-
ctum magnum pareat. Quapropter etiam in-
uitatis regni proceribus ac etiam suscepto pub-
lice sancte crucis signo classem in perfidos Tur-
chos et expeditionem eorum promisit. Annis
vero sequentibus Henricus infans videns re-
gni Portingalie fines paruis etenim limitibus
contineri cupiens ac etiam regnum illud nobi-
le ampliare et oceanum hispanicum cum sum-
mis suis viribus ingreditur cum suasu ac etiam eius
doctrina cosmographorum situs terra ac etiam
maris noscentium. inventisq; etiam multis ac
varijs insulis ab hominibus vero nunq; habi-
tatis. Inter ceteras vero preclaram insulam no-
sine suorum leticia adnavigat. non tamen ho-
minibus habitata. sed et fontibus valde ir-
riguant pingui etiam gleba refertam et nemo-
rosam. incolendis etenim hominibus valde ap-
tam. ad quam etenim provinciam etiam diuer-

sa hominum genera colendam inmisit. Inca-
tamen ceteros specierum fructus aptissima est
ad procreandum succarum. quod enim tanto
seniore ibi nunc conficitur. ut quasi vniversa eu-
ropa provincia succaro specie plus habundet.
Nomen vero insule illius Madera est. Inde
etiam succarum illi succarum de madera ap-
pellant. Inuenit etenim et quod plures etiam alias
insulas quas habitari baptisariq; cum nomi-
nibus fecit. ut insulam sancti Georgij sayal. de
pico quarum vnani hominibus almanis ex
flandria habitandam concessit seracem tritici.
Annis vero etiam posterioribus. ut Anno ab
incarnatione domini nostri Ihesu chusti Mil-
lesimo quadringentesimo octogesimo tertio.
Johannes secundus Portingalie rex altissimi
vir cordis certas galeas omnibus ad victus
valde necessarijs instruxit easq; ultra colum-
nas herculis ad meridiem versus Ethiopiarum
provinciam inuestigandos misit. Prefecit au-
tem hys patronos duos videlicet Jacobum ca-
num portingalensem et etiam Martinum bo-
hemum hominem germanum ex Turamber-
ga superioris germanie de bona bohemonum
familia natum. homines inq; in cognoscendo
siti terre periclitissimum mariq; patientissimuz
Quicq; pholomei longitudines in occidente ad
vngue experimento. longinq; nauigatoe no-
uit. Hic duo bono deo auspicio mare meridio-
nale sustinens a littoze no longe euagantes su-
perato circulo canoziali in alteru orbem excepti
sum. vbi ipsius stantibus orientem versus vni-
bram ad meridiem et dexteram proficiebantur
Aperture igitur sua industria alium orbem ha-
ctenus nobis incognitum et etiam multis an-
nis a nullis q; ianuentibus licet frustra tem-
ptatum. Peracta autem huiusmodi nauigatio-
ne vicesimo sexto mense reuersi sunt portingali-
am pluribus ob calidissimi aeris patientiam
mortuis. In signum autem portauere piper
grana paradisi. multaq; etiam alia que nimis
longum esset recensere. Aperto enim illo orbe.
magna piperis q;ntitas flandriam versus ve-
hitur. et licet non sit adeo rugosum ut orienta-
le tamen acumen formam et omnia ut verum
piper pre se fert. Multa ea de re scribenda fo-
rent que ne tedij agruar bono respectu emisi.

Sequitur Italia provincia et
descriptio eorum.

Ultimis europe finibus paganus et quatuor
propositi nostri sunt septentrione decurso in
patriam tandem reuersus nouitates ytalie
cum iam referre de occurrat. ab ea nimirum uibe inci-
piendum esse arbitror cuius creberrimas mutatio-
nes et oriens simul et occidens admirat. Ea est ge-
nua ligurum dicta ac regina que civilibus agitata di-
scordibus memoria nostra in ipsius maris amisit. In
ea cum excluso philippo maria mediolanensium
duce eius prorege opicio elhaco necato auctore fra-
cisco spinola. viii. libertatis capitanei creati es-
sent. eiusque paulo post sublata libertate extractis.
Suardus Smardec ducatum accepisset annos
supra lxx. natum auctore thoma frigoso que et ipse
olim ante philippi ducum ducali honore functus
fuerat. Cum huiusmodi ad gubernandum inutilis
videretur vix septem diebus premissus est thoma
eius honorem surripiente quem cum quatuor gu-
bernasset annis germanus eius baptista ad. xvj.
circiter horas regno expulit. Nam Thomas re-
sumptis viribus conestum fratrem palatio detur-
pauit. tres annos postea. et nonnullis mensibus
urbem regens. donec auctore Johanne anto-
nio flisco iterum ciuitas libertatem asseruit. De-
lectis deinde et a capetaneis priore ex more re-
publicam administratos qui Thomam fri-
gosum in carcerem coniecerunt. cum iam ter pa-
trie sue ducem gessisset. eorum princeps fuisse.
Johannes anthonius quem prenominauimus

miles equestris ordinis. et raphael adonius
interpres. sed hec quoque paucorum mensuris libertas
fuit cum raphaeli. non tam capetanei quam ducis
nomen placeret. Is enim gentilibus ac spinola-
rum primoribus in suam sententiam tractis. col-
legas suos magistratu abdicauit. ducalesque fa-
sces assumpsit. quibus paulo supra duos an-
nos est usus a barnaba gentili et patruale suo a
republica deiecit. Barnaba vero nondum mense
toto principatu potitus. Janus frigosus Johanne
anthonia flisco et aurianis fauente regno pe-
pulis. Qui paulo post anthonio pro suscepto bene-
ficio nec pauit interposito Johanne philippo eius
gentili quem pariter. que et castella defuncti con-
donauit. Jano vero cum recessisset annis paulo
supra duobus in magistratu satis iuncto frater
eius ludouicus successit. que a Petro patruale suo e
dignitate calmie deiecit est. Is est petrus frigosus
quem non regnat multa uia et copis. Sed et opti-
matibus ciuitatis et omni sermo nobilitati odio ha-
bitus. que et gentile et patruale suum nicolaum frigosum
honestis moribus predictum. et philosophie studium
insigne ob suspitose affectati dominum uocatus
a se et pallacium patris percussoribus interemit.
Hunc cum regnasset annis quattuor. tam sue
quam aliarum nobilium familiarum princeps uibe de-
iecit ludouico patruale suo quem ipse antea de-
posuerat in eius locum suscepto. que cum se pax gra-
tum magnatibus esse intellexisset. eundem pe-

MM uij

trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersit. ille tertia p^o exiliū die reuersus. 7 patruales ducatu amouit. 7 omnes aduersarios vrbe pepulit. quoz pūcipes ad florentes alphōsi aragonū 7 sicilie regis opes cōuersi magnā 7 formidabilem classes ab eo impetrauerūt. cū q̄ iā ferme duob^o annis terra mariqz genuas oppresserūt vctū ē sepe ad menia ciui tatis 7 aliqñ intra ipsa suburbano pugnatu. hoc autē anno cū signo dato. 7 in ipso portu p^o membris vrbis vndiqz pugnaret. Ingressi sunt arrogantes ducesqz milites. ad magnā vrbis pte vagauerūt passim cedib^o. passim rapinis ciuitate sedātes. Sed affuit p̄sto cum delecta iuuetute petri q̄ fugientes suos sistere cōpūlit. 7 in arrogantes dilapsus ingente edita strage vrbē iam pene raptas recit pavit. actū tū de eo fuerat si portas quam ceperant hostes itra cōminuissent. ne recludi supne potuissent. 7 aditū seqntib^o naualib^o socijs patētem retinuissent. Tūc ambe ptes q̄si ex integro ad bellū se pamt. q̄nis fama ē. Petri animo fractū. galloz opes implorare eoz regi pte sue pncipatū quē retinere non pōt pecūia venditurus.

¶ Apud insubres vibemqz toto famosaz orbe mediolanū philippus maria dur gentis q̄ genuas ditōi sive quōdā subegerat. amedei subaudie ducis filiā m̄rimonio sibi p̄iūerat. Alphōsum potentissimū regē cum duob^o fr̄ib^o. altero rege nauarie. altero militie cōpestelano m̄ḡro. multisqz regulis nauali p̄lio captū victū a Jannensib^o 7 sibi a Jacobo spinola iannensiam tūnc p̄fecto oblatū 7 ad se vsqz deductū. insolita vsus liberalitate. magnificētissime donatus libertati dimiserat. Sigismundū cesarē romaz petentē. cū mediolanū ageret visitare p̄cēperat bononiā foliniū ymolā e manib^o tyrānoz armis ereptaz sacrosctēro. eccie restituerat atrocē sinitēsiū gēte bello domuerat. De florentinis ac venetis p suos duces sepi^o triūphauerat totāqz q̄ndā ytalīū tremefecerat iāz recedēte fortuna. p̄dita genua nicolao picinio in q̄ marie fidebat defuncto exercitu suo ad casale mai^o iuxta flumen padū dace michilero cōstimula ab hostib^o p̄lio fuso. 7 castris eruto. magno numero eq̄tū peditūqz capta. eo deduct^o erat. vt non mō venetis. sed oibus p circuitum pplis ac pncipibus cōtempni esset. Et veneti quidē abdua flumie transmissi. in agro mediolanensi castrametati. tantum ei terrorem incussere. vt de relinquēdo imperio cogitauerit. quesiuit vltra 7 citra montes auxilia regum. S; quē fortunatus atqz

hostibus insulcantiem oēs honore ac favore dignum existimauere. Idē in calamitate p̄stitue^o ab oibus tanqz odio dign^o relictus ē. vnus tñ oim Alphonsus. accepti bñficij memor ad opē ferendā sese accūxit. S; duz seri^o iter agit in ceteri philippus p̄mū aduersaz valitudine oculis cap^o incidit. Deinde ex ipa arce hostium armorum fragore audito vehemēter cōmot^o vite tedio simul 7 languore morte obijt. ipso Alphonso herede instituto. fuit autē Philipp^o ingenti corpe. 7 in iuuetute macer. in senio pinguis. de formi facie ac terribili. instabilib^o ac p̄grandibus oculis. ingenio paci 7 calido. i largiendo p̄fusus. in p̄cendo facilis. in aduēdo difficilis. ac vbi in colloquiū venisset mitis ac placidus. cultus corpis ac mandiciāz oisqz lenocinij negligēs. venādī cupidus. eqz studiosus. ceterz q̄etis impatiēs. atqz impitandi audus. in pace bellū. i bello pacē q̄siuit. simulādī atqz dissimulandi egregius artifer in milites qz in ciues indulgentior raro in publicum p̄dit. Delatoribus facile credidit in suspiciones adeo p̄nus 7 sepe fidissimos a se amicos lenissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibus egre de se venire permisit. Sermonem vero de morte audiuit inuicis tonitrua ac etiam fulmina mirū immodum expauit. tabifica lue p̄cussos ex vrbibus migrare in agros iussit. eorumqz domos incendio tolli. qua circa innummerabilem illū mediolanū populū multis annis intactū q̄dammodo ab ea peste seruatū. Hinc cum vita decessisset. funus nec tanto p̄ncipe dignuz nec suis maioribus ducum est. nec sepulcri decus additum. Populus cognita dncis morte in libertatem sese proclamauit. rj. viris electis qui rempublicam administrarent. Castrum porte iouis instar excellentissime regie captuz ac dirutum est. 7 testamentum philippi dilaniatum ad dominium mediolanense multi asp̄trauere. Sed qui coloratis vterentur titulis quoz tantum fuere. Fridericus imperator deuoluntz ad se p̄ncipatum philippo. sine liberis legitim^o vita subtracto contendebat. Alphōsus testamento hereditatem petebat. Carolus dur anrelianensis ex sanguine vicecomitum natus ab intestato id sibi debere aiebat. Franciscus p̄forias vicecomes coniugem suam que philippi filia fuerat hereditatem patris suscipiendam asfirmabat. Audite sunt legationes omnium in senatu mediolēsi quozum aliq̄ sermone directo dominium petiere. alique per simulationem

oblatis terra venetos auxilij insinuate se populo. atq; inde paulatim vendicare dominum sagtebat. **C**uius civitati q̄ iam libertate gaudebat. et impandi cupiditate. demortui principis militi az durisset. nulla p̄ditō placuit. q̄ iugumquis pacto in capita civitū videt inferre. Obtulit tñ impatori cēsus q̄tanis aureus poculus. si libera suis legib; dimitteret. dilaniabat in trā vndiq; philippi hereditas. veneti placetiā cremā laudā occuparet et mltā p̄terea miōra oppida. dur sabandie ludonic; valētiā; et p̄fluētiā; inuasit. astēses ad duce anrelianēses carolū defecere. q̄ susceptis a rege frācie nō puis auxilijs alerādino rū agros verare cepēt. Papiēses intestinis agitati discordijs. diu ācipites fuere. q̄b; potissimū se iūgerēt. Nonariēses comāi alerādini. ac terdonēses mediolanēsiū impiū subire parmanēses i societate q̄dāmō recepti sunt. frācis; Sforcia p̄ idē tps in picēo agebat q̄zuis maiorē puincie eius p̄tē iā amississet cū philipp; n̄ mltō an; q; moreret sibi p̄ cōes amicos recōciliata vt ad se rediret in v̄ctos p̄ngit; accersuerat rogato alfofo rege vt. lxx. milia auri numū suo noie narraret. q̄ factō iā pactis atq; instructis copijs itineri se accinerat cū moris philippi enūciata. eū q̄ lōgo tpe ad mediolanēses opes inhyasset. magis ac magis p̄pare cōpulit. Quē vt lōgobardi a; p̄mū igressus ē mediolanēses incerti. q̄ mens ei; indiaret ne vel p̄ ipm v̄l p̄iact; venetis suis ceptis obuiā iret. missis oratorib; oblat; n̄ puis stipēdijs p̄dureē morq; duce sui exercit; fact; vt placetiā o. b; copijs obsideret ipaueēt ipē dicto parēs dū ad placetiā in obsidiōe sedet papientes q̄ iā mediolanēse impiū tāq; fastidiosus et in solēs detractaret. sese ibi dedētes accepit q̄ res mediolanēsiū aios haud mediocriter p̄m̄bauit. q̄ p̄uentōes inhibitiū frācis; dicebāt nullā ex vrbib; q̄s olim philipp; tenuisset occupare. frācis; se; vō nō se occupasse. s; dedētē et vltro se offerētē civitatē accepisse aiebat. at mediolanēses cū ei; potetiā vererent; dissimulādū poti; statuere Ille p̄tinuata apud placetiā obsidiōe. Tādē sūma vi oppugre adorsus vrbē. q̄uis mag; et fortū militū māu mūitā armis tñ expuguit et diripuit. **M**ediolanēse regimē p̄ id tps penes nobiles fuit. et apd eos q̄ philippi q̄ndā p̄siliū diret ita res p̄spe sapiētū ducta cedebāt. et iā nō pua galloz man; nā circitē tria milia eq̄tū delecti roboris q̄ alpes trāsierat apd alerādiniā p̄siliata deletaq; fuerat. Et veneti apd caragiū mag; plio supati. oēs pene copias amiserāt et landa ab eo

rū ipio erepta in ptatē mediolanēsiū redierat. Cū frācis; Sforcia ad infestādū burieses missus. siue qd̄ p̄ncipatū mediolanēses. cui; opionē iā p̄dē finerant. aliomō p̄seq; nō possi sperabat. siue qd̄ mediolanēsescū venet; amicitia societateq; clā se q̄retes. **V**te sol; vtriusq; ppli p̄da reliq̄ret. p̄uentōdos cēsuit. por; cū venetis sed; inije in q̄ cū multa hic atq; ind; p̄missa eēt. illud in cetera p̄nēt vt ad vrbē mediolani ditōm; ei; obtinēdā frācis; cū copijs p̄ficiētē senat; venet; in pecūijs et armis auxilio eēt. q̄ re sumata mor in mediolanēsem durit. **M**ilitabāt eo tēpe apd mediolanēses bracciā. q̄ cū ludonicū d̄ wer me. ac nōnullas alias frācis; copias apd modo ecia; sudissent. tādē relicts; mediolanēsiū ad euz defecere. frācis; filiā suā iacobo picēnio vroz; despōdit carolus vō gamzaga haud ignot;. copiaz ductor. q̄ paulo an; a mediolanēsiū deficiens ad frācis; venerat. postq; defotos eos dem; mediolanēses et sine vllō duce relictos aiaduerit. itez ad mediolanēses relicto frācis; trāsivit. **E**rat h; vasto corpe. forma pene gigantea virib; vō q̄ magnitudini r̄nderēt dicēdi copia clar;. **L**ēis grecis ac latinis istruct; s; aio incōstāti et ingēio ad oē faciū siue honestū siue nephariū pato. Cui n̄ pua spes fuit opp̄ssa. mediolana libeate dñū; vrbis arripe. s; fortūa iā mediolanēsiū nouercate placētini terdonēses nonariēsesq; ab eis deficiēs frācis; p̄sidia receperūt alerādini cū nullā i eis spē sitā eē p̄tulerent wilhelmi mōtifferrati p̄ncipis fratris impio se p̄miserūt. **R**espublica medio tpe ex nobilitate in plebē defluerāt. lectiq; viri. r̄j. q̄ vrbis de more p̄sentes. ex fece pplari ignobiles atq; ignaui m̄gratū gerebāt. h̄j cū nobilitatē (q; multis mōis of fēderāt suspectā h̄ent ne cū frācis; sentiret sua dēte gāzaga. q̄ eā viā ad p̄ncipatū vrbis arripēdū p̄modissimā estimāuit. p̄marios ciues genere nobiles et opib; habūdātes. raptū interceptos p̄ noctē obrūcauere ac deide in foro plebi spectaclm obiecerūt. iter q̄s iacobin; bassius et gregori; adolescēs placidis morib; et lēis crudit;. et nobis amicitia p̄iūt;. p̄r; in oēs supiū trūcatusq; iacuit. ne diu p̄ iohāne cainū venerādū senē et filiū ei; frācis; egregia forma iuuenē n̄ alio crimie irreticos. nisi qd̄ blāce marie frāclsi cōiūgi sanguie iūcti erāt. crudelib; affectos cruciatib; necauerē. **E**ride gregori; lampnarius iuris interpres. s; spe legatōis tanq; ad impatoriē mitteret in modocia captus atq; interfectus ē. magnus libeatis assertor. **E**t q̄ trāsiū

olim philippi populari fauēs reginmi lāiaffet. Nec theodoro bossio ad modū in ciuitate grā
cōso potētī pepceēt. quā am̄ diu in vinculis te
nuisset tādē interemerūt. Galeot⁹ q̄ tuscanus
z ipe natu nobil⁹ atq; opulētus ciuis intercisus
occubuit. Quib⁹ ex reb⁹ cū iaz nulla libratīs for
ma relicta eēt. z. vij. viri ausu tyrānico vibē cedi
bus ac rapinis fedarēt. successorūq; comicia p
hibentes. inuito pplo sibi p̄s impiū progaret
Cōmota deniq; atq; incēsa ciuitas correptis ar
mis. nouo mgratu ex nobilitate creato. tirānos
e re publica electos in carcerē piecit at cū neq; h
mō respirare pp̄s possēt. Vtā pditis om̄ibus
excepta citate comēsi ac paumēsi. q̄ in officio ad
vltimū p̄sistebāt. Frācisus dura obsidiōe ciui
tate p̄mebat. Itē plebs incēsa nobilitatē e pala
cio pepulit. Tyrānos dēpt⁹ vincul⁹ tāq; libratīs
amatores. z optime de republica meritos in p
ore locū restituit. illi ad p̄ores artes reuersi. cū sa
tellites maḡ nūero assumpsissent mltaq; sua
dēte Carolo spolia p̄petraret. nobilitatēq; p̄
sus opprimerēt. nō tū ei viā ad innadēdū prin
cipatū pmiserit. Qd cū ipe animaduertass. z iā
sibi piculosas apud mediolanēses moriā intelle
risset. p̄ internūcios frācisus recōciliat⁹. ac ma
gnis allectis p̄m̄is laudē illi pdidit. Tertioq; iā
fidē fallēs nō sine maḡ mediolan. dāno ac pleb
p̄sternatōe ad eū trāsiiuit. nō tū defuit tyrānis
animus q̄n postulatis vndiq; subsidijs frācisus
ingū iā p̄p̄ ceruicib⁹ iminēs excutere conarent
S; cū alios frustra rogassent venetos tādē ne
se relinqrēt p̄nicēt. nā neq; illis ex vsu videbat
frācisus erate florentē rei bellice pitissimū. z iaz
vires atq; arma nō sine q̄ui iactura sensissent.
eopotiri impio q̄ suo portādū videret. Percus
sēt igit̄ veneti sed⁹ atq; mediolanēsis. legesq;
q̄s tota citerior gallia seq̄ deberet scripsēt. man
dātes Sforce vt ceteris p̄rent⁹ vibib⁹ ac termis
mediolanēses in pace dimitteret. ille hand igna
tus se breni p̄itur vbi venetis puisset. ipiū coz
p̄p̄sit. Et q̄uis desit⁹ oib⁹ videret. nā soli florē
tini. z hij q̄dē pareopā ferebāt. in obsidiōe tū p
seuerare decrenit. iā mortuo Francisco pycinino
fr̄ ei⁹ iacob⁹ cū brachiāis ad venetos trāsierat
Iaz leonard⁹ venerens a senatu veneto missus
mediolanū ingressus auilia z comeat⁹. ma
gnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat. p̄pediē affo
re pollicebat. erat z in exercitu z in ciuitate sū
ma oim̄ rez indigētia. Ita vt dubiū videri pos
set. an obsidēs frācis⁹. an obsessus dici debe
ret. vix ei bis mille eq̄ superāt q̄ fert̄ isessorē pos

sent z milites stipēdio fraudati p̄ cū sese armis
erueēt. neq; cū frācisus argētus erat. q̄ stipē da
re militi possēt. S; inter spē metūq; dubi⁹. obsi
dionē de die in diē vba p̄ factis ostētās pduce
bat. In ciuitate vō cū iā frumētū absumptum
eēt. nec aliud edulij gen⁹ restaret. z iā canes. eq̄
ceteraq; id generis aialia manderent. nec ferre
ampli⁹ samā multitudine possēt. collecti in vnū
apud portā vercellinā. correptis armis in forus
p̄iūp̄t. obuiūq; leonhardū venetoz legatum
gladijs p̄fodūt ac discerpūt. Erinde palatiū su
is tyrānoz satellitib⁹ aggrediant. q̄ sine resi
stētia occupato. q̄s intinere tyrānos in vincula
piecēt. Erin missis ad frācisū legatis p̄napa
tū ei ciuitatis obtulerūt. q̄ mor ingressus dñium
vibis accepit. z deinde nō multis interiectis die
bus. cū libis z p̄iūge reuersus. ducalib⁹ insigni
bus eromat⁹. in triūphātis modū vibē intra
uit. q̄ cū iā comus parmāq; in deditōs accepiss
wilhelmoq; mōte ferratēsi alexandriā emisser.
nō parū deide bellū cū venetis z alfōso rege di
ui⁹ gessit. In q̄ cū acri⁹ p̄meret neq; em̄ tante
potētie par eē poterat. reātū regē fortissimis eq̄
tū cohortib⁹ actū ex vltiori gallia. magnis sti
pēdijs ac p̄missis allectū. i auiliū accersiuit. q̄
cū supat⁹ mōtib⁹ in italiā desēdisset. ac wilhel
mū e mōte ferrato arma p̄dere p̄ amicitia ac ne
cessitudine cōpulsisset. z iā castra sua frācis⁹ ca
str⁹ p̄iūgēs. i hostilē agz desēdisset expugnatis
raptis nōnullis castellis more gallico. mortales
om̄es in eis cōphēsos trucidasset. tā⁹ mor ter
tor vēctos inuasit vt iā castra castr⁹ p̄ferre am
pli⁹ nullo pacto p̄simerēt. nec iā retinere posse
butiā z p̄gamū agr⁹ amissis p̄siderēt. cūq; tur
coz bellū res coz maritimas infestaret repēte
p̄ter oim̄ opinionē par q̄ diu in senatu ap̄lico
fuerat agitata. deniq; ap̄d laudā interiectu ca
iusdā incogniti. sed pbate z integre vite mo
nachi. int̄ venetos z ip̄s frācisus clā rege facta ē
que res vt regi molesta. ita frācisus utilis z vene
tū necaria fuit. arcē deinde mediolani insaniētis
pp̄li favore diruta; frācisus breni restaurauit
mira fortūe siue cūcta regēt⁹ dei p̄uidētia nobi
le ac magnificū op⁹ his dē manib⁹ sbito refecit
ē. q̄b⁹ fuerat panloan reiectū. frācis⁹ phileph⁹
nobil⁹ satiray scriptor; p̄ idē tps ad heroicay car
mē p̄uers⁹ res Sforce scribere cepit. Loduis⁹ tre
bellus soluta orōne ac metro clarus haberi cepit
ap̄d vēctos terra mariq; potētissimos. q̄ nomē
ydraulicum apud barbaras nationes longe late
q; clarum fecerat filius ei⁹ foscati ducis. veluti

quippia in republica machinat⁹ est in exiliu
acc⁹. d. unde reuocat⁹ et iterum in suspitione cri
mi nis adduct⁹ et crudelissime tor⁹. cum nihil
mali p⁹ferretur relegatus in peloponessum mise
ra n⁹ tibi vita finit. Gener eius de duc⁹ adreas
donat⁹ dnm Creta in insulas p⁹ veneto iperio gu
bernabat dur⁹ isule appellius. reuocatus dom⁹
honore p⁹uat. et magna mulcratus pecunia in
exilium mittit. Artilans inter venetos digni
tate et ante potes dux ex concilio ad media no
cte dom⁹ tenent. baculo tra⁹ssus occiditur
nec q⁹ t⁹ scil⁹ p⁹trauerit inuetus e⁹ quis filio du
cis id crimini dederit. Fracisc⁹ barbar⁹ studijs
h⁹umanitatis excellens. editis no⁹ paucis neq⁹ illau
datis opuscul. senio p⁹fecit no⁹ sine celebri nomie
vita decessit. **I**mpator Frideric⁹ cu⁹ roma re
diens eo se cu⁹ piuge et rege h⁹garie Ladislao. to
toq⁹ comitatu recepisset. libent⁹ et amice visus. i
credibilib⁹ honoribus tumulat⁹ est. Francis⁹
dux gentis. q⁹ anos. v. et xxx. summa cu⁹ laude a
uitate reuerat philippo mediolanensiu duci p⁹iri
am bergam⁹q⁹ ademerat. copias ei⁹ p⁹lib⁹ locis
fuderat. Fracisc⁹ carniola daz duc⁹ copiaz de
p⁹itoe suspectu securi p⁹usserat. Marsiliu car
vari⁹ et maiores dux pataviu p⁹ tyrandide tenuis
sent. du⁹ pena h⁹ditate v⁹dicare conat⁹ inceptu
necauerat. pace cu⁹ ture⁹ n⁹ ta honesta q⁹ necari
az fecerat. Impiu⁹q⁹ venetu tra mariq⁹ l⁹ge am
pliauerat. gubnat⁹ tade cedere c⁹pulsus e⁹ taq⁹
p⁹ senio reipublice videret inuit. Ille h⁹odi p⁹
melia affect⁹ ing⁹tepre aspectu n⁹ ferens. eaq⁹ vi
ta recusans. q⁹ careret ipio e publico palatio i p⁹
nata dom⁹ se recepit vbi cu⁹ p⁹icipatu suis cini
bus reddidisset. egra q⁹ p⁹festim aiaz nate resti
tuit. e⁹ casu taq⁹ p⁹uidisset baptista p⁹iafi⁹ cremo
nensis astronom⁹ p⁹lib⁹ area mensib⁹ p⁹dixerat. erat
at Fracisc⁹ cu⁹ moreret n⁹ l⁹ge ab ano sue vite. re
venerabil⁹ sener p⁹cipua corpis maiestate deco
rus. memor oim q⁹ post infat⁹ aut vidisset aut
audisset. facida copia et ingenio p⁹mp⁹ro. ac ope
impiger ac dexterrimo. q⁹ moderare frena sena
tus optime no⁹ sset. Et p⁹ in egipto negociat⁹.
cu⁹ p⁹phaz regiois illius que pia d⁹ futuris interro
garet. R⁹isuz ab illo accepit. filiu sibi ce q⁹ aliqn
sue ciuitatis p⁹incipatu assequer⁹. Fracisco susse
ctus pasca⁹ vir singulari pudetia et moribus hu
manissim⁹. cui⁹ ducatu nulla putat bella susce
pturu. nisi v⁹ necaria vel ad modu glosa. Lu
dovic⁹ marchio matuanus in⁹ p⁹ncipes n⁹ seli
sane n⁹ mediocris. l⁹is eruditus et reb⁹ militari
bus exercitat⁹. In eo bello qd⁹ veneti cu⁹ fracisco

Sforzia post d⁹nu mediolani ab eo captu gesse
re. partes illi⁹ secur⁹. magnu mometu reb⁹ eius
accessit Carol⁹ frater eius q⁹ fide fracisco sefel
lerat i vincula coniectus. I⁹ eius fideiussione di
missus cu⁹ neq⁹ sic p⁹missi. di⁹ sue satiffaceret oibus
qui in matuano agro tenebat oppidis p⁹uatus
est. S⁹ cu⁹ stipedia venetis faceret. no⁹ puas coz
copias in matuanu duxit. vbi vastacis late at
q⁹ ic⁹ esis agris cu⁹ fortuna p⁹ncipiu eius belli se
cudu fecisset. et ia matuanu metu p⁹culsi rebus suis
diffidere videret. Ludovicus accersitis ex medi
olano auxilijs. milites suos in acie p⁹duces. fra
tri copia pugne fecit. nec ille certame detrecta
uit. Comissuz e⁹ atrox p⁹liu in q⁹ duo fr⁹s abo eta
te floretes. abo rei militaris p⁹iti. abo corpis at
q⁹ ai virib⁹ p⁹states. d⁹ glia. d⁹ impio. d⁹ vita. sumis
conatib⁹ p⁹cedet. Deiq⁹ victor ludovic⁹ suso fu
gatoq⁹ carolo. oes ei⁹ copiaz duces. ac p⁹imores
equitum cesis. pluribus interceptis ille deinde
p⁹ri et extorris atq⁹ egens morbo p⁹statis interijt.
Apd ferraria mouuo nicolao estese p⁹ncipe.
oim n⁹i seculi fortissim⁹. nisi piugis adulte
riu. et in ea et in filio dilectissimo. v⁹dicat⁹ olim
coact⁹ fuisse leonellus. d⁹natu suscepit p⁹nceps
pacific⁹. l⁹az p⁹iuo. et musice cultor. q⁹ decedete
bois⁹ f⁹ ei⁹. et ipi nicolao filio ex p⁹ubia pholo
mea senesi ad p⁹ncipatu vocatus e⁹ egr⁹ a for
ma iudicis et in armis cu⁹ laude v⁹sat⁹. dicendi et
agendi p⁹it⁹. q⁹ cu⁹ cesare fridericu roma petere et in
reuersuz magnificissime accepisset. sup⁹ muti
na et regiu ducar⁹ honore accepit. p⁹mu⁹ q⁹ oim
in estesi familia dux appellatus e⁹. eugeni⁹ p⁹.
du ferrarie cu⁹ grecis p⁹cliu ageret hugo senesis
q⁹ p⁹ id⁹ eps medioc⁹ p⁹nceps habitus e⁹. oes q⁹ ex
grecis studiosi phie eo p⁹uiss⁹ crediti se ap⁹ se in
uitant. q⁹ cu⁹ oppipe magnific⁹q⁹ p⁹uiss⁹. fini
to p⁹radio. epul⁹ mensiq⁹ remotis eos in disputa
to⁹ p⁹ederetim placideq⁹ p⁹ellerit cu⁹q⁹ ia marchio
adesset nicolaus. et mlti in sinodo excellentes phi
aduetassent. amicos in mediu phie locos addu
rit. de q⁹bus int⁹ se plato et aresto. in suis opibus
p⁹cedet ac magnope dissentire videt. edicis ea se
p⁹te defesuz qua greci oppugnanduz duceret. siue
platonem illi siue arestorilem sequendum ar
bitrarant. Cum greci certamen minime recusaf
sent pertractata est ad multas horas disputa
tio postremo vero cum et ex communi sententia
hugo grecorum philosophos. altam post al
terum argumentis et etiam cum dicendi copia
victos tacere compulisset. palam factum e⁹. la
tinos hoies q⁹ ia p⁹ude bellicis artibus et armoz

glia grecia suparetat. etate nra etia lris & oim
doc. rina: genere anteire. fuit aut dom⁹ estef
viris sp doctis amica nra etate no solu hugone
de quo pfati sum⁹ magnis ad se pmijs trahit.
sed mlros i iure civili. plures in ceter⁹ facultati
bus honoravit. In studijs eloquentie iohannem
aurispā siculum grecis ac latinis edocum. qui
vafu pfaq clarit int familiares hitum dicitm
btūmq fecit. Guarin⁹ aut veronns⁹ omniuz
ferme pē ac mgt ac nra etate greacs lrās didi
cere. admirabilis & oim honore dign⁹ fener. qui
oem etate suam legēdo. docēdo scribēdoq. pcur
risset. vnicū senectutis sine refugiu & illud quidē
honestū dignumq suis exercitijs ac vntib⁹ iue
nit. ¶ In agro bononiēsi pirū qndā aridā ex
miorib⁹ formicis past⁹ cā cōplures ascēderant
supuēre maiores n̄ puo nūero q̄ i las pti occide
rūt prim dieceēt. P⁹ duas ferme horas tāta mi
noꝝ formicaz vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro
tece⁹ agmine videret accessere. Scipare oēs. &
arbors vndiq stipitē circūdātes. paulatim ascē
dere ceperūt. maiores formice vbi hostes adē
se aiaduertant cōglobare se supne pugnam ex
pectauerūt. postq sil acies puenire cōmissio pre
lio. maiores morū rapido. mō illas mō istas e
minoub⁹ interimere totiq breuispacio confece
runt. vt cadētū mouētūq tumult⁹ ad pira
dices nō parua in terra succenerit. S; cū prinati
us instarent minores semperq acies acies pre
merent viginti q aut ples vnā ex hostib⁹ cecū
darēt & a tergo & a fronte pugnātes nuda q̄ late
ra pfoderēt. victē tadē mainscule & ad vnū oēs
necate Illati p̄us tamere plij penas dedere. Nec
acta sunt spectatib⁹ romane copijs ecclēsie. cas.
santi petri cathedrā eugeni⁹ qre⁹ teneret. ea no
bis q̄ se vidisse ait vir fide dign⁹ & aucte retulit
Nicola⁹ pistoriē⁹ vtroq iure cōsule⁹. q̄ tamē
in castris aplicis merij senens⁹ ep̄i vices agebat.
Sile hoc illi est qd in gallia belgica nō lōge ab
vrbe leodio p̄stati fama gestū fēt midū sine i ar
bore sine in rupe falco sibi pauerat. ouaq sonēs
pillos aud⁹ expectabat. hūc comi supuētes lo
co deturbauere. ouis ei⁹ effract⁹ ac voratis spe
ctauere id e primo bubulci fugietemq trepidū
q̄ falconē annotanere postridie mirabile dicit
falcones comiq q̄si septentrionalem illi meri
dionale prem tenētes. ordinatis acieb⁹. & tanq
rōnis capaces essent. alijs q̄ comua obseruaret
alijs q̄ media ducerēt agmina disposies. atrox
& ferocissimū plū in aere cōmiserūt. in q̄ am
modo comi uso do falcones cederent. & itez re

sumptis virib⁹ certamen instaurarent. tot⁹ vnt
diq subiectus ager. & pemis & cadaverib⁹ ob
tect⁹ est. ad extremū victoria penes falcones fuit
q̄ nō solam rostris. sed etiam vnguib⁹ aceri
me decertantes. comos oēs ad intemitōz deleue
re. Erinde paruo tempe interiecto cū duod leo
dinesi ecclia cōtendētes. alter a gregorio. xij. al
ter a benedico. xij. in ep̄m electus. Erat cū in
ter illos de romano pōtifice disceptatio. ambo
cū copijs in eundem locū pugnatūri venerūt.
Johānes dur burgandie alteꝝ armis inuit. al
teram leodienis ppls sequebat. pugnatum est
collatis signis summa vtrinq p̄tende. horeu
dum cruantumq plsum factuz. In q̄ tandē vi
ctor. Jōhes. xxx. milia hostiuz cecidit mirabile
ei⁹ rei famum p̄dituz est. qd nos illac postea tras
cantes cesoz ossib⁹ plenum vidim⁹. S; de bel
lo falconū ac comoz suā cuiq̄ opionē relinqui
mus veri piculo penes samā dimisso. ¶ Bono
nia q̄ non tā studioꝝ mī q̄ seditōnū aliter ap
pellari pōt foroz & ipa. ac soli⁹ incōstāt e p̄stans
cui facōe Jambecaria. nō sūte cede multos ci
ues domo pepulisset. cōi canetuloꝝ ac bentino
lioz p̄silio. regi cepit. p̄nceps factionū baptista
cauetulus & hanibal bentiuoli⁹ fuere. ambo s̄a
guinatij. abo patrat⁹ cedib⁹ insignes q̄ h sil⁹
parato sacō iūcti essent. nihil tñ inter se melio
res fuere nā hanibal dū leuato de sacro sōre ba
pūste filio vsur⁹ puapam cōpattē sequit. aq̄
mam p̄sā p̄ nouo nauo p̄grat ulat. ab irruē
tib⁹ ex improuiso baptiste satellitib⁹ oberticat
vt maifeste apparuerit baptisimū sacm nō tā
federis retinēdi q̄ cedis patratecā a baptista q̄
sitū fuisse. S; nō mīlea moꝝ hanibal fuit nā q̄
partes ei⁹ seqbant. sumpt⁹ paulop⁹ armis fu
gatis aduersarijs plateā obtinuerē. Baptista
inditō tandē p̄uili in specu qdā subterraneo
cū pleijsq̄ cōplicib⁹ suis latitās rept⁹ & sumo cō
pulsus erire. moꝝ plib⁹ vulnerib⁹ pfossus ē. ca
dāter ei⁹ in for tractū & diu ludibrio habituz
cū pleriq̄ more feraz. cor ei⁹ dentib⁹ laniassent
croiēq̄ bibere nō horuissent tandē erusti est
¶ Apud florentiā p̄ id ip̄s ramth⁹ latebat her
culis bētioli quē quōdā eugeni⁹ pon. mar. in
terfici sine iusserat sine. pmiserat filio⁹ extra ma
trimoniū nat⁹. paupem vitā lanificio ducen⁹
nec satis gnar⁹ quo p̄e genit⁹ esset. hūc bono
niēses euctigio vocant recusantē quōdāmodo
inuitū in patriā ducūt. Equē ex lanifice faciūt.
tntorē hanibal filio reipublice p̄ncipē tradunt.
cui⁹ ea i reb⁹ aduersis fortitudo. ea in sedis mo

deratio haec omnia est. ut herculis filii omnes
 noxam. Qui cum erules per perditam nocte qua ur-
 bem intrassent. ac excitato rumore quasi victores
 insultassent haud quibus desistit animo excitatis
 amicis. correptis armis. in eos profertur nec mora
 victos et captivum ex civitate plerumque deturbavit
 Bessarion eo tempore cardinalis nicensis natione grecus
 prudentia singulari. et nostra suaque lingua peritissimus
 Nicolai quoniam pontificis. mar. i ea urbe vices ge-
 rebat. qui usque ad ipsius pontificis obitum legatus fuit
 et nobilitati plebiq; iuxta carum fuit. quibus eo de-
 ducta civitas est ut legati pape rogare magis quam
 impare querat. quod plane nunc experit. ludovicus
 scilicet quatuor coronatorum cardinalis legatus qui quibus
 ingenio valet. reus perditus est ante. qui summus sacer-
 dos nepoti deberet non plerumque in urbe perit quae sena-
 tu placet et ratio bononiensi viti. **F**lorentia ur-
 be ex fesulais ruinis ad ripas arni fluminis perditam
 pulsi homines flumina vocantur quae cum auspiciis sunt
 data felicibus vicibus per arcum civitates excellere
 mirisq; modis impium propagare cepisset. floren-
 tia longe melius quam flumina dicitur. In hac urbe
 pontifex maximus eugenius quare id scilicet quod terra-
 rie cum grecis cepit. magnifice consumavit. Erant
 plures inter grecos ac latinos super archanis ortho-
 doxe fidei contentiones. quae maxima et difficillima
 fuit de sanctis spiritus possessione. Cum greci pacatum
 ex parte distaret. nisi ex parte filioque procederet asse-
 ret. per multas ac diutinas disputaciones in quibus
 tanquam terribes Nicolaus saguntinus utraque lingua
 differensim. ingenio facundiaque iuxta prom-
 ptus. illustre nomen adeptus est. Tandem cum latina
 ecclesia in unum fidei symbolum consenseret. Civitas
 imperatorem grecorum patriarcham constanti-
 nopolitanum. et omnes eorum comites abinde lau-
 teque pavit patriarcha hic senio profectus decessit.
 et apud predicatores ita ecclesiam humavit est. cui mas-
 se poeta laudens non ignobilis epithavum ubi
 bus imparibus edidit. Nicolai picaminus il-
 lustris copiarum ductor. ab erulibus floren-
 tins imitatus musellanum ingressus agrum qui
 a florentia. r. milibus passuum abest. hostili-
 ter cuncta diripuit. nec postea in agro aretino
 cum eugenio simul et florentinis bellum intu-
 lisset. apud angliarum magno proelio victor et
 perfligatus est. Ludovicus archiepiscopus floren-
 tinus apostolicas tunc copias pererat. qui ea victoria
 nobilitatus ad cardinatum paulo postea profectus est
 Eugenijs enim et unione grecorum facta. et picami-
 ni mens depositio. morte atque animo auctus. se-
 ptem et decem cardinales creavit. viros aut ge-

nerie illustres. aut vitate persistentes. aut vite et san-
 citate conspicuos. inter quos duo greci assumpti
 sunt. ysidorus archiepiscopus rutenorum et bessari-
 on tucenorum pontifex. quorum supra meminimus.
 Alphonso rex Aragonum rogatus a philip-
 po Maria ut antea dictum est. sibi adversus ve-
 natorum potentiam ut opem ferret. coacto non par-
 no exercitu profectus in galliam iter ingressus.
 Sed ante philippus obiit quam ipse tyburi quo-
 iam appulerat digrederet. audita vero amici-
 more. et quod ab eo nuncupatus heres esset in saba-
 nos profectus magnificentissimo illi funere iuxta
 profoluit. Deinde transmissis tyberi. recta via in flo-
 rentinam ducit. eo ut aiebat animo. ut florenti-
 nos revocare suas copias ex gallia cogeret. at-
 que ita per Tusciam pacatam et sibi amicam ad opem
 mediolanensibus ferendam quos veneti perhibebant.
 proficisceret. noluerunt florentini ab alphonso roga-
 ti venetorum societate desistere. Quapropter alphon-
 sus in agrum vulterranum profectus pomeratium haud
 ignobile oppidum portas claudere ausi corpore qui
 venerat die copias circumpositis vi cepit ac diri-
 puit. Deinde ad castrum novum in eodem agro situm
 movit. cuius incolae audita pomeratii clade eos
 festim absque certamine in deditum venerunt. Idem
 fecere aliquot castella circumiecta exinde mox
 castellum natura et ope munitum obsedit. quo tem-
 pore ea imbutum magnitudo atque vis venetorum
 evorta est. ut neque extra tentoria quiescere milites
 possent multis eorum disceptis. multis perire ra-
 ptatis quibus ex rebus et quod annonae inopia labora-
 bat. Novem inde alphonso campilia ducit. Sed
 florentini id oppidum presidio et annona firma-
 verant frustra ibi contendit. castella tamen aliquot
 finitima in gerardista. id est regionem nomen est.
 recepit atque illis restituit a quibus florentini prius
 ademerant. erat in comitatu regis Symonetus
 mille duces equites. qui finitimo florentinorum stipendio
 ad eum transferat. Sygismundus autem malate-
 sta quem rex antequam tusciam ingrederet. cum equi-
 tibus mille. et decem peditibus eodem erat. cum ab
 eo indiges expectaret. ad florentinos transiit. fri-
 dericus quoque vrbinate princeps. notus et clarus
 in armis florentinorum stipendia faciebat. qui cum
 essent equitatu peditumque non inferiores rege om-
 nemque illi expugnatorum oppidorum facultate pri-
 vent. non fuit regi consilium in obsidione campilij
 perferare et profertim in motibus comitatus perire. a
 permebat. dixerunt igitur ad loca maritima et apud
 populoniam. olim fama celebris. nunc diruta ur-
 bem consedit. quo in loco facile sibi et regno nea

171

politano. et frumēta et bellica tota mēta nauib⁹
affari poterāt. Abest inde trib⁹ ferme milibus
passū plūbini nobile oppidū in cui⁹ obsidio
ne de q̄ postea dicemus laboranti regi castilio
nam. et ipm nō parū in omētī oppidum p̄dēte
florentinorū p̄sidio traditū ē. p̄ter arcē quā cū sy-
monet⁹ obsidisset. paucis p̄ dieb⁹ p̄ deditōem
cepit. Dū rex paulo ante ap̄d aq̄z vīnā i hibernis
ageret. a legatis mediolanensib⁹ adie⁹ ē q̄ opē ei⁹
imploretes. in eo loco decerni bellū aduē sus ve-
netorū senatū obtinere. Jā cū frāncisc⁹ Sforcia
mediolanensī populo indignat⁹ venetorū anti-
līo frēt⁹. eos subigere summis conatib⁹ nitebat⁹
quorū paulo ante fines et arma pmouerat. Cū
rex soluta plūbini obsidione Neapolim redi-
set florentini legatos ad eū misere pacē perentes
q̄bus accepta fide in castra p̄fect⁹ postq̄z mā-
data exposuerūt. bellūq̄ recusarūt Antonij car-
dinalis hiladei. nomiati inter p̄mos theologi
opa. q̄ id negotij pontificis voluntate suscepit
paucis post diebus ea lege par florentino popu-
lo reddita vt castilionū et insula eulij que ipius
bello florentinis crepta fuerat i ptate regis rema-
neret. Sed cum Francisc⁹ Sforcia mediolano
potē⁹ esset. oēsq̄ potentes et arcēs apud amnez
ab dūā tanq̄ mediolanensī agri a venetis repe-
teret. Alfonso q̄ cum francisco esset infest⁹ ere-
sua esse ratus illū. ne radices in tāto impio age-
ret impedire p̄ leonellū marchionē estensē re-
conciliat⁹ venetis. et cum eis amicitia societate
q̄facta florentinis q̄ francisci fore unā secuti et
armis et pecunia eum iuabant. Sedo bellū in-
dicat Ferdinandū filiū in expeditōem cōtra eos
mittēdū dicit. Erat is eo tempe ad modū ad o-
lescens ingenio et imio. et ad cūctas optimas ar-
tes docti et p̄to. liberalib⁹ disciplinis institū-
tus. armorū tractandorum scia edoctus. glorie
cupidus. in edie ac laboris patiens. cui pater ser-
milia eq̄tum. duo milia peditū cōmisit. Suet⁹
et in exercitu ei⁹ comes merisus et visin⁹ neapo-
leo haud cōtemendo copiarum duces. Frideri-
cus quoq̄ vrbinas. q̄ supiori bello florentinorū
arma secur⁹ erat. in ei⁹ exercitu militauit. Flore-
tini vero postq̄z imminere bellū sibi tēpestatem
senserūt. Estorē sanētini symonetū. q̄cē supra
nomiam⁹ ac Sygismūdbū malatestā. postre-
moq̄ alerandū Sforciā p̄ducere. q̄ sumal im-
ci. supra decem milia eq̄tū. peditum vero ma-
gnū numerū in castris habuerūt. Ferdinand⁹
tamen p̄ agrū cortonensem in aretinū copias
duxit. vbi castellis aliq̄bus nō magni nomis vi-

captis atq̄ direptis. Jollianū nō p̄ni momentē
oppidū. cū oppugnare cepisset. nec hostes auri-
lū ferret. post dies. viij. p̄ deditōz accepit. Et q̄ a-
tū estoris apud mōtē polidanti plurib⁹ captis
nōnullis occisis subdit ac fugauit. Reucinū in
agro florentino expugnauit. Castellinū vero
cū obsidisset hyberno rigore inualescēte recessit
et in maritima loca et aquā vīnā p̄ris erēplo se
se recepit. Quo tpe et antoni⁹ Olhyna vadā i lie-
tore maris sitā nauib⁹ occupauit. et ampliori
fossa a terra cōmunit. Quo ex loco Pisanū et
vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq̄ interea
florentinorū duces ad solianū castra mouissent
vellerq̄ Jordinand⁹ auriliū obsessis ferre. Jā-
q̄ itinere se cōmissis. tāta in castris lucē p̄secuta
est. vt p̄ languētū numero. nō mō ad ram gerē-
dam. sed vir admonēda castra satis esset. Ob-
quam rem Jolianū summa vi expugnātū. nec
miori virtute defensū. tandē ab oppidanis clāz
p̄sidio traditū est q̄ tamē paulo post et ipi victo-
rū p̄da fūere. oppidū incensum. ac solo eq̄tum
Per id q̄ ips⁹ gerard⁹ gābacurta. dū castella q̄-
tuorū q̄ pater a florentinis acceptat intra appen-
ninū sita. Ferdinand⁹ tradēt velūt. ab vno e suis
p̄die. castris amissis diu regē mendicādo secu-
tus ē. Et inde pace apud laudā (vt dixim⁹) fa-
cta reuocat⁹ a p̄e Ferdinand⁹ in regnū cōcessit
Florentini q̄ amiserāt amicta recuperarūt. Bal-
daci⁹ pedestriū copiaz haud ignobilis ductor
manū p̄mpe⁹ et audax. cū diu florentinorū sti-
pendia meruisset in palatiū tandē accessit.
dū magistratū dum p̄manāter m̄det. captus
et altissimis fenestris in for̄ p̄cipitat. cui q̄uis
magno casū iaz expirasset. securi tñ canis absē-
sa est. ¶ Inter florentinos oēs q̄ nostra floue-
rūt etate cosmas cognomīe medicus et pruden-
tia et auctoritate eminuit. is p̄nceps vrbis ha-
bitus senatū q̄ voluit impulsit. Cititati ex arbi-
trio dixit inopes ciues q̄ p̄. mos dū ante m̄mo-
nia ex argento suo dotibus multa cūmrit. Vil-
las magnificentissime edificauit. In eccias
ditissima dona cōtulit. mōasteriū sancti mar-
ci et amplū et nitidū a fūdāmetis erexit par-
rochie sue templū cum paz placeret p̄sus di-
ruit. Et inde structurā admirādi opis ex lapi-
de sesulano sustitauit. Edes suas q̄uis ornatis-
simas eraxisset. ampli⁹ tñ meditāt⁹. opus pala-
tiū et altū et ingens. ex q̄dratis lapidib⁹ i isigni
vrbis loco. adeo p̄natū. a deo ampli⁹ constru-
it. vt ei alterū equari tota citate nō possit. Cō-
mendāda est multis in rebus florentinorū p̄ui-

dentia. tū marine qđ in legendis cācellarijs. nō iuris sciam ut plerūq; civitates si oratoriā spectat et q̄ vocat hūanitatē studia. Tōiūt em̄ te cā scribēdiq; dicēdiq; artē nō bartholū aut in nocētū. sed Tullū q̄ntilianūq; tradidere. Nos tres in ea vībe p̄gim⁹ grecis et latis lēis et p̄bitoy opa. fama illustres. q̄ cācellariā ali⁹ p̄ aliū tenuerit. Leohardū et Carolū aretiōs. et poggiū eius oē reipublice cinē q̄ secretari⁹ apli⁹. tribus q̄ndā romāis p̄ticiab⁹ dicitaret ep̄las illos p̄cefferat coluci⁹ cui⁹ ea dicēdi vis fuit. ut galeari⁹ mediolanēsiū p̄nceps q̄ p̄m meoy memoria gravissimū florētiniū bellū intulit crebro dicere audir⁹ sit nō tam sibi mille florētino rū eq̄tes q; colucij scripta nocē. Disceptatū est diu inter florētinos ob pecuniā exactōes. q̄ tenuiores cines magis q; opulentos vigebat. His dieb⁹ cōsentiēte Cosimo noua rō fortūay cui⁹ q; civis descriptio captā est. quā raro factā sine tumultu motūq; ppli fecerūt at tūc q̄ere trā q̄llecq; transiit. Lucēses q̄ n̄ra memoria bis florētinoꝝ obsidionē erpti. bis Philippi mediolanēsiū ducē auxiliō suā libertatē difedere. ad extremū cum vicinis virib⁹ pes eē nō possent. nec facile inueniret. q̄ quies hostis p̄meret. toties ferret opē. fedus ad. l. ānos cum eis p̄cessere. eas leges subeātes q̄s dixere potētiōes. **T**ūc florētia et senā apud oppidū qđ sc̄m cassianū appellat āno p̄ iubilēi. vj. vīse sunt nubes. xx. (vt. fēt) cubit⁹ a terra sublimes int̄ se mirabili ventoy impetu agitare. ac depugnare et altere alteras pellere. et mutatis sepe vicib⁹ pelli q̄ pepulerāt interea summa atq; credibili spūs violētia. domoy tecta p̄ inane iactari muros dei. et sara ingētia loco moueri vetustissimas olinas. et antiq̄issima q̄rcū roborā radicatus cōuelli. atq; cōstringi. homines et iumēta nō p̄nis spacijs p̄ celū ferri atq; raptari. hec nob̄ q̄ se vidisse aiebāt retulere. sed magis nos (vt crederem⁹) eplē a q̄ missimis viris de hūis reb⁹ Alfonso regi dū apd eum agerem⁹ scripte et in p̄sentia n̄ra lecte comonerunt. **V**rb̄s sena vñ mihi origo est. secundū hodie locū in eurruria obinet amenissimō sita loco. Et si mihi fides habēda est. populo neq; rudī neq; inurbāo. hūius retores q̄ nobilitate postposita. que fuit in illa civitate tota ytalīa memorabil⁹ et pre populi quā duodecim appellant p̄sius cōalcatā. multis ānis in pace q̄enerāt. intr̄ se tandē duas factōes habere ceperūt. que put̄ sūrei p̄ducere arbitrate sunt. ita se vel populis vel ytalie p̄ncipatib⁹ cōiunere.

Cum vero rex Alfonso in florētinos (vt antea relatū est) cōduceret exercitū. factōes ip̄e manifesti⁹ patefacte. Alira regis bellū p̄tra florētinos iuvandū esse p̄sūlit. altera cū florētinis auxiliū dādū esse suadere nō auderet. dissimulandū cōsūit vicerunt p̄mo regis amici et ei⁹ castra p̄meatus misere. Sed cum rex ad fertū lapidē vibi prim⁹ castrametat⁹ eēt. disseminatibus in plebe q̄ florētinis studebat Alfonso nō tm̄ florētie q; senay dñiūm q̄ere. tota vībe trepidatus est. et armati ad portas dispositi haud aliter Alfonso milites q; libertate sue insidiātes observare. Cōminuit aliquātisp̄ eam ppli spiritōes. Frāsc⁹ martorellus p̄stanti vir ingēio et q̄ rex libent⁹ vteret. legatus ad eos missus. sed cum nō tam regis amore aut odio. q; puatis civit⁹ cōtentōib⁹ reipulice cōsilia turbarent. adeo tenuiter ānona in castra regis deportari p̄missa est. et vt florētinis simul et regi viderent lesi Idē factū ferdinādis regis fili⁹ alio postea tēpore in eos dē florētinos durisset neq; em̄ p̄ncipio eius aduēt⁹ satis ei fauētes fūere. S; veneti cū senētib⁹ ac regi sedēt iuncti essent vsq; adeo senenses legatōibus agitarunt. Et vt ipi societatem tandem regis inierant. bellumq; florētiniū indiceret publice. qđ breui sopitū ē veneti apud laudā incōsulto rege pacē recipiētib⁹. Post hec senensib⁹ aliud enestigio bellum exortum est aduersus Hylbrandinum Pitiliani comites in quo ducibus vsi sunt sigismundo malatesta et eufberto corrigēsi quoy potētia non tam hostib⁹ q; ipis senētib⁹ formidanda fuit. Suborta aut̄ int̄ sigismundū et senēses discordia. cum sese ille suspectū eē animaduertēret. nō sine suo et senēsiū dāno recessit eufbert⁹ cū senētib⁹ p̄seuerant. Interea comes iacob⁹ pycinū. q̄ iā p̄des apud venetos stipēdia faciēs nō sine laude rex gestay coy copias duxerat cum pace vbiq; porta stipēdio careret in eurruriam properās senēses iure p̄ne amicitie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dēt. missis legatis expetijt. qđ cum frustra fuisset. acies in eos cōuertit. Et ingressus senēsem agy. pleraq; oppida p̄tū vī partim p̄ditōnercepta diripit. Calixtus terci⁹ qui recēs pontificatus inierat. copias suas senēsi p̄plo auxilia mittit idē frāsc⁹ Sforcia idē florētini faciunt veneti quoq; p̄ fedus requisiti auxiliū q̄uis terne p̄bent. Cōmittit et improviso plūz ex q̄ sine magno dāno p̄tūz discessim⁹ est. Jacobus cum exercitu coactus ē castilionū sese recipere. quod oppidum esse diximus a flo

relinis p̄bi bello receptus ubi quis acriter ob
pugnaret expugnari tñ nō valuit int̄ h̄as bet
tus in saspitō; anct̄ tanq; cū pycinio sentiret.
cum eius rei nō pua extaret indicia vocatus ad
vibe in senatu senesi trucidatus ē. 7 p̄ fenestraz
in for̄ pietus est. Pycinnus paulo post vbe
tellū natura loci munissimū oppidū p̄ pdi
tō; obtinuit. vna em̄ tñmō via istaq; artissi
ma. 7 arcis oppositōe defensa pōt adire reliq̄s
pres stagnū claudic pnis dūtarat lembis cym
bisue navigabile. Hic cū frumētū viniq; copiaz
pycinū repisset. tādū se p̄inuit donec pacem
ap̄ regē arogonūsimata in regnū sese recepit
Sed ea par̄ externo bello senenses soluit iner
no magis ac magis implicauit. nā regis amici
7 tanq; belloz cāfuisse p̄aniniq; studio fa
uissent. partim securi percussit. partim rele
gati. multi cū sibi piculū in p̄ia imminer̄ cer
nerent. sp̄ōre in eriliū abiere. adeo q; in eos q; su
specti sunt habitū. feritas exercita est. vt etiam
florētis videat esse scuitū. necdū maloz finis
qñ in ciuitate paz̄ pacata. none indies machi
natōes. aut fingunt̄ aut inueniunt̄ 7 sanguis ci
uillis in for̄ disp̄git. hoc fortasse malū equū
ille p̄nūciauit. q; āno iulileo an̄ portā ei⁹ vrbis
q; romā p̄git. p̄gnās frequēter. astate pp̄lo. duz
peret expirant. Erat em̄ hermosrodū. q;uis
femiei ser̄ nullū in eo vestigiū cerneret. Inē ali
os q; vbe relegatos hand nocētes ciuitas ex
stimant̄ duo siue ab ip̄a puericia soc. ijz sta
dioz cōine p̄uici. q;uis alter iuris civilis sciam
p̄fiteret. alter poetica Gregori⁹ Lolli⁹. 7 Straci
scus patrici⁹ cui⁹ plā extat̄ poemata. q; doctissi
mi p̄bant 7 q; vitā sibi retinuisse credunt̄. ma
rian⁹ sozin⁹ p̄ id ip̄s scia iuris nō solū apud Se
neses. s; tota ytalīa late clar⁹ est habit⁹. Plūbi
nū nobile oppidū ex populidē ruinis edificatū
existimat̄ nōnulli populinū appellādū putāt.
id ē in litore tuscie maris sitū. Ille insule op
positū. q; ferre senis in ea hansta magnū q̄tāns
vectigal Plūbini dño p̄bet. Hanc oppido p̄fuit
Jacob⁹ appian⁹ ex paula nobilissima femia.
Martini q̄nti romāi p̄oficis sorore nat⁹. Pa
cisic⁹ q̄dē p̄nceps 7 a vicinis amat⁹. Qui cū ex
piuge vrbē sobolē nō suscipet. extra m̄imont
um heredē q̄res p̄cubina q̄ndā amare cepit. ar
ius cū vent̄ intumisset. 7 iā ip̄s p̄iedi p̄pe ades
set. incredibili gaudio gescies florētis ac senen
legatos vti ad se mitteret ac p̄tū de sacro fōte le
uarēt. futuros cōp̄tes magnis p̄ab⁹ inuitauit
paritū est venire. ad dictā diē legati. mulier in

ter obstricium man⁹ diu laborās. ethiopē tādē
pepit. q; res vt risum pp̄lo chachinumq; exci
tauit. Ita 7 cōp̄nitates 7 leticiā p̄ncipis inter
rupit tybicē tñ forte maur⁹ in familia ei⁹ erat.
er q; natum p̄uey credidere. q; mor vbi detectus
flagitiū intellexit saluti sine fuga cōsuluit. Mor
tuo Jacobo Reynald⁹ vsin⁹ paci vir ingēio
7 rei militaris p̄t⁹ in ei⁹ locū suffec⁹ est nō suo
iure sed plūgis. q; Jacobi filia fuisset. Hic alfo
sus cū in t̄nsta florētinoz bello destinarent. fa
uentē hostib⁹ repit q̄p̄op̄ castris Plūbio ad
moris. eū intra m̄ia clausaz terra mariq; sum
mis vrbib⁹ oppugnauit. s; nō m̄ioui v̄tute ip̄e ab
interiori p̄te cūes suos defēdit q̄nā regis miles
ab exteriori muros inuasit. Pugnātū est diu a
ci p̄tēde ita vt m̄lū vtrinq; ceciderint. cōp̄les
vulnerati in hostiū man⁹ p̄uenerūt. 7 eo p̄elio
multoz v̄tutes enitit̄ int̄ q; duo antonij. alē
riran⁹. alter cadola ad muros p̄iter vadētes in
ter ceteros pugre fortē animaduersi sunt. Sed
om̄ib⁹ plā ē galeatin⁹. Baldasin⁹ natōe sicu
lus q; ter muri fastidio ap̄phenso q; p̄us toumē
ta disceerat conat⁹ est oppidū irrere. ceterz fer
uētis aq; vineq; calcis. q; int̄ arma ingesta. vbi
ad corp⁹ penetrauerat purebat artus vi deter
rie. q;uisq; sari icu cū remissa aggeris p̄te d̄tur
bat⁹ ē. Sui aut̄ galeati⁹ statura q; mediocrē ex
deret robustis ac ceretib⁹ m̄ebis. corp̄is magni
tudini vires m̄debāt luatōe icu saluq; nulli
hoim cessit. membroy robori par anim⁹ erat
equo ac pede iurta bellator acerrim⁹. armatu
ra graui armat⁹ galeatusq; humistās. sinistra
sellā. dextra hastā equestrē tenēs. strenuo saltu
grādi statura equū insidebat. singulari certa
mine q̄ter p̄liat⁹. bis in ytalīa. bis i Gallia trās
alpina totū victor enasit a trib⁹ hostiū eq̄tib⁹
coip̄o florētinos bello pedie vnū ex h̄is gladij
capulo seminecē eq̄ excussit. aliū citato eq̄ mediū
amplex⁹ e sella extractū humi stravit. Tertius cu
bito grauius percussam in fugā vertit tāta por
ro modestia vt nūq; ip̄e de se. vel rogantibus
amicis diceret vite cultu. morūq; elegātia. oib⁹
p̄terea grat⁹ dilectusq;. Perstitit aut̄ plurib⁹ die
bus ad Plūbinum Alsosus. sed cum oppidi ex
pugnātō difficilis videret neq; iā cōmeat⁹ in
castris esset. 7 eq̄ cōsumptis arboz folijs fame
p̄ieret. dissoluta obsidione recessit. necdū post
ea Reynald⁹ morbo intar̄it. vrot ei⁹ Katheria
verita. ne rex in se viti delictū puniret. missis ad
eum oratorib⁹ tributū ei quotannis dū vineret
aureū poculam q̄ngitorū aureoz daturam p̄

miffe. Ea mota a sollicitis oppidanis quem si
 bi potissimum dñm legeret vicini vero potentia-
 tus cū varijs artib⁹ ad se trahere conarent. re-
 nūciatū est manuales appianū adhuc ex pñci-
 pū suoz p̄sapia sūp̄e. cui se cōmittere possent
 hic multos ānos in militia versat⁹ nec tū aut
 opes cōgregasset. aut egregio aliq̄ facinore no-
 mē q̄sierat. Ob quā rem dimissis iā armis vro
 rem troye inter apallos cepat. ibi tenuiter vitaz
 agebat. nihil min⁹ q̄ dñandi sollicit⁹. Cum a
 Plābiniensib⁹ publice renocāt⁹ est. qd̄ ei p̄mo
 nuncio veluti somniū visum ē. Et inde fortune
 ludū libenter amplius tanq̄ vite reliquū der-
 minisset. In altez virū mutatus. q̄uis sener
 p̄ncipatū suscepit. Re itq̄ postea plerisq̄ an-
 nis civibus suis gratus. et vicinis amicus. Alfō
 sus vero q̄ ei sanctorū fuisse et stipendiū fecit et cē
 sum dedit. Decessit autē e duob⁹ filijs extra legit-
 timū p̄ingitū sibi natis. miore quē cū civitas se-
 niouī p̄ferret herede instituto. ¶ In niterblove
 ro nō p̄ni motus fuere. Sedente nāq̄ Nicolao
 q̄nto p̄ncipales gattis eius vrb̄ p̄nceps. dū ro-
 ma redit. apud lacū vicenses ab inimicis inasus
 obrūcat⁹ ē. Et tū sedēte calisto tertio wilhelm⁹
 ei⁹ nepos. nocta domi necatus. ob quē rē citas i
 vltionem sollicita. dum enim malefactores in-
 quirantur. dum isti fugiunt illi plectantur. ma-
 gntas vero cala mīrates perpeffa est. ¶ Ur-
 bis rome iā tādē nobis sese res offerūt q̄bus
 suā narrationē petētib⁹ h̄ nato breuitatis insti-
 tuto. satisfaccere pergin⁹. Hic iohannes vitelli-
 us alexadrin⁹ et cardinalis et legat⁹ p̄tmonij bē-
 petri gubernator. et ductor aplici exercit⁹. q̄ sul-
 ginates. q̄ camertinos tirānos. q̄ p̄fectū vrb̄is
 qui comitē anthoniū pisanū. q̄ plures alios ec-
 clie insultatores bello victos neci dederat. Duz
 p̄otem tyberis quē sancti angeli vocāt transire
 mīttit in etruriā copias traducit⁹ ab his q̄ ar-
 cem adriani custodiebant. repente inuasus vul-
 neratus captusq̄ in arcem rapitur. vbi paucis
 post diebus sine hausto veneno sine ex vulnere
 vita finivit. Prouinciā deinde suā. sortitus ē lu-
 donicus et ipse cardinalis aq̄ legiti⁹. p̄iarcha. iaz
 reb⁹ gestis et amicitia p̄otificis late cognitis q̄
 pacatis reb⁹ in vrb̄e eugenio reditū p̄parat. Cō-
 p̄henderāt romāi eugenio ac libertatē asserētes
 apud sc̄tāz mariā in trāstiverina regiōe custo-
 diebāt. eūq̄ cum deceptis custodib⁹ p̄ tyberina
 nigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. frane-
 bat enī p̄pls. cū. externus miles infestis armis
 vrb̄os vastaret agrōs. hoies atq̄ armēta sur-

ripiēs. Si cum plurimis ānis eugenius absuis-
 set itellerat et opulēti ciues et inopes romani
 summi p̄otificis curia. nō tā vrb̄e q̄ vastā ac de-
 sertā sp̄lētā videri. q̄bus ex rebus missis ad eū
 legatis vt in vrb̄e suā rediret. magnis p̄abus ro-
 ganere Redijt ille nono postq̄z effugeret anno
 nec tā ignominiose pulsus fuerat. q̄ exceptus est
 glōse. fuit cū frāncisco Sforcia et i pyceno de q̄ po-
 stea dicemus. et i alijs loc̄ p̄iculosijs bellāz. qd̄
 p̄ ludouicū cardinale et nicolaū pycinini iā si-
 bi recōciliatū p̄fecit alfōso rege opē ferētē. Cogi-
 tauerat frāncisc⁹ Sforcia indertā vrb̄e sibi ami-
 cā nā eius aliq̄n potit⁹ demēti ciues ipio reuerat
 deit romāi cū exercitu parere. Erāt enī inē car-
 dinales nōnulli q̄ ludouici potentia in dignā-
 tes frānciscū nō quasi aduersus eugenio. h̄ eius
 p̄siliū imitabāt. inter q̄s nicolaū capnensem i
 vrb̄e grōsum ac potentē fuisse cōmemorat. naz
 eugenio p̄ id ips eum de ip̄a re suspectū roma-
 amouendū curauit. Sed cum auxilia ecclesie
 p̄pe aduenissent franciscus irrito p̄posito re-
 trocessit. Eugenio vero q̄ cum quondam ve-
 netis ac florentinis studiosissimus fuisse. Cuz
 illi hostem suū franciscam aduersus ecclesiā ar-
 mis pecunijsq̄ iunarēt et ipse ad ipsorum ho-
 stes declinavit. Alfonsū regem ac mediolanē
 suū p̄ncipē. et rex q̄dem eius suāsu vsq̄ ad Ty-
 burē venerat philippo cui⁹ opes iam pene col-
 lapse videbātur laturus opem. aut in tusciam
 p̄tra florentinos aut in galliā p̄tra venetos p̄fe-
 ctur⁹ h̄ eugenio cū quoz cardinales creasset. ex q̄
 b⁹ successore suū assumēdū esse predixerat in-
 lectulo egritudinis iacēs. pauc̄ post dieb⁹ mi-
 grauit. ad p̄es. et in basilica. b. petri apud eu-
 genio tertiū sepulē. prius tamen quam obiret
 germani qui postquam duos de summo ponti-
 ficio concendere animaduertent. neutrali-
 tate quadā vtentes. vtiq̄ recusauerant obedi-
 re. destinatis romam legatis. inter quos et ego
 vnus eram a friderico imperatore missus ob
 obedientiam ei iam iam mouitro restituerūt.
 Ipse vero theodericū colonensem et iacobuz
 treuerensem archiepos. quos pontificali digni-
 tate priuauerat. matata sententia ad pristinos
 rediret honores. magnus p̄fecto et clarus p̄s-
 tifer fuit eugenius contempfit pecunias virtu-
 tem appime dilexit neq̄ sedis reb⁹ iunxit.
 neq̄ succubuit aduersis. neq̄ spes ei gaudium
 neq̄ met⁹ tristitia auxit. sedat⁹ animus eundē sp̄-
 ei⁹ vultū ostēdit. sermōe breui eoq̄ gradissimo
 x̄sus est. durus et asp̄ in hostes. p̄pitius in fide

receptis ad hec pccitas corpis .ouis decor. et ve-
neranda in sena maiestas quibus fide adhibuit.
plus aliquo credidit et maius impium quam suerat com-
misit. huius patris cum in egypto negociaret cum pre-
fratris suscipi de qua iam mentio facta est. ab he-
remita. quem piter adijt. non minus letum vaticini-
um quam ille accepit. ille enim filium quem habebat fu-
turum patris principem. hic suum inter sacerdotes ad su-
mum euasurum didicerat. Eugenio vero gabuelli
nomen inditum fuit. Qui cum adoleuisset defunctis
parentibus eugenij non surdus auditor premonium
quod ab illis non tenuit accepit. inter ipsi pauperes e-
rogavit. Et inde Antonio corario comite eiusdem
feruoris adolecente religionem intravit. in qua sum-
ma cum laude versatur tandem cum illo vixit donec
angelus corario Gregorius tertius decimus appel-
latus sede Petri sortitus cum alter ab altero separari
non posset. ambos aduocatus senensi cum bononiensi
anthonium prefecit ecclesie nec diu moratur utrumque
cardinalatus honore dignatur in quo ambo clarue-
runt. sed hic summum pontificatum adeptus magis
enituit quam si orientem scismate in principio sui pos-
tificatus usque ad obitum cum basilienensibus concen-
derit. Coronatus tamen Sygismundo cesare gre-
corum et armeniorum unione pacta ciuitatibus ecclesie
quas amiserat recuperatis tyrannis per circuitum de-
letis. prouincia romanorum edomita. victor incli-
tus hominem eruit. Hic me quous aliquando aduer-
sus eum existimans. deo sacrificium facere cum ba-
siliensibus sensissem. nam in eo tempore tanta nuta-
bat ecclesia. uenientem ad se benigne recepit. in se-
cretarios collocauit et aplicis subdiaconatus
honore donauit. Etiam quos tergestinam paucis
diebus antequam moueret falso rumore vacante au-
disset. multis illam petentibus. nisi unum per omnibus de-
stinauit. quod post ea successor impleuit. Nicolaus
usque tantus natione uiscus. ex oppido sargana. pre-
medico theologica doctrina illustris. et omni fer-
me scientiarum genere insignis. post eugenium in Petri
cathedra successit quod paucis ante mensibus cardi-
nalatus ab eo cum felicem apud germanos legatos
obisset. Nec diu prius episcopatum bononiensem ac-
cepit. hic uixit multis et maximis edificijs exor-
nauit. cuius opera si compleri potuissent nulli uete-
rum imperatorum magnificentia cessura uidebant. si
iacent adhuc edificia interrupta. ruineque muro-
rum ingentes. Scisma quod apud subandiar-
ses adhuc in ecclesia uigebat. explosit amedeum
papatui renunciantem in gratiam recepit cardinala-
tus honorem et in paterno domino legatos reliquit
cardinalibus aliquot ab eo creatis dignitate di-

misit. romanos longa pace ditavit. iubileum feliciter
gessit nisi quod in ponte sancti angeli in conuersione
populorum in prouide facta. ducentos circiter homines
aut conuictos aut in flumine electos pisse postat
Bernhardinum senensem ordinis minorum professorem
quod paulo ante obierat. in numerum sanctorum retulit. Sri-
dericum tertium imperatorem et leonora augustam mem-
monio iunxit. ac de more iunctos coronauit. fa-
milias habuere et cum multa leticia pasces. Bis
cardinales creauit. et primo quod de unum Antonium
natione maioricem. ad titulum sancti crisogoni. quem
sibi phie studijs et archano sacre theologie co-
gnitum ex omnibus parem elegerat. Secundo serua-
uit. aut doctrina preceles. aut generis clarita-
te insignes inter quos et germanum suum philippum
sancti Sussanne cardinalis assumpsit. placidis
mouibus et incorrupte fidei uirum. Libros et tota
greecia ex quibus ad se iussit afferri. et in latinam
uerti lingua curauit. magis premissa traslatoribus
prebentibus et acceptissimi ei fuerunt in trasfereendis opi-
bus Georgius trapezuntinus. Laurenti valla. Petr-
candidus decem et georgius castellanus itaque deme-
trius natione grece. quod soluta oratione uersus. cum pontifi-
cis aures mirifice oblectaret. nihil ex eo quod pete-
ratur non abstulerit. In hominum uero poemate quod ab
heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat
Cum plerumque ei more gerere conarent. unum unum inue-
nit est quod acri eius iudicio satisfaceret. Oratio ro-
manorum quod scribatum aplicum ea de re persequitur ma-
gnisq; pollicentibus illece. Iliadem aggressus
nonnullos ex ea libros latios fecit dignos. quos non
miraretur puiscam non improbasset etas. nicolaus quod pe-
rorus polibio e grece comode atque ornate ad nos-
trum aduocato. Iohes tortelli aretinus li. de orthog-
phia pitissime conscripto. Albertus florentinus pdi-
tis de architectura egregijs voluminibus alijsq;
pene innumerabilibus noua audetes opera eius pontificis
gratia meruere. adeo cum ingenia exercitauit sonitque ni-
colaus ut uir eius inueniri possit. in quo magis humanita-
tis et eloquentie ceterarumque bonarum artium studia quod suo
tempore flourerit. illud certe nemo negauerit totum ei a
doctissimis uiris inscripta esse volumina que neque suo
tempore predecessorum neque ipsorum cuiuspiam nominis dictata
compositum unum tamen edoctum ab eo neglectum miramur
blondum flanius forolinense quod res a declinatione ro-
mani ipsius usque ad etatem nostram toto uixit preteritis mi-
rabili ordine in duas digessit decades romam de-
scribendo instaurauit italia illustrauit. deinde
triumphantem orbem scribere aduersus omnes nobis uetustate
apuit si ita ferunt hominum mores praro quicquid extol-
lit pontifex. quem predecessor amauit. Et eam Nicolaus

lans et veteribus et novis coblebus ornatisimas
bibliotheca instruit. In qua circiter tria milia
librorum volumina perdidit. Sacramentum apostolicum
vasis aureis et argenteis sacerdotibus indumentis
mirifice decoravit. Alarum ornamenta aulea quae
ex auro cetera mirandi episcopi comit. Sappelle
cile toto palatio necessaria magnificissime com-
parata duplicavit triplicavitque. Legationibus quae pu-
blice audiret ea rident ut dubium esset sapientiae eius
an eloquentiam an magister adimere. Si quis esse i-
be peregrinos existimato dignos accepit praesertim
eos missis variis honoravit nobiles sua domo
errores quae ad se venerat benigne prout pauperi-
bus christi largas elemosinas dedit. religiosus me-
dicibus nihil ad necessitatem deesse sustulit. in ec-
clesiis vobis plurima dona tulit in praesidio
beati Petri plurimas ac munificentissimas arces oportu-
nis loci erexit. huiusmodi tam admirabilem ex-
petendi pontificis vices non defuerunt insidiatores.
Stephanus enim romanus familia porcarena tenui
centu eques. res novas sepe in urbe moliret. ac pro-
pterea bono die relegatus. clausa inde excedens magni-
tudinibus romam rediit. Convocatisque mor amicis
mentem suam exposuit turpe esse dicitur. ea vobis quae
totam sibi subiecerit orbem. Tunc sacerdotum impio
subiacere. quos recti famulas quos viros. quosque appel-
laverit. venisse se patriam patriam ingratum erantere res
facere facilem si viri fuerint. Nicolaus pontifex
celebre epiphaniae die in ede. beati Petri sacra fa-
ctura. haud magno negotio comprehendere posse.
populi libertatis amore. quos proclamari cum audie-
rit mor opere audiret datur ad colligendum autem
praesule cathedra antea secum attulit. a se iam praedem
parata quae aggregatis omnibus neque enim mor occiden-
dum praesule ex usu esse dicebat. Sed observandum do-
nec arce sancti angeli per eum recuperarent atque ut
erat hoc facere facile in suam insulam aggregatos
travit. atque eo facili quod in opes ere alio gran-
tos. et ob perpetrata scelera iudicium formidantes
ad se vocaverat quibus nihil erat in pace sperant
dum. Sed praesens insidias Nicolaus missisque mili-
tibus comprehendere hominem iussit illi cum iam aio fra-
ctum. et apud sorore in archa latente inveniunt.
complices eis in domo quae conerant expugnati ca-
pitique sunt. e quibus unus baptista scicarra manus
promptus et aio intrepido per medias pontificis co-
hortes inani gladio sibi apprensus effugit. Ste-
phanus in arce sancti angeli alij in capitolio su-
spensi vitam finire atque ita pontifex maritimus inge-
ti periculo liberatus romane sedis dignitate impi-
um servavit. Felix pontifex et omni iudicio beatis-

simus nisi eo sedente tunc ut ante dicitur constanti-
nopolim expugnasset christianorum desidia atque ig-
nante monerabile perpetuum. Accessit et aliud quod
non parum eius gloriam imminuit. Nam cum paucis
italiae quae cum vehementer ferro vastabat et igne.
Ipe reparator et arbiter prope voti praesertim voto delectus
est. dum die ex die in delibetatoribus ducit suspectus esse
francisco Sforza iam mediolanensium principi ac ve-
netis cepit tamquam ea sinas promerere nollet. quae alijs pa-
cem ecclesiae alijs bellum allatura videret. Ob quaz
rem intercedente Symoneto madocho oratoribus he-
remitarum sancti Augustini praefessor obscuri antea
nois et praesertim ignoti si vite integritate probato ve-
neti cum francisco duce convenientes inter se concordie
leges dixerunt. praesertim die ita qua bello socij pa-
cematam haberet visum est id omnibus monstrari sile hu-
mili et incognitum monachum italiam pacasse. si re-
cusante alfoso pace. quae inscio dicta erat vanam esse
nicolaus quae de se hinc fuerat suspitorem ostendit. mis-
so ad alfosum legato ducem sancte crucis cardina-
li prudentia singulari et vite integritate conspicuo
qui cum caetera. deinde neapolim pervenisset iterne-
mitibus venerorum et aliarum praesertim legatis differens
quod omnibus tamquam ex integro discussis alfoso regi non
solum pacem suavit. sed sed in anno quinquagesimo et viginti
inter omnes italiam potestatem percussit. cuius et romanus
pontifex et conservator et iudex dicitur est. Sed cum dolo-
ribus arthriticis pro omnem ferme pontificatum suum Ni-
colaus vehementer laborasset idies magis ac ma-
gis opprimeret. nec iam amplius mortalem polluta-
tibus comitatum candidior anima dignaretur e vi-
ta decessit. ab eo quae in pontifex eugeniis muer a tra-
diderat. non solum confirmata sunt. sed amplius pon-
tificialis dignitas adiecta. Terrestinaque praesertim
ecclesia. deinde senem. praesertim Calisto tertio praesertim
eum beati Petri cathedra obtinuit natione hispa-
na ex regno valentis nobili genere natus. unus omnium
quos suo tempore sciam iuris praesertim eminentissimus.
et quae consilium regis alfosum in quae multis annis praesertim
Illiusque artes ac cautiones praesertim ferret. Is ut pri-
mum pontificatus apicem adeptus est mor aium ad dele-
dam turcorum et legem et gentem converterit votumque vouit.
ad eam rem solenes misit in galliam. in germaniam
in hungariam. in orientem legatos praesertim sanctae ro-
mae cardinales. e quibus nullus advenit. Alanus
tamen cardinalis scilicet braredis magno ingenio
virum et animo securo et potentem propediem
egalliam reversurum putant. Navalium quod
antea inauditum fuerat rome constituit tri-
emes quamplures ad ripam tyberis in civitate
leonina pavit ac etiam armavit et in turcos

miste comites Jacobus pycinensis senensibus ut
dictum est armis insultante. missis milite suo re-
pisset. Regi Alfonso querenti ex eo. quo pacto in-
vicem vicuri essent regna sua. Respondit ipse
regat nisi summus apostolicus gubernator reliquit
veras eorum multis de rebus dissentiones magna
ps Italia simularas confictasque credidit. quod fidem
dedere. ptemde alij calistum. alij alfonsum. alij eti-
am verumque accusavere. Quorum alter regem sub
quo natus esset. alter suum sacerdotem cui tanquam vica-
rio dei pendum esse ferre non posse. Bis cardina-
les a calisto creati sunt. primo tres. ex quibus duo
nepotes eius fuerunt. quorum et si fuit etas aliquan-
to immor. quam tanta dignitas videret et poscere.
doctrina tamen et circumspectio et morum suavitas
id honoris haud iniuria persecuta censet. Tertius
fuit Jacobus de portugalia regio semine natus in qua
ea modestia. ea graticas id acumen ingenij. id
studium litterarum. is amor virtutis amicit ut quibus
vis inuenis adhuc tardus tamen opinione omnium
ad eam dignitate ascendit. Secundo loco seraf-
simi sunt. haud profecto indigni. si me unum
demas. tanto munere meo tamen indicio. nulli
dignus id honoris obuenit. quibus Johanni episcopo
zamoresi civilis sapientie cognovide sublimis quam uno
de quadraginta annis romana secum curiam
per oia ferme officia castus innotisque transferat
cancellaria vero que a tempore nicolai in carcere tal-
liano cardinali ac marchie legato commisit ger-
manus eius Petrus borgia egregia specie atque in-
dole inuenit. ecclesiastice militia ducem profecit. Ex
inde profectura vobis ei commisit Ludovico cardina-
li sanctorum quattuor coronatorum. et ipse quoque
nepoti legationem bononiensem demadavit.
Vincentium nativide hispanum et Osmundum angli-
cum miraculorum fama illustres inter sanctos
redegit. Legatos in Scythiam et Persidem in
Ethiopia misit. qui christianos per orientem in
fide continerent. et adversus religionis hostes
armarent. Schanderbechio in Albania mul-
tisque alijs per greciam turchorum bello laboranti-
bus pecuniaria subsidia largitus est. Transfi-
guratōis diuine festum instituit. et celebrare publi-
ce iussit. assumptionem suam priusque pontifex ma-
rimus eligeret pluribus annis profecit. Elade quo-
que quam turci apud albam in hungaria sustinae-
re antequam fieret vaticinatus est. Tunc quoque de futu-
ris multa et magna promittit. que diuina pietas
non abnuat velim. Notuo Johanne comite
taliacozia qui est psapia visinorum fuit. cum mascula
ei soboles nulla esset visini hereditatem eius

proprietatis sate ad se traxerunt. Id egre tulit co-
mes euersus cuius filia nupta esset unica Inhan-
nis filia. Ventum est ad arma colimenses comiti
everso auxiliu prebere. deinde hortante pontifi-
ce prosper cardinalis Martini quatuor romani quod-
dam sapientissimi et felicissimi pape nepos
et generus honoratissimi et literarum studio late clarus
cognatorum suam bello subtraxit inter visidos et
euersum usque hodie impacate durat inimicie
Latinus sanctorum Johannis et Pauli cardinalis illu-
stris visinorum familie princeps deterrimo vir in-
genio iuris scia et animo. qui alta curat. pua despi-
ciat insignis ex vrbis profectus. ad oppida sua recessit.
tanquam Rome non se satis tutu existimaret. si-
ue comites insidias veritatis sine pontificis indigna-
tione commotus. nec reuocat. in hanc usque diem reuer-
ti voluit. Calisto iter omnes cardiales duo ad hunc
usque tempus impmis auditi atque accepti fuerunt
Wilhelmus Rothomagensis ameno ingenio. et
sanguinei origine clarus ac Petrus sancti Marci
engeli quarti nepos patricia apud venetos ge-
te natus. et industria potens. sine quod eorum consilijs
multum inesse crederet. sine quod alterum francie re-
gnu alter venetorum republica dicitur posse ar-
bitrat est. Symonem romanu phie studijs et ar-
te medica excellentiam adeo dilexit. ut frēm eius
Jacobum episcopum feretransu quibus virtute profici-
tem sua potissimum considerate rubeo galero do-
nauerit. In audientibus legatōibus pnotatōibus ho-
minum causis antecessorum suorum facilitate loge sup-
pauit. Epulas et regibus ac amicis per seipsum dictavit. si-
gnatōibus supplicatōibus liberes et hilaris ipsi absun-
psit. De iure interrogatus paupide misit. leges ca-
nonesque tam ei fuerunt in promptu. quam si heri aut nū-
diasteret scolarum iuris primu erulisset. Nichil animi
memoria sua erudit quod retinendum existimavit
ceterum nulla facultas ei iuris cognitōe potior vi-
sa est. in qua ipse ita excelluit ut suorum predecessorum. qui si-
bi possit equari. vir vnus aut alter inueniatur. hic
postquam ordini cardinalium me inscripsit varmē-
sem quibus etiam ad mare balticum in sarmathas
sua postulantes canonicis pmedauit cuius
possessione fremetibus ea in regione crudelibus et
atrocissimis bellum nondum assequi potui. In
vmbria que hoc tempore sub ducatu spoletano
continentur paucis civitates intestinis seditioni-
bus caruerunt. Turcia quinquaginta fertorij quondam
patria guelfarum partium insidijs sepius agi-
tata vir tandem respirare potuit. Marcia
quam sulphurio gargarie candidus annis cir-
cuit ancipiti vir a deundo iugo gibellinorum fa-

atione de p̄ssa guelfoz cōsilio dncta quiescit. nō
amerinis. nō reatinis. non fulgmatibus. nō or
tanis nō ip̄is deniq; spolitanis sue calamitates
desuerūt. Se assina ciuitas oim miserior inuē
ta est. que dūmō brachianāmo Sforicianā fa
ctionē amittit. 7 nunc p̄tem que supior. nūc al
terā que inferior appellat̄ expellit eo deducta ē.
vt iam ciues vnuerſi non solū inferiores. si nul
li potius vbe iā pene des̄ta dici possunt. ¶ Py
reninū regionem. quā n̄ra etas marchiam vo
cat. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄r
to p̄ticipa marimo cū rebns basilensibus occu
pato. 7 nō solum Philippi Marie sed Alfonsi
quoq; regis inimicijs implicito vno q̄dam
modo excursionē ademit nōnullisq; post ānis
p̄tinuata possessiōe retinuit. Interim captus
amore puelle. que inter virgines piugi sue serui
ebat. 7 sibi multax molestiax. 7 illi necis cau
sa fuit. p̄petua ea vocata est. apud nouariēsēs
honestis parētib; orta. forma egregia. 7 inge
nūis moribus. nisi potentis dñi decepta blan
dijs. virginitatē cū adulterio pmutasset. hec
cū paulatim intumesceret vterus ad tegenduz
facin; .quesito q̄ eam duxeret viro despondet.
Cōstituto nuptiax die vocatis amicis. appa
to grandi cōiuiō. sponsus in oppido qd a Frā
ncisci cūria non longe inibat aduentum noue
nupte p̄stolabat. dūcie illa multis comitate no
bilib;. Sed ingrissa oppidū. cum descendere in
domo sponsi crederet. iussa vlcet; p̄gere in ar
cem rapta est. nec vlcet; infelici viro vidende
sponse copia fuit. Quod cū Blanca Francisci cō
iun; cordatissima mulier cognouisset. nūq; de
inde q̄vuit. donec dimissis p̄cussorib; puellam
quīs diligētē custoditā iterfecit. Frāncisc; l̄quis
ea re valde cōmor;. v̄rouis tñ inſto dolori c̄sūt
ignoscendū. Erinde p̄tifer eugenio iaz Philip
po regiq; p̄ciliat;. Nicolaū Picininū cum exer
citu aduersus Franciscū misit regemq; vt iter in
marchiā duceret adhortat; est. annit Alfonsus
delectiq; militū habito cū florētissimis eq̄tum
peditūq; copijs in picenū p̄cēit. Iunctisq; ap̄
bisinū cū picinino castris eoq; totū exercitus du
ce p̄stitato p̄teritos oppidanos in deditōz ec
clesie cōpulit. q̄z exemplo 7 sancti seuerini inco
le secuti clauēs portax misere. Que cum Frāci
scus accepisset. copijs suis p̄munitiona. puincie
oppida distributis p̄trahere bellū e re sua ar
bitrat; est. Erinde cum Petr; brunor; vnus e co
piax suax d̄ uctoribus. cum decc. eq̄tibus ad re
gem trāssisset. Maceracenses v̄o ac Solētinas

deditōz ecclesie fecissent. Cōsentientib; venetis
ac florentinis redire se in grām Philippi ducis
Mediolani vt regis impetuz euaderet amicis
interpositis simulauit. Credidit Philipp; l̄ris
q; ac nuncijs vti copias in regnum reduceret al
fonsum frustra rogauit turpe em̄ regi videbat
inuito Eugenio rem infectā relinq;. p̄seuerantē
igit; atq; acri; instās cingulū oppidū in deditōz
eccleie recepit castr; planū vi captū militi diripi
endū dedit. nec terret; est q̄ntis Philipp; ea re
cōmor; pacem cū venetis ac florentinis se cisset.
Sed acsim cū exercitu petēs troylū copiax du
cem. cui Frāncisc; maxime fidebat. Nam 7 mul
tos annos in eq̄tatu suo p̄mos ordines duxerat
7 sororē ei; in v̄rorem accepit. tradita ciuitate
se se debentē in comitatū suū recepit. Deinde ro
chanostratā cum defendēte Ruberto Franci
sci nepote. plurib; diebus frustra oppugnasset
ad metaurū amnem supra fontē fauū quo se
Frāncisc; cum reliquo eq̄tatu recepat p̄tinuato
itinere duxit. Ibi ad Alfonsum tybican q̄daz a
Frāncisco in castra venit ipetrataq; a rege p̄ sui
ordinis more. liberi; loquēdi venia. multa ne
pharia in nicolaū p̄sentē Francisci nomie p̄bia
p̄gessit. p̄ditore ac p̄fidū appellans regēq; ad
monens ne illi se credat. cui fallere porissimuz
sit. Postremo Nicolaū Frāncisci v̄bis ad duel
lū p̄uocauit. In quo duces ip̄i eorūq; copie de
gloria de dignitate certarēt. appariturū quidez
vno p̄lio dicū simul atq; eq̄tum virtutē simul
a rege petijt vt equ; spectator pugne adesset. ni
colaus iā inde ab initio ea audiēs cōmor; haud
leniorib; cōiucijs in frānciscam absentem p̄ictis
fidē suā multis exemplis cōprobans. egre sibi eē
r̄ndit. Corp; suū vulnere in ceruice recepto debi
litatū fuisse oīs̄irū se singulari certamie vter co
rū. p̄ditōis ifamia censend; esset. nisi fontē hac
sibi facultate abstulisset oblata tñ pugnan di
cū exercitū cōditōz. leto se aio. cū bona reg; ve
nia accipe. Postremo die cum copijs suis sub ip
sam v̄bē fauū patenti campo futuz. qd cū a se
postulare nicolaū decoris t̄nēdi cā rer ai aduet
teret vtriusq; p̄ris securitati sese p̄sultuz recepit
Sed cū dicta die nicola; in campū cū suis p̄ces
sisset atq; insultans v̄bis menib; vsq; ad por
tas currisset. Rex v̄o p̄cul inde ad mille pas
sus cū exercitu p̄sedit. libez vtrūq; p̄ri p̄statu
rus campū frāncisc; sine regi paz fidēs. sine glo
riā suā de q̄p id t̄ps haud dubie iactabat in dis
crimē adducere verit; intra v̄bē suos p̄tinuit.
Magna inter frānciscū 7 Nicolaū. non emula

to mo vigne. ob rei militat glaz. cuius pmas
pres sibi veterq; arrogabat. vex 7 similitas in-
gens ob veteres inimicias q olim int brachiū
7 Sforisā fuerat qz alter Frāisco pē alter Li-
colaomgē ac dny frueat. atq; idcirco nō tm ho-
stes s; vt inimici iter se bellū gerebāt. nec s; vno
eodēq; pncipe vt militēt adduci poterāt. Tico-
cola⁹ ex corpis breuitate pycinini nomē qd yta-
lica lingua puū sonat accepit Sed qnto medio-
critate statura ei⁹ inferior. tanto ai magnitudo
supior. Pauca ei verba fuerūt atq; pax compta
Sed q multax ac magnax rex sniam cōpnehē-
derēt in milites suos indulgens. i amicos libal.
in hostes dur⁹ 7 asp. dimicadi cupid⁹. qētis im-
paties. glie audus. 7 in pical obcūdis. pmpe⁹
ac secur⁹. plū ex occasione ptin⁹ sumpsit. ho-
stē celeritate puenit exarsioe fatigauit. leuis ar-
mature. eqte magisq; pedite vtebat. sortes atq;
aspos milites amauit. Hostiū numero deterre-
ri nō potuit. Quib⁹ rebus cum plimos 7 in gal-
lia cysalpina 7 in reliq; ytaliam triūphos ex hoste
durisset hand dubie rex gestax magnitudie 7
gloria mgēo suo brachio maior euasit. Frāci-
scus aut honesto corpe fuit. 7 quod mediocri-
tate non pax excederet. amplo pectore. robusti
mēbris 7 apte dispositis. facie grata. iocundis
oculis. calicie venerabilis. faciēdia copiosus i-
genio patri. aio rex magnax cupido. solers in
mistradis reb⁹. in laborib⁹ pferendis insatiga-
bil. in occasiōib⁹ pspiciendis acutus. 7 sagax
in hostib⁹ fallēdis. versut⁹ 7 vaser in psagiēdis
euitandisq; dolis. ac hostiū consilijs puerēdis
cantis atq; puidis. Raro nisi ex destinato cō-
stitit hostē. sepi⁹ obsidendo q; decertando pfre-
git peditatū in magno pēcio habuit argento at-
q; auro cultos eē milites voluit. in ereqndis psi-
lis celer ac pseras in oi renouāda pntia ai la-
boy tollerācia vsu exercitatōe psilio mirifice in-
struat. qb⁹ artib⁹ breui adeo magn⁹ effect⁹ est
vt vn⁹ ex oib⁹ copiaz ducib⁹ inuēt⁹ sit. q cum
nicolao de rei militaris pncipatu pcertare posse-
nā ai scia rei militaris atq; anctē pes viderent.
din dubiū fuit. vter alteri aūponēd⁹ eēt. S; hāc
litē fugat⁹ paulopost nicolai exercit⁹ 7 ingens
victoriaz Frāisci cursus 7 mediolanē. fortu-
na in eū pleno comu translata pms diramit
Ceteri sani expugnatōz ai rer difficilimā intel-
ligeret. nō Francisci solū magni 7 pitissimi da-
cis pntia defēsi. verumetiam q; vibs mari ad-
iacens claudi. ne cōmeat⁹ intrat. t hand qz po-
tuit. inde abiens in firmanum duxit quo eteni

in lo co cum alexander francisci frat⁹ exuptide
facta. postremū agmē eius innaderet. cōuersus
in cum signis hostē intra urbem repulit atrocī
pugna p muris facta 7 antemurali qd pro val-
lo stabat vi capto. Deinde ad turrim palmar
composito agmine puenienti frāisci epla red-
dita ē nūcio intercepta. q troilo ac petro Biumi
auri inscripta. inter cetera ea vba cōtinebat. ne
ampli⁹ differētes. iam tandē cogitata matura-
rent quapropter omēs de pbitōe suspectos at-
mis eqsq; omē suppellectile puatos i vicula cōie-
ctos in arogoniā misit 7 arce satabie valen tini
agri custodiri. mādanit. nec diu postea cum te-
maritani deditōem fecissent in regnū suū dixer-
it duob⁹ milibus eqtū ad piamū q ad mōtem
aureum ai exercitu substiterat trāsmisus. Sed
puisq; illi aduētassent pycinin⁹ repētino frāci-
sci ad uētū inuasus plio. fusus pulsusq; fuerat
Clius in q castra posita erāt. 7 oppidū pri-
mū dissipatos fuga fuanit. Frācis⁹ ea victo-
ria simul 7 pfectione regis elat⁹ pycininū vndi-
q; vcluti victor pcurrere 7 inuestare cepit. Ro-
gat⁹ ab eugenio alfonso eo ruerti ai iā se itine-
ri acāngisset. noui regni motib⁹ domi reuentus
lupuz virteū vsinū garfiāq; ai nō parris co-
pijs aduersus Sforciam misit interea nicolao
pycinin⁹ a philippo in galliā renocat⁹ frācis-
ci filii ai pte copiaz in pyceno dimiserat. quē
Sforcias ad montē vlinum pus pugna super-
atum intercepti q; reg⁹ auxilia ei aduenissent.
Post hec ludovic⁹ aqlegici. patriarcha caz p-
uiciā ab. Eugenio sortit⁹ iohānē vintimiliū in-
ter belli duces famā pstantem. cum magna eq-
tum peditūq; manu a rege missum. oib⁹ copijs
suis psecit. cui⁹ idustria aufidā oppidūz obsi-
dione clansum in deditiōne accepit. Erāt eo tē-
pore nō parue philippi copie apud cingiluz op-
pidū cōtra frāiscas misse. Tā philipp⁹ ai frā-
cisā recōaliatōem iā tandē mutilatā intellerit
fet Tealianū Sorlanū in rebus bellicis late co-
gnitū. q pōtificis pres adiunaret eo trāsmiserat
cui ai pēiarcha 7 vintimili⁹ p tectā viā pungi
nō posset. nā media loca frācisus odiēbat ma-
gnis itineribus pntana ad eū puenere. q co-
gnito frācis⁹ e pyceno discedēs i vrbinae agz
sefe recepit potriarcha montē molonē obsedit.
atq; obtinuit. Deinde oppidum sancti Angeli
vi expugnans ditiendū militi dedit. vintimi-
lius paulopost ab eo in regnum ad hiberna re-
cedens p agrum firmanum nō procul a mōte
sancto constitit cuius aduentu conterriti oppi-

Dani. amissis oratoribus deditos fecere silras cir
 aucta castella. deinde ad montem altu pfect
 dies aliq ibi mansit. Interim firmam pcurati
 one facta spe ppinq auxilia a frasco defecer
 alexandro fratre cu magna eqtat pre in arces
 copulso. qbus vintimilius z pontificis copie
 mor auxiliu pbuere. Sed cam arx eiusmodi
 esset vt sola fame vna posset. punitis vrbis
 pibus. ne descensus ex arce fieret vintimili
 vti pstituerat. in hiberna pcessit. Sequenti ano Al
 fonsus remandu buillu z cam eo mille eqtes
 totide pedites ad pearcham in pycenu misit. q
 vbi cu Jacobo Caymano in ecclie castra pue
 nit. mor ytalianus solamis mandante Philip
 po Maria coprehensus est. at post triduo ius
 su patriarche apud roccacontrata securi pas
 sus. montem fabz deinde cepit. z aliquot castel
 la Federico vibinacu pncipi eripuerit. sed cu
 iam duo milia eqtu a florentinis ac venetis mis
 sa. francisci exercitu auxissent. Philippo vo exer
 citu suo ad casale maius iuxta flum padum a
 venetis pugna fuso ac castris exuto. copias su
 as e pyceno reuocasset. Et amplio engent ac re
 gis auxilia postulasset. ad que duo milis z qn
 genti eqtes ex castris ecclie iubente pofifice tra
 sferunt. Frasciscus iam bello supior montem au
 teu z altez ei primum castellu sigismundi ma
 lateste q iam ab eo defecerat. eccliam fortune se
 cur. expugnavit. z eiusde oppidu graduarum
 obsedit. Tez ex alia patriarche auxilia misit.
 cum qbus in pycenun reuersus iacobum Cay
 manu pditdis suspectu apud roccacontratam
 vbi z ytalianu solanu interfici iusserat capi
 tali supplicio affecerat. Erinde nihil memoria
 dignu ad eo gestum. donec Frasciscus Philippo
 reconciliatus illius stipendia facurus z iam dur
 coera venetos designatos ex pyceno recessit. nam
 postea non solu arx firmata sed ois ferme p
 uincia in eius potestatem facta est. In asculo
 Josias nobilib ortus pentib admodu adole
 scens Johem francisci Sforcie fratrem magno
 aio iuuenem. z q cam vrbem p oi belli tps egre
 gie defendisset. pspiratoe cum paucis inita in
 cautu obruncauit. Sed cam z ipe tyrannu in
 pria gereret in exiliu act est ciuitas deinde sub
 ecclia qenit. qnis ano abhinc supiore ide Josi
 as arcem quandam naturale situ nitmita z vbi
 ppinqna. cum plerisq latronib occupas non
 paruas curas illi populo ingesserat. que res ei
 paz psperere cessit. Nam Rodericus sancti Vi
 colai cardinalis eius puincie legatus. obsidio

nem loco admouens. postq arce potit est ca
 ptum ipm vincumq romam misit. In v
 bino dur gentis Oddo matre Colminensi no
 bilissima nat cam p libidinem in matronas
 nobiles debacharet. nec modum licentie faceret
 populari tumultu interfect est. Nicentor neq
 tie z adolescentie sue corruptor pthonotarius
 Carpensis nobili genere ortus. sed ingenio pes
 simus. q nuptis ac virginib q plurimis vint
 intulerat q per oia scelera ad summu vicioz p
 uenerat. eadem nocte cum discipulo suo necat
 inethauste libidinis penas dedit cadauer ei in
 for delatu defecta virilia in ore mordie tenuit
 Guido pater Oddonis pnsq piugem ex coli
 minensi familia duceret cam. ples ei nulla viri
 lis esset. anxi quonam pacto in gete sita impi
 um ppagaret pabinam ex se pgnante assima
 lauit exinde Bernhardini Cardesis agnati sui
 pclari copiaz ducis filiu tunc forte natu sup
 poni p suo nutritiq iussit. Frideria nomine in
 dito. sed pingio deinde ptracto cum filiu legit
 mu sustulisset pversa in eum cura Frideria ad
 huc puez militie tradidit. in qua ille etate vsq
 ad virile pseueravit. Deinde oddose mortuo vo
 catus a poplo vibinacu pnceps factus est. Cla
 rus vir z castrensib disciplinis appme instrit
 tus. cui nec in admistrandis reb bellicis psiliu
 nec in capefendis piculis animus nunq defuit
 nec vere factis. qm fide clarior. que qde vl ma
 xime patuit cum bello picenti franciscu Sfor
 sianu q ad eum se recepat fortune afflatu iam
 pene deserit pstatissime iuit ac fouit. indignus
 pfecto q militari ludo bertu pdiderit oculum
 Apud ariminu anilie vbe Sigismundus
 malatesta scerib insignis impiu tenuit. q cu
 Sforcie filiaz mrimonio sibi adiurisset ptes ei
 in picenti bello aliqbdin secutus est. deinde sub
 ecclia stipendia fecit militauit in gallia contra
 venetos z in Tuscia ptra regem Arroganum q
 res postea magno detrimento fuit. Nam cam
 de pace totius ytalie apud neapolim ageretur
 rex huius iniurie memor eum q sibi fidem non
 seruasset extra comanem pacem esse voluit. De
 inde comite Jacobum Pycinu z Fridericum
 vibinacu pncipem cum copis in eum misit
 q aliquot ei non parui nomis oppida ab stule
 runt eiusq agrum ferro z igne vastarunt ipse
 cum auxilia vndiq frustra impiorasset. ad ex
 tremum quod vnu salutis erat remediū Alfo
 so misso ad eum reconciliari pstituit. Cuius no
 dum pces exaudite sunt qnis spem pcordie re
 00 ij

gis clemētia non parā effecit. ¶ In fauētia
mortuo guidone anthonio cui multa in reb⁹
belliis clara factio: a referuntur pncipatū fra
ter ei⁹ hector arripuit. et ipse in armis late cog
nit⁹. qui florētinis ptra regem militans haud
alta ratione q̄ sygismūdo ab alfonso declara
t⁹ hostis extra vniuersalē pacē facē ē. Sabita
ner. qui dudū tyrānide oppressi. ne cat⁹ tandē
quindēcim ex familia que pncipatū inuaserat
fugientib⁹ reliquis ad eccie impiū redierant.
Multisq; post annis in pace quieuerant. hoc
anno de rebellionē tentātes. sine p̄sentientes sūe
suspectos ciues aliquos in vincula cōsecere erit
de cōmētis ac q̄nēstionibus p̄dicio expiesso
crimine. vltimo suplicio affecerūt. ¶ In aqui
la marsonum vrbē apud quā memoria nostra
Brachius parasinus dur⁹ belli formidatissim⁹
dum p̄ anni tempus obsidionē tenuissent mar
tini q̄nti pontific⁹ marini ac felicissim⁹ armis
vicus interijt. diuus bernardin⁹ senensis post
q̄ yraliā omnē pdicando pagrasset. mortalis
vite cursum pegerit. eoq; in loco sepulens clarere
miraculis affirmat. fuit autē Berthardio ge
neroso inter senenses origo. nec vera est assertō
eoz. q̄ patriā illi massam fuisse tradunt. quīs
puericie sue ibi nōnulla rudimenta pegerit. cui
esset mater eius massana ceterū pater ac maio
res sūt longa serie inter nobiles senenses habiti
sunt vbi et ipse nat⁹. et maiori ex pte educat⁹. cū
adoleuisset iuri pontificio ediscendo operam de
dit. sed cum sepulcis pentibus fallaces hui⁹ mū
di blandicias. et inania eius esse p̄missa anim
uertisset. distributa inter christi paupes substā
tia. diui⁹ francisci religione ingressus. traditaz
sibi regulam et actissime obseruauit. declināsq;
maiores p̄uentus. eoz ductor ac magister esse
aus est. q̄ fratres obseruantes appellant. mari
num autē ei studiū in edocendis populis fuit. q̄
cum esset facundia copiosus. et doctria insignis
incredibili oim attentione audiebat. et quasi al
ter paulus esset vas electōis in admiratōz ac re
uerentia habitus est. Tres cum ppli sibi ponti
ficem elegerūt. vrbinas ferrarienses. Senenses
sed non fuit ei p̄siliū. linguā que toti possēt yra
lie p̄ulere vnam intra vrbem p̄cludere. ¶ Re
gnū iam neapolitanū ingressi ad felices alfon
si mirabilesq; rez cursus stilū p̄uertim⁹. Post
bellum nauale qd ipse cum genuensib⁹ infelici
ter gessit. tanq; p̄gnouit fortuna suū errorem. q̄
tanto p̄ncipi molesta fuisset. nouercaie odium
in maranū mutauit affectum et que illi aduer

siſſima fuerit ſecundiffima facta eſt. ¶ Itaq; phi
lippus mediolanenſium princeps vbi captiuū
regem ad ſe ducem et ſe victorem longe mio
rez victo animaduertit mor ex hoſte facē ami
cas liberum eſſe regem iuſſit ſocietatemq; ſecus
eās p̄ditionibus facta cum magnis munerib⁹
donatum a ſe dimiſit. ¶ Iſabella interea p̄uinz
Rhenati Lotharingie ducis. q̄ etiaz cum Alfo
ſo de regno p̄tendebat et p̄ id tempus in capti
uitate philippi Burgundie ducis detinebat.
cum duobus p̄uis filiis caietam venerat eaq; p̄
ſidio firmata Neapolim ſe cōtulerat. Sed pe
trus arago frater Alphonſi q̄ ex bello nauali
cum patris eriremb⁹ euaserat. repta in ſicilia
claffe p̄ter ſpem mutatus ab altera facōe caie
tam⁹ nocte p̄fectus eo caietā obtinuit et expul
ſo hoſtium p̄ſidio ſuū impoſuit miſſis ad Al
fonſum nauib⁹ que illū ex portu venetij adue
herent. Appulie panlopoſt Caietam in eiſdem
nauibus. Alfonſus deinde capuam petijt. que
licet medio tempe ab yſabella et Jacobutio cā
dola accriter oppugnata fuiſſet. virtute tamē
Johānis vintimili⁹ eius loci p̄fecti in fide p̄ſti
terant. Ibi reſumund⁹ nolanus regnulus Alphon
ſo reconciliatus eſt et mor ſcaphatū in inſula ſar
ni ſitū. caſtrumq; maris in deditōz acceptum
Iſabella vbi ſe viribus Alphonſi imparem ſe eē
cognouit ab engenio Romano pontifice anri
lium petijt q̄ Vicelliam patriarcham alexan
drinū cum tribus milib⁹ eāq; ac pau numero
peditum ad eam miſit. p̄fect⁹ in agrum cā
panū patriarcha aliquot caſtella vi cepit. ob
ſediſſetq; captū niſi Johānes vintimilius. dccc
eātes quos regina ad eum tranſmiſerat ex im
prouiſo inuadens ſudiſſet cepiſſetq;. Aggreſſus
eſt tamē idem p̄tarcha Johannem Anthoni
um p̄ncipem tarantinam ad montem fuſculū
ac eum expugnātū in caſtr⁹ captiuū abduxit.
eaq; demū lege dimiſit vt frater ei⁹ q̄ngenes eā
tibus ſtipendia pontifici faceret. Gerebant pa
trarcha et Jacob⁹ candola cōmuni conſilio et
amicis p̄ regina bellum. ſed interueniētib⁹ ſi
multatibus copias ſeparūt. Interea duoz mē
ſiū inducie inter patriarchaz et alfonſum facie
q̄bus durantib⁹ patriarcha Jacobutio recon
ciliat⁹ innotis cum eo virib⁹ p̄ns opprimere al
fonſum ſtatuit q̄ reconciliatōis ad eum noti
cia puenire. ¶ Erat Alphonſus apud vicū iulia
nam tribus militibus ab auerſa ſecutus eſt in
caſtris. cum ſibi nunciatū eſt hoſtes rupto indu
ciarum federe aduentare ſibiq; minime tūre

menia vibē ingressus cōscenso eā quē vacuum
 forte inuenit in hostē inuect⁹ oppinionē pbuit
 prime porte capte atq; infracte. Tō tamē he-
 nato desinit anim⁹ s̄ cohortat⁹ q̄ aderāt in ho-
 stes fortiter iruēs eoz impetū paululū repressit
 mor vō crescente hostiū numero suos exteri-
 tos aniaduertit sensus referre pedē capit atq; p
 diui iamarij portā hostiū complurib⁹ in arcē
 regiā cū paucis se recepit. tū t̄ a soui boarij por-
 ta t̄ ab alijs diuersis muri partib⁹ irruptio facta
 atq; ad p̄das discursus. a cedib⁹ tamen ep̄atū
 Mor vō ingresso rege t̄ p̄de q̄z finis fact⁹. In-
 signis hui⁹ ani memoria expugnatiōe tate vi-
 bis q̄ eo mō capta ē q̄ anis ātea mille p̄ belisa-
 riū e gothoz manib⁹ crepta fuerat. xl. t̄. cccc.
 supra millesimū ab oriū saluatoris xp̄i. Is an-
 n⁹ erat ab initio cepti belli vnus et vigesimus.
 Postridie due igētes onerarie naves a genuēsib⁹
 b⁹ misse cū frumētō applicuēt. q̄ cognita vr-
 bis captura sub arcē cōcesserunt. rhenatumq;
 omni spe recuperande vr̄bis abiecta inde ad-
 duxerūt. Tres adhuc arces in fide rhenoti pseue-
 rabāt. capuana mōtana. regia. s̄ capuana pa-
 ctis paucorū diez inducāz āte rhenati abitū se-
 se dedit. Regia aliq̄zro postea t̄ montana tar-
 di⁹ recepte sunt. Rhenat⁹ ad engeniū florentie
 moratē sese ptulit. Et̄de i galliā vltioriē abiit.
 Alfonsus mūta neapoli aduersus anthoniū
 cādolā ducēs ad carpenonū castra posuit. vbi
 cū facta pugnādi ab anthonio copia icidum
 certamē reguli dicerent nisi p̄nceps adesset ego
 inquit alfonsus q̄ militi animū addere cōsueui.
 iā p̄sentia mea terrore adhibebo. absit. a n̄o
 sanguine ea recordia. morq; galeam induit sig-
 numq; pugne dedit. certatū est aliq̄zdiu nitate
 victoria. Postremo fuso hostili exercitu antho-
 ni⁹ ip̄e capte⁹ ē. cui erroris veniā postulatū non
 mō ignouit alfonsus v̄z etiā oppida q̄ a patre
 accepta hereditario iure possidebat reliq̄t ceteris
 captiuis p̄humaniter habit⁹. nec q̄c̄q; ex an-
 thoniū suppellectile q̄ igēs erat p̄ter cristallinū
 calicē cepit. P̄ hec Pelignos Marsosq; subegit
 Mā fredoniā t̄ subinde arcē in potestate rece-
 pit. omnesq; belli reliq̄as in apulia extinxit. ac
 pacato vbiq; regno neapolim rediens in tri-
 umphantis morem exultante populo magnifi-
 centissimis apparatibus ingressus est vibem.
 Postl. de pace in alfonsum t̄ eugenium ac-
 tum iudouicus cardinalis aquilegensis t̄ sua
 vir. ute t̄ p̄ticipis auctoritate potēs idcirco ad
 se missus eā p̄fecit. Leges paucis in hūc mo-

dū dicte Eugeni⁹ p̄ticipis Alfonsus regē neapo-
 litanū decernat appelletq; Ferdinando reg⁹ filio
 cui rex post mortē regnū destinauerat p̄tatem
 succedēdi faciat. Terracināq; regno adiciat. Al-
 fonsus p̄tra eugenij auctoritati se subiciat atq;
 opitulet ad agrū picenū quē Sforcias occu-
 pauerat vendicandū. Si q̄n p̄ticipis aduersus
 turchos aut afros bellū suscipiat rex cū classe ad-
 iuret. Sacerdotes regnoz suoz sub p̄ticipis p̄ter-
 tu basileā p̄fectos t̄nocat. nec patiat̄ tres ex suis
 q̄ cardiales sub amedo subandienti creati fue-
 rāt reuertentes p̄ cardinalib⁹ suscipi haberiue.
 matricē ciuitatē ducalē atq; accumulātū i mar-
 sis oppida romane ecclie tradat. Traiecit dein-
 de in picenū Alfonsus t̄ q̄ supra relata sunt fe-
 lici cursu p̄erit. Et̄inde domū rediēs cū genuēsib⁹
 bus duce raphaelē adurno ea lege pacē fecit vt
 bello ablato nemi petendi ius esset nec reg⁹ ho-
 stes genuēsib⁹ pplis nec rex genuēsib⁹ recipet il-
 los. nec comeatu adiuuaret. Genuēsib⁹ regi q̄tā-
 nis dum viueret honoris gr̄a p̄nam auream
 dono darent. ac neapoli mitterēt. Post hec an-
 thoni⁹ paterna stirpe centilia p̄ m̄tem vintimē-
 li⁹ q̄ multa in apulē egregia facinora alfonsi ḡ-
 tia affecisset ad fontē ppli nō p̄cul a theano q̄
 iussi erāt regni p̄ncipes puenire cū eq̄tib⁹ tricē-
 tis p̄fect⁹ tanq; vnus ex purpuratis aucto-
 ritate maioz interficere p̄stituisset. apud regē accu-
 sat⁹ clā sugiens catāganū ditōi sue oppidū re-
 petiit. extinctasq; regni lites exercitare conat⁹ nō
 solū vicinos p̄ceres s̄ venetos t̄ alios ytalie po-
 tēt⁹ vt in regē arma suscipent t̄ litteris t̄ nū-
 cijs inuitauit. s̄ frustra illi cūcta succedere. nam
 cū copijs rex aduersus eū p̄fect⁹ t̄ crotanaz vr-
 bē t̄ oēm ei reliquū agrū ademit ip̄mq; catā-
 no rediēs ad deditōz nulla p̄ditōe interueniēte
 cōpulit. Jobez vō nuccū q̄m p̄ticipis Anthonij
 suafor fuerat oppidis oib⁹ erūtū regno excedere
 iussit. Secuta ē paulop⁹ p̄fectō reg⁹ i tusciā. de
 q̄ suo loco relātū ē. vñ reuersus nō multo tpe in-
 terfecto. Fridericū ip̄atorē t̄ leonorā ip̄atricē ex
 sorore sua neptem ad se veniētes tāto honore ex-
 cepit q̄tū referre vir oratorū maris faciēdia sup-
 petat dōatosq; magnifice abos a se remisit. et̄
 de q̄uis pacē vt p̄dictū ē florētinis partib⁹ v̄dis
 set. cū in capta mediolanēsi vibē a frācisfo s̄for-
 cia Leonelli Marhionis estensis interuentu.
 cum Venetis positis inimicijs sedus inisset al-
 teram tamen in Thussia bellam gessit. misso
 vero in eam expeditionem Ferdinando filio.
 de quo vero satis inter res ethuscas comme-

moratū est. Soluta est et par cū genensibus
capta naue que de chyro insula genūā petebat
vt postea referem⁹. Ob quā rē cōmota repu-
blica genuēs. Johannes philippus flisca gen-
te pgnatus cum quattuordecim altissimis na-
uibus in portū vsq; neapolitanū adnauigauit
ibi vt regis trirēmes onerariasq; naues incende-
ret. sed repulsus torment⁹ eneis inglorius abiit.
nec multis post diebus classis regia ad montes
cyrceam ser Genensium naues insecuta. cum
homies effugissent demersit diuiti pūda in eis
recepta. Quibus ex reb⁹ q̄s de pace tota serme
yealia cōuenisset inter genuenses tamē et regem
cōcordia fieri non potuit. Sed cū Genenses
erules ad regis opes cōfugissent classis ei con-
cessa est que ligusticiā verans litus. etiam vides
ipsam vt relatū est oppugnate non dubita-
uit et nunc maioub⁹ virib⁹ idem bellum repeti-
tur. Fuit autē Alfonso cum frideric⁹ impera-
tor ad eum venit annis circiter octo et quinquagi-
ta natus. corpe gracili vultu pallido. sed aspe-
ctu leto. naso aq̄lino et illustrib⁹ oculis. Crine
nigro et iam albicanti ad aures vsq; p̄tēso. sta-
tura mediocri. cibi potasq; tempans. nec vino
vsus nisi aqua multa perdomito. litteris per
omnem etatem opam dedit. Grammaticē ap-
p̄me peritus quūis latine per raro loqueretur.
hystorias omnes coluit. nec poetas aut oratores
ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil
ei abditū in philosophia. archana theologie p-
secutans. omnia de p̄scentia dei de libero homi-
nis arbitrio. de incarnatōe verbi. de sacramen-
to altaris. de trinitate. de difficilimis questioni-
bus p̄contanti et p̄sto et sapienter occurrit. in re-
sponsionibus dandis quūis breuis et circūfusus
nunq; tamen diminutus. Sermonē bland⁹ ter-
susq;. Summa ei cura ne quispiam ab se abi-
ret. ingratas petitiones differere maluit q̄ nega-
re. Fauit religioni. rem diuinam diligenter cu-
rauit. Sacerdotalia indumenta et altaris oma-
menta ea parauit quibus cōpari alia nulla q̄-
ant. Sacram ac domesticam suppellectilē au-
reaz et argenteam admirabilem et incredibilem
composuit. margaritas vniones. adamantes
ceterosq; lapides p̄ciosos toto orbe quesitos co-
emit. sacelli in quo sacris interfuit et aularum
quas incoluit parietes diuitibus atq; auris p̄-
nis ornauit. Vestiuit seipsum nitide magis q̄
preciose. serico raro vsus aut ostreo. paludamē-
to. venatōi magnam vite sue partem consecra-
uit. In bello seuerus et asper. in pace clemēs ac

mansuetus. peperit facile his q̄ contra se arma-
tulerant. humanum sanguinem inuitis subdit
scelera temen odit. nec impune subditos delinq̄-
re passus est. Regnum quod multis antea se-
culis spelunca latronū fuerat adeo pacatū se-
curumq; reddidit vt quacūq; iter habeas null⁹
p̄donū metus adsit. Legatis vero omnibus ad
se venientibus sumpt⁹ oppipare prebuit. Alpo-
folias qui cardinales essent obuiam extra vr-
bem p̄fectis quasi patres honorauit. naues ve-
ro insolite magnitudinis fecit. et quas qui pro-
cul inspiciat sublimes esse arces pro mare vadē-
tes arbitretur. Edificauit etenim plurib⁹ in lo-
cis. sed in neapoli supra q̄s dici possit. et splendide
ac magnifice arcam regiaz cui nonno castro fuit
nomen a fundamentis eiectam iterum erexit.
tum opere mirabilem. inerpugnabilemq; tūz
sumpt⁹ magnificentissimam. turribus orbic-
ulari forma ex lapide quadrato. mirifica stru-
ctura atq; etiam cum mirifico artificio mu-
riq; crassitudine inaudita et ingenti arcu trium-
phali ex marmore candidissimo erexit. Resor-
mauit et arcem sancti saluatoris in mari et ono-
nuncupatum. cuius in expugnabilis situs ad-
vsus magnificentissime regie redact⁹ est. Am-
pliauit et vides portum obiectā in profundo
maris altissima mole. crassissimo muro. turri-
bus munita. salubritatem vidi exiccatis palu-
dibus debet. Magnus profecto p̄nceps et in
vtranz etiam foune partem probatus. qui
enim inter cetera sibi aduersantia etiam terre-
tum magnum anno abhinc secundo passus ē.
toto serme regno. qualem nec nostra. nec pa-
trum nostrorum memoria visum auditumue
ferunt. nam et multa regni oppida funditus
couerere. inter que arriannam ita absq̄rupum est
tanq; scismate perisset. Cara ciuitas absq; in-
signi ruina superfuit. circiter vero triginta mi-
lia hominum inter cadentia tecta perisset feri-
tū. Neapolitanorum etiam nobiliores ides
discisse disiecteq; sunt. nec etiam templum in ea
nobilissima vides lesionem non sensit. sed ho-
die iam hec insignis ciuitas serme resecta est et
ciuitum diligentia. et etiam regis liberalitate.
Ceterum vero etiam clarissimi regis qui sear-
lum nostrum veluti sidus quoddam valde pre-
fulgidum illustrauit. haud ab re fuerit q̄ bre-
uissime velut in epilogo valde preclar. facino-
ra percurrere quūis enim nunc temporis et no-
bis recepti pleraq; modum excedant. ex vi-
bus enim etiam illustriora huiuscemodi sunt.

Adolescens mortuo Ferdinando patre aragoniam & que ab illo in hispania regna suscepit cum aliquodiu sapienter administrasset adoptatus in filium a iohanna neapolitanorum regina dissuadentibus amicis expeditione in ytaliam suscepit regine opem tulit. Ludovicus ducem andegauensem. qui regnum sibi hereditario iure debitum affirmabat. pluribus puelijs affliccum expulit. reginam que malo vso consilio ab se defecerat non tam puniuit. q̄ cohercuit. Athenarum alterum regni emulū armis victum cedere compulit. Johannes vitelliscus alexandrie patriarcham magnis copijs insultantem regno fugauit. Caietas bis cepit. semel acri pugna deuictam et iterum ciuitatis parte vocante cum defecisset neapolim quous rhenatus & magnus inesset populus expungauit. Johannem fratrem nauarre regem in hispania laborantem armis adiunxit. Massiliam insignem prouincie ciuitatem noctu aduersus obtinuit ac diripuit. ad insulam gerbin q̄ veteres lothophagiten appellauerunt a continenti asfrice quatuor milia passuum distantem obsidione amouit. Bosoniam prouincie regem cum copijs aduenientem in proximo vero litore vitum ex minoribus autem castris ad maiora fugere compulit. Nec vero etiam diu post ex eisdem Barbaris nationibus tributa suscepit. ab Eugenio vero pontifice maximo. qui sibi de regno valde contrarius esset. quas tandem vero voluit leges pacis accepit. Franciscam autem Sforciam ex agro Picena armis deurbauit. & in Albania & etiam in oriente per suos duces turcis infestus non parua eis damna intulit bis florentinos ob res gallicas armis afflicuit. His eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est & admiratione stuporeq̄ dignius quod enim puelionanali a genuensibus ut ante dirimus superatus & in philippi mediolanensius ducis captiuitatem adductus mox liberatus est. & cum potentissimo regno potitus est & etiam a victoribus victori tributum accepit. et adeo et ga philippum gratis inuentus. ut ab illo superiema cum voluntate heres sit nuncupatus. Vera enim Gothorum soboles ex quibus etiam derivatum esse regnum hispanie sanguinem. unde etiam Alphonso origo est. haud quaq̄ ambigunt. Illis & filio vincere & etiam regna sibi subijcere proprium fuit. quorum vero etiam vestigia Ferdinandus imitatus haud vero dissimilem filium genuit. quando & ipse arrogoni

am Cathaloniam Valentiam Siciliam Alphonso vero rex eam ytalie partem. que olim magna grecia dicta est pugnando. instando. vincendo sibi subiecit. & etiam magister ytalice pacis faciens est. Hispaniarum quoq̄ etiam rerum moderator & arbiter valde pius esse videtur.

Finit hic feli ceter liber Cronicarum cum figuris & imaginibus ab initio mundi usque nunc temporis Impressum ac finitum in vigilia purificationis Marie in imperiali vico Augusta a Johanne Schenkerger. Anno ab incarnatione domini M. cccc. xlvj.

Index

... ..

... ..

... ..